

การวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในแผนพัฒนาเด็กแห่งชาติ
จากหนังสือสำหรับเด็กที่เน้นการประกวด

ปริญญาพนธ์
ของ
จิราพร จิรบุญคิด

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ภาพพิมพ์ 2531
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....
.....
.....

ประธาน

กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.....
.....
.....

ประธาน

กรรมการ

กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์โมรี ชื่นสำราญ ประธาน และอาจารย์สุภา ปานเจริญ กรรมการท่านทั้งสองกรุณาให้ขอเสนอแนะตรวจแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่ และให้กำลังใจผู้วิจัยเป็นอย่างดีโดยตลอด จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

กราบขอบพระคุณอาจารย์ปรางดี ขวัญแก้ว กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำอันมีค่า และเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์เสาวณี อินทรภักดี ที่กรุณาตรวจแก้ไขบทคัดย่อภาษาอังกฤษให้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลืออย่างดีจากคุณนงลักษณ์ ปิ่นสุวรรณ และคุณราตรี ศรีไพพรรณ อาจารย์ใหญ่และคณะครูโรงเรียนวัดหนองน้ำเขียว จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีด้วยพระคุณอันประเสริฐยิ่งของคุณพ่อจิรพล และคุณแม่บุญยืน จิรบุญคิดก ผู้มีพระคุณสูงสุดของผู้วิจัย ผู้เป็นขวัญกำลังใจ พร้อมทั้งให้ค่าใช้จ่ายในการศึกษา และการทำวิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยระลึกถึงพระคุณนี้อยู่เสมอ

จิราพร จิรบุญคิดก

สารบัญ

บท

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	7
	ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า	7
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
	นิยามศัพท์เฉพาะ	9
	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	11
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
2	วิเคราะห์คุณลักษณะของเด็กที่ปรากฏในหนังสือสำหรับเด็กที่ชนชั้นการประกวด 44	
	ชีวิตบ้านป่า	46
	ทุ่งหญ้าสีน้ำเงิน	57
	ผีเสื้อและดอกไม้	63
	บึงหญ้าป่าใหญ่	81
	เด็กน้อยแห่งท้องทุ่ง	97
	ปลาวาฬของน้อย	103
	หมู่บ้านอาบจันทร์	106
	ไข่มุกไปโรงเรียน	113
	สร้อยแสงแดง	118
	ชนาน้อยกลางทุ่งนา.....	119
	กระทอนน้อยกลางทุ่ง	124
	เด็กชายดาวเด	131
	หัวใจวงน้อย	141

ลูกปลา	146
จดหมายถึงลูก	167
บองหลา	168
เพื่อนแท้	176
จดหมายถึงคุณยายภาค 3	177
ลูกหลานโหนด	178
หลุยส์อีโกและเพื่อน	181
เหยี่ยวขาวควน	187
เที่ยวไปในวันหยุด	192
ไผ่คอมเกาะ	197
โลกของหนูแหวน 2	198
วันเวลาที่แสนงม-วันที่รุ่งทอสาย	203
บ้านพิลึก	210
ผจญภัยในดินแดนมหัศจรรย์	213
โลกสีน้ำเงิน	221
3 วิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มี บทบาทเด่นในหนังสือสำหรับเด็กที่ขึ้นจากการประกวด	227
องค์ประกอบทางด้านกายภาพ	229
องค์ประกอบทางสภาพแวดล้อม	236
องค์ประกอบทางบุคลิกภาพ	276
4 สรุป อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	303
บรรณานุกรม	313

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงโครงสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก	28
2	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง ชีวิตบ้านป่า	56
3	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง พึ่งพิงญาติ	62
4	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง มีเชื้อและคอกไม้	80
5	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง บึงหญ้าป่าใหญ่	96
6	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง เด็กน้อยแห่งท้องทุ่ง	102
7	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง ปลาว่าฬของน้อย	105
8	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์	112
9	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง ไข่มุกไปโรงเรียน	117
10	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง ขนนกน้อยกลางทุ่งนา	123
11	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง กระต๊อมน้อยกลางทุ่ง	130

12	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง เด็กชายชาวเล	140
13	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง หัวใจดวงน้อย	145
14	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง ลูกป่า	166
15	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง บองหลา	175
16	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง ลูกหลานไท	180
17	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง หลุยส์กอลและเพื่อน	186
18	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง เขี้ยวขาวคน	191
19	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง เทียวไปในวันหยุด	196
20	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง โลกของหนูแวน 2	202
21	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง วันเวลาที่แสนงาม-วันรุ่งอรุณสาย	209
22	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง บ้านพิลึก	212
23	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง แฉกภัยในดินแดนมหัศจรรย์	220

24	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นเรื่อง โดกสึน้ำเงิน	223
25	แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากหนังสือ สำหรับเด็กที่ชนะการประกวดแต่ละเรื่อง	224

ภูมิหลัง

เด็กเป็นสมาชิกที่มีค่าของครอบครัว สังคม และประเทศชาติ เป็นผู้ที่จะสืบทอด
 ศิลปะวัฒนธรรม และทุกสิ่งทุกอย่างจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง อนาคตของชาติจะเจริญ
 ก้าวหน้ารุ่งโรจน์หรือล้มเหลวเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของเด็กในวันนี้ จึงเป็นหน้าที่
 ของผู้ใหญ่ที่จะต้องให้การอบรมเลี้ยงดูเสริมสร้างพัฒนาการเด็กในค่านต่าง ๆ ดังกระแส
 พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่เด็กเนื่องในโอกาสปีเด็กสากลว่า
 (นโยบายและแผนพัฒนาเด็กระยะยาว 2522 : ไม่มีเลขหน้า)

เด็กเป็นผู้ที่จะได้รับรู้ทุกสิ่งทุกอย่างจากผู้ใหญ่รวมทั้งการรับผิดชอบใน
 การดำรงรักษาความผาสุกสงบของประชากรในโลก ดังนั้นเด็กทุกคนจึงสมควรและ
 จำเป็นที่จะต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม ให้ความสามารถ
 สร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ พร้อมทั้งการฝึกหัดขัดเกลาความคิดจิตใจให้ประณีต
 ให้ศรัทธามั่นคงในคุณความดี มีความประพฤติเรียบร้อย สุจริต และมีปัญญาฉลาด
 แจ่มใสในเหตุผล

หน้าที่นี้เป็นของทุกคนที่จะต้องร่วมมือกันกระทำโดยพร้อมเพรียง สม่่าเสมอ คือ
 ผู้ที่เกิดก่อนหน้านั้นมาก่อนจะต้องส่งเคราะห์หอนุเคราะห์ให้เกิดตามมาภายหลัง ด้วย
 การถ่ายทอดความรู้ความดี และประสบการณ์ อันมีค่าทั้งปวงให้ด้วยความเมตตา
 เอื้อนดูและด้วยความบริสุทธิ์ใจให้เขาเข้าใจและสำคัญที่สุด ให้เขารู้จักคิดด้วยเหตุผล
 ที่ถูกต้องจนเห็นจริงด้วยตนเองได้ในความเจริญและความเสีย

โดยนัยนี้ บิดามารดาจึงต้องสอนบุตรธิดา พี่จึงต้องสอนน้อง คนรุ่นใหญ่ จึงต้อง
 สอนคนรุ่นเล็ก และเมื่อคนรุ่นเล็กเป็นผู้ใหญ่ขึ้น จึงต้องสอนคนรุ่นหลัง ๆ ต่อ ๆ ไป
 ไม่ขาดสาย ความรู้ ความดี ความเจริญของงานทั้งมวลจึงจะแพร่ไพศาลไปไ้ไม่มี
 ประมาณ เป็นพื้นฐานของความวัฒนาผาสุกอันยั่งยืนในโลกสืบไป

จากที่สังคมปัจจุบันตระหนักถึงความสำคัญของเด็กเป็นอย่างมาก องค์การสหประชาชาติ จึงมีมติประกาศในปี ค.ศ. 1979 หรือปี พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นวาระครบรอบ 20 ปี ของ การประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิของเด็กเป็นปีเด็กสากล (International Year of the Child) เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญและสนับสนุนให้เด็ก ตลอดจน ความสนใจ เอาใจใส่ต่อการพัฒนาเด็กทั้งร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และการอบรมปลูกฝัง ให้เด็กเป็นคนดี หรือเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคมนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทย ในฐานะสมาชิกขององค์การสหประชาชาติได้ร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการเตรียมงานปีเด็กสากล ขึ้นมา อีกทั้งได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเด็กระยะยาวเพื่อเพิ่มคุณภาพของ เด็กไทย และเพื่อพัฒนาเด็กให้มีความรู้ทักษะที่พึงประสงค์จะเห็นได้จากทิศทางในการพัฒนาเด็ก ในนโยบายและแผนพัฒนาเด็กระยะยาวข้อ 8.4 และ 8.6 ได้กำหนดไว้ว่า (นโยบายและ แผนพัฒนาเด็กระยะยาว 2522 . 1 - 5, 1 - 6)

8.4 เด็กต้องได้รับการศึกษาอบรมให้มีความรู้ทักษะคุณธรรม และจริยธรรม ขั้นพื้นฐานเพื่อให้เป็นพลเมืองไทยที่มีคุณภาพ รู้จักอยู่ร่วมกันโดยสันติ สามารถ เตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต และมีเจตคติที่จะเรียนรู้ต่อไปโดยมิหยุดยั้ง

8.6 เด็กต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบุคคลหรือครอบครัวที่ให้ความรัก ความอบอุ่นเพื่อเป็นฐานรากของพัฒนาการทุกด้าน อาทิ วินัยในตนเอง ความสนใจ ใฝ่หาความรู้ ความมีมนุษยธรรม และความเชื่อมั่นในมนุษยชาติ

ในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้ให้ความสำคัญแก่เด็กและเยาวชน โดยกำหนดไว้เป็นแนวนโยบายแห่งรัฐมาตรา "62" ว่า (วารสารพัฒนาชุมชน 2526 : 82) "รัฐพึงสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย และสติปัญญา เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและเพื่อความมั่นคงของรัฐ" และ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2522 ในการที่จะส่งเสริมคุณลักษณะที่ดีของเด็ก และเยาวชนไว้ว่า ดังปรากฏในข้อ 3 และ 4 ดังนี้

3. ส่งเสริมเยาวชนให้มีบุคลิกภาพที่ดีมีจิตใจเข้มแข็งมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รักเหตุผล ยึดมั่นในระเบียบวินัยความสามัคคี มีน้ำใจนักกีฬาทุกคน เสียสละ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ขยันหมั่นเพียร ประหยัด สำนึกในสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย

4. ส่งเสริมสุขภาพพลานามัยทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อให้พร้อมทั้งพัฒนาความสามารถ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ค่านิยมและคุณธรรมของเยาวชน ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ "

นอกจากนี้รัฐบาลปัจจุบันภายใต้การนำของ ฯพณฯ ท่านพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2523 เกี่ยวกับการพัฒนา และเสริมสร้างคุณลักษณะของเด็กและเยาวชนว่า (วารสารพัฒนาชุมชน 2526 : 85)

1. จะส่งเสริมสนับสนุนอบรมเลี้ยงดูเยาวชนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น เช่น ให้มีการศึกษาและอาหารที่ดี เป็นต้น
2. ส่งเสริมสุขภาพของเยาวชนให้มีสุขภาพที่ แข็งแรงและไม่มีโรคให้จิตใจเข้มแข็งมองโลก ราบรื่นทุกคน มีสติปัญญาดีโดยการให้การศึกษอบรม
3. จะเสริมสร้างค่านิยมด้านจริยธรรม ศาสนธรรม ให้มีวินัยซื่อสัตย์ ขยัน ประหยัด รู้จักตนเอง รู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่นและมีความสามัคคี
4. จะส่งเสริมการพัฒนาคนสติปัญญาให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การที่คนจะมีความคิดดีได้ก็ต้องได้รับการศึกษอบรมดี หมั่นหาความรู้อยู่เสมอ ไม่เป็นคนนิ่งเฉย ต้องทันทั่วตลอดเวลา และมีความคิดที่จะสร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้น

จะเห็นได้ว่า รัฐบาลและสถาบันต่าง ๆ ให้ความสำคัญและต้องการที่จะสร้างเสริมและพัฒนาเด็กให้มีความรู้และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพราะการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้นั้น สิ่งสำคัญคือ การพัฒนาคน ซึ่งควรเริ่มตั้งแต่ในวัยเด็กและเยาวชน จุดประสงค์ที่สำคัญในการพัฒนาคนคือการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงลักษณะและพฤติกรรมไปในทิศทางที่จะ

ช่วยสนับสนุนและไม่ขัดขวางการพัฒนาประเทศ ฉะนั้นการพัฒนาคณิตศาสตร์มีขั้นตอนที่สำคัญคือ
ปลูกฝังลักษณะความเป็นพลเมืองดี และสร้างนิสัยที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ นั่นก็คือ เป็นผู้
จริยธรรมสูง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อนานาชาติ มีระเบียบวินัย มีความเอื้อเฟื้อ
เผื่อแผ่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว เป็นต้น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ
เพ็ญแข ประจวบจิกรีก 2520 : 1 - 2)

การที่บุคคลในสังคมจะเป็นผู้มีลักษณะความเป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ได้นั้นก็ย่อมต้องเรียนรู้ว่าปฏิบัติตนทางสังคมให้เหมาะสม และเกิดพฤติกรรมที่วัฒนธรรม
ไ้ระบุว่า เป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมสำหรับตำแหน่งหรือสถานะทางสังคม (เลิศพร ภาระสกุล
2526 : 2) ซึ่งการเรียนรู้ย่อมต้องมีตัวแบบในการยอมรับอันได้แก่ สถาบันต่าง ๆ ของสังคม
นั่นก็คือ ครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน อันได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ และ
หนังสือพิมพ์ (ประสพ หลักลีลา ม.ป.ป. : 10)

ทางด้านหนังสือและสื่อมวลชนนั้น ในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน 5 ปี พ.ศ.
2525 - 2529 ได้กำหนดให้มีบทบาทในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปรากฏในข้อที่ 3.8
และ 3.15 มีข้อความดังนี้ (แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน 5 ปี พ.ศ. 2525 - 2529,
2525 : 20 - 21)

3.8 ส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนรู หนังสือ ของเล่น เครื่องดนตรีกีฬา
ในประเทศที่ราคาถูกและไม่เป็นอันตรายต่อเด็กและเยาวชนเพื่อช่วยในการ
สร้างเสริมประสบการณ์

3.15 ให้สื่อมวลชน มีบทบาทด้านการให้ความรู้และความเข้าใจในการพัฒนา
เด็กและเยาวชนแก่บิดามารดา และผู้ปกครองให้มากขึ้น

ในนโยบายด้านสังคมจริยธรรมและวัฒนธรรมในแผนพัฒนาเด็ก (0 - 14 ปี)
พ.ศ. 2525 - 2529 ได้เห็นความสำคัญของหนังสือ และสื่อมวลชนในการสร้างเสริม
พัฒนาการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่เด็ก ดังจะเห็นได้ว่า "ส่งเสริมและสนับสนุนให้
สื่อมวลชนทุกรูปแบบ เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ จริยธรรมและวัฒนธรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

เพื่อเป็นรูปแบบที่ดีแก่เด็ก" (แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน 5 ปี 2525 - 2529, 2525 : 77)
 ทั้งนี้เพราะหนังสือเป็นเครื่องสะท้อนสังคม เด็กเมื่ออ่านหนังสือจะได้เรียนรู้ถึงแบบอย่าง
 และบรรทัดฐานของสังคมที่หนังสือในสังคมนั้น ๆ สะท้อนรูปแบบให้เห็นการกระทำ ข้อควรประพฤติ
 ขอบเขตปฏิบัติ กฎเกณฑ์ ศีลธรรม จรรยา มารยาท รวมไปถึงแบบแผนการปกครองและกฎเกณฑ์
 ต่าง ๆ ที่คนในสังคมนั้น ๆ กำหนดขึ้น เด็กจะค่อย ๆ เรียนรู้เลียนแบบ และสะสมทีละเล็กละน้อย
 จนกระทั่งยึดเป็นแนวปฏิบัติเมื่อเขาเจริญวัย ดังนั้นหนังสือที่เด็กอ่านจึงมีบทบาทเป็นตัวกำหนด
 ทางสังคมที่สำคัญประการหนึ่งทั้งทางตรง ทางอ้อมในการปูพื้นฐาน แนวความคิดและค่านิยม
 ให้แก่เด็กโดยเฉพาะในวัยเด็ก อายุ 11 - 14 ปี เป็นวัยเริ่มตนที่รับรู้ และรับสิ่งแวดล้อมได้
 รวดเร็ว (นิศา ชูโต และกล่อมจิตต์ พลายเวช 2527 : 2 - 3) ดังนั้นผู้แต่งเรื่องสำหรับ
 เด็กควรไตร่ตรองเข้าใจจิตใจของเด็ก เด็กมักคิดเอาตัวเองเข้าไปเปรียบเทียบกับตัวละคร
 ในเรื่อง เรื่องที่เขียนจึงต้องสมเหตุสมผล ตัวละครมีลักษณะโหม่นน่าจิตใจของเด็กให้มีคุณธรรม
 และจริยธรรม มีความเมตตากรุณา มีความกล้าหาญ มีความสามารถในการเผชิญภัย และ
 เอาชนะอุปสรรค (ปราณี เขียงทอง 2526 : 134)

เมื่อหนังสือมีบทบาทในการเสริมสร้างพฤติกรรมแก่เด็ก ดังนั้นผู้ปกครอง ครู และ
 บรรณารักษ์จึงจำเป็นต้องเลือกหนังสือที่ดี มีคุณค่าที่เหมาะสมกับวัยให้กับเด็ก นั้นหมายถึง
 หนังสือที่ได้รับการคัดเลือกและตัดสินว่าเป็นหนังสือดี และหนังสือที่ชนะการประกวดส่วนใหญ่ ครู
 บรรณารักษ์โรงเรียน บิคารมการค้า และผู้ปกครองมักจะเลือกซื้อให้เด็กอ่าน (จินตนา ไบกาชุย
 2528 : 85 - 86) การประกวดหนังสือสำหรับเด็กของประเทศไทยมีมาประมาณ 50 ปีแล้ว
 โดยมืองค์การและสถาบันต่าง ๆ ทั้งของรัฐบาลและของเอกชน เป็นผู้จัดการประกวดขึ้น เช่น
 โครงการประกวดการเขียนหนังสือสำหรับเด็กของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
 การประกวดหนังสือสำหรับเด็กรางวัลบัวหลวง ของธนาคารกรุงเทพ จำกัด การประกวดหนังสือ
 การทุนสำหรับเด็ก โดยธนาคารกสิกรไทย (วราณี ศิริสุนทร 2527 : 77 - 86) ส่วน
 การประกวดหนังสือสำหรับเด็กในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ โดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือ
 แห่งชาตินั้นเป็นงานที่ประชาชนรู้จัก และให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติเริ่มครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2515 ทั้งนี้เนื่องมาจาก
องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ได้ประกาศให้ปี 2515 เป็นปี
หนังสือสากล หรือปีหนังสือระหว่างชาติ (International Book Year. 1972) โดย
เหตุผลที่ว่า หนังสือมีส่วนสำคัญในการสร้างความเจริญของสังคมและบุคคล ประเทศไทยใน
ฐานะสมาชิกขององค์การสหประชาชาติจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อจัดงานปีหนังสือ
ระหว่างชาติ 2515 ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน มีกรรมการ
เป็นตัวแทนและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหนังสือและได้มีโครงการที่จัดทำหลายโครงการ
แต่ที่สมควรมาจนถึงปัจจุบันนี้ก็คือ โครงการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และโครงการประกวด
หนังสือดีเด่นประจำปี (จินตนา ใบกาหยูปี 2528 : 52 - 53) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
ส่งเสริมการผลิตหนังสือดี ส่งเสริมการอ่านหนังสือโดยแบ่งหนังสือดีที่ประกวดเป็นหนังสือสำหรับเด็ก
หนังสือสารคดี หนังสือนวนิยายและกวีนิพนธ์ หนังสือประเภทสวยงาม สำหรับหนังสือสำหรับเด็ก แบ่งออก
เป็น 3 ระดับ คือ หนังสือเด็กเริ่มหัดอ่าน (3 - 6 ขวบ) หนังสือสำหรับเด็กประถมศึกษา
(6 - 11 ขวบ) หนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น (11 - 14 ขวบ) (งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ
1 - 8 เมษายน 2522, 2522 : ไม่มีเลขหน้า) ด้วยเหตุนี้เองทำให้สำนักพิมพ์ ผู้ผลิตหนังสือ
นิตยสารสำหรับเด็กของไทยต่างพากันเพิ่มปริมาณในการผลิต และในขณะเดียวกันก็ได้ปรับปรุงคุณภาพ
หนังสือทั้งในคานเนื้อหา เรื่อง ภาพประกอบ รูปเล่ม (นิศ้า ชูโต และกล่อมจิตต์ พลายเวช
2524 : 50)

จากการที่สังคมและสถาบันต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจในการสร้างเสริมและพัฒนา
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก อีกทั้งได้มุ่งหวังให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการปลูกฝังและเป็น
แบบอย่างที่ดีต่อเด็กด้วยนั้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจจะศึกษาหนังสือสำหรับเด็กที่ชนะการประกวด
ซึ่งได้รับการเลือกสรรว่าเป็นหนังสือดีเด่นนั้นว่า มีส่วนช่วยสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของเด็กตามแผนพัฒนาเด็กแห่งชาติไว้มากน้อยเพียงใด และอย่างไร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในแผนพัฒนาเด็กแห่งชาติจากตัวละครที่ปรากฏในหนังสือสำหรับเด็กที่ขึ้นจากการประกวด
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่นจากหนังสือสำหรับเด็กที่ขึ้นจากการประกวด

ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในแผนพัฒนาเด็กแห่งชาติจากหนังสือสำหรับเด็กที่ขึ้นจากการประกวด
2. ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบที่ส่งผลให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่น
3. เป็นแนวทางแก่ครู บิดามารดา และผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู และสร้างเสริมพัฒนาการเด็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
4. ผลของการศึกษาค้นคว้าอาจเป็นส่วนช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตหนังสือสำหรับเด็กที่น่าสนใจผลิตหนังสือสำหรับเด็กที่มีคุณค่าต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะหนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน (อายุ 11 - 14 ปี) ประเภทบันเทิงคดีที่ขึ้นจากการประกวด ปี พ.ศ. 2521 - 2528 ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือ ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ จำนวน 28 เรื่อง คือ

1. ปี พ.ศ. 2521	ชีวิตบ้านป่า	ประสิทธิ์ มุสิกเกษม
2. ปี พ.ศ. 2521	ทุ่งหญ้าสีน้ำเงิน	พินุดัยศักดิ์ ฉะครพล
3. ปี พ.ศ. 2521	ผีเสื้อและดอกไม้	นิพนพานา
4. ปี พ.ศ. 2522	บึงหญ้าป่าใหญ่	เทพศิริ สุขโสภา

5.	ปี พ.ศ. 2522	เด็กน้อยแห่งท้องทุ่ง	มาฉพ	แกวสนิท
6.	ปี พ.ศ. 2522	ปลาวาฬของน้อย	วิริยะ	สิริสิงห์
7.	ปี พ.ศ. 2523	หมู่บ้านอาบจันทร์	มาฉา	คำจันทร์
8.	ปี พ.ศ. 2523	ไขนุ้ยไปโรงเรียน	มาฉพ	แกวสนิท
9.	ปี พ.ศ. 2523	สรอยแสงแดง	สุวรรณี	สุคนธา
10.	ปี พ.ศ. 2524	ชนาน้อยกลางทุ่งนา	จำลอง	ฝั่งชลจิตร
11.	ปี พ.ศ. 2524	กระทอนน้อยกลางทุ่ง	ทำนุ	อนประเสริฐ
12.	ปี พ.ศ. 2524	เด็กชายชาวเล	พนม	นันทพฤษ
13.	ปี พ.ศ. 2524	หัวใจดวงน้อย	ดีฟ้า	
14.	ปี พ.ศ. 2525	ลูกป่า	มาฉา	คำจันทร์
15.	ปี พ.ศ. 2525	จดหมายถึงลูก	นิเวศน์	กันไทยราษฎร์
16.	ปี พ.ศ. 2525	บองหลา	พนม	นันทพฤษ
17.	ปี พ.ศ. 2526	เพื่อนแท้	ทำนุ	อนประเสริฐ
18.	ปี พ.ศ. 2526	จดหมายถึงคุณยายภาค 3	โสภาค	สุวรรณ
19.	ปี พ.ศ. 2526	ลูกหลานไท	ส.	พุ่มสุวรรณ
20.	ปี พ.ศ. 2526	หลุยส์ฮ็อกและเพื่อน	เจตนาพร	
21.	ปี พ.ศ. 2527	เหยี่ยวชาควน	ส.	พุ่มสุวรรณ
22.	ปี พ.ศ. 2527	เที่ยวไปในวันหยุด	ประพิน	ออกเวหา
23.	ปี พ.ศ. 2527	ไผ่คอมกระ	ส.	พุ่มสุวรรณ
24.	ปี พ.ศ. 2527	โลกของหนูแหวน 2	ศรารักษ์	
25.	ปี พ.ศ. 2528	วันเวลาที่แสนงาม-วันที่รุ่งทอสาย	พิบูลย์ศักดิ์	ละครพล
26.	ปี พ.ศ. 2528	บ้านพิลึก	ว.	วินิจนัยกุล
27.	ปี พ.ศ. 2528	ณภุภย์ในคืนแค้นมหัศจรรย์	เจตนาพร	
28.	ปี พ.ศ. 2528	โลกสีน้ำเงิน	อัศศิริ	ธรรมโชติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะอันดีของบุคคลที่เป็นที่ต้องการของสังคม อันได้แก่คุณลักษณะต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2523 : 1 - 53, 1 - 55)

- 1.1 การรักษาระเบียบวินัย
- 1.2 ความสามัคคี
- 1.3 ความเสียสละ
- 1.4 ความมีเหตุผล
- 1.5 ความซื่อสัตย์
- 1.6 การประหยัด
- 1.7 ความอดุสาหะ
- 1.8 ความเมตตากรุณา
- 1.9 ความกตัญญูกตเวที
- 1.10 ความรับผิดชอบ

การรักษาระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสม กับจรรยา มารยาท ขอบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม

ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือกันกระทำ กิจการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

ความเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่คนที่ควรให้ควยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทิ้งอารมณ์ร้ายภายในตนเองด้วย

ความมีเหตุผล หมายถึง ความสามารถในการใช้ปัญญาในการประพฤติปฏิบัติ รู้จัก ไตรตรองพิสูจน์ให้ประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจโดยไม่ผูกพันกับอารมณ์และ ความยึดมั่นของตนเองที่มีอยู่เดิมซึ่งอาจผิดได้

ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น

การประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งทั้งหลายพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ไม่ยอมให้มีส่วนเกินมากนัก รวมทั้งการรู้จักระมัดระวัง รู้จักยับยั้งความทองการให้อยู่ในกรอบ และขอบเขตพอเหมาะพอควร

ความอุตสาหะ หมายถึง ความพยายามอย่างเข้มแข็งเพื่อให้เกิดความสำเร็จใน
 การงาน

ความเมตตากรุณา หมายถึง ความรักใคร่ปรารถนาให้อ่อนเป็นสุข ความสงสาร
 คิดจะช่วยเหลือในพหุทุกข

ความกตัญญูกตเวที หมายถึง ความรู้บุญคุณ และตอบแทนคุณต่อคนอื่นและสิ่งอันตนบุญคุณ
 ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะกระทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน
 ด้วยความพากเพียร และความละเอียดรอบคอบ ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้
 ยิ่งขึ้น

2. องค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในตัวละครที่มีบทบาทเด่น หมายถึง
 องค์ประกอบดังต่อไปนี้

2.1 ทางกายภาพ หมายถึง การศึกษาและอายุ

2.2 ทางสภาพแวดล้อม หมายถึง ฐานะทางครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู
 สภาพแวดล้อมที่โรงเรียน และอิทธิพลของตัวแบบ

2.3 ทางบุคลิกภาพ หมายถึง ความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นอนาคต เจตคติ
 ตลอดจนหมายความว่า เป็นระเบียบและสะอาด

3. แผนพัฒนาเด็กแห่งชาติ หมายถึง นโยบายและแผนพัฒนาเด็กที่รัฐมุ่งพัฒนาและ
 สร้างเสริมไปสู่ทิศทางที่กำหนดไว้ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชน
 แห่งชาติ 2522)

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหนังสือสำหรับเด็กที่เน้นการประกวดทั้งหมด 28 เรื่อง อย่างละเอียด
2. ศึกษาและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและแผนพัฒนาเด็กแห่งชาติ
3. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสังคม และสรุปเป็นเกณฑ์ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์

4. วิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กที่ปรากฏในหนังสือสำหรับเด็กที่เน้นการประกวดทั้งหมด 28 เรื่อง ดังนี้คือ

- 4.1 การรักษาระดับวินัย
- 4.2 ความสามัคคี
- 4.3 ความเสียสละ
- 4.4 ความมีเหตุผล
- 4.5 ความซื่อสัตย์
- 4.6 การประหยัด
- 4.7 ความอดุสาหะ
- 4.8 ความเมตตาากรุณา
- 4.9 ความกตัญญูกตเวที
- 4.10 ความรับผิดชอบ

5. ศึกษาและจำแนกประเภทของคูประกอบที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่น ได้แก่

- 5.1 ทางกายภาพ
- 5.2 ทางสภาพแวดล้อม
- 5.3 ทางบุคลิกภาพ

6. วิเคราะห์องค์ประกอบทางกายภาพ สภาพแวดล้อม และบุคลิกภาพ ที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละคร เด็กที่มีบทบาทเด่น

7. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษารุ่นนี้เป็นการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กที่ปรากฏในหนังสือสำหรับเด็กที่ขณะการประกวด ดังนั้นจึงขอแบ่งเอกสารและงานวิจัยดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็กที่ขณะการประกวด
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และองค์ประกอบที่ส่งผลให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็กที่ขณะการประกวด

การประกวดหนังสือสำหรับเด็กในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาตินั้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 ซึ่งสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยได้จัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตามคำประกาศเชิญชวนขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองปีหนังสือสากล โครงการหนึ่งที่จัดขึ้นในงานนี้คือ การประกวดหนังสือดีเด่นประจำปี โดยแบ่งหนังสือออกเป็น 5 ประเภทคือ ประเภทสารคดี ประเภทนวนิยายและกวีนิพนธ์ ประเภทหนังสือสำหรับเด็ก ประเภทหนังสือการ์ตูน และประเภทหนังสือสวยงาม (จินตนา ใบกาชูปี้ 2528 : 57)

สำหรับการประกวดหนังสือสำหรับเด็กดีเด่น มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมการผลิตหนังสือที่มีคุณภาพและราคาถูกลงสำหรับเด็ก โดยแบ่งประเภทหนังสือเด็กออกเป็น 5 ประเภทดังนี้ (สัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ 15 2529 : 42 - 82)

1. หนังสือสำหรับเด็กเริ่มหัดอ่าน (อายุ 5 - 6 ขวบ)
2. หนังสือสำหรับเด็กประถมศึกษา (อายุ 6 - 11 ขวบ)
3. หนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น (อายุ 12 - 14 ขวบ) ประเภทบันเทิงคดี

4. หนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น (อายุ 12 - 14 ขวบ) ประเภทสารคดี
 5. หนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น (อายุ 12 - 14 ขวบ) ประเภทคำประพันธ์
- จากการที่ทำการประกวดหนังสือสำหรับเด็กที่ตนเอง จึงทำให้ผู้ศึกษาและวิจัย

หนังสือเด็กขณะการประกวดหลายคนคือ

สุนทร มีพรหม (สุนทร มีพรหม 2522 : 49 - 195) ได้วิเคราะห์หนังสือเด็กมีขั้นตอนประกวดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 จนถึงปี พ.ศ. 2519 หนังสือ "วัฒนธรรม ที่บ้านเชียง" สอนให้รู้จักการใช้จารณญาณไตรตรองให้ดี เป็นคนช่างสังเกต เขาใจถึงวัฒนธรรมของคนสมัยก่อน เรื่อง "แม่โพสพ" สอนให้รู้จักมารยาทการปฏิบัติตนในสังคม เรื่อง "วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม" สอนให้เห็นการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี สอนให้รู้ถึงความสำคัญของวัฒนธรรม และเรื่อง "พระราชวังบางปะอิน" ปลุกฝังทางศาสนาสุนทรีย ให้เห็นประวัติวัฒนธรรมของศิลปการก่อสร้างพระราชวังที่สวยงามต่าง ๆ นอกจากนี้ สุนทร มีพรหม ยังวิเคราะห์หนังสือที่เป็นประเภทบันเทิงคดีพบว่า เรื่อง "อวนอภัยบุญ" สอนเด็กในเรื่องความมีน้ำใจต่อกัน เรื่อง "ตุ๊กแกผู้อาภัพ" สอนให้รู้จักคุณธรรมในขอความเมตตากรุณา ไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย เรื่อง "ลูกไก่แสนสวย" สอนให้เห็นจริยธรรมใหม่มีความสามัคคีในหมู่เพื่อน รู้จักเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ เรื่อง "เอื้องแซะสีทอง" สอนให้รู้จักคุณธรรมความกตัญญูรู้คุณของบิดามารดาที่มีต่อตน และหาทางตอบแทนคุณท่าน ให้มีความอดทน สอนให้ทำดี เชื่อฟังพ่อแม่ ครู อาจารย์ เรื่อง "เสือเผาะกับลูกวัว" แสดงถึงโทษของการเป็นคนไม่มีความกตัญญู กระตุ้นให้ใจโอบอ้อมอารี ช่วยเหลือผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน เรื่อง "ทำไมหนอนายคูปอง" สอนให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความซื่อตรง เรื่อง "หวานอยู่ไหน" สอนคุณธรรมความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การทำงานตามหน้าที่และมารยาทในการปฏิบัติตนในครอบครัว เรื่อง "หนูบ้านหนูนา" สอนมารยาทในการอยู่รวมกับผู้อื่น เรื่อง "สัตว์มีประโยชน์" สอนมารยาทในการต้อนรับแขก เรื่อง "ดาบวิเศษ" ส่งเสริมความกล้าหาญ อดทน เรื่อง "เรื่องสั้นขมขม" สอนคุณค่าของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

วรรณิ ศิริสุนทร (วรรณิ ศิริสุนทร 2527 : 202) ได้วิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กที่ชนชั้นการประกวดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 ถึงปี พ.ศ. 2523 จำนวน 46 เรื่อง ทางด้านเนื้อหา ภาพประกอบ และการใช้ภาษา พบว่า หนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กระดับเด็กเริ่มหัดอ่าน (ระดับอนุบาล) ประเภทบันเทิงคดี จำนวน 13 เรื่อง เนื้อหาส่วนใหญ่อยู่ใน ระดับดี มีภาพประกอบอยู่ในระดับดีและดีมากใกล้เคียงกัน และมีการใช้ภาษาอยู่ในระดับดีมาก มากที่สุด ในด้านคุณภาพหนังสือที่อยู่ในระดับดีมาก 5 เรื่อง และอยู่ในระดับดี 8 เรื่อง หนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กระดับประถมศึกษา ประเภทบันเทิงคดี 17 เรื่อง มีเนื้อหา ภาพประกอบ และการใช้ภาษาอยู่ในระดับดี มากที่สุด ในด้านคุณภาพปรากฏว่าอยู่ในระดับดีมาก 2 เรื่อง และระดับดี 15 เรื่อง หนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น (ระดับเด็กก่อนวัยรุ่น) ประเภทบันเทิงคดี 9 เรื่อง และสารคดี 7 เรื่อง มีเนื้อหา ภาพประกอบ และการใช้ภาษาอยู่ในระดับดี มากที่สุด เมื่อพิจารณาทางด้านคุณภาพพบว่าอยู่ในระดับดีมาก 1 เรื่อง (สารคดี) และอยู่ในระดับดี 15 เรื่อง (บันเทิงคดี 9 เรื่อง สารคดี 6 เรื่อง)

จินตนา ไบกาซุ่ย (จินตนา ไบกาซุ่ย 2528 : 17 - 27) วิเคราะห์พัฒนาเนื้อหาของหนังสือสำหรับเด็ก (12 - 15 ขวบ) ที่ชนชั้นการประกวดหนังสือ ปี พ.ศ. 2521 - 2526 พบว่า เนื้อหาของหนังสือเด็กที่ชนชั้นการประกวดมีลักษณะเป็นแบบนวนิยายและแบบเล่าประสบการณ์ ลักษณะของเนื้อหาที่เป็นแบบนวนิยายนั้นจะมีลักษณะสมจริงขึ้น ส่วนแบบเล่าประสบการณ์นั้นมีลักษณะเป็นรวมเรื่องสั้น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กนั้นยังมีน้อย โดยส่วนใหญ่มักเป็นทัศนคติ และความมุ่งหวังของบุคคลต่าง ๆ และภาครัฐบาลที่ต้องการปลูกฝังให้คนในสังคมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการกำหนดค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมให้ยึดถือประพฤติปฏิบัติ เด็กเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้นสิ่งที่สังคมต้องการให้สมาชิกในสังคมมีคุณลักษณะเช่นไรนั้น ก็ควรเริ่มส่งเสริมและพัฒนาสมาชิกตั้งแต่ในวัยเยาว์

การศึกษาคุณค่าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้นอาจแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ปรากฏในหนังสือสำหรับเด็ก และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ด้านการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กที่ปรากฏในหนังสือสำหรับเด็ก นอกจากการศึกษาวิจัยของสุนทรียะ มีพร้อม แล้วยังมีผู้สนใจศึกษาค้นคว้าอีกด้วย

วิจิตรา สุกากร (วิจิตรา สุกากร 2522 : 75 - 83) ได้วิเคราะห์หนังสืออ่านสำหรับเด็กด้านคุณธรรม จำนวน 103 เรื่อง แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ นิทานชาวบ้าน 38 เล่ม วรรณกรรมปัจจุบัน 40 เล่ม วรรณกรรมประเภทร้อยกรอง 25 เล่ม ผลการศึกษาปรากฏว่าคุณธรรมตามารยาทและนิสัยส่วนบุคคล ความเมตตากรุณา และหลักธรรมในการอยู่รวมกัน เป็นคุณธรรมที่ปรากฏในหนังสือสามประเภทมากที่สุด หนังสือประเภทนิทานชาวบ้านและวรรณกรรมร้อยกรอง มีคุณธรรมด้านความเมตตากรุณามากที่สุด คุณธรรมที่ปรากฏน้อยที่สุดในหนังสือสามประเภทคือ คุณธรรมด้านความละเอียด และเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว คุณธรรมในด้านความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

กฤษณา ผลชีวิน (กฤษณา ผลชีวิน 2524 : 268) ได้วิเคราะห์เนื้อหาสำหรับเด็กตั้งแต่อายุ 6 ถึง 12 ปี ที่พิมพ์ในประเทศไทย พ.ศ. 2515 ถึง พ.ศ. 2519 จำนวน 174 เรื่อง ในด้านเนื้อหาที่จะสร้างเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านสังคมและจิตใจ และเนื้อหาที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก และคุณภาพของหนังสือ ด้านลักษณะรูปเล่ม การจัดทำภาพประกอบเนื้อเรื่องและการโฆษณา พบว่า เนื้อหาหมวดเสริมสร้างพัฒนาการด้านสังคมและจิตใจที่กำหนดไว้ 33 หัวข้อนั้น หนังสือส่วนใหญ่มีเนื้อหาตามที่กำหนดไว้เพียงหัวข้อละ 1 ครั้ง มีหนังสือบางเล่มกล่าวถึงเนื้อหาหมวดสร้างเสริมพัฒนาการด้านสังคมและจิตใจหัวข้อละหลายครั้ง หัวข้อที่กล่าวถึงมากที่สุดเป็นจำนวนหนังสือ 174 เรื่อง คือ ความรัก ในกรอบคร่าว 53.45 % รองลงมาคือ ความกล้าหาญ 49.43 % ความอดทน 42.53 % สำหรับเนื้อหาหมวดสร้างเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญามีในเนื้อหาหัวข้อละ 1 ครั้ง หัวข้อที่กล่าวถึงมากที่สุดคือความมีเหตุผล 37.93 % การเสริมสร้างจินตนาการ 31.61 % และเนื้อหาความรู้ทางศิลปะเพียง 3.45 %

กรณีศึกษา ศรีเจริญ (กรณีศึกษา ศรีเจริญ 2525 : 74) ได้วิเคราะห์คุณธรรมในหนังสือการ์ตูน โดยแบ่งการ์ตูนออกเป็น 3 ลักษณะ คือ การ์ตูนเล่มละบาท หนังสือการ์ตูนไทยเล่มละ 3 - 10 บาท และหนังสือการ์ตูนที่โคเคาโครงจากต่างประเทศเล่มละ 3 - 10 บาท พบว่า มีคุณธรรม 28 คุณธรรม โดยแบ่งเป็นด้านส่งเสริมคุณธรรมและทำลายคุณธรรม ส่วนการจัดอันดับของคุณธรรมพบว่า ในด้านส่งเสริมคุณธรรม คุณธรรมที่มีมากอันดับหนึ่งคือ ความเมตตา กรุณา อันดับสองคือ การให้ความรักและความห่วงใย อันดับสามคือ ความสุภาพ อ่อนน้อม คุณธรรมด้านส่งเสริมที่ไม่ปรากฏคือ การไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น การถือประโยชน์ส่วนรวม การละเว้นจากการพนัน ในด้านทำลายคุณธรรม คุณธรรมที่มีมากเป็นอันดับหนึ่งคือ การไม่ประพฤติชั่วค่อชีวิตและร่างกาย อันดับสองคือ ความซื่อสัตย์สุจริต อันดับสามคือ ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา เมื่อเปรียบเทียบผลรวมปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรมและด้านทำลายคุณธรรมของหนังสือการ์ตูนเล่มละบาททุกประเภทพบว่า ปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมสูงกว่าปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรม

นิตา ชูโต กล่อมจิตต์ พลายเวช และกานต์ณัฏฐ์ ศักดิ์เจริญ (นิตา ชูโต กล่อมจิตต์ พลายเวช และกานต์ณัฏฐ์ ศักดิ์เจริญ 2524 : 11 - 25) ได้วิเคราะห์เนื้อหาหนังสือเด็ก ที่จำหน่ายอยู่ในตลาดหนังสือในปัจจุบันจำนวน 787 เล่ม และสาระของหนังสือที่ได้รับ พบว่า 1) หนังสือสำหรับเด็กให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นประเด็นสำคัญซึ่งมีอยู่มากในหนังสือประเภทวรรณกรรมพื้นบ้าน และเรื่องอ่านเล่นสมัยใหม่ คิดเป็น 19 % ของหนังสือทั้งหมด 2) หนังสือสำหรับเด็กที่ให้ความรู้ประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัยควบคู่กันไป หนังสือประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นหนังสือสารคดีซึ่งมีอยู่ประมาณ 1 ใน 4 ของหนังสือทั้งหมด 3) หนังสือสำหรับเด็กให้คุณธรรมบางประการ ทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านตัวตลก พยายามส่งเสริมคุณธรรมเรื่องลำดับความถนัดดังนี้คือ เรื่องรู้จักใช้สติปัญญาและความฉลาดปราดเปรื่องเพื่อช่วยให้อุปสรรค (23) เรื่องความกตัญญู (22) ทำชั่วได้ชั่ว (18) ความกล้าหาญ (19) เป็นคนดี (16) เป็นคนมีเหตุผล (14) เอาใจใส่เสียสละ (13) ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (11) เมตตา กรุณา (10) พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ (9) ไม่โลภ (8) ความรักระหว่างเพื่อน (8) รักและเมตตาสัตว์และเห็นประโยชน์ความจงรักภักดีของสัตว์ (8)

ไม่อิจฉาริษยา (7) ความอดทนอดกลั้น (7) ความซื่อสัตย์ (4) ความสามัคคี (6)
 ขยันหมั่นเพียร (6) ไม่ไวใจคนแปลกหน้า (6) เชื่อฟังผู้ใหญ่ (4) รักการไปโรงเรียน (4)
 ไม่พูดปด (3) ความรอบคอบ (3) เห็นใจผู้อื่น (3) ประชาธิปไตย (3) ภูมิลำเนาของ
 ของเล่น (2) ในตรงกันข้ามหนังสือก็ให้ความคิดแบบอย่างในทางผิด ๆ เช่น ความฉลาด
 แกมโกง (6 เล่ม) คนโกงเป็นเหยื่อของคนฉลาด (3 เล่ม) คนเกียจคร้านกลับได้
 (2 เล่ม) เป็นต้น

สำหรับการศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ในความบุคลิกภาพของเด็กได้มีผู้สนใจศึกษาค้นคว้า
 ไวดังนี้

รัชนี้ สุริยา (รัชนี้ สุริยา 2508 : ๓๓๕) ได้สำรวจทัศนคติของครูปกครอง
 เกี่ยวกับเด็กไทยในอุคมคติในจังหวัดพระนคร และธนบุรี เพื่อศึกษาข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ
 ความต้องการของกลุ่มครูปกครองที่มีระดับเศรษฐกิจต่างกันในเรื่องคุณลักษณะของเด็กไทย พบว่า
 ครูปกครองที่มีระดับเศรษฐกิจต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในเรื่องคุณลักษณะที่ต้องการ
 ให้มีมากที่สุดให้แก่เด็กหญิงและเด็กชาย คุณลักษณะสำคัญที่สุดที่ครูปกครองต้องการให้เด็กหญิงและ
 เด็กชายมีในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านลักษณะทางกาย ต้องการให้เด็กหญิงและเด็กชายแต่งกาย
 สะอาด เหมาะสมกับวัยและโอกาส ด้านความสามารถต้องการให้เด็กหญิงและเด็กชายรู้จัก
 แก้ปัญหา รู้จักเอาตัวรอด ด้านการควบคุมอารมณ์ต้องการให้มีการควบคุมอารมณ์ ด้านความสนใจ
 ต้องให้ความสนใจในการเรียน ด้านความรับผิดชอบ ในด้านการเรียนและการงานต้องการ
 ให้ตั้งใจเรียนและตั้งใจทำงาน ด้านการปรับตัวทางสังคมต้องการให้เด็กหญิงและเด็กชายเป็น
 มิตรกับคนทั่วไปเขาสังคมได้

มัลลิกา จุลละเกศ (มัลลิกา จุลละเกศ 2508 : 154) ได้สำรวจความคิดเห็น
 ของครู นิสิต เกี่ยวกับเด็กไทยในอุคมคติ เพื่อสำรวจความคิดเห็นของครูในระดับต่าง ๆ และ
 นิสิตนักศึกษาปีสุดท้ายมีความต้องการให้เด็กไทยมีคุณลักษณะอย่างไร และเพื่อเปรียบเทียบ
 ความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างเด็กชายไทยและเด็กหญิงไทยในอุคมคติ รวมทั้ง
 เพื่อเป็นแนวทางให้เด็กไทยประพฤติตนได้ถูกต้องยิ่งขึ้น ผลการวิจัยปรากฏว่า ความคิดเห็น
 ของประชากรสองกลุ่มคล้ายคลึงกันคือ ในด้านลักษณะทางกายนอกทั่วไป เห็นว่าเด็กชาย

ควรมีกริยาเรียบร้อยเป็นสุภาพบุรุษ เด็กหญิงควรมีกริยาเรียบร้อยเป็นกุลสตรี ในด้านความสามารถ
ทั่วไปเห็นว่าเด็กชายควรมีความสามารถในด้านแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี และอย่างมีเหตุผล
เด็กหญิงควรมีไหวพริบดี ฉลาดทันคนและรู้จักใช้เหตุผลในการแสดงออกทางอารมณ์ เด็กชาย
ควรมีความมั่นคงทางอารมณ์ รู้จักควบคุมอารมณ์ เด็กหญิงก็เช่นเดียวกัน ในด้านการปรับตัวใน
สังคม เด็กชายควรเข้ากับเพื่อน ๆ ทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศได้ เป็นที่นิยมรักใคร่ของเพื่อน
เด็กหญิงควรรู้จักแสดงกริยาวางจาตลอดจนวางตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ

การค้น ทิรวิริยะกุล (การค้น ทิรวิริยะกุล 2525 : 168) ได้ศึกษาคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้น ป.6 ในทัศนะของครูประจำชั้น และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร
พบว่า ครูประจำชั้นและผู้ปกครองมีความคิดเห็นตรงกันว่า ในด้านการเรียนคุณลักษณะที่สำคัญมาก
ได้แก่ ขยันตั้งใจ และมีความรับผิดชอบในการเล่าเรียน อยากรู้อยากเห็น และกล้าซักถาม
ครูอาจารย์เมื่อไม่เข้าใจในคาบเรียน ความปลอดภัย คุณลักษณะที่สำคัญมากได้แก่ มีร่างกาย
แข็งแรง และมีสุขภาพจิตสมบูรณ์ รู้จักโทษของยาเสพติด รู้จักป้องกันและรักษาสุขภาพส่วนตน
และส่วนรวม ในด้านเศรษฐกิจ คุณลักษณะอยู่ในระดับความสำคัญปานกลางทุกเรื่อง โดยอันดับ
สูงสุดได้แก่ รู้จักใช้ ตลอดจนดูแลรักษาสิ่งของและทรัพย์สินสมบัติของตนในด้านอุปนิสัยบุคลิกภาพ
คุณลักษณะที่สำคัญมากได้แก่ มีความซื่อสัตย์ มีความรักใคร่สามัคคีต่อหมู่คณะ มีความรับผิดชอบใน
หน้าที่ของตน มีความศรัทธายึดมั่นในศาสนาและใช้เป็นเครื่องกล่อมเกล่าจิตใจ ในด้านสมาชิก
ภาพของครอบครัว คุณลักษณะที่สำคัญมากได้แก่ รักและใกล้ชิดสนิทสนมกับพ่อแม่ ญาติพี่น้อง บริกรหา
หรือพ่อแม่และญาติพี่น้องเมื่อมีปัญหา ในด้านพลเมืองดีของชาติ คุณลักษณะที่สำคัญมากได้แก่
เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ภูมิใจรักและเทิดทูนสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

ปัจจุบันทั้งผู้นำประเทศ รัฐบาล และสถาบันต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจในการปลูกฝัง
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่บุคคลในสังคม โดยการกำหนดค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และ
คำขวัญ ให้ยึดถือและประพฤติปฏิบัติดังกระแสพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ที่ได้พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยเนื่องในโอกาสฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ในพระราชพิธี
นางสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าว่า (เฉลิมรัฐจักรแก้วเกล้าแผ่นดิน 2525 : 32)

"คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติมีอยู่ 4 ประการ

ประการแรก คือ การรักษาความดีความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติ
แต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

ประการที่สอง คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ใน
ความดีความงาม

ประการที่สาม คือ การอดทน อดกลั้น และอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความดี
สุจริต ไม่ว่าด้วยเหตุประการใด

ประการที่สี่ คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริตและรู้จักประสานประโยชน์
ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง"

พณฯ ท่านพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบาย 4 ประการ ให้
ประชาชนประพฤติปฏิบัติดังนี้ (การปลูกฝังและส่งเสริมวัฒนธรรม และวินัยแห่งชาติ
2527 : ไม่มีเลขหน้า)

1. การประหยัด
2. การนิยมไทย
3. วินัยของชาติ
4. ความสะอาดของบ้านเมือง

อีกทั้ง พณฯ ท่านนายกรัฐมนตรี ยังกำหนดคำขวัญให้คนไทยยึดถือปฏิบัติดังนี้
"ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด มีวินัย ใฝ่คุณธรรม"

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ปลูกฝังค่านิยมพื้นฐานให้แก่ประชาชนชาวไทย
ดังนี้ (การปลูกฝังและส่งเสริมวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติ 2527 : ไม่มีเลขหน้า)

1. การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ
2. การประหยัดและออม

3. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย

4. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา

5. ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้เล็งเห็นว่าค่านิยมที่พึงประสงค์ควรปลูกฝัง

มี 9 ประการ คือ (คู่มือปลูกฝังค่านิยม 2526 : 1 - 116)

1. การประหยัด

2. ความซื่อสัตย์สุจริต

3. ความมีสติและปัญญา

4. การพึ่งตนเอง

5. ความรับผิดชอบ

6. ความสามัคคี

7. ความขยันหมั่นเพียร

8. ความมีวินัย

9. ความรักชาติ

หมวด ท้องถิ่น (หมวด ท้องถิ่น 2525 . 80 - 82) ได้กล่าวถึง
คุณธรรม จริยธรรมของประชาชนที่เคยยึดถือและถ่ายทอดสืบต่อกันมา ซึ่งควรปลูกฝังให้แก่เด็ก
และประชาชนต่อไปเพื่อจะได้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ 10 ประการ ดังนี้คือ

1. ค่านิยมการปกครองระบอบประชาธิปไตยรักและเทิดทูนชาติ ศาสนา และ
พระมหากษัตริย์

2. การมีระเบียบวินัย

3. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่

4. ความซื่อสัตย์สุจริต

5. การเสียสละเพื่อส่วนรวม

6. ความสามัคคี

7. ความกล้าหาญ

8. การไม่โลภ ไม่ขโมย และไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตของผู้อื่น
9. การสะอาดและเกรงกลัวในการกระทำชั่ว
10. ความเชื่อมั่นในตนเองและมีเหตุผลในการกระทำ

คณะกรรมการจัดทำเอกสารคู่มือในการฝึกอบรมนักเรียนในค่านิยมวัฒนธรรมไทย
ระดับมัธยมศึกษา ได้กำหนดค่านิยมที่พึงประสงค์ 9 ประการ ดังนี้ คือ (คู่มืออบรมวัฒนธรรมไทย
2526 : 10)

1. การประหยัดและประมาณเพื่อการดำรงชีวิตที่เรียบง่าย
2. ความมุ่งมั่นทำงานเพื่องาน โดยตระหนักว่างานคือชีวิต
3. การใฝ่หาความรู้และการใช้สติปัญญาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
4. ความสามัคคีและความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนที่มีต่อสังคมโดยกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อหมู่คณะและไม่ทำให้อ่อนแอหรืออ่อน
5. การรักษาความเป็นเอกราชของชาติไทยภูมิใจในความเป็นคนไทย รักไทย นิยมไทย ยินดีเสียสละเพื่อชาติแม่ชีวิต
6. ความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน เคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่น
7. การยึดมั่นในศาสนาธรรม เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติในการดำรงชีวิต
8. การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ขอบังคับ กฎเกณฑ์ และระเบียบแบบแผน โดยเคร่งครัดเพื่อสงบสุขของสังคม

9. การเคารพตนเอง พึ่งตนเองและไม่ขมวดคอบุคคลอื่น

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดคุณลักษณะของคนไทย 10 ประการ
ที่ประเทศชาติต้องการ และมีความจำเป็นต้องปลูกฝังในสถานการณ์ปัจจุบัน มีดังนี้ (คู่มือการศึกษา
จริยธรรมอุดมศึกษาตอนที่ 1 2524 : 1)

1. มีระเบียบวินัย
2. มีความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม
3. ขยัน ประหยัด และยึดมั่นในสัมมาชีพ
4. สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ

5. รู้จักคิดริเริ่ม วิจัย และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
6. กระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รักและเทิดทูน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

7. มีพละทานมัยสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ
8. รู้จักพึ่งตนเองและมีอุทิศตน
9. มีความภาคภูมิใจ และรู้จักทำมางำรุงศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรของชาติ
10. มีความเสียสละ เมตตาอารี กตัญญูกตเวที กล้าหาญ และสามัคคีกัน

หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (กรมวิชาการ 2521 : 11 - 12) ได้กำหนดให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถพื้นฐาน อีกทั้งสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. คุณสมบัติของการเนน
 - 1.1 มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว
 - 1.2 มีวินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ
 - 1.3 ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน
 - 1.4 รู้จักคิด วิจัย และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
 - 1.5 มีขันติธรรมต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือหมู่เหล่า
 - 1.6 มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น
 - 1.7 รู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี
2. ความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต
 - 2.1 มีสุขนิสัยส่วนตัวและส่วนรวมทั้งทางกายและจิตใจ
 - 2.2 รู้กฎหมายที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน
 - 2.3 มีความรู้และทักษะในการหาใช้จ่าย และออมทรัพย์
 - 2.4 เข้าใจความหมายของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีต่อชีวิตประจำวัน
 - 2.5 มีความรู้และทักษะในการจัดการและทำงานรวมกลุ่มกันโดยถือหลักสหกรณ์
 - 2.6 มีความรู้และทักษะในการทำงานทั้งในฐานะผู้ผลิตและผู้บริโภค

- 2.7 มีนิสัยและรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ใหม่ใฝ่เรียนรู้
- 2.8 มีความรู้และทักษะในวิธีการทางวิทยาศาสตร์
- 2.9 มีความรู้และทักษะทางภาษาและคณิตศาสตร์
- 2.10 มีความสามารถในการยังชีพผสมกลมกลืนต่อสภาพและสิ่งแวดล้อมทาง

ธรรมชาติ

- 2.11 รู้จักชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ

3. ชีวพลสังคม

- 3.1 รู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สิ่งแวดล้อมและ
- วิทยาการใหม่ ๆ
- 3.2 เข้าใจและศรัทธาในศาสนาที่ตนนับถือ และนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิต

ประจำวัน

- 3.3 รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และมีประสิทธิภาพ
- 3.4 มีความคิดริเริ่มที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม
- 3.5 มีอิสระในการคิด แต่พร้อมที่จะยอมรับความคิดของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล
- 3.6 รู้จักแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี

4. สมบัติที่ดีของชุมชนและชาติ

- 4.1 เชื้อฉันทนในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- 4.2 รู้คุณค่าชื่นชม และรักษาศิลปะวัฒนธรรมของชาติ
- 4.3 สำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน
- 4.4 รู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคและโลก และมีความเข้าใจ

อันดีต่อกัน

- 4.5 สามารถนึ่งกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและ

ความมั่นคงของประเทศ

- 4.6 รู้คุณค่าความเป็นไทย และภูมิใจที่เกิดในแผ่นดินคนไทย

นโยบายและแผนพัฒนาเด็ก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2522 : 1 - 5, 1 - 6) ได้กล่าวถึงทิศทางการพัฒนาเด็กในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ว่า "เด็กต้องได้รับการศึกษาอบรมให้มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และจริยธรรมขั้นพื้นฐานเพื่อให้เป็นพลเมืองไทยที่ดี และมีคุณภาพ รู้จักอยู่รวมกันโดยสันติ สามารถเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต และมีเจตคติที่จะเรียนรู้ต่อไปโดยมิหยุดยั้ง" และ "เด็กต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบุคคลหรือครอบครัวที่ให้ความรักความอบอุ่น เพื่อเป็นฐานรากของพัฒนาการทุกคน อาทิ วินัยในตนเอง ความสนใจใฝ่หาความรู้ ความมีมนุษยธรรมและความเชื่อมั่นในมนุษยชาติ

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา ร่วมกับ กองนโยบายและแผนงานเยาวชน ได้กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาเด็กขึ้นมา ซึ่งเป็นแผนที่แยกออกมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมีแผนดังต่อไปนี้

1. นโยบายและแผนพัฒนาเด็กระยะยาว 2522 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา

2. แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน 5 ปี (พ.ศ. 2525 - 2529) ของกองนโยบาย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ

3. นโยบายและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ

ในแต่ละแผนมีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมพัฒนาและเพิ่มคุณภาพของเด็กไทยทางด้านสติปัญญา และบุคลิกภาพพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2522 : 1 - 1) ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ด้านสุขภาพกายและจิต ด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐาน ด้านสังคมจริยธรรม และวัฒนธรรม อีกทั้งการเตรียมใจเพื่ออาชีพ

ในด้านสังคม จริยธรรมและวัฒนธรรมเป็นด้านที่มุ่งปลูกฝังให้เด็กเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จะเห็นได้จาก นโยบายและแผนพัฒนาเด็กในด้านการพัฒนาสุขภาพและบุคลิกภาพพื้นฐาน ได้กล่าวไว้ในสภาพปัญหาและสาเหตุว่า (กองนโยบายและแผนงานเยาวชน 2525 : 13 - 14)

1. พอเมฆาความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาทางสังคมและบุคลิกภาพของเด็ก ทำให้พื้นฐานด้านบุคลิกภาพไม่มั่นคง ผู้ใหญ่ในสังคมไทยเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี มีค่านิยมที่ขัดต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากกว่าความสามารถทางการทำงานหรือเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความขัดแย้งระหว่างการปรับตัวและจริยธรรม

2. มีสถานการณ์ที่ยุ่งเหยิง ยั่วเย้า และสภาพแวดล้อมที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ค่านิยมเชิงจริยธรรมที่ควรเสริมสร้างนั้น มีอยู่แล้วในวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การศึกษาระดับต่าง ๆ และคำสั่งสอนในศาสนา แต่ยังขาดการปฏิบัติอย่างจริงจัง ขาดวิธีการสอนที่โน้มน้าวจิตใจ และขาดการวัดผลด้านปฏิบัติ

3. ขาดการรณรงค์และกระตุ้นเด็กและเยาวชนรวมทั้งผู้ใหญ่ให้เห็นความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น

ดังนั้น ในนโยบายและแผนพัฒนาคนกายและบุคลิกภาพจึงกำหนดนโยบายพัฒนาสังคมและจริยธรรมว่า (กองนโยบายและแผนงานเยาวชน 2525 : 21 - 22)

1. เน้นความสำคัญของการอบรมคุณเล่ห์หรืออยู่ใต้อุปการะ โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์ที่ความรักความเข้าใจเป็นพื้นฐาน

2. ให้ความสัมพันธ์มากขึ้นระหว่างบ้านกับโรงเรียน หรือสถาบันที่เด็กและเยาวชนเกี่ยวข้องกับควย เพื่อประสานความเข้าใจเกี่ยวกับความทองของการของเด็กและเยาวชน และวิธีการอบรมการดูแล

3. เน้นให้เด็กและเยาวชนรู้จักและปฏิบัติตามค่านิยมเชิงจริยธรรม โดยเฉพาะด้านการมีสัจจะ สติสัมปชัญญะ การเคารพตนเอง การมีวินัยในตนเอง การประหยัด การไม่เบียดเบียนผู้อื่น และความอดทน

เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาเด็ก ดังนั้นในนโยบายและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน จึงกำหนดแนวทางดำเนินการและมาตรการ ดังนี้ (กองนโยบายและแผนงานเยาวชน 2525 : 30 - 31)

1. รณรงค์ผ่านสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครอง และลูก หรือผู้ที่อยู่ในอุปการะและวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่อยู่ในวัยต่าง ๆ
2. สนับสนุนให้ฝึกทักษะหรือองค์การที่มีอยู่แล้วช่วยเพิ่มประสบการณ์ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในวัยต่าง ๆ เพื่อให้ได้คุณภาพตามวัตถุประสงค์วางไว้

ในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ระดับแผนงานกล่าวถึงนโยบายด้านสังคม จริยธรรม และวัฒนธรรมว่า (กองนโยบายและแผนงานเยาวชน 2525 : 77 - 78)

1. เปร่งรักและส่งเสริมให้ความรู้แก่พ่อแม่และผู้เลี้ยงดูเด็กมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญเกี่ยวกับสัมพันธ์ความรักและความเข้าใจเป็นพื้นฐาน
2. กำหนดแนวทางปฏิบัติและวิธีการอบรมดูแลเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์มากขึ้นระหว่างบ้านกับโรงเรียนหรือสถาบันเด็ก
3. จัดจูงแนะนำและเร่งเร้าเด็กให้มีการปฏิบัติตามค่านิยมเชิงจริยธรรม โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ ประหยัด และมีวินัย
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สื่อมวลชนทุกรูปแบบเผยแพร่ให้ความรู้และความเข้าใจจริยธรรมและวัฒนธรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อเป็นรูปแบบที่ดีแก่เด็ก

คณะกรรมการการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ร่วมกับคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2522 : 1 - 55 ถึง 1 - 54)

1. เป็นผู้ศรัทธาและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข
2. เป็นผู้มีระเบียบวินัยรู้จักสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ อดทน เสียสละ และขยันหมั่นเพียร
3. เป็นผู้ยึดมั่นในความสามัคคี และมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
4. เป็นผู้เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม รู้จักรักษาป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณสมบัติ
5. เป็นผู้ที่พร้อมที่จะแสดงความคิดเห็น อภิปรายจากเคารพในความคิดเห็นและเหตุผลของผู้อื่น และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

6. เป็นผู้ซื่อสัตย์ มีศีลธรรมอันดี ยึดมั่นในสันติภาพ และมีชัยศักดิ์
7. เป็นผู้นิยมและภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีความรักถิ่นฐาน
8. เป็นผู้เฝ้าหาความรู้อยู่เสมอ และมีความคิดริเริ่มในทางสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์

แก่ตนเองและส่วนรวม

9. เป็นผู้ที่มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ทั้งทางกายและทางใจ

จากเอกสารที่กล่าวมาแล้วนั้น ได้มีผู้กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย เด็กไทย ไข่มุกสยาม แต่ผู้วิจัยขอสรุปเป็นเกณฑ์ที่จะศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก จากหนังสือที่ชมนะประกวดโดยอาศัยโครงสร้างคุณลักษณะจริยธรรมของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย การประชุมทางวิชาการ เกี่ยวกับจริยธรรมไทยที่ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2523 มาใช้เป็นเกณฑ์ ดังนี้ คือ

1. การรักษาระเบียบวินัย
2. ความสามัคคี
3. ความเสียสละ
4. ความมีเหตุผล
5. ความซื่อสัตย์
6. การประหยัด
7. ความอดทน
8. ความเมตตากรุณา
9. ความกตัญญูกตเวที
10. ความรับผิดชอบ

(กรมวิชาการ 2523 : 146 - 147)

ตาราง 1 แสดงโครงสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากหนังสือแนวทางการพัฒนาจริยธรรม
ไทย การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย 22 - 27 มกราคม 2523

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ความหมายและพฤติกรรม
1. การรักษาระเบียบวินัย	ความหมาย การรักษาระเบียบวินัยหมายถึง การควบคุมความประพฤติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ ขอบตกลง กฎหมาย และศีลธรรม ประเพณีและพฤติกรรม 1. การรักษาระเบียบภายนอก 1.1 การรักษาระเบียบวินัยในการบริโภค ได้แก่ การรับประทานอาหารให้ถูกหลักอนามัยและสุวิทยา มีมารยาทเรียบร้อยในการรับประทานอาหาร เช่น ไม่รับประทานอาหารที่ไม่สมควร ไม่รับประทานมึนเมา 1.2 การรักษาระเบียบวินัยในการอุปโภค ได้แก่ การรักษาร่างกาย เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และเครื่องใช้ให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย 1.3 การรักษาระเบียบวินัยต่อสถานที่ ได้แก่ การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยทั้งในสำนักงาน วัดวาอาราม สถานที่ราชการ และสาธารณสมบัติต่าง ๆ เช่น ถนน แม่น้ำ ลำคลอง โรงมหรสพ รถโดยสาร สวนสาธารณะ ฯลฯ และประพฤติปฏิบัติตนตามกฎและขอบบังคับของสถานที่นั้น ๆ

ตาราง 1 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ความหมายและพฤติกรรม
	1.4 การรักษาระเบียบวินัยในการปกครอง ไต่ถาม การสร้างวินัยเพื่อตอปฏิบัติตนและการปกครองดี มีจรรยา มีวินัย เอาใจใส่กวดขัน ปรับปรุงระเบียบให้ มาตรฐานควรแก่ความนิยมนับถือและตอปฏิบัติเป็นแบบอย่าง 2. การรักษาระเบียบวินัยภายใน ไต่ถาม การแต่ง และควบคุมทางที่กิริยา วาจา และใจ ให้หมดจดงดงามด้วย การเว้นซึ่งประพฤตชอบทั้งศอหนาและลับหลัง ไต่ถาม ระเบียบ ทางที่ ระเบียบกิริยา ระเบียบวาจา และ ระเบียบใจ - ระเบียบทางที่ ไต่ถาม การจัดทำทางที่ทำให้ เหมาะสมแก่ฐานะและภูมิฐของทณ ไมศุหมื่นผู้อื่น ไม่ทะนงทณ - ระเบียบกิริยา ไต่ถาม การควบคุมอาการของ ร่างกายที่เคลื่อนไหวออกมาให้ปรากฏแก่ทณทั้งหลายโดย ควบคุมและปรับปรุงกิริยาให้งดงาม เป็นระเบียบ มีกิริยาดี สุภาพ อ่อนโยน ประพฤตปฏิบัติไต่เหมาะสมกับบุคคล โอกาส เวลา และสถานที - ระเบียบวาจา ไต่ถาม การพูดสมานไมตรี พูดไพเราะ พูดดี มีประโยชน์ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพอเจอ - ระเบียบใจ ไต่ถาม การรู้จักควบคุมจิตใจและ อารมณ์ให้อยู่ในกรอบและระเบียบที่งดงาม

ตาราง 1 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ความหมายและพฤติกรรม
2. ความสามัคคี	ความหมาย ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็น หนึ่งใจเดียวกัน รวมมือกันกระทำกิจการให้สำเร็จดู ้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว พฤติกรรม - ปรับตนเองให้เข้ากับผู้อื่นได้ - รักใคร่ชอบพอสวนรวมมากกว่าส่วนตน - เข้มส่วนรวมอย่างแท้จริงในกิจการของส่วนรวม - เป็นผู้ประสานความสามัคคีในหมู่คณะ - ไม่แบ่งแยกเป็นพวกเขาพวกเรา - รักหมู่คณะมีใจหวังดี และช่วยเหลือเกื้อกูลในทาง ที่ไม่ผิดศีลธรรม - มองคนนอกเป็นเงาใจเสมอ ของชายของพฤติกรรม 1. มีความสามัคคีในครอบครัว 2. มีความสามัคคีในโรงเรียน 3. มีความสามัคคีในชุมชน 4. มีความสามัคคีในชาติ 5. มีความสามัคคีในโลก

ตาราง 1 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ความหมายและพฤติกรรม
3. ความเสียสละ	ความหมาย ความเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่ผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงตัวของตัวเอง การให้ปันแก่ผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงตัวของตัวเอง การให้ปันแก่ผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงตัวของตัวเอง ขอบข่ายและพฤติกรรม 1. การให้ทางกาย เช่น - ช่วยเหลือผู้ที่มีความต้องการที่ไม่สามารถทำได้ - ไม่รังเกียจ - ช่วยเหลืองานสาธารณะประโยชน์ 2. การให้ทางวาจา เช่น - ช่วยเหลือให้คำแนะนำทั้งทางโลกและทางธรรม - ช่วยเจรจาเอาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์ 3. การให้ทางกำลังสติปัญญา - ช่วยแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา - ช่วยแก้ปัญหาหรือกรณีศึกษาที่ไม่ทำผิด - ช่วยศึกษาแนวทางที่ถูกที่ชอบ - ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่มิตรตามกำลังสติปัญญา 4. การให้ด้วยกำลังทรัพย์ - แบ่งปันเครื่องอุปโภคบริโภคให้แก่ผู้ขัดสนสมควรให้ - แบ่งปันเงินทองให้แก่ผู้ขัดสนสมควรให้ - สละทรัพย์เพื่อสาธารณะกุศล

ตาราง 1 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ความหมายและพฤติกรรม
4. ความมีเหตุผล	5. การใส่ใจ - ยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข - ไม่อาฆาตจองเวร - ให้อภัยในความผิดของผู้อื่นแต่ต่างนิกาย - ไม่นักสมน้ำหน้าผู้อื่นที่เพลี่ยงพล้ำ - ไม่โลภอยากได้ของของผู้อื่นมาเป็นของตน ความหมาย ความมีเหตุผล หมายถึง ความสามารถในการใช้ปัญญาในการประพฤติปฏิบัติ รู้จักไตร่ตรอง พิสูจน์ให้ประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจ โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์และความยึดมั่นของตนเองที่มีอยู่ในสิ่งซึ่งอาจผิดได้ พฤติกรรม - ไม่หลงเพราะความเชื่ออย่างงมงายอวิชชา - ไม่ยึดถือตนเองหรือบุคคลเป็นใหญ่ หรือการกระทำ ถึงมลาย - ไม่สรุปเอาอย่างง่าย ๆ โดยไม่ใช่เหตุผลอย่าง รอบคอบ - ใช้วิธีแห่งประชาธิปไตย ประกอบด้วยการยอมรับการพิจารณา การใช้วิธีการแห่งปัญญา - ไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้วจึงตัดสินใจ

ตาราง 1 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ความหมายและพฤติกรรม
5. ความซื่อสัตย์	- รู้จักควบคุมอารมณ์ คอยระงับขึงใจ - รู้จักชมความโกรธ ความโลภ ความหลงผิด - การหนีออกจากความเคยชินที่ผิด ๆ - รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาละ รู้จักเทศะ - ไม่เป็นคนทุเบาะเชือกนงาย ความหมาย ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น ขอบข่ายและพฤติกรรม 1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือความรู้สึกรับผิดชอบชีวิต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด พฤติกรรม - ไม่สับปรับกลับกลอก - ไม่คล้อยตามพวกพ้องหรือชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย - มั่นคงต่อการกระทำดีของตน - ประพฤติตรงตามพูดและคิด 2. ความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่การงาน

ตาราง 1 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ความหมายและพฤติกรรม
	พฤติกรรม - ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปทำประโยชน์ส่วนตัว - ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ทำประโยชน์ส่วนตัว 3. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคล คือความซื่อตรงต่อผู้อื่น ต่อมิตร ต่อหัวหน้างาน ต่อผู้มีพระคุณ พฤติกรรม - ประพฤติตรงไปตรงมาไม่คิดคดต่อผู้อื่น - ไม่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย - ไม่ส่อพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว - เตือนสติและแนะนำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ - ยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ไม่คิดริษยาหรือกลั่นแกล้ง 4. ความซื่อสัตย์ต่อคณะ สังคมและประเทศชาติ พฤติกรรม - ร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ - ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนหรือเอาดีเข้าตน - ไม่ร่วมมือกันทำงานให้ผิดกฎหมายหรือระเบียบ ขอบังคับของสังคมและหมู่คณะ พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์สุจริตมักจะมีอยู่เสมอ ในชีวิตประจำวัน - ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างไม่อยู่ไม่ทำงาน - มาทำงานช้า เลิกก่อนเวลาที่กำหนด

ตาราง 1 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ความหมายและพฤติกรรม
	- ยืมเขาไปแล้วทำเป็นลืมไม่ส่งคืน - ทำของผู้อื่นเสียหายแล้วนิ่งเฉย - ช้อของสดวางคือนอกเกินก้นเฉยเฉย - เอาของคือนอกมาเป็นของคือน - ฉอถูระมัด คัดลอก ยักยอก - ไม่วาระหนึ่ - ไม่วักนาคำนันคณญุา วลา
6. การประหยัด	ความหมาย การประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งทั้งหลายพอเหมาะพอควรให้โดยประโยชน์มากที่สุด ไม่ยอมให้มีส่วนเกินมากนัก รวมทั้งการรู้จักระมัดระวัง รู้จักยับยั้งความคองการให้อยู่ในกรอบและขอบเขตที่พอเหมาะพอควร ขอบข่ายและพฤติกรรม 1. การประหยัดเวลา ได้แก่ การรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ให้เหมาะกับกาลเทศะ รู้จักคางของเวลา มียมมให้เวลาผคเบื่องไปโดยเปล่าประโยชน์ แคนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ยิ่งใหญในการหาควนรู้ การสร้างควนคึในการสร้างสมรรถภาพ ในการสร้างอำนาจ ในการสร้างทรัพย์ 2. การประหยัดทรัพย์ ได้แก่ การรู้จักใช้ทรัพย์ให้ถูกต้องและเหมาะสม ได้แก่

ตาราง 1 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ความหมายและพฤติกรรม
	- พยายามจ่ายทรัพย์สินเท่าที่จำเป็น ให้สมควรแก่ อรรถภาพ - รู้จักกำหนดรายจ่ายให้พอเหมาะพอควรแก่กำลัง ทรัพย์สิน (รายได้) - รู้จักเก็บรวบรวมรายได้อื่นควรเก็บไว้เป็นทุนสำรอง - ทำทรัพย์สินให้อยู่ในเจริญงอกงาม - การคุ้มครองรักษาทรัพย์สินให้ปลอดภัย - บุรุษของเกาอันควรบุรุษให้กลับใช้ประโยชน์ ได้ใหม่ - ไซและถนนของไซและทรัพย์สินในไพร่คุณค่า และประโยชน์นาน ๆ - รู้จักทำของไซเอง อย่าคิดแต่จะซื้อหรือจ้าง เขามาทำไป - ไม่ใช้จ่ายอย่างฟุ้งเฟ้อให้หมดเปลืองโดย เปล่าประโยชน์ - ไม่บำรุงบำเรอความสนุกสนานจนเกินไป - ชยันหาทรัพย์สินใหม่มาเพิ่มเติม
7. ความอดุสสาหะ	ความหมาย ความอดุสสาหะ หมายถึง ความพยายามอย่าง เข้มแข็งเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน

ตาราง 1 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ความหมายและพฤติกรรม
	พฤติกรรม - บากบั่น พยายาม - อคทน - ขยัน - ไม่ทอดลอย - ไม่ยอมแพ้ - พยายามต่อสู้เพื่อเอาชนะอุปสรรคจนประสบความสำเร็จ - กระตือรือร้น - หนักแน่นไม่หวั่นไหวง่าย
8. ความเมตตากรุณา	ความหมาย เมตตา คือ ความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข กรุณา คือ ความสงสาร ถิ่ชวยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ พฤติกรรม - ไม่ฆ่า ทุบตี กัก จำจอง หรือทำร้ายด้วยลักษณะต่าง ๆ - ไม่ข่มขู่ คุกคาม ใช้อำนาจ คุกคามด้วยความกลัว โกรธ เคียดแค้น - ไม่เบียดเบียนใครให้เดือดร้อน - ช่วยเหลือปลอบใจ เมื่อผู้อื่นได้รับความลำบาก เดือดร้อน - ให้ความอนุเคราะห์เกื้อกูล - มีความสลดใจเมื่อเห็นผู้อื่นทุกข์

ตาราง 1 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ความหมายและพฤติกรรม
	- แผนเมตคาไฟเมจะมีผู้ทำให้เคื่อกรอน - มีอาการทางกาย วาจา ที่แสดงต่อผู้อื่นควย ความสุภาพเมนวน ขอมชวยพฤติกรรม - ทอตัวเอง - ทอญาติ - เพื่อนฝูง บุรณงาน หรือผู้ใกล้ชิด - คนอื่นทั่วไป - สัตว์
9. ความกตัญญูกตเวที	ความหมาย ความกตัญญู หมายถึง ความรู้สึกสำนึกในการอุปการะคุณ หรือบุญคุณที่ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นมอบให้เรา กตเวที หมายถึง การแสดงออกและการตอบแทนบุญคุณ ดังนั้น ความกตัญญูกตเวทีจึงหมายถึงความรับรู้บุญคุณและตอบแทนคุณต่อกันและกันสิ่งอื่นที่มอบบุญคุณ ประเภทและพฤติกรรม 1. ความกตัญญูกตเวทีต่อบุคคล ได้แก่ บุพการี ครู อาจารย์ และผู้เฒ่าทำประโยชน์ให้ พฤติกรรม - แสดงความเคารพนับถือ ยกย่องเชิดชูไม่ลบหลู่หมิ่น - ชักนำคนอื่นให้มยนิบัติในการทำคุณความดีตอบแทนผู้มีพระคุณ

ตาราง 1 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ความหมายและพฤติกรรม
	- ปฏิบัติต่อผู้มีพระคุณด้วยความซื่อตรง ไม่มีลัษณณ์ในหรือสิ่งใจแอมแฝงอยู่เบื้องหลัง - ไม่ละทิ้งผู้มีพระคุณในคราวที่ผู้มีพระคุณเดือดร้อนลำบาก - เคารพรักใคร่ ไว้วางใจ และเชื่อถือในผู้มีพระคุณที่ไม่ผิดศีลธรรม - ไม่ทำตนให้เป็นที่เสื่อมเสียชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูลและผู้มีพระคุณ - ทำให้ผู้มีพระคุณสุขใจยินดี และไม่คร่ำครวญต่อผู้มีพระคุณ 2. ความกตัญญูต่อกตเวทิตะ - ไม่ประพฤตินิยมโทษต่อผู้ทำบุญคุณ - ไซ้ความกรุณาปราณี ไม่ใช่เกินกำลัง - ไม่ปล่อยใจหอคอยากอโรย - บำรุงเลี้ยงดู ประนเปรอให้เป็นสุขให้ไค้กิน นอนพักผ่อนตามวาระ - ให้การดูแลรักษาไม่ทอดทิ้งเมื่อยามเจ็บป่วย - ไม่ผลักไสไล่ส่งหรือทำลายเมื่อดูแลนั้นไม่สามารถทำประโยชน์ให้ไค้ 3. ความกตัญญูต่อสถาบัน และสิ่งแวดล้อม ไค้แก่ ครอบครัว โรงเรียน ประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทรัพยากรธรรมชาติ และส่วแวดล้อม

ตาราง 1(ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ความหมายและพฤติกรรม
	พฤติกรรม - จงรักภักดีต่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ - เชิดชูชาติ และรักษาเกียรติของประเทศชาติ - ทำนุบำรุงศาสนา - หมั่นประกอบกิจอันเป็นหน้าที่ของตน เพื่อให้ตนมี หลักฐานและประเทศชาติรุ่งเรือง - รักษาและสงวนทรัพยากรธรรมชาติ - เพื่อเสริมและปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติให้มีปริมาณ และคุณภาพเพิ่มขึ้น - รักษาเกียรติยศและนำชื่อเสียงมาสู่ครอบครัวและ ประเทศชาติ - แสดงความเคารพต่อสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา
10. ความรับผิดชอบ	ความหมาย ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้อง ความพากเพียรและความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น - เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ - ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว - เคารพระเบียบกฎเกณฑ์และมีวินัยในตนเอง

ตาราง 1 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ความหมายและพฤติกรรม
	- มีอารมณ์หนักแน่น เมื่อเผชิญกับอุปสรรค - รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่ เป็นอย่างดี - มีความเพียรพยายาม - มีความละเอียดรอบคอบ - ใฝ่ความสามารถอย่างเต็มที่ - ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งตนเองและสังคม - ตรงต่อเวลา - ยอมรับผลของการกระทำของตน ขอบข่ายพฤติกรรม - ตลอดจนเอง - ครอบครัว - คอการงาน

องค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์

เอกสารที่เกี่ยวข้องของนี้ยังไม่มีผู้ใดเขียนไว้ชัดเจนหากคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้น หมายถึง บุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรมนั่นเอง ผู้ศึกษาจึงขอใช้เกณฑ์ของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาหาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาการทาง จริยธรรม และองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม ซึ่งได้กำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์กับจริยธรรมไว้ มาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ดังนี้ (กรมวิชาการ 2523 :

1. องค์ประกอบทางกายภาพ ได้แก่ การศึกษา อายุ ของผู้ถูกวัดเอง
2. องค์ประกอบทางสภาพแวดล้อม ได้แก่

2.1 ฐานะทางครอบครัว หมายถึง การศึกษา อาชีพ จำนวนเครื่องใช้ภายในบ้านของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง

2.2 ผู้เลี้ยงดูและวิธีการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง พ่อแม่หรือผู้ปกครองที่เป็นผู้ดูแลนักเรียนและลักษณะการอบรมเลี้ยงดูนักเรียนแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

2.2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักและความอบอุ่นใกล้ชิด หมายถึง การที่ผู้ปกครองให้การอบรมเลี้ยงดูแก่นักเรียนโดยให้ความรัก ความเป็นกันเอง พร้อมที่จะให้คำแนะนำช่วยเหลืออยู่เสมอ

2.2.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การที่ผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูนักเรียนโดยยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนใช้เหตุผลเป็นหลักในการอบรมสั่งสอน

2.2.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดหรือควบคุม หมายถึง การที่ผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูอย่างเข้มงวดกวดขัน ให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด ไม่ให้การลงโทษควบคุมให้นักเรียนเคารพและเชื่อฟัง

2.2.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การที่ผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูนักเรียนโดยนักเรียนสามารถที่จะประพฤติปฏิบัติสิ่งใด ๆ ได้โดยเสรี ผู้ปกครองไม่ใส่ใจใดตามหรือควบคุม

2.3 การใช้สื่อมวลชน หมายถึง ความถี่ในการใช้สื่อสารประเภทต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ และความสนใจ ความชอบที่มีต่อการใช้สื่อมวลชนเหล่านั้น

2.4 สภาพแวดล้อมที่โรงเรียน หมายถึง สถานที่ตั้งของโรงเรียน (ในเมืองนอกเมือง) การอบรมของครู การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนที่จะช่วยเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่ นักเรียน

2.5 อิทธิพลของตัวแบบ หมายถึง ตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อการทำความดีของนักเรียน ได้แก่ พ่อแม่ เพื่อน ครู หรือตัวนักเรียนเอง

3. องค์ประกอบทางบุคลิภาพ ได้แก่

3.1 ความกระตือรือร้นของอนาคต หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จดูลงไปด้วยดี ถึงแม้จะเผชิญกับอุปสรรคทาง ๆ ก็ไม่ท้อถอย มีความอดทนที่จะฝ่าฟันอุปสรรคทั้งหมด โดยมุ่งที่จะให้เกิดผลสำเร็จทั้งงานตามความปรารถนาในอนาคตเป็นหลัก ยอมรับความลำบากในปัจจุบันเพื่ออนาคตที่ดี

3.2 เจตคติต่อกฎหมายความ เป็นระเบียบและศีลธรรม หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อกฎหมาย ความ เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองและศีลธรรม

จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นว่า สังคมต้องการบุคคลที่มีคุณลักษณะพึงประสงค์ เพื่อที่สังคมจะมีความสงบสุข และสามารถจะพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์จึงควรสร้างเสริมบุคคลตั้งแต่วัยเยาว์ หากการสร้างเสริมใดนั้นวิธีหนึ่งคือ หนังสือ แต่การศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏในหนังสือยังไม่มี ผู้ใดศึกษาอย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กตามแผนพัฒนาการเด็กจากหนังสือสำหรับเด็ก ที่ชนะการประกวดโดยใช้หลักเกณฑ์จากเอกสารที่กล่าวมาแล้วเป็นแนวทางในการศึกษาคนควา

วิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กที่ปรากฏในหนังสือสำหรับเด็กที่เน้นการประกวด

การวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กที่ปรากฏในหนังสือสำหรับเด็กที่เน้นการประกวดนี้ จะยึดหลักเกณฑ์ดังนี้คือ (กรมวิชาการ 2523 : 146 - 153)

1. การรักษาระเบียบวินัย
2. ความสามัคคี
3. ความเสียสละ
4. ความมีเหตุผล
5. ความซื่อสัตย์
6. การประหยัด
7. ความกล้าหาญ
8. ความเมตตากรุณา
9. ความรับผิดชอบ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะศึกษาจากตัวละครที่มีบทบาทเด่น จากหนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น (อายุ 11 - 14 ปี) ประเภทบันเทิงคดีที่เน้นการประกวด ปี พ.ศ. 2521 - 2528 ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ดังนี้ คือ

1. กลาย	จากเรื่อง ชีวิตบ้านป่า	ของ ประสิทธิ์ มุสิกเกษม
2. มารี	จากเรื่อง หุ่นหยาดน้ำเงิน	ของ พิณลอยศักดิ์ ละครพล
3. สุบัน	จากเรื่อง นีเลื้อและดอกไม้	ของ นิพนพานา
4. ดูเลาและโชน	จากเรื่อง บึงหญ้าป่าใหญ่	ของ เทพศิริ สุขโสภา
5. เลก	จากเรื่อง ปลาว่าฬของน้อย	ของ วิริยะ ลีวิสิงห์
6. จุก	จากเรื่อง เด็กน้อยแห่งท้องทุ่ง	ของ มาดพ แก้วสนิท
7. นุโพ	จากเรื่อง พญานาคจันทน์	ของ มาลา คำจันทร์
8. ไชยบุญ	จากเรื่อง ไชยบุญไปโรงเรียน	ของ มาดพ แก้วสนิท

9. เคน	จากเรื่อง ขนายน้อยกลางทุ่งนา	ของ จำลอง ฝั่งชลจิตร
10. แคน	จากเรื่อง กระต่อน้อยกลางทุ่ง	ของ ท่านุ อนุประเสริฐ
11. รืออิม	จากเรื่อง เด็กชายชาวเล	ของ พนม นันทพฤษ
12. นิง	จากเรื่อง หัวใจดวงน้อย	ของ สีฟ้า
13. เมืองคำและยาขี	จากเรื่อง ลูกป่า	ของ มาลา คำจันทร์
14. บองหลา	จากเรื่อง บองหลา	ของ พนม นันทพฤษ
15. เคช	จากเรื่อง ลูกหลานไท	ของ ส. พนมสุวรรน
16. หลุยส์	จากเรื่อง หลุยส์ อีโกและเพื่อน	ของ เจตนาพร
17. ไอหนู	จากเรื่อง เขี้ยวชากวน	ของ ส. พนมสุวรรน
18. พิบูล	จากเรื่อง เทียวไปในวันหยุด	ของ ประทีม ออกเวหา
19. หนูแหวน	จากเรื่อง โลกของหนูแหวน 2	ของ ศราราก
20. ทิม	จากเรื่อง วันเวลาแสนงาม-วันรุ่งอรุณสาย	ของ พินุลย์ศักดิ์ ละครพล
21. เกียว	จากเรื่อง บ้านพิลึก	ของ ว. วินิจัยกุล
22. แกน	จากเรื่อง ณฐานย์ในดินแดนมหัศจรรย์	ของ เจตนาพร
23. ญูเลา	จากเรื่อง โลกสีน้ำเงิน	ของ อัคริธี ธรรมโชติ

ตัวละครที่กล่าวข้างต้น เป็นตัวละครที่มีบทบาทเด่น 25 ตัว จากหนังสือสำหรับเด็กที่
 หน้การประกวด 28 เรื่อง ที่มีพฤติกรรมที่สามารถนำมาวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้
 สำหรับเรื่อง สร้อยแสงแดง จัดหมายถึงลูก เพื่อนแต่ จัดหมายถึงคุณยายภาค 3 และ
 ไผ่คอมกระ เป็นเรื่องไม่มีพฤติกรรมของตัวละครที่มีบทบาทเด่น จึงไม่สามารถนำมาวิเคราะห์
 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กได้

เรื่องที่ 1 : ชีวิตบ้านป่า

เรื่องย่อ

กลายอยู่กับพ่อแม่ที่ชนาน้อยกลางป่า พ่อของกลายมีฐานะยากจนต้องเป็นพรานล่าสัตว์ ควบความจำเป็นเพื่อเป็นอาหารและสินค้า พ่อยังได้ถ่ายทอดหลักและวิถีการล่าสัตว์ให้กลาย เช่น การดักนก ดักไถ่ล่า ฯลฯ แต่กลายไม่ชอบล่าสัตว์ เพราะสงสารชีวิตสัตว์ที่ถูกล่าโดยไม่มีโอกาสต่อสู้ ต่อมาครูไฟโรจน์และครูกระจางที่สอนหนังสืออยู่ในเมืองมาเที่ยวป่า ลุงเพียรขอให้กลายเป็นผู้นำเที่ยวและพาล่าสัตว์ เมื่อครูไฟโรจน์รู้ว่ากลายไม่ได้อ่านหนังสือจึงชวนให้กลายไปสมัครเรียนที่โรงเรียนผู้ใหญ่ภาคคำ และในเวลากลางวันให้รับจ้างที่ร้านค้าในเมือง พ่อของกลายยินยอมให้กลายได้อ่านหนังสือ กลายจึงขอร้องให้พ่อเลิกล่าสัตว์ พ่อก็ตกลงเพราะเริ่มมีรายได้จากทางอื่นบ้างแล้ว

จากการศึกษาเรื่องชีวิตบ้านป่า พบว่าเป็นเรื่องราวของการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ของคนที่ย้ายป่าในการยังชีพ ทุกคนต้องดิ้นรนทำมาหากินและทุกสิ่งทุกอย่างดำเนินไปตามกฎธรรมชาติ

เนื้อเรื่องของ ชีวิตบ้านป่าจึงวนเวียนอยู่ในป่า ผู้เขียนต้องการเสนอถึงชีวิตความเป็นอยู่ และการทำมาหากิน ทั้งความจำเป็นในการยังชีพที่ต้องคำนึงถึงปากท้องเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ตัวละครที่พบพบเด่นในเรื่องคือกลาย ผู้ที่จบการศึกษาในระดับชั้นประถมแต่ไม่มีโอกาสเรียนต่อ ต้องใช้ชีวิตที่ต้องอาศัยการล่าสัตว์ในการยังชีพ เพราะฐานะของครอบครัวยากจน หากเมื่อศึกษาแล้วพบว่า กลายเป็นเด็กที่มีความคิด มีความขยันขันแข็ง ช่วยพ่อแม่ทำงาน และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายประการ คือ

1. ความเมตตากรุณา
2. ความอดสาหัส
3. ความกตัญญูกตเวที

1. ความเมตตากรุณา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในค่านิยมความเมตตากรุณานี้เป็นคุณลักษณะที่พบมากที่สุดในตัวกลาย โดยตัวเขาจะมีความเมตตากรุณาทั้งต่อตัวเอง ต่อญาติ ต่อเพื่อนฝูงและต่อสัตว์ ซึ่งจะเห็นได้จากถึงแม้ว่าครอบครัวของเขามีอาชีพเป็นพรานป่า แต่เขาก็ไม่ยอมทำเพราะเขาไม่ยอมฆ่าสัตว์หรือทำร้ายมัน และเมื่อเขาพบเห็นมันถูกทำร้าย โดยไม่มีทางต่อสู้เขาจะรู้สึกเศร้าสลดใจมาก ถึงจะเห็นได้จากวันที่พ่อของเขาชวนเพื่อน ๆ มาควาควาตามหา ไร้ เพื่อเผ่าป่า เตรียมไร้ไว้ในการเพาะปลูกในฤดูฝน ที่ขณะกำลังไถไร้มีรังใหญ่จับอยู่บนต้นไม้ เมื่อจุดไฟเผาป่าทำให้มีบินหนี และจำนวนไม่น้อยที่บินเข้ากองไฟ กลายเป็นสภาพของรังแตกรังและเห็นรังนี้ที่ดูลอยคัลลงมาแล้ว จิตใจของเขาไม่เป็นสุขเลย เผ่าเผ่าสงครามจึงและลูกของมันก็ แสวงหาเห็นถึงความเมตตากรุณาต่อสัตว์ของกลาย ถึงจะเห็นได้จาก (ประสิทธิ์ มุสิกเกษม 2522 : 30)

...กลายเขาอนแต่หัวค่ำใจยังคงจจจจ ครุ่นคิดถึงชีวิตของรังนี้มันอยู่ คำมันจะนอนไหนกันหนอ และมันอีกจำนวนหนึ่งที่บ้านหายเข้าไปในเปลวไฟยามค่ำนี้ค ผึ้งคงกลายเป็นเฝ้ารู้ดีไปในชั่วพริบตา อันจางรังและลูกของรังนี้ต่างเลียงและปกป้องมาตลอดนั้น บัดนี้ดูลอยเป็นชิ้นไปก็ตกมากน้อยอย่างอึ้งอึ้งเสียแล้ว...

มนุษย์เราชาวเอาเปรียบสัตว์รวมโลกอื่น ๆ กันเสียจริง

กว่านี้จึงจะสร้างรังและสะสมน้ำหวานไว้ไ้มาจนขนาดนั้น ผึ้งมันมันมันมันตัวทองพยายามเก็บอมไว้หลายเดือน แต่มนุษย์เราสามารถเบียดเบียนและทำลายมันลงได้ชั่วระยะเวลาเพียงไม่กี่นาที...

อีกตอนหนึ่งที่แสดงความเมตตากรุณาของกลายก็คือ เมื่อเขาถูกรังเหลิ้มมากินโกของเขา พอเขาคิดจะเอาหนึ่งรังเหลิ้มชายแทนโกที่เสียไป ทำให้กลายสงสารและเห็นใจสัตว์ทั้งสอง ดังในเนื้อเรื่องต่อไปนี้ (ประสิทธิ์ มุสิกเกษม 2522 : 40 - 41)

"...จะปล่อยมันไปก็เสียค่ายไหน ๆ ก็เสียโกที่มันไปตัวหนึ่งแล้วก็เห็นจะขายหนึ่งไอ้เหลิ้มนี้แหละแทนโกที่มันกินไป และคาดว่าคงใคร่คามากกว่าคาก่อนเสียอีก"

กลายถอยห่างเดินลงไปกลางนาตามหาดำห้วยลุมจากที่ตงขว้างลงไป

ใจก็อดนึกสงสารสัตว์ทั้งสองไม่ได้ ทั้งไก่และงูเหลือมตัวนั้นที่จะต้องจบชีวิตลง
 อย่างน่าอนาถ

เออหนอ สัตว์โลกผู้น่าสงสาร...

ในครั้งที่เขาต้องออกไปล่าดูขณะนี้กับพ่อของเขาเพื่อนำไปขายเอาเงินมาเลี้ยงชีพ เขาก็
 ไม่นึกที่จะกระทำ เพราะเขาไม่อยากจะเบียดเบียนชีวิตสัตว์และทำร้ายมันให้ได้รับความเดือดร้อน
 และเมื่อเขาได้เห็นสภาพของดูขณะนี้แม่ของมันถูกยิงตาย เขาก็มีความเวทนาสงสาร สลดใจ ซึ่ง
 เป็นการแสดงให้เห็นถึงความมีเมตตาทางคุณภาพของสัตว์ของกลาย ดังจะเห็นได้ต่อไปนี้ (ประสิทธิ์
 มุสิกเกษม 2522 : 49 - 50)

...กลายวิ่งมุกปัสสาวะ คุ ไปกู พ่อถือนี่อยู่ก่อนแล้ว แม่จะนิตายสนิท ดูขณะนี้ถูก
 กระสุนเพียงไคร้รับบาดเจ็บที่โตให้สหาย

ดูขณะนี้กระพริบตาถี่ บางครั้งมันมองกลายเหมือนจะวิ่งวอนให้ช่วยเหลือ

กลายกุมดูขณะนี้เดินกลับจนถึงหน้า

เลือดจากขาแตกแผลถูกปืนยังไหลออกมาอีก ดูขณะนี้ส่งเสียงครางแผ่ว ๆ อย่าง
 เจ็บปวด

และไม่นานนักดูขณะนี้ก็ค่อย ๆ เจ็บบเลียง และขาดใจตาย ขณะที่กลายกำลัง
 กุมมันอยู่ด้วยความเวทนา

กลายวางมันลงอย่างช้า ๆ ด้วยความสลดใจเป็นอย่างมาก

ยิ่งเมื่อกลายได้เห็นน้องที่แม่ของมันถูกยิงตายทำให้กลายนึกเวทนาดูขณะนี้ยิ่งขึ้น
 เป็นทวีคูณ หากไม่เพราะความโหดร้ายของพ่อกลาย ดูขณะนี้คงมีโอกาสได้บอกแม่ของมัน
 อยู่อย่างอบอุ่นและเป็นสุขอีกนานวัน

อีกเมื่อไรกันหนอมนุษย์เราจะเลิกตามล่าสัตว์โลกที่น่าสงสาร เหล่านี้เสียที

กลายคิดและนั่งมองศพดูขณะนี้อยู่เจิบ ๆ...

นอกจากการไม่ฆ่าสัตว์ ทุบตีทำร้ายสัตว์แล้ว เมื่อกลายเห็นผู้อื่นทำร้ายสัตว์ เขายังห้าม
 ไม่ให้ทำร้าย ซึ่งเป็นการแสดงความเมตตาต่อเพื่อน คือให้ความอนุเคราะห์แก่ญาติให้เพื่อนปฏิบัติ

ในสิ่งที่ถูกต้อง คือไม่เบียดเบียนทำร้ายชีวิตสัตว์ เช่น เมื่อคราวที่กลายผ่านเพื่อน ๆ ที่รุมกันทำร้ายแรงและฆ่าแรงโดยพวกเขาเอาน้ำกลอยคนไปราคมบนซากหมาเน่า เมื่อแรกหมาเกิดอาการมันเมา กลายโคหามเพื่อน ๆ แต่เพื่อนก็ไม่ไคฟัง เขารู้สึกสลดใจและเวทนาแรงแหมกนั้นแสดงให้เห็นถึงความเมตตากรุณาต่อสัตว์ของกลาย จึงจะเห็นไคจาก (ประสิทธิ์ มุสิกเกษม 2522 : 73 - 74)

... "มีมาแลเวเว"

เด็กในคลองคนหนึ่งตะโกนขึ้น แล้วพวกเขาก็กรูเกียวกัันขึ้นมาจากคลอง ขณะทีแรงแท้หนึ่งก็เริ่มเบือเมา แรงแหมกพิณกลอยทั้งสองตัวกระพือปีกหนี ตัวหนึ่งพอยุ่งตัวไปเกาะบนต้นไม้เตี้ย ๆ ไค แต่มีอาการซึมท้อบิบนต่อไปไม่ไคไร นั้งจับเจ้าโงนเงนอยู่บนกิ่งไม้ควย อีกตัวหนึ่งบิบนตก ๆ บิบนขึ้นไปพอจะจับกิ่งไม้ เด็กก็เริ่มไคก่อนคินขวางป่าและโคนเขาหลายกอง แรงแหมกเฉื่อยจะตีไป แต่ไคไปไม่รอดตกลงมายังทุ่งนาอีก เด็ก ๆ เปลี่ยนเป็นไคไม่ขวางป่าเข้าไคโคนแรงแท้หนึ่งเซเซด ๆ ไปอย่างนาเวทนา

"เอาไคตาย ๆ ๆ"

พวกเขาก็กันยังไคความสนุกกับการรุมทำร้ายแรงแท้หนึ่ง กลายก็กส่งสารและหนุญทอไปไม่ไคไรจึงรองหนุญ "พอทีเวเว - หนุญทำร้ายมันเถอะ มันจะตายอยู่แเลว" แต่ถึงกลายจะรองหนุญอย่างไรไคไม่อาจหนุญความบาระห์ของเด็กกลุ่มนั้นไค แรงแหมกพยายามกระเสือกกระสนหนี แต่ไคไปไม่ไคเท่าไร แรงแหมกกำลังเบือเมาน้ำกลอยจนบิบนไปไม่รอดตัวนั้นก็โคนได้รุมกันไคเอาถึงตาย

"เขารุมกันฆ่าแรงแหมกทำไม" กลอยหันมาถามคินควยความรู้สึกกับเหตุการณ์ไคยังนัก..."

การที่กลายไคเห็นสภาพสัตว์ที่ถูกฆาอย่างไม่มีทางคอสู้ขยับบอย ๆ และตัวเขาคองคินมือฆ่าสัตว์เองเพื่อกินเป็นอาหาร และขายเป็นสินค้าเพื่อกำรงชีวิตอยู่ต่อไป ทำให้เขาสะเทือนใจสลดใจและเวทนาสัตว์ที่ถูกทำร้าย ความรู้สึกนี้เพิ่มมากขึ้นทุกวันทำให้เขาอยากเปลี่ยนอาชีพจาก

พรานไปเป็นอาชีพอื่น เพื่อที่จะได้ไม่ต้องทำร้ายชีวิตสัตว์ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเมตตา
กรุณาต่อสัตว์ของกลายในคานไม่ทำร้ายเบียดเบียนชีวิตสัตว์ ดังเช่น เมื่อกลายเห็นนายพราน
ล่ากระจงโดยไม่ถือว่าเป็นตัวผู้หรือตัวเมีย เป็นกระจงแม่อู่นกอนหรือกำลังตั้งท้องอยู่หรือไม่
ดังในเรื่องต่อไปนี้ (ประสิทธิ์ มุสิกเกษม 2522 : 96)

...พรานบางคน กระจงมาถึงเอาทันทีไม่พิจารณาว่าเป็นตัวผู้หรือตัวเมีย จึงเป็น
สาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้กระจงอาจสูญพันธุ์ไปไ้ได้วันหนึ่ง
นายพรานควรจะไตร่ตรองหนักในข้อนี้ เพื่อรักษาชีวิตสัตว์ป่าสงวนและให้กระจง
ได้มีโอกาสขยายแพร่พันธุ์ โดยเลิกทำลายสัตว์ป่า ซึ่งน่ารักเหล่านั้นเสีย
กลายเป็นคนช่างคิดและยิ่งคิดมากขึ้นทุกวัน ภาพสัตว์ป่าที่ถูกฆ่า ถูกพราก ถูก
เบียดเบียนวันแล้ววันเล่า ยิ่งสะกิดเตือนใจให้กลายอยากคืนรนไปหาอาชีพอย่างอื่น
อยากเลิกตามล่าสัตว์ป่าในเสียที่

และ (ประสิทธิ์ มุสิกเกษม 2522 : 97)

...กลายคิดอยากให้อาณาเขตป่าได้ตระหนักถึงเรื่องนี้บ้าง
การล่าสัตว์อย่างไรเมตตาธรรม การเข่นฆ่าอย่างเหี้ยมโหด และไม่คิดถึง
ความสูญเสียเหล่านั้นเป็นมลร้ายกับสัตว์ป่าทั้งสิ้น ชาวบางคนล่าเพียงเพื่อทดลอง
ความแม่นยำ และเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น ซึ่งก็ลืมคิดไปว่าความสนุกนั้นได้มาจาก
ความเจ็บปวด ความพลัดพรากและความตายของชีวิตอื่น...

การที่กลายเห็นภาพสัตว์ที่ถูกฆ่าตาย ถูกทำร้ายบ่อย ๆ ทำให้เขาเกิดความสลดหดหู่
และเวทนา เขาต้องการเลิกฆ่าสัตว์ และอยากให้พ่อของเขาเลิกฆ่าสัตว์ด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นถึง
ความเมตตากรุณาของกลายต่อบิดาของเขาในคานต้องการอนุเคราะห์เกื้อกูลให้พ่อควรปฏิบัติใน
สิ่งที่ถูกต้อง ไม่เบียดเบียน ฆ่าและทำร้ายชีวิตสัตว์ เช่น เมื่อกลายไปพบอู่เห็นคิบบงที่พ่อของ
เขาคักไว้ ภาพที่เขาเห็นทำให้เขาสะเทือนใจและเศร้าสลดใจและอยากเลิกอาชีพพรานป่า
ดังจะเห็นได้จาก (ประสิทธิ์ มุสิกเกษม 2522 : 145 - 146)

...ภาพที่ปรากฏอยู่เบื้องหน้า เปลี่ยนอารมณ์รู้สึกกลายเป็นความรันทดหู่ใจ
บอกไม่ถูก

ได้เห็นตัวหนึ่งถูกบ่วงรักคอบแน่นมันอาปากและฉีกตาบยักยักจู่จู่
อนิจจาตัวซึ่งไร่ เคียงสาและรู้เท่าไม่ฟังการต้องจบชีวิตลงอย่างนาเวทนา
อีกตัวหนึ่ง

กลายพิศอยู่ครู่หนึ่งความสลัดใจ เขาไม่เหมาะที่จะเป็นพรานล่าสัตว์
หรือกลายนี้ถึงตัวเองเพราะเขาเป็นคนที่มีเมตตาและสงสารสัตว์แล้วจะให้เขา
ตามล่าตามฆ่าอยู่อีกได้อย่างไรกัน

กลายพยายามยกขอนไม้ขึ้นและปลดคอเห็นออกจากบ่วง คัมมันแข็งและเย็น
แสดงว่าชาติใจหายมาหลายชั่วโมงแล้ว

เท่าที่พบและผ่านมาในมานป่า ได้เห็นความทารุณและโหดร้ายที่คนกระทำต่อ
สัตว์ป่า วันแล้ววันเล่าและสิ่งที่พบเห็นนั้นรู้สึกขัดแย้งกับลักษณะนิสัยของกลายที่รัก
และเมตตาสัตว์อยู่อย่างฝังใจ กลายจึงคิดอยากจะหลบลี้หนีให้ไกลจากความทุกข์โหด
นั้นเสีย

ในวินาทีนั้นกลายคิดตัดสินใจอย่างเด็ดเดี่ยวที่จะเลิกจากอาชีพพรานล่าสัตว์
โดยเด็ดขาด...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกลายในด้าน
ความเมตตาการุณาต่อสัตว์ ซึ่งเขาจะมีความรู้สึกเศร้าสลดใจ เมื่อเห็นชีวิตสัตว์ที่ถูกทำร้าย ถูกล่า
ถูกฆ่า โดยตัวเขาเองเขาก็ไม่ต้องการที่ยึดอาชีพพรานป่า ทั้งเขายังให้พ่อของเขาเลิกอาชีพนี้
เพราะจะต้องล่าและทำร้ายสัตว์อยู่ตลอดเวลา แต่ด้วยความจำเป็นของปัจจัยยังชีพจึงต้องดำรงชีวิตด้วยการ
ล่าสัตว์เสมอมาและในที่สุดเมื่อกลายได้เห็นสภาพของสัตว์ป่าที่ถูกตามล่าและถูกฆ่าไม่ไหวจึงมา
ขอร้องให้พ่อเลิกอาชีพพรานป่าอีกและเขาก็ขอร้องได้สำเร็จ ดังจะเห็นได้จากต่อไปนี้ (ประสิทธิ์
บุลลิกเกษม 2522 : 146 - 148)

..."เราเลิกอาชีพพรานกันเถอะพ่อ ผมรู้สึกไม่สบายใจเลยตลอดเวลาที่ผ่านมาก็
เราต้องตามล่าสัตว์ป่าอยู่ไม่เว้นแต่ละวันจนสัตว์หายากยิ่งขึ้น ถึงตอนนั้นผมอยากคิด
หาทางทำมาหากินโดยวิธีอื่นมากกว่า ผมคิดเช่นนั้นจริง ๆ ครับ ผมไม่ชอบอาชีพ
พรานเลย"

"เอาละ พ่อเข้าใจกลายดี" พ่อแสดงความเห็นอกเห็นใจกลายและยังบอก
แนวทางที่จะส่งเสริมความประสงค์ของกลายอีกว่า...

"ตอนนี้เราไม่ระมัดระวังมากดังก่อนนัก"...

น้ำเสียงพ่อแฝงความภูมิใจอย่างเปี่ยมล้น

"พ่อผมมีเงินที่พ่อที่เจียกเป็นทุนให้กลายไปเรียนต่อได้แล้ว ทั้งที่ครูไฟโรจน์
เคยแนะนำเรานั้นแหละ ไม่สายหรอกที่จะเริ่มต้น สำหรับการเล่าเรียนของกลาย
ตอนแรกพ่อตั้งใจว่าอีกสัปดาห์จะไปพบครูไฟโรจน์เพื่อหาหนทางให้กลายไป
เรียน แต่เพื่อให้กลายสบายใจ พ่อจะไปในพรุ่งนี้เลยก็ได้ ปรึกษากันใหญ่เรื่องก่อน
ก็ดี จะไปเตรียมตัวกันไว้ให้พร้อม"

"เถอะขอให้ออกกลายสบายใจได้เลย ปีใหม่บางเราพ่อกรีกได้อีกหลายไร่
พอจะพยายามค้นรณหาทางให้กลายได้มีความรู้ความสามารถอย่างอื่น นอกจาก
วิชาพรานที่พ่อพร่ำสอนให้ได้"

"และเออ...พ่ออย่างใดกรีกพอมิรายไฉนนั้นก็คงพอ พ่อเห็นว่าจะได้เลิกการทำมา
จากการเป็นพรานล่าสัตว์เสียที่เหมือนกัน"...

จากตัวอย่างที่กลายมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า "กลาย" เป็นเด็กที่มีคุณลักษณะที่
พึงประสงค์ในค่านิยมเมตตากรุณา ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสัตว์ โดยตัวเองพยายามไม่ฆ่า
ไม่ทำร้าย เบียดเบียนชีวิตสัตว์แล้วเขายังพยายามชักชวนผู้อื่นเลิกทำร้ายสัตว์ใดสำเร็จ สรุปได้ว่า
"กลายเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ค่านิยมเมตตากรุณา"

2. ความอุตสาหะ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความอุตสาหะนั้น พบว่ากลายเป็นคนที่มีความอุตสาหะพยายามและอดทนต่อในสิ่งที่ต้องกระทำ เช่น งานต่าง ๆ ที่พ่อแม่มอบหมายให้ เขาก็ทำโดยสำเร็จ และบางครั้งงานมีอุปสรรคเขาก็พยายามทำโดยมิโดยย่อ ดังเช่น เมื่อพ่อของเขาชวนให้ไปกักจับลูกชะนี การไปจับลูกชะนีนั่นต้องคอยซุ่มอย่างเงิบ ๆ เป็นเวลานาน ซึ่งกลายถึงแม้เป็นเด็กที่มีความอุตสาหะอดทนรอคอยการจับลูกชะนี ก็ยังเห็นใจต่อไปนี้ (ประสิทธิ์ มุสิกเกษม 2522 : 47)

...พ่อจึงแขนกลายบอกให้นั่งลงบนรากไม้ใหญ่ ต่างก็เงิบมู้อย่างอดทน คอยว่าจะมีเมษะนี้ไซ้ครายผามาให้ยิงเอาได้

ยุ่งตมหัว ๆ อยู่ข้างใบหูและรุ่มกักกลายจนท้องเอานือบักวื้อบอย ๆ เป็นที่นารำคาญ

ทนซุ่มคอยอยู่จนรู้สึกเบื่อและจวนจะวันสาย...

ในคราวที่กลายพบรอน ต้องการจับมันไปฝากปู่ เขาก็พยายามซุ่มรอน ตักนำมาเทที่รอนเป็นจำนวนหลายหมื่น เขาเฝ้าคอยควยควยอดทนซึ่งแสดงให้เห็นถึงความอุตสาหะของกลายว่ามีความมานะพยายามต่อสู้อุปสรรคอย่างไม่ท้อถอยและไม่ยอมแพ้อุปสรรคนั้น เพื่อให้ประสบความสำเร็จ ดังจะเห็นใจต่อไปนี้ (ประสิทธิ์ มุสิกเกษม 2502 : 57 - 60)

...แต่ดูเหมือนว่าความพยายามของกลายไม่ได้ผลเพราะเผ่าคน้ำอยู่เท่าไร ๆ ก็ไม่มีที่ว่อนจะยอมนำออกมาให้เห็น

กลายเปลี่ยนความคิดใหม่ เอาไม้มาปักที่รอนไว้ และกลับไปขนานำจามาซุ่มรอน

"มันจะซ่อนตัวอยู่ที่ไหนรอก จะต้องจับตัวมันให้ได้"

กลายคิดในใจอยู่เงิบ ๆ และลงมือฟาดจอบลงซุ่มรอน ซุ่มลึกลงไปก็ยิ่งพบรูแยกออกไปอีกหลายรู กลายซุ่มลึกจนเกือบเมตร และซุ่มแยกไปตามรูที่แตกแขนงออกไปที่สระรู รู้สึกเป็นการซุ่มที่ค่อนข้างลำบากที่จะจับเอาตัวมันได้

กลายนั่งพิศดูรู้อีกครั้ง ใช้หลังมือปากเหงื่อที่ผูกพรารขึ้นบนใบหน้าและชอกคอ...

จากที่กล่าวนั้นมาแล้ว จะเห็นได้ว่ากลายเป็นคนที่มีความอดสาหัส มานะ อดทนในการประกอบ
 การงาน เมื่องานนั้นจะต้องทำด้วยความยากลำบาก กลายก็พยายามอดทนทำเพื่อความสำเร็จ โดย
 ไม่ทอดเลย และไม่ยอมแพ้ เมื่องานนั้นจะมีอุปสรรค แต่เขาก็พยายามต่อสู้เพื่อเอาชนะอุปสรรค
 อย่างไม่หวั่นไหว จึงสรุปได้ว่า "กลาย" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความอดสาหัส

3. ความกตัญญูกตเวที

กลายมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความกตัญญูกตเวที นั่นคือ การรู้คุณของผู้มีพระคุณ
 และรู้จักตอบแทนคุณต่อผู้มีพระคุณ เช่น เมื่อครั้งที่กลายจบ ป.4 เขาคิดว่าจะได้เรียนต่อ แต่พอ
 ไม่ให้เรียน ทั้งนี้เพราะฐานะของครอบครัวยากจน กลายก็ยอมทั้ง ๆ ที่ตั้งใจและมีความต้องการ
 ที่จะเรียนต่อ เขาออกจากโรงเรียนเพื่อมาช่วยพ่อแม่ทำงานหาเลี้ยงชีพ เพื่อต้องการพยุงฐานะของ
 ครอบครัวและไม่ต้องการให้ครอบครัวของเขาเดือดร้อนเพราะส่งเขาเรียนต่อ ซึ่งแสดงให้เห็น
 ว่าเขาไม่ละทิ้งผู้มีพระคุณในคราวที่ผู้มีพระคุณเดือดร้อน ดังจะเห็นได้จากต่อไปนี้ (ประสิทธิ์ มุสิกเกษม
 2522 : 80 - 81)

...ความจริงกลายเองก็เคยคิดฝันที่จะเรียนหนังสือ วาดหวังวิมานในอากาศไว้
 อย่างคับคั่ง

อยากเรียนต่อไปอีกในชั้นสูง ๆ และไต่ทองเหี่ยวไปไกลสุดไกล แต่ความหวังของ
 กลายกลับดับวูบลงทุกสิ่งที่ดีก็เปลี่ยนกลายเป็นความล้มเหลวโดยสิ้นเชิง เมื่อพ่อเพียงกล่าว
 คัดค้านหวน ๆ ว่า "อย่าเรียนเลยลูกเราไม่มีเงิน"

กลายใจหายวูบเมื่อได้ยินประโยคนั้นจากพ่อ แต่ถึงจะรู้สึกเสียใจสิ้นหวัง กลายก็
 พยายามกลืนน้ำตาไว้ให้หมด

กลายเคยพูดคุยกับเพื่อนพ้องรวมชนมาก่อนว่าจะเรียนหนังสือต่อกัน เมื่อจบชั้น
 ประถมศึกษาแล้ว โดยเฉพาะกับสุกัญญาหรือต๋อย ต่างให้คำมั่นสัญญากันมั่นเหมาะว่าจะ
 จะไปเรียนต่อที่โรงเรียนเดียวกันอีก แต่กลายต้องเลิกถามความคิดตั้งใจเดิมเสียสิ้น

ฐานันฐานะครอบครัวของกลายยังยืนยาวกว่าที่เป็นอยู่ในตอนนี้มากนัก พ่อและแม่ต้องเหน็ดเหนื่อยตลอดวันเพื่อหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง หากกลายเรียนหนังสือต่อไป พ่อแม่คงต้องมีการระหนักเพิ่มขึ้นอีก เพื่อหาเงินค่าใช้จ่ายของกลาย...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่ากลายมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ โดยแบ่งเบาภาระของพ่อแม่และไม่ละทิ้งพ่อแม่เขาในเมื่อพ่อแม่กำลังเดือดร้อนและเขาไม่ต้องการให้พ่อแม่เหน็ดเหนื่อย และเพิ่มภาระให้หนักขึ้นเพราะเขาเป็นต้นเหตุ ย่อมเป็นการแสดงให้เห็นถึงการรู้คุณพ่อแม่ และต่อมาเมื่อกลายมีโอกาสเรียนอีกครั้ง เมื่อฐานะของครอบครัวเขาเริ่มดีขึ้น เมื่อเขาจะไปเรียนเขาก็มีความหวังในความเป็นอยู่ของพ่อแม่ ใครจะช่วยแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ นั่นก็เป็นส่วนหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นถึงความกตัญญูต่อพ่อแม่ของกลาย ดังจะเห็นได้ต่อไปนี้ (ประสิทธิ์ มุสิกเกษม 2522 : 42)

...กลายยังหวงทางบ้าน ไอ้พี่ ฆ่าซึ่งแสนรัก แม่ไก่ในเล้า กรงนกคอก ฆ่าเล็ก ๆ แต่มันอยู่อย่างอบอุ่น ของครอบครัวกลายมานับสิบปี และ ฯลฯ เหล่านี้กลายจะหักใจได้ไหม ไດอย่างไ

ยามกลายจากไปน้องคงเหงาและไม่มีใครคอยหาผลไม้มานำฝากในวันแม่ออก

ทำงาน

ใครจะไคคอยช่วยเหลือและติดตามพ่อออกไปหาสัตว์กึ่งกอนเกา...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่ากลายเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านกตัญญูต่อพ่อแม่ คือเขามีความรับผิดชอบต่อพ่อแม่และครอบครัวของพ่อแม่ เมื่อเขามีโอกาส โดยไม่ละทิ้งพ่อแม่เมื่อพ่อแม่ของเขาเดือดร้อนลำบาก สรุปได้ว่า "กลาย" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความกตัญญูต่อพ่อแม่

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้กลายจะเป็นเด็กที่มีชีวิตอยู่ในป่า ยังช่วยการล่าสัตว์ แคตลอกเวลาที่เขาทำเช่นนี้ด้วยความจำเป็นของครอบครัว และเมื่อเขามีโอกาสเขาก็ได้เปลี่ยนแปลงชีวิตไปในทางที่ดีถูกต้อง ทั้งได้ทำหน้าที่ครอบครัวเขาไปสู่ใน

ทางที่คือกักขัย คือ ด้านความเมตตา กรุณา ความอดุสสาเห และ ความกตัญญู ซึ่งการปรากฏของ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่นในเรื่องชีวิตบ้านป่า จะเสนอควมรูปรตาราง
ดังนี้

ตาราง 2 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละครที่มี
บทบาทเด่น เรื่องชีวิตบ้านป่า

ตัวละคร ที่มี บทบาทเด่น	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์	การกระ ระเบียบวินัย	ความ สามัคคี	ความ เสียสละ	ความ เมตตา	ความ ซื่อสัตย์	การ ประหยัด	ความ อดุสสาเห	ความ เมตตา กรุณา	ความ กตัญญู เทเวศ	ความ รับผิดชอบ	รวม
กลาย		-	-	-	-	-	-	3	10	2	-	15

เรื่องที่ 2 : ทุงหยูสีน้ำเงิน

เรื่องย่อ

มาวี่เป็นบุตรชายของนายพรานมันผู้ประวัติกีในการล่าสัตว์อย่างน่าสนใจ พรานมันได้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการล่าสัตว์ให้มาวี่ จนมาวี่มีความรู้ความสามารถในการล่าสัตว์เป็นอย่างดี ต่อมาพรานมันได้ส่งมาวี่ไปหาเรียนหนังสือในหมู่บ้าน พร้อมกับครูเพื่อนสนิท และเด็กชาวกะเหรี่ยง 3 คน มาวี่ไม่เข้าใจว่าทำไมจะต้องมาเรียนหนังสือ ถูกคนบังคับเขียนตัวอักษรในเมื่อเขาที่มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในป่าเพียงพอล้วนแล้ว แต่เมื่อเป็นความปรารถนาของพ่อ เขาจึงต้องมาเรียน และพยายามเรียนให้ดีที่สุด เพื่อจะได้จบการศึกษาเร็ว ๆ เมื่อเขาจบชั้นประถมศึกษาเรียนของเขาอยู่ในเกณฑ์ดี ทางโรงเรียนจึงเสนอชื่อเขาให้ไปเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไป มาวี่สับสนใจมากในเรื่องการเรียนว่าเรียนแล้วจะทำงานเป็นอะไรได้หรือไม่ และทำไมคนจึงต้องแก่งแย่งกันเรียนเมื่อมาอยู่ในโรงเรียนใหม่ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำ ทำให้มาวี่เหงาและว้าเหว เขาคิดถึงความเป็นอิสระ เขาจึงหนีโรงเรียนกลับบ้าน พ่อของเขาเห็นว่าเขามีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในป่าได้แล้ว จึงไม่ไต่ส่งเขากลับ เขาเรียนอีก

จากการศึกษาเรื่อง ทุงหยูสีน้ำเงิน ซึ่งเป็นเรื่องราวของเด็กชาวป่า ชาวเขาที่ใช้ชีวิตอยู่ในป่าด้วยการหาป่าล่าสัตว์ และต้องมาเรียนหนังสือเพราะอายุถึงเกณฑ์และความต้องการของบิดา ทำให้มาวี่ซึ่งเป็นตัวละครที่มีบทบาทเด่นของเรื่อง มีความสับสนระหว่างความถูกต้องและความต้องการของตัวเอง มาวี่เป็นผู้มีลักษณะนิสัยรักความเป็นอิสระ ชอบหาป่าล่าสัตว์ รักเพื่อน แต่เมื่อศึกษาแล้วพบว่า มาวี่ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายประการคือ

1. ความเมตตากรุณา
2. ความมีเหตุผล
3. ความซื่อสัตย์

1. ความเมตตากรุณา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านความ เมตตากรุณานั้นเป็นลักษณะนิสัยที่ดีของมารีถึงแม้ว่า เขาจะต้องเขาป่าล่าสัตว์อยู่เสมอ และมีความสามารถในการตกจับสัตว์ป่า มีความแม่นยำในการยิงปืน แต่เขาทำสิ่งเหล่านี้ก็เพราะความจำเป็นในการดำรงชีวิต มารีอาศัยอยู่ในป่าบนภูเขาสูง ดังนั้นเขาจึงจำเป็นต้องล่าสัตว์เพื่อยังชีพซึ่งเป็นสิ่งธรรมชาติของคนที่ใช้ชีวิตอยู่ในป่า หากเขาจริงแล้วจะพบว่า มารีเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความเมตตากรุณา ดังเช่น เมื่อมารี สนิทนากับตุรในเรื่องการล่านกยูง ตุรแนะนำมารีเก็บขนนกยูงไปขาย แต่มารีปฏิเสธ ดังจะเห็นได้จากต่อไปนี้ (พิบูลย์ศักดิ์ ละครพล 2521 : 24)

..."นั่นสิ พ่อเคยไปฆ่าตัวหนึ่ง เอามาทำเนื้อส้มอร่อยมาก เนื้อนกยูงแดงสดดี และหวานนุ่มมาก..."

"หางเก็บไว้หรือเปล่า"

"เก็บไว้"

"ทำไมไม่ขาย"

"พ่อไม่ขาย ความจริงข้าไม่อยากยิงหรือนกยูงนี้ มันน้อย และมันสวยมาก

เอ็งว่าไง..."

"แต่พวกในเมืองเขาส่งหางมันเสมอ เขาชอบมาก"

"เราไม่ใช่พวกนั้นนี่หว่า"

นอกจากมารีจะรู้จักเลือกสัตว์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมีเมตตากรุณาต่อสัตว์แล้ว มารียังมีความรักเพื่อน มีความเมตตากรุณาต่อเพื่อน ไม่ต้องการให้อีกมาถูกคุกคามเหมือนเพื่อน ดังเช่น เมื่อเพื่อนได้รับความเดือดร้อน ตุรรังแก เขาก็จะช่วยเหลือเพื่อน ดังตอนต่อไปนี้ (พิบูลย์ศักดิ์ ละครพล 2521 : 36 - 37)

..."พวกอย่างข้าไม่ลังกัน" เด็กคนนั้นยืนหน้าร้องขึ้นอีก มารีเมื่อเห็นคนมาคุกคามตุร เช่นนั้นก็โกรธมาก ร้องบอกให้หยุดคุกคามเสีย

"ทำไมหรือ ไม่ใช่เรื่องของเอ็งโว้ย..." คนร้องไม่ยอมหยุด

"เขานั่นไม่ใช่ยังงี้ เขาก็เป็นคนเหมือนพวกเอ็งนะ แหะและเก่งกาจว้ย เขา
กินข้าวเหมือนกัน" มารีโคเลี้ยงเสียงดัง

"มันชีไม่लगงน"

"เอ็งलगหรือวะ ชีไม่लगงน"

"ไม่ใช่ว้ย นี่แหละเขาวา ไอพวกในคงมันไม่รู้จักสุมชิม ชีलगงนว้ย
หนอยไม่รู้แล้วเลือกพูด..." เจาเด็กคนนั้นหันรอกเขว ๆ

ไม่ทันขาดคำมารีก็หลุดที่จะกลั้น และพูดไม่ทันที่จะห้ามไว้หมัดของเขาก็กเลือก
เขาดตรงครึ่งปากครึ่งจมูกของเด็กคนนั้นเสียแล้ว มันลงไปนั่งกนกระแทกคิเม็นง
อยู่ต่งนานกว่าที่จะลุกขึ้นมาทอสู

และ

"อ้าวว้าไปทีละคน เอาพวกเธอก่อนทำไมถึงชกกัน..." ครูชมือไปยังเด็กเกา
เงียบไม่มีใครตอบ "เธอละ..." ครูหันมาทางมารี

"เขาถูกเพื่อนผมคว่ำ" มารีตอบฉะฉาน

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นว่า มารีมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความเมตตา
กรุณา ทอสูทัว และทอเพื่อน โดยเขาจะให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน สรุปลไ้ว่า
"มารี" เป็นผู้มีควมเมตตากรุณา

2. ควมมีเหตุผล

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านควมมีเหตุผลนั้น สามารถพบได้ในตัวของมารี ถึงแมเขา
จะเป็นเด็กที่อยู่ในระดับชั้นประถมก็ตาม แต่หากมารีก็เป็นคนที่มีควมคิด มีเหตุผลโดยไม่สรุปเอา
อย่างงาย ๆ แต่รู้จักใช้ปัญญาพิจารณา ดังเช่นเมื่อเขาได้เข้าโรงเรียนแห่งใหม่ เขาได้มีเพื่อนใหม่
เป็นชวรายงอีกหลายคน และเพื่อนเหล่านั้นเกรงว่า มารีเป็นคนไทยจะรังเกียจและถูกพวกตน แต่
มารีก็มีเหตุผลว่าถึงอย่างไรชวรายงก็เป็นคนเหมือนกัน ดังจะเห็นได้ต่อไปนี้ (พิบูลย์ศักดิ์ ละครพล

..."อ้อ สำคัญที่ใจที่แถมอมกะเหยิง ข้าเห็นพวกแกมักถูกพวกข้า..." ขอเอะ
พูดอย่างจริงจัง แขนงเสียงของเขาคงจะเข้มข้นกับสิ่งที่ตามมา

"ทำไมต้องเป็นอย่างนั้น พอชาสอนนักในเรื่องนี้ พอว่าคนเรามีความเป็นคน
เหมือนกัน ไม่ควรดูถูกกัน ข้าเองก็ไม่ชอบให้ใครมาดูถูก..." มาวิพูดเสียงหนักแน่น...

นอกจากนี้มาวิยังเป็นคนที่ไม่มีเหตุผลไม่ชอบให้ใครดูถูกดูหมิ่นตัวเองและคนรอบข้าง
อันได้แก่ เพื่อน และบิดาของเขา ดังตัวอย่าง (ปัญญาศักดิ์ ละครพล 2521 : 39)

"...ครูจะตีเขาให้ได้ ในเมื่อได้ทุกคนแล้ว...นั่นไม่ใช่เรื่องสำคัญเลยที่เด็ก
อยากมาวิคิด...มันแปลกไปกว่านั้น การดูหมิ่นเหยียดหยามเป็นเรื่องที่มีความหมาย
สำหรับเขาและเขาคิดว่าเขาจะไม่ให้อภัย..." คนเราไม่ควรถูกเหยียดหยาม..."
มาวิคิดในใจ...

และ (ปัญญาศักดิ์ ละครพล 2521 : 42 - 43)

..."นี่...มาวิ...เจ้ากำลังจะทำให้พ่อถูกดูหมิ่นและเสียชื่อ...พวกนั้นเขาจะ
คิดอย่างไร...คิดว่าพวกในหวนในคณมนั้นไม่ส่งเสริมให้ลูก ๆ ขอฉันฉลาด
หลักแหลมและรู้จักหนังสือหนังสือ...มันจะหนักหนาอะไร ก็ที่คนอื่นเขายังเรียน
ได้นี่นา..."

"คนอื่นไม่เหมือนเรานี่พ่อ..." มาวิยังพูดด้วยซัดคำ พอสายหนาและถอนใจ
"ตามใจตาเจ้าอยากให้เป็นพ่อถูกดูหมิ่นก็ตามใจ..." พอว่าตาจะผละไป...และเพราะ
คำสุดท้ายนี้เอง...คำสุดท้ายที่มาวิไม่อยากได้ยินจากใคร... เขาใจอ่อนและยอมที่
จะกลับไปโรงเรียน

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่ามาวิมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการมีความ
เหตุผล คือไม่ยึดถือตนเองหรือบุคคลเป็นใหญ่ แต่เขาจะใช้วิธีประชาธิปไตยใครตรงรอบคอบแล้ว
ตัดสินใจ ดังนั้นสรุปได้ว่า "มาวิ" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการมีความมีเหตุผล

3. ความซื่อสัตย์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความซื่อสัตย์นี้จะเห็นได้จาก มาวี เป็นคนรักษาคำพูด มีความประพฤติตรงตามคำพูดและคิด ซึ่งเป็นการซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ดังเช่นเมื่อครั้งที่เขานึกกลับบ้านและพอนำเขามาส่งเขาโรงเรียนใหม่ พ่อได้พูดปลอบใจและมาวีได้รับคำพูดจะไม่หนีกลับบ้านอีก เขาก็ทำใจตลอด ดังจะเห็นได้ต่อไปนี้ (พิบูลย์ศักดิ์ ละครพล 2521 : 44 - 45)

"ลองดูสิลูก...มันหนักแค่ไหนกัน...เจอาอย่าทำให้เขาคูถูกเลย...คูถูกเจา...คูถูกพ่อ...ว่าหาไรกันโรงเรียนแค่นี้...เจายังไม่มีปัญญาเรียนใหญ่โต...มันจะยากเย็นแค่ไหนกัน...ลูกของพ่อเป็นคนเก่งนนา...พ่อรู้...แต่คนนอกเขาจะรู้ไหมละ, ปากกว้างกว่ากาง...เจาที่เคยอยู่มาแล้ว เจาทองเหี่ยวเสียทีละดูรูปโปรง เลี้ยงฉา และเหยี่ยวทุกตัวหวาดกลัวเจา และคนไม่โนปรองหักทลายเมื่อเจาเดินผ่านไป...แล้วมันจะแค่นี้กับโรงเรียน...ครูหาหกดคนและเด็กพวกนั้น อย่าให้เขาคูหมิ่นได้..."

พ่อของมาวีจุกใจฟังเชื่อไว้แค่นั้น แล้วก็ขมมากกลับคืนคงไป

"ป่านี่มีชีวิต แค่นี้มันขบเขาและลูกไปไหนไม่ได้..." มาวินึกแหย่พ่อของเขาในใจ แต่ไฟที่พอดจาดก่อไว้ก็ไหม้ลุกลบความคิดนี้ไว้สิ้น เจาเด็กขานาปรรับคำพูดว่าจะไม่หนีกลับบ้านอีก และมันก็รักษาคำพูดนั้นเป็นอันดี

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า มาวี เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความซื่อสัตย์ จากการศึกษารื่อง หุ่นยนต์น้ำเงิน สรุปได้ว่า ตัวละครที่มีบทบาทเด่นของเรื่องคือ มาวี เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้าน ความเมตตากรุณา ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ ซึ่งอาจแสดงการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ควยรูปตารางดังนี้

ตาราง 3 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละครที่มี
บทบาทเด่น เรื่อง หุ่นยนต์น้ำเงิน

ตัวละครที่มี บทบาทเด่น	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์	การวิเคราะห์ สื่อบุคคล	ความ เฉลียวฉลาด	ความ ซื่อสัตย์	ความ ซื่อสัตย์	การ ประหยัด	ความ อดทน	ความ เมตตาทาง จิต	ความ ซื่อสัตย์	ความ รับผิดชอบ	รวม
มามี		1	1	1	3	2	1	1	3	1	8

เรื่องที่ 3 : ผีเสื้อและดอกไม้

เรื่องย่อ

ฮุ่ยอันเป็นลูกชายคนโตของปุนจากรมกรชนของที่ดินรถไฟ ฐานะทางครอบครัวของปุนจายากจนมากต้องอาศัยที่กินของวัดอยู่ รายได้ของครอบครัวได้มาจากปุนจากคนเดียวเท่านั้น เพราะภรรยาของเขาเสียชีวิตนานแล้ว และลูกทั้งสามก็ยังเล็กอยู่ ต่อมาเมื่อปุนจามีรายได้น้อยลง ฮุ่ยอันรู้ว่าครอบครัวของเขาจะลำบาก เขาจึงคิดจะลาออกจากโรงเรียนเพื่อหารายได้อีกทางหนึ่งด้วยการขายไอศกรีม เมื่อเขาไปลาออกจากโรงเรียนในวันนั้นเป็นวันแรกของการสอบปลายปีในชั้นสุดท้ายของฮุ่ยอัน ครูประจำชั้นได้แนะนำให้เขานำไอศกรีมมาขายที่โรงเรียนระยะหนึ่งก่อนและขอให้เขาสอบให้เสร็จ เพื่อจะได้ไปสมัครเรียนต่อหรือสมัครทำงานได้ ต่อมาพ่อของฮุ่ยอันประสบอุบัติเหตุทำให้เขาพิการไม่สามารถทำงานได้เช่นเดิม พ่อก็กับฮุ่ยอันกำลังคิดหางานใหม่เนื่องจากการขายไอศกรีมนั้นไม่ดีเท่าเมื่อก่อน เขาจึงต้องรับภาระของครอบครัวคนเดียวด้วยการค้าขายข้าวสารเจ็ดวัน ถึงแม้จะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายและเสี่ยงชีวิต แต่เขาต้องทำเพราะรายได้ดีกว่าการขายไอศกรีม ฮุ่ยอันหาเลี้ยงครอบครัวโดยวิธีนี้เรื่อยมา เมื่อทางการเข้มงวดมากขึ้นและฮุ่ยอันเห็นเพื่อนผู้ค้าขายข้าวสารด้วยกันกับเขาคาย เขาจึงเปลี่ยนอาชีพไปปลูกดอกไม้ขาย อันเป็นอาชีพที่สุจริต

จากการศึกษาเรื่องผีเสื้อและดอกไม้พบว่า เป็นเรื่องราวของเด็กหนุ่มที่ต้องดิ้นรนรับภาระหาเลี้ยงครอบครัวให้อยู่รอดโดยการค้าขายข้าวสารเจ็ดวัน เป็นการกระทำที่เสี่ยงต่อชีวิตและกฎหมาย แต่เมื่อเป็นการหารายได้ให้แกครอบครัวได้ก็ เขาก็จำเป็นต้องทำด้วยวิธีนี้เรื่อยมา เขายังเด็กและความรู้น้อยเกินกว่าจะไปประกอบอาชีพอย่างอื่น เนื้อเรื่องแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนต้องการสะท้อนแนวคิดและปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบราชการ ระบบการศึกษา ความเป็นอยู่ของคนยากจน ความถูกต้องของกฎหมาย และการกระทำที่เสี่ยงต่าง ๆ เพื่อการอยู่รอด แม้จะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายก็ตาม ซึ่งผู้อ่านจะเห็นได้ชัดเจนถึงสิ่งเหล่านี้ หากเรามองในแง่ของคุณลักษณะพึงประสงค์ของตัวละครที่พบพบมา เห็นได้ว่า

แต่ฉันจะหาเงินในทางผิดกฎหมาย แต่เขาเป็นบุคคลที่มีความคิด มีความขยันขันแข็ง ใน
การหาเลี้ยงครอบครัว จัดเป็นเด็กที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายประการ ดังนี้

1. การรักษาระเบียบวินัย
2. ความเสียสละ
3. ความมีเหตุผล
4. ความซื่อสัตย์
5. การประหยัด
6. ความอดุสาหะ
7. ความเมตตากรุณา
8. ความกตัญญูกตเวที
9. ความรับผิดชอบ

1. การรักษาระเบียบวินัย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการรักษาระเบียบวินัยนั้น ฉันเป็นบุคคลที่รักษาระเบียบวินัยอย่างยิ่งจะเห็นได้จากฉันจะประพฤติปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด หากมีสิ่งใดที่เขาประพฤตินิกระเบียบวินัยของโรงเรียนเขาจะเกิดความระคายใจที่ทำนิกระเบียบวินัยของโรงเรียน ดังเช่น เมื่อครูอนุญาตให้เขานำไอศกรีมมาขายในโรงเรียนได้ เป็นกรณีพิเศษ และเขารู้ว่ากฎของโรงเรียนห้ามนักเรียนนำของมาขายในโรงเรียน เขาก็ไม่สบายใจที่จะกระทำ ดังเนื้อเรื่องต่อไปนี้ (นิพพาน 2528 : 17)

..."แควว..." ครูคิดอีก ก่อนจะพูดต่อ "เขาจะมาสอบด้วยแล้วก็ขายไอศกรีมไปด้วยได้สินะ ก่อนที่เขาห้องสอบ ขายเสียก่อนแล้วเขาห้องสอบ ตอนพักเที่ยงคอยขายต่ออีก ตอนที่เขาสอบอยู่คงไม่มีใครที่ให้อะไรหรือกินไหม ?

"ผม..."

"เอาเถอะ ทำอย่างที่คุณว่าแหละดีที่สุดแล้ว" ครูวรวรค์

"ผมจะเอากระตักไปไว้ไหนละครับ"

"ครูจะช่วยให้ได้ โอเควางไว้ในห้องสอบก็ได้"

"แฉว่า ครูใหญ่เคยบอกห้ามไม่ให้เอาของมาขายในโรงเรียนถ้าเป็นเด็กนักเรียน"

"สำหรับกรณีของเธอ คำหามนั้นไม่ใช่สิ่งถูกต้องนักหรอกจะอยู่กัน มีบางสิ่ง
อาจจะยกเว้นได้สำหรับกฎเกณฑ์กำหนดขึ้นมาครูจะไปพูดกับครูใหญ่ให้"

"แล้วถามครูใหญ่ไม่ยอมละครับ ?" ชูยันยังไม่หมดข้อสงสัยอย่างนอยตลอดเวลา
ที่เขาเป็นนักเรียน ชูยันก็เคยรักการถูระเบียบทุกอย่างเหมือนอย่างเคร่งครัด

เมื่อครูอนุญาตให้เขานำไอศกรีมมาขายได้ในระหว่างที่สอบและเมื่อสอบเสร็จครูก็
อนุญาตให้เขานำมาขายได้อีกในป็นาควย แต่ชูยันก็เกิดความละอายและไม่สบายใจที่จะกระทำ
ในสิ่งที่ผิดกฎของโรงเรียน ซึ่งจะเห็นได้จากนี้ (นิพนธ์ 2528 : 46)

...ชูยันชอบคุณในความหวังดีของครู แต่เขาจะอายที่จะทำอย่างนั้น มันเป็น
ความคิดที่เกิดขึ้นในใจภายหลัง 5 วัน ที่เขาได้ทำตัวผิดไปจากระเบียบที่ทาง
โรงเรียนในวางไว้ เขาไม่สบายใจทุกครั้งที่คุณคนมองดูด้วยสายตาแปลก ๆ
อย่างไรก็ตามชูยันมิได้ให้คำตอบในทันที

นอกจากนี้ชูยันยังรักษาระเบียบวินัยในการบริโภคด้วย เช่น เมื่อเขาติดรถไฟไปกับ
มิมปี และมิมปีซื้อขนมปังให้เขากิน เห็นผู้โดยสารคนอื่นกินไปคุยไป แต่เขาก็พยายามไม่คุย
นอกจากจำเป็นจะต้องตอบคำถามมิมปี ซึ่งจะเห็นได้จากนี้ (นิพนธ์ 2528 : 107 - 108)

...เด็กชายมองดูขนมในมือของมิมปี ไม่กล้ารับไว้ในทันที อย่างนอยพ้อของเขา
ก็เคยสอนเกี่ยวกับการรับของของคนให้ เรื่องนี้เหมือนกันเด็ดขาดเลยทีเดียว

"เอาไปสิ มันไม่แพงนักหรอก ใคร ๆ ก็กินขนมปังแบบนี้กันทั้งนั้น มันหวาน
คายนะ" มิมปียัดเยียดให้

"ขอบใจนะ"

"เดี๋ยวฉันจะช้อนน้ำแข็งไหนดะ แม่ของฉันเคยบอกว่าไอ้เลี้ยงในรถนะไม่ค่อยดีหรอก น้ำสีแสดยัยดีกว่า"

แต่สำหรับฮุ่ยนั้น เพียงแค่นึกก็หนาวใจแล้ว เพิ่งวันนี้เองที่เขาได้เป็นผู้ใหญ่ขึ้นมาจริง ๆ เหมือนกับคนอื่นโดยสารถคนอื่น ๆ ที่นั่งก็มองบนรถไฟ กินกันไปคุยกันไป ไม่ใช่เรื่องเสียหายอะไรหรืออาจจะเสียหาย ? ฮุ่ยเริ่มไม่แน่ใจ เพราะเท่าที่รู้เคยสอนบอกว่าไม่ให้คุยขณะกำลังกิน แต่ความถูกต้องอันนั้นคงไม่ครอบคลุมมาถึงในขบวนรถไฟด้วยหรอกนะ อย่างไรก็ตามขณะที่กินขนมปังอยู่อย่างช้า ๆ เพื่อรอให้มิ้มปิ่นหมดก่อนนั้น เขาพยายามพูดน้อยที่สุดและไม่ถามอะไรเธออีก นอกจากจะถามถึงบางเรื่องที่เขาจำเป็นต้องถามเท่านั้น...

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าฮุ่ยเป็นผู้รักวาระเปี่ยมวินัย ไม่ว่าจะเป็นกฎข้อบังคับของส่วนรวมหรือส่วนตนก็ตาม

2. ความเสียสละ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความเสียสละนั้น ฮุ่ยมีความเสียสละให้แก่ครอบครัวข้างตัวเขาไม่ว่าจะเป็นพ่อ น้อง และชาวบานอื่น ๆ เขามีความเสียสละทั้งกำลังกาย กำลังทรัพย์เท่าที่เขาจะทำได้ทั้งนั้น ในการขายไอศกรีมแต่ละครั้งฮุ่ยจะมีกำไรถึง 10 บาท เขาต้องการได้เงินกำไรส่วนนี้มาใช้จ่ายในครอบครัว แต่เมื่อวันแรกที่ขายไอศกรีมและกลับมาบ้านนั้นน้องของเขาถามถึงไอศกรีมทำให้ฮุ่ยเสียใจ วันต่อมาเขาจึงเหลือไอศกรีมมาให้น้องวันละ 2 แท่งทุกวัน ซึ่งเป็นการเสียสละเงินที่ควรจะเป็นกำไรทั้งเขตนนำมาให้น้องแทน ดังนั้น (นิพนพาน 2528 : 32)

...ทำไมพี่ไม่เหลือไอศกรีมมาบ้างละ ?" คุณพ่อกำลังถามฮุ่ยก็เสียใจเล็กน้อย เขาเดินไปสนิท แต่สำหรับวันนั้นถึงแม่จะมีเด็ก ๆ ที่โรงเรียนถามซื้อไอศกรีมแต่จากเข่อีกในตอนนี้ ฮุ่ยก็ไม่ขายจนหมด เขาก็นั่งสองแท่งสำหรับน้องทั้งสองคน

"วันนี้ไอ้กิมให้กิน" ฮุยยื่นมือนองชายและนางสาวของเขาส่งไอ้กิมแท่งนม
ไม้อื่นเล็ก ๆ โยนออกมาเป็นทีล่อให้ มันจะลายไปบางแถวและหยดลงพื้น

"วันนี้ชายหมคอกเห็ดปลา ?" คุณครูถามควยควายใครรู้ แลมันออกมาเลีย
ไอ้กิมแท่งไปพวง

"เหลือสองแท่ง"

"ทำไมถึงเหลือละ ?" อาครูถามเสียงใส

"ก็ขายไม่หมดนะซี ถึงไอ้เห็ด"

"แถวพรุ่งนี้จะหมดหรือเปล่า ?"

"ใครจะไปรู้ได้ เอ... กวันพรุ่งนี้ยังมาไม่ถึงนี่"

นอกจากนี้ฮุยยังเสียสละให้เงินน้อง ๆ ไปซื้ออาหารกลางวันรับประทานที่โรงเรียน
โดยที่ตัวเขาเองไม่ยอมไปรับประทานด้วยถึงแม้ในขณะนั้นเขาจะมีความหิวก็ตาม ซึ่งแสดงให้เห็น
เห็นว่า ฮุยมีความเสียสละทั้งกำลังกาย และกำลังทรัพย์ ถึงในเนื้อเรื่อง (นิพพาน

2528 : 159)

..."เอาตังค์ไปกินข้าวซี" ฮุยส่งเงินให้น้อง ๆ ของเขา

"แล้วที่ไม่กินหรือ ?" อาครูถามรับเหรียญบาทสองอันไว้

"ไม่หรอกยังไม่หิว" ฮุยรู้ว่าตัวเองกำลังพูดปด เขาอยากกลับไปกินข้าวที่บ้าน
มากกว่าแม้ว่ากับข้าวจะไม่ดี แต่เขาจะกินไฉ่คิมกว่า หากทุกคนกินข้าวที่โรงเรียน
แล้วเงินกำไรที่จะได้ในวันนี้ก็จะลดน้อยลงควย ฮุยไม่อยากเก็บเงินไว้ให้ไฉ่คิมที่สุด
ในตอนนี้ เพื่อว่าเมื่อพ่อของเขาได้ออกจากโรงพยาบาลจะได้มีเงินไปให้สำหรับ
การรักษา กายา และค่าอะไรต่อมิอะไรสำหรับพ่อของเขา ซึ่งก็คงเป็นจำนวน

มากพอๆ

ความเสียสละอีกอย่างหนึ่งของฮุยก็คือ การแบ่งปันเงินทอง เครื่องอุปโภค บริโภค
แก่ผู้ขัดสนสมควรให้ เช่น เมื่อเขาตัดสินใจเลิกขายพิซซ่าขาวสาร เขาก็นำเงินที่มอมหมักของต่าง ๆ
ไปฝากน้อง ๆ และพ่อของเขา ซึ่งจะได้เห็นไฉ่คิมนี้ (นิพพาน 2528 : 221)

"ฮูยั่นเดินเข้าไปในตลาด หลังจากรับเงินค่าสินไถของเขาดาวมีของต่าง ๆ วางขายอยู่มากมายในร้านเหล่านั้น เขาก็ถึงของฝากสำหรับอาเคียวา คุณย่า และพ่อของเขา

ในที่สุดก็เลือกซื้อผ้าสีสวยได้สองชิ้น พ่อจะยกหนึ่งให้ติดต่อกันไปอีกนาน อาจจะถึงสามเดือน แลวน้องของเขาต้องไปโรงเรียนทุกวัน ถึงแม้นจะมีราคาแพงไปสักหน่อย แต่ใจคุ้มค่าดี

สำหรับพ่อของเขา เสื้อผ้าหลายชุดเข้ามาแล้วที่ฮูยั่นไม่เคยอะไรกลับไปฝาก พ่อ และน้อง ๆ ของเขา ในเมื่อวันนี้จะเป็นวันสุดท้ายที่เขายุ่งเกี่ยวกับงานแบบนี้ และอีกนานซึ่งไม่รู้เหมือนกันว่านานเท่าใดกว่าเขาจะได้อีกกลับมาฝาก ตะกร้าสานสองใบจึงเต็มไปด้วยข้าวของต่าง ๆ พุทธาแหง บวยเค็ม ขมิ้นปิ้งกรอบ และอะไรอีกมากมายหมดเงินไปหลายเหมือนกัน

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นว่า ฮูยั่นเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความเสียสละเป็นตัวอย่างที่ควรสรรเสริญรู้จักเอาเพื่อเผื่อแผ่ไม่เห็นแก่ตัวของตนฝ่ายเดียว

3. ความมีเหตุผล

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความมีเหตุผลจะพบว่าฮูยั่นเป็นบุคคลที่มีความคิดรู้จักเหตุ รู้จักผล จะทำอะไรก็ไตร่ตรองให้รอบคอบ แล้วจึงตัดสินใจ ถึงเช่น การตัดสินใจออกจากโรงเรียนมาขายไอศกรีม เพราะบิดาเริ่มมีรายได้น้อยลง เขาก็คิดถึงจะหาเงินเพื่อช่วยครอบครัว และคิดถึงความเป็นของครอบครัวของเขาดีกว่าหากเขาไม่ทำงานหาเงินเสียตอนนี้ครอบครัวของเขาจะมีฐานะที่ลำบากยิ่งไปกว่านี้ ดังจะเห็นได้จาก (นิพพาน 2528 : 8)

...ยังมีอะไรอื่นมาถึงพร้อมกับรถไฟขบวนนี้ ฮูยั่นเริ่มคิดโกหกพวกกระตักน้ำแข็ง รูปรางกลม ๆ มีสีเขียว สีแดงน้อยอย่างไรเลย มีไอศกรีมแดงอยู่ในนั้นเต็มทุกกระตัก คนขายไอศกรีมก็จะไปรอรับคนละสอง-สามกระตัก แล้ววางก็มุ่งหน้าไปที่โรงเรียน วางขายให้แกเด็ก ๆ ก่อนที่จะเข้านอน และในตอนพักเที่ยง

ทำไมเขาต้องมาเสียเวลาเดินไปโรงเรียนพร้อมกับถุงหนังสือหรือคินสอยางลบ และไม่บรรทัดเหมือนวันนี้ ในเมื่อพ่อของเขาและน้องอีกสองคนกำลังจะตองตออยู่ในภาวะอดอยาก เขานั้นจะไม่มาถึงในวัน-สองวันนี้ แค่วันหนึ่งทำไมเขาไม่รับทำเสียเดี๋ยวนี้เลย ?

อุ้ยหันกลับมาหาพ่อของเขา ซึ่งกำลังฉวยมองในกระเป๋าทางเกง เพื่อหยิบเหรียญหนึ่ง ยื่นให้อย่างซื่อสัตย์ที่เขาเห็นอยู่

"ปะ วันพรุ่งนี้ช่วยส่งคนขายไอติมให้เขาเอามาสักสองกระตักนะ"

นอกจากนี้เขายังรู้จักการใช้เหตุผลแบบวิธีแห่งประชาธิปไตยประกอบการยอมรับการพิจารณา และการใช้วิธีการแห่งปัญญา ดังจะเห็นได้จากเมื่อบิดาของเขายินจะพาไปดูและอาศรัยไปฝากเขาโรงเรียน แต่เมื่อคำนึงถึงรายจ่ายที่จะต้องจ่ายแล้ว ปุณจาภิความคณญาณคงจะเรียนไม่เก่งและไม่อยากให้เรียน แต่เขายืนยันเหตุผลว่าการไปโรงเรียนดีกว่าการเที่ยวเล่นไม่เป็นประโยชน์ ซึ่งจะได้เห็นได้ดังนี้ (นิพพาน 2528 : 83 - 84)

..."ผมอยากได้เงินมาก ๆ ใหนองไปเรียนหนังสือ คงไม่คี่ ถ้าทั้งสองคนเป็นคนโง่"

"คิดแบบนี้แหละคี่ แต่ว่า...ยังอยู่อีกนานไม่ใช่หรือว่าโรงเรียนจะเปิดเทอมนะ?"

"อีกสองเดือนกว่า ๆ แต่ครูเขาบอกให้เอาไปขึ้นชื่อไว้ก่อน กลัวจะไม่เข้าเรียน พวกเกาอาณานิคมไม่พอ"...

"คงไม่แพงหรอกปะ เหมือนกับตอนที่ผมไปเรียนตอนนั้น"

"กรวยสองรอยอยู่ ไหนจะคาหนังสือ คาเสฉาใหม่ คาเกือก คาอะไรอีก แล้วผมก็ต้องไปพรมกันทั้งสองคน"

"ปะจะไม่ให้เรียนหรือ?"

"ไม่ใช่อย่างนั้น แต่ว่า...คุณอาจะห้ามผมคงไม่ไปทางเรียนหนังสือหรอก คุณอาจะไปไม่รอดเองจริง ๆ ไปโรงเรียนก็เสียเงินเปล่า ๆ สู้อยูบ้านไม่คี่"

"แล้วปะจะให้นั่งอยู่ทำไม เที่ยวเล่นไม่เป็นเรื่อง ก็ไม่คี่อะไรเหมือนกัน สู้ไปโรงเรียนจะดีกว่า"...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นว่า ผู้ยื่นเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ในด้านความมีเหตุผล รู้จักใช้ความคิดและจะมีอายุน้อยก็ตาม

4. ความซื่อสัตย์

ในด้านความซื่อสัตย์ ผู้ยื่นเป็นผู้มีความประพฤติตรงทั้งคำพูดและความคิด ถึงแม้เขา
จะมีอายุน้อยก็ตาม แต่หากการประพฤติใดเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้ว เขาก็ยึดถือปฏิบัติ เช่น
เมื่อเขาจะออกจากโรงเรียนก่อนสอบเสร็จ เพื่อไปขายไอศกรีมเป็นการหาเงินช่วยครอบครัว
แต่เมื่อครูใดแนะนำว่า เขาควรจะสอบให้เสร็จเสียก่อนค่อยลาออกไป โดยอนุญาตให้ผู้ยื่น
นำไอศกรีมมาขายในโรงเรียนได้ ผู้ยื่นก็รับปาก และเฝ้าท่าทางที่เขารับปากกับครูไว้ ดังจะ
เห็นได้จาก (นิพพาน 2528 : 26 - 28)

...เพื่อนของผู้ยื่นหลายคนเขามาถาม ต่างก็แปลกใจที่เขากลายเป็นคนขาย
ไอศกรีมไปอย่างกะทันหันเช่นนี้ ไม่เคยมีแววมายาก่อน

"อยากหาเงินมางเทนนเอง" ผู้ยื่นบอกเหตุผลเพียงสั้น ๆ

"แล้วไม่เรียนหนังสือต่อหรือวะ ผู้ยื่น"

"สอบเสร็จแล้วก็ไม่เรียน"

.....

ครูประจำชั้นเป็นครูให้ผู้ยื่นวางกระทิกไอศกรีมทั้งสองใบไว้ตรงมุมหน้าห้องสอบ
ผู้ยื่นเงยหน้ามองไปที่กระทิกทั้งสองใบนั้นบ่อย ๆ เขาคิดถึงอยู่ตลอดเวลาว่า จำนวน
ไอศกรีมแท่งทั้งหมดนั้นได้พร้อมลงไปมากเท่าใดแล้ว แต่เมื่อพบใบหน้าของครูที่
คอยจ้องอยู่เหมือนกันจึงรีบมุ่นหน้าทำข้อสอบต่อไป...

นอกจากนี้ผู้ยื่นยังมีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นด้วยคือ มีความประพฤติตรงไปตรงมาไม่คิดคด
ตอผู้นอ และเมื่อเขาพบความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ก็จะแก้ไขให้ถูกต้องควยความซื่อสัตย์ ดังเช่น
เมื่อผู้ยื่นในอนุญาตและอากรรมไปช่วยขายไอศกรีมที่ตลาดนัด เมื่อขายหมดแล้วกลับมานับเงินที่
บ้านผู้ยื่นพบว่าส่วนที่เป็นกำไรนั้นเงินเกินมา ผู้นำนึกได้ว่าลืมถอนให้ลูกค้าคนหนึ่ง ผู้ยื่นจึง
กำขั้วนำไปคืน เมื่อมีตลาดนัดคราวหน้า ดังเนื้อเรื่องต่อไปนี้ (นิพพาน 2528 : 68 - 69)

"ทำไมมันเกินมา"

"ไม่รู้สิ..."

"ตอนเด็กหรือเปล่า ?" สุยัณห์ เขาคิดว่าไม่เป็นการดีเลยถ้าพอลาทอนเงินให้กับลูกค้าผิดไป

"สงสัยจะตอนเด็กจริง ๆ นะแหละ"

"จริงเลย..." คุณยายพูดดัง ๆ อย่างคนเตนนิค ๆ "เด็กนั้นมันลืมเอาตัวค
ทอนให้ทั้งคบาท ซ้ออันเดียวกริบวิ่งไปเลยเรากอดูไป"

"แกคิดจะโกงเขาหรือเปล่า" สุยัณห์คาคเคนมองชาย

"ไม่หรอกจริง ๆ นะ ก็ตอนนั้นมันมาซ้อหลายคนนี่"

"เด็กที่ไหน ใครกัน รู้จักไหม ?"

"ไม่รู้สิ ก็บอกแล้วว่ามันมาซ้อมาก แต่ต้องเป็นเด็กคนนั้นแน่ ๆ เลย"

"เอากลับไปคืนเขาเสียไป...ตามหาให้เจอ" สุยัณห์

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่าสุยัณห์เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใน
ด้านความซื่อสัตย์ โดยเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

5. การประหยัด

ในด้านการประหยัดนั้น สุยัณห์พยายามเก็บเงินไว้ใช้ในเรื่องที่จำเป็น สิ่งที่เขาจะ
หามาได้โดยไม่ต้องซื้อเขาก็หาได้ อย่างเช่น การตกปลาเป็นอาหาร แทนที่จะต้องไปซ้อ
มาจากตลาด ซึ่งเป็นการสิ้นเปลืองเงิน ซึ่งจะได้จากพฤติกรรมของเขาดังนี้ (นิพนพาน

2528 : 72)

..."พี่ขี้มน โอเคควรวุไหม ?" คุณยายกระซิบบอกน้องสาวของเขา ซึ่งนั่งอยู่
ตรงกลาง สุยัณห์นั่งติดไปอีกข้างหนึ่ง กำลังจ้องมองหุ่นเบ๊คอย่างจจจจ หัวใจ
ของเขาเต้นแรง นี่เป็นครั้งแรกที่เขาออกมาตกปลาอย่างเอาจริงเอาจัง และ
มีความหวังว่าจะได้มันไปเป็นอาหาร สำหรับมื้อเย็นวันนี้ พ่อของเขาคงจะชื่นชม

ฮุ่ยหวังเซินนั้น ทุกสิ่งที่มีนั้นพอจะมีค่ามาเป็นเงิน หรือเทียบได้กับเงิน ถ้าหาก
ไม่ต้องไปซื้อปลาจากตลาด มันก็เท่ากับว่าได้เก็บเงินส่วนนั้นเอาไว้

นอกจากนี้ในตอนเช้าฮุ่ยหวังเซินทั้งสองไปโรงเรียนวันแรกเมื่อถึงพักกลางวัน เขา
ได้ให้เงินตนเองไปซื้อข้าวรับประทาน ถึงแม้เขาจะหิวก็ตามแต่เขาก็จะกลับไปรับประทาน
ที่บ้านเพื่อเป็นการประหยัดเงินส่วนที่เป็นกำไรไว้ใช้ในคราวจำเป็น ดังปรากฏในข้อความ
ต่อไปนี้ (นิพนธ์ 2528 : 159)

... "แล้วพี่ไม่กินเหรอ ?" อาเศรษฐาถาม รับเหรียญละบาทสองอันไว้

"ไม่หรือยังไม่หิว" ฮุ่ยหวังเซินคิดว่าตัวเองกำลังหิวมาก เขาอยากจะกลับไปกิน
ข้าวที่บ้านมากกว่า แม้กับข้าวจะไม่ดี แต่เขาจะกินได้มากกว่าถ้าหากทุกคน
กินข้าวที่โรงเรียนเสียแล้ว เงินกำไรที่จะได้ในวันนี้ก็จะลดน้อยลงด้วย ฮุ่ย
หวังเซินอยากเก็บเงินไว้ให้มากที่สุดในตอนนั้นเพื่อว่าเมื่อพ่อของเขาได้ออกจาก
โรงพยาบาล จะได้นำเงินไปให้สำหรับการรักษา ค่ายา และค่าอะไรก็ตามอะไร
สำหรับพ่อของเขา ซึ่งก็คงจะเป็นจำนวนมากพอๆ...

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่าฮุ่ยหวังเซินเป็นคนที่มีความประหยัด สิ่งใดก็ตามถ้าหาก
ออกอ้อมไปเพื่อประโยชน์ในคราวหน้าใดเขาก็จะทำ แสดงให้เห็นว่า ฮุ่ยหวังเซินเป็นบุคคลที่มี
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการประหยัด มีน้ำใจที่สะอาดบริสุทธิ์ นับเป็นตัวอย่างที่ดีต่อเยาวชน
ไทยเป็นอย่างยิ่ง

6. ความอดสาหัส

ในค่านิยมความอดสาหัสนั้น เป็นคุณลักษณะที่ของฮุ่ยหวังเซินจะเห็นได้จากการที่เขาต้อง
ทำงานมาตั้งแต่เด็กและเขาก็อดทนทุกอย่างเพื่อพ่อและน้องของเขา ดังจะเห็นได้จาก
(นิพนธ์ 2528 : 3)

... อยู่นั้นยังไม่ได้อ่านหนังสือจนกระทั่งอายุ 10 ขวบ ตลอดเวลาก่อนที่จะได้ไปโรงเรียนนั้น เขาต้องทำทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาเคยทำ ความจำเป็นและพอของเขา สอนทุกสิ่งทุกอย่างให้ การเรียนของเขาจึงไม่ได้เริ่มต้นจาก ก.ไก่ ก.กา หากแต่แรกคือ ความอดทน เช่นเดียวกับที่พอของเขา มันช่วยให้ชีวิตอยู่รอด อย่างมีเกียรติยศ โรงเรียนเป็นเพียงสถานที่ซึ่งเขาได้พบกับครู กับหนังสือ ได้ อ่านออกเขียนได้ และพบกับเพื่อน ๆ ที่ส่วนใหญ่อ่อนวัยกว่า มันทำให้เขาต้องมีความอดทนมากขึ้น มีโซ่เพื่อตัวเอง เพื่อนองหรือพอของเขา แต่เพื่อที่จะมีชีวิต อยู่ในท่ามกลางคนที่เขารู้จัก โดยที่คนเหล่านั้นไม่หัวเราะเยาะ

นอกจากนี้เมื่อเขาได้ขายไอศกรีมแล้วเขามีอุตสาหกรรม พยายามขายไอศกรีมที่รับมา ในแต่ละวันใหม่ค แต่การการขายในระยะหลัง ๆ จะไม่ดีเท่าระยะแรก ๆ ก็ตาม แต่เขาก็พยายามเดินขายไปในที่ต่าง ๆ แม้จะต้องเดินทางเป็นระยะทางไกลและต้องหิวกระตัก ไอศกรีมที่หนักอึ้งก็ตาม (นิพนพาน 2528 : 87)

... ไอศกรีมแท่งยังเหลืออยู่เพียงกระทึกเดียว เท่านั้นแขนของฮูอันเริ่มเคียดจืดกับน้ำหนักของขนมชิ้นนั้นมากรวดแล้ว ไม่เหมือนก่อนหน้านี้ที่เพิ่งเริ่มต้น มันหนักมากจนแทบจะวางกระทึกทั้งสองใบนั้นอาจดึงเขาให้จมหายลงไปในดินโคลนที่เคียวที่ตลาดนั้นยังขายได้ดีเหมือนเคย แต่หลังจากวันอาทิตย์แล้วคงจะคืนสู่สภาพเดิมอีก ก็ต้องเรร่อนตามถนนหนทางในตัวตลาด เดินช้า ๆ คอยสังเกตุเด็ก ๆ ที่วิ่งเล่นกันอยู่ เราเขาไปหาและยื่นคุกกี้เหล่านั้น แม้ว่าความสนใจในขนมของเด็กอาจจะมีบ้าง แต่เขาก็คิดถึงความยากกว่าคือ จะมีใครอยากกินไอศกรีมของเขาบ้างเท่านั้น

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ฮูอันเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านความอดทน

7. ความเมตตากรุณา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในค่านิยมเมตตากรูณานั้น ผู้ยืนเป็นผู้ที่มีความปรารถนา
อยากให้ผู้อื่นมีความสุขและไม่ต้องการก่อทุกข์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้อื่น ถึงแม้ผู้อื่นจะไม่ใช่นักศึกษาของ
ตนเองก็ตาม เช่น เมื่อเขานำไอศกรีมไปขายที่โรงเรียน เพื่อน ๆ ก็ออกความคิดว่าจะ
ช่วยกันซื้อของผู้ยืนให้หมดเร็ว ๆ แต่ผู้ยืนไม่ต้องการ ดังจะเห็นได้จาก (นิพพาน

2528 : 17)

..."ถ้าแบบนั้น..." คนหนึ่งคิด และออกความเห็น "เราจะช่วยซื้อให้มัน
หมดเร็ว ดีไหม ? คนละอันก็ยังดี ไรดี เราต้องซื้ออยู่ทุกวันแล้ว ซื้อของผู้ยืน
ดีกว่าไปซื้อของคนอื่น"

"แต่แบบนั้นไม่ดีหรอก" ผู้ยืนแย้ง เขามีเหตุผลของเขาและจะดีกว่า
เด็กคนอื่นมาก "ก็มาซื้อของเราคนเดียว คนอื่นเขาจะโกรธเอา"

"ทำไมโง่แบบนั้นละ ไม่ดีหรือจะไ้ขายหมดก่อนเพื่อน"

"ไม่หรอกต้องแบ่ง ๆ กันไปบาง"

"คนขายของเขาแข่งกันไม่ใช่หรือ ?"

"แต่เราไม่อยากแข่งกับใคร"...

เมื่อผู้ยืนขายไอศกรีมมาวันแรก น้องเขาถามว่าทำไมไม่เหลืมาบ้าง
วันรุ่งขึ้นเขาจึงเก็บไอศกรีมไว้ 2 แท่งเพื่อให้น้องของเขาทั้งสองคน และเมื่อเขานับ
เงินกำไร เขาพบว่ามันขาดหายไปจากที่ควรได้ หาสืบสตางค์และเมื่อเขาพบว่าหายไป
เพราะการเหลือไอศกรีมมาให้น้องนั่นเอง แต่เขาก็ไม่ได้บอกน้องให้เกิดความทุกข์ เขา
ต้องการเห็นความสุขของน้องเขา เมื่อได้รับประทานไอศกรีมมากกว่า ดังจะเห็นได้จาก
ข้อความดังนี้ (นิพพาน 2528 : 34)

..."หายไปเท่าไร" คุณยายถาม

..."หาลิบ" ศูนย์หน้าทำคิก แขนงหน้าขึ้นมองดูหลังคา ตั้งว่าจะไต่คำตอบจากแผน
สังกะสีๆ ที่บางแห่งมีรอยร้าว แสงสว่างส่องเป็นลำเล็ก ๆ หลอดมาเป็นจุดบน
พื้นบานซึ่งเป็นดินอัดแน่นจนแข็ง

"รูแล้ว..." เขาโผล่ออกมา

"รูอะไรหรือ ?" อาครุษาถาม

"ไม่มีอะไรหรอก" ศูนย์รีบกลับเกลื่อน ถึงอย่างไรเขาก็ไขว่คว้ามากพอแล้ว
แม้จะไม่เท่ากับเมื่อวานนี้ และวันต่อไปอาจจะอยู่ในจำนวนเพียงเท่านี้ตลอดก็ตาม..."

ในตอนที่มีมปีเพื่อนของเขาไม่ได้นำเงินมาซื้ออาหารกลางวันรับประทานที่โรงเรียน
เขาก็มีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนโดยการให้ยืมเงินของเขาไปซื้ออาหารรับประทาน ดังจะเห็น
ได้จาก (นิพพาน 2528 : 42 - 43)

..."ผมจะให้เธอยืมเงินไปซื้อข้าวเอาไหม ?"

"ทำไมเธอจึงเกิดใจดีขึ้นมาล่ะ ?" มิมปีถามอย่างแปลกใจ

"ผมมีเงิน...คนเราจะใจดีกับคนอื่นไม่ได้หรือ ไม่เห็นจะแปลกตรงไหน"

"ถ้างั้นเธอก็เป็นคนดี...เออเพื่ออะไรล่ะ ?" เธอก็ถึงคำทักทายให้
ความหมายในหนังสือ

"คงไม่มองเอาไหมละ ผมจะให้ยืม พรุ่งนี้ค่อยเอามาคืนก็ได้"

.....

...ศูนย์นึกถึงเรื่องที่เคยคุยกันตั้งแต่แรกจึงย้อนกลับไปอีก

"เอาไหมละผมให้ยืมคงจะไปกินข้าว พบกันเมื่อไหร่ค่อยไต่คืนก็ได้" เขาฉวยมือ
ลงไปในกระเป๋ากางเกง

เมื่อครั้งคุณย่าจะไปยืมนก ศูนย์นึกทรมานใจและบอกว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้
เพราะเขาไม่ต้องการหารายได้หรือทำให้สัตว์เกิดความทุกข์จากการกระทำที่สนุกเพียงชั่วครู่
ช่วยชม ดังจะเห็นได้จาก (นิพพาน 2528 : 50)

... "อย่าไปยุ่งมันเลย เป็นมาปฐใหม่ ?" อุยันทาม เขาก็คิดถึงคำพูดของครูเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าเป็นการแปลกก็เหลือเกิน เมื่อตอนอยู่ในโรงเรียนนั้น ไม่ได้คิดถึงอะไรที่ครูเคยพูด เคยบอก เคยห้ามสักเท่าไร แต่เมื่อรู้ตัวว่าออกจากโรงเรียนแล้ว สิ่งเหล่านั้นก็วนกลับมาในความทรงจำอีก เขาเริ่มวางท่าเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา อย่างเต็มที่ แต่หาทางอย่างนั้น ถ้าหากมีใครมาเห็นเขากงกช้ำไม่ไค...

และ (นิพนพาน 2528 : 64)

... "บอกแล้ววว่าอย่าของแบบนั้น ไปยุ่งกันนะเป็นมาปฐใหม่ ?"
"แต่เราไม่ได้ยุ่งในวัดนี้ นะ ไอ้ออกคอบกวาด้างนทขางนอกวัดไม่เป็นมาป
พระเขาก้ไม่ไควา"
"จะยั้งที่ไทม์นั้ก็เหมือนกันทั้งนั้นแหละเป็นมาปเพิ่มอนกันทั้งนั้น"...

จากข้อความที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่า อุยันทามเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความเมตตา กรุณา โดยอุยันทามมีความเมตตา กรุณาปรารภคนที่จะให้ผู้อื่นเป็นสุข ทั้งจะเป็นการกระทำของเขาก็คงตามหรือจะเป็นการห้ามบุคคลอื่นไม่ให้เบียดเบียนรังแกผู้อื่นด้วยก็ตาม

8. ความกตัญญู กตเวทิตะ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความกตัญญู กตเวทิตะนั้น อุยันทามเป็นผู้ที่มีความกตัญญู กตเวทิตะต่อผู้มีพระคุณ เขารู้ถึงบุญคุณของผู้ที่มีพระคุณแก่ตน ทั้งยังรู้จักตอบแทนคุณเมื่อมีโอกาส เช่น เมื่อครูประจำชั้นอนุญาตให้เขานำไอศกรีมมาขายที่โรงเรียน เมื่อเขาขายหมดแล้วเขารู้สึกซาบซึ้งในบุญคุณของครูมาก เขาจึงคิดตอบแทนด้วยการให้ไอศกรีมแก่ครู ถึงแม้จะเห็นได้ดังนี้ (นิพนพาน 2528 : 28)

...หลังเที่ยงเลิกนอนอยู่ยั้งก็เก็บกระดิกตื่นแคงไมโครทั้งสองใบของเขาไวไ้แล้ว
ไอศกรีมแท่งหมกไปอย่างรวดเร็ว เงินเหรียญทั้งอันเด็กอันโตตั้งกรังกรังอยู่ใน
กระเป๋ากางเกงของเขา มันหนักมากและเขาก็ใช้หนึ่งสตีกัดไว้อีกทีหนึ่ง เขานึก
ถึงวันถัดไป ขอให้นั้นเป็นเหมือนกับวันนี้ก็เกิด เขาอยากจะกลาวอะไรบางอย่าง
แก่ครูที่ไ้ช่วยเหลือไ้ทุกสิ่งเป็นไปควยก็ แต่คำพูดประโยคใดก็ดูจะไม่เหมาะสม
เสียทั้งนั้น

"ครูครับ..." ในที่สุดเขาก็ตัดสินใจพูด ไม่อาจจะเก็บความปรารถนาจะ
ตอบแทนนั้นไว้ในใจต่อไปได้ "ครูจะว่าผมกับตาพุงนี้ผมจะเอาไอศกรีมในครู
เปล่า ๆ ไม่ก็คังคัง..."

และเมื่อพ่อของเขาประสบอุบัติเหตุของรักษาตัวในโรงพยาบาล อยู่นักไม่ละทิ้งผู้มี
พระคุณ เขาอยากไ้พ่อของเขาหายเร็ว ๆ โดยการสวดมนต์ขอพรจากพระผู้เป็นเจ้า และ
เขาพร้อมที่จะนำเงินที่เขาก่อนอมไ้มารักษาร่างของพ่อของเขา จากพฤติกรรมและความคิดของเขา
คังกลาวนี้แสดงไ้เห็นว่า อยู่นักและเคารพพ่อของเขาเพียงไร ชีวิตของพ่อคังคังกว่า
อะไรทั้งสิ้น ปรากฏในข้อความคังนี้ (นิพพาน 2528 : 48)

...อยู่นักถึงพระเจ้าเขาอยากจะรูปทสวดสักหนึ่งทีที่พอจะถวามาไ้พระเจ้าองค์ใด
ก็ตามช่วยชีวิตพ่อของเขาไ้หรือคังกลับมาไ้โดยุทตามกลางดึก ๆ อีก เขาจะต้องตอบแทน
สิ่งนั้นควยอะไรก็ตามคังไม่มากมายเกินกว่าความสามารถของเขาที่จะหาทำได้

อยู่นักไม่แน่ใจว่าเขาจะต้องไ้เงินเพื่อการรักษาพ่อของเขาสักเท่าใด แต่ถึง
อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้เขาพณิเงินอยู่บาง เด็กชายคลานเขาไปไ้ไ้แล้ว กระป๋อง
สะสมเงินของเขาไ้คังวางอยู่อย่างเรียบร้อย เมื่อหน้าออกมาเปิดดูเงินของเขาไ้
อยู่ครบถ้วน ถ้าจะต้องไ้เงินที่มียังหมกเขากัณณ ชีวิตพ่อของเขาไ้คังมากมายพอ
ที่จะแลกกับทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาไ้หรือคัง เงินอาจจะหาไ้ได้อีก แต่ถาหากพ่อของเขา
เขาต้องตายไป...ไม่มีอะไรมาทดแทนไ้เลย...

เมื่อบิดาของเขาพิการไม่สามารถหาเงินมาเลี้ยงครอบครัวได้ สุนัขก็เป็นผู้รับภาระนี้ เขาเป็นผู้นำเงินมาเพื่อเตรียมไว้เป็นค่ายา ค่ารักษา และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ สำหรับบิดาของเขา ซึ่งจะได้เห็นได้ดังนี้ (นิพพาน 2528 : 159)

...“แล้วพี่ไม่กินหรือ ?” อาครณารับเหรียญละบาทสองอันไว้

“ไม่หกรอกยังไม่หิว” สุนัขรู้ว่าตัวเองกำลังพูดผิด เขาอยากกลับไปกินข้าวที่บ้านมากกว่า เขากับชาวจะไม่คิดแต่เขาจะกินได้อีกกว่า หากทุกคนกินข้าวที่โรงเรียนแล้ว เงินกำไรที่จะได้ในวันนี้ก็จะลดลงควย สุนัขอยากเก็บเงินไว้ให้ไ้มากที่สุดในตอนนี้ เพื่อว่าเมื่อพ่อของเขาได้ออกจากโรงพยาบาลจะได้มีเงินไปให้ สำหรับการรักษาคายา และค่าอะไรก็ตามอะไรสำหรับพ่อของเขา ซึ่งก็ต้องเป็นจำนวนมากพอๆ

จากที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่าความคิดดังกล่าวเป็นความคิดของเด็กเล็ก ๆ คนหนึ่งที่อยู่ในปัญหา แม้ฐานะยากจนตนเอง ก็อาจจะอดอีกเมื่อต้องคืนรันทาทางท่ามาหากิน เพื่อให้ใครรายใดเพียงวันละเล็กน้อยบางครั้งจำต้องกล่าวเท็จเพื่อซ่อนความรู้สึก เป็นความรัก และความกตัญญูต่อเวทิต่อพ่อของตน นับเป็นการกระทำที่ควรสรรเสริญอย่างยิ่ง

9. ความรับผิดชอบ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบนั้น จะเห็นได้ว่าสุนัขมีความรับผิดชอบต่อภาระกระทำของตนเอง ดังเช่นเมื่อเขาตัดสินใจไฟไป กับมินปี บิดาของเขาเป็นห่วงเขามากและออกติดตามเขาหาไฟประสมอุบัติเหตุถูกรถไฟชน สุนัขก็ยอมรับว่าเป็นความผิดของเขาที่เป็นคนเหตุเกิดเรื่องเศร้าขึ้นมา ดังนี้ (นิพพาน 2528 : 146)

...สุนัขคิดถึงความคิดของตัวเองอีก ไม่น่าจะเป็นอย่างนั้นเลย ถ้าเขาเพียงแค่สั่งให้ใครไปบอกพ่อของเขาเสียก่อนที่จะตัดสินใจไฟไป พ่อจะมีเวลาหันตะโกนบอกใครหรือในตอนนี้ แต่เขาก็ลืมไปสนิท หรือไมเช่นนั้นเขาก็กลับบ้านลงรถไฟเสียที่สถานีแรกแล้วเดี๋ยมา...มินปีไม่น่าหาเขาไว้เลย เขานึกโกรธเธอขึ้นมา ที่เป็น

“...แต่เมื่อคิดถึงอีกทีหนึ่งมันไม่ใช่ความผิดของเธอ เป็นความผิดของเขาเองคนเดียว และเขาต้องรับผิดชอบอย่างถูกต้องรายคนหนึ่ง...”

เมื่อเวลาของเขาที่การไม่สามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้ สูญเสียมันก็จะรับภาระอันนั้นจากบิดาของเขา แสดงถึงเขาที่มีความรับผิดชอบครอบครัว ถึงเนื้อเรื่องต่อไป (นิพพาน 2528 : 147)

...ถ้าหากว่าพ่อของเขากลับมาโดยที่ยังมีชีวิตอยู่ถึงแม้จะพิการไป ก็ยังดีกว่าไม่กลับมาเสียเลย เขานั่นแหละจะหาเลี้ยงทุกคนในครอบครัว มันไม่ใช่เรื่องยากอะไรเลยแล้วในตอนนั้นเขาก็ได้พอที่จะทำเช่นนั้นได้แล้วควย...

และ (นิพพาน 2528 : 162)

...ปุ่นจากรอกจากโรงพยาบาล หลังจากที่เขาพักฟื้นตัวอยู่นานเกือบเดือน เพื่อนกรรมกรของเขาไปรับกลับมาเหมือนเมื่อตอนที่พาไป และเมื่อมาถึงบ้านเขาของกลายเป็นคนที่มีสุขภาพหนึ่งพิการ

ชีวิตกรรมกรที่เคยรู้สึกภูมิใจนักหนาว่าใคร่ของหนักจึงไม่มีใครทำได้ กลับกลายเป็นอดีตไปแล้ว และบัดนี้แต่ความทุกข์อันมหาศาลเข้ามาโอบกอดเขาทุกครั้งที่สูญกลับมานพร้อมควยส่งเงินจำนวนหนึ่งให้ ความขมขื่นใจเหล่านั้นระคนอยู่ควยความปลื้มปิติที่ลูกชายคนโตของเขาสามารถรับช่วงภาระทั้งครอบครัวอย่างน้อยและดูแลเหมือนสูญจะมีความอดทนต่อทุกสิ่งมากกว่าเขาเสียอีก

จากที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นว่า สูญมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความรับผิดชอบจากการศึกษาเรื่องผีเสื้อและดอกไม้พบว่า นอกเหนือผู้เขียนจะต้องการแสดงให้เห็นถึงปัญหาของระบบการศึกษา ระบบราชการ ความยากจน และกฎหมายแล้ว สิ่งหนึ่งก็คือการสร้างตัวละครที่มีบทบาทเด่นของเรื่องใหม่คุณลักษณะเด่นเป็นผู้นำความรับผิดชอบและซื่อสัตย์ ทั้งนั้นจะเห็นได้ว่า แม่เขาจะมีโอกาสที่จะทำความผิด แต่ความผิดนั้นเกิดจากจุดที่ต้องการจะกระทำความผิด

เช่น การค้ำขาที่ผิดกฎหมายเพื่อเลี้ยงครอบครัว และเมื่อนมองในแง่ลักษณะนิสัยจริง ๆ แล้วพบว่า สุบันเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายด้านคือ การรักษาระเบียบวินัย ความเสียสละ ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ การประหยัด ความอดสาหัส ความเมตตา กรุณา ความกตัญญูต่อเวที ความรับผิดชอบ ซึ่งจะเสนอการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่น เรื่องนี้เสื้อและดอกไม้ในรูปตารางดังนี้

ตาราง 4 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่น เรื่องนี้เสื้อและดอกไม้

คุณลักษณะที่ พึงประสงค์ ตัวละครที่มี บทบาทเด่น	การรักษาระเบียบวินัย	ความซื่อสัตย์	ความเสียสละ	ความมีเหตุผล	ความซื่อสัตย์	การประหยัด	ความอดสาหัส	ความเมตตา กรุณา	ความกตัญญูต่อเวที	ความรับผิดชอบ	รวม
สุบัน	3	1	3	2	2	2	3	5	3	2	25

เรื่อง 4 : บึงหมาป่าใหญ่

เรื่องย่อ

เมื่อมารดาไคพาผู้เล่าไปเข้าโรงเรียนในวันแรกก็ได้อัฒโทนเด็กเกรและสิ่งทามเลนกับโทน ระยะเวลาผู้เล่ามีความรังเกียจในตัวโทนและไม่กล้าเข้าใกล้ แม้กระทั่งสบตากับโทน แต่ต่อมาผู้เล่าพบว่าโทนมีความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนที่หัวโหยกโหยและชอบช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนแอกว่า โดยเฉพาะตัวผู้เล่าเป็นเด็กนักเรียนตัวเล็กที่สุด มักจะถูกคนโตกว่ารังแกอยู่เสมอ โทนให้โอกาสช่วยเหลือปกป้องผู้เล่าหลายครั้ง แม้กระทั่งผู้เล่าจะถูกครูลงโทษ โทนก็ยื่นตัวรับโทษแทน ทำให้ผู้เล่าและโทนมีความสนิทสนม ผูกพันกัน โทนมีความภูมิใจในตัวผู้เล่า ในเรื่องความสามารถทางด้านการเรียน ขณะเดียวกันผู้เล่าก็ยอมรับในความสามารถของโทนในเรื่องการล่าสัตว์ การนินทรมัย การใช้ไหวพริบในการดำเนินชีวิตอยู่ในป่าแต่อย่างใด เมื่อผู้เล่าเรียนจบต้องเข้าเรียนต่อในกรุงเทพฯ ทั้งสองมีความอาลัยซึ่งกันและกันมาก ต่างคำนึงถึงความสัมพันธ์ในอดีต แต่เมื่อผู้เล่าโตขึ้นและกลับมายังถิ่นเดิมไคพบว่าทุกสิ่งทุกอย่างเปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นบึงหมาป่าใหญ่ และโทนซึ่งไม่มีวันกลับมาเหมือนเดิมไค ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเขากับโทนไม่สนิทเหมือนเดิม

จากการศึกษาเรื่องบึงหมาป่าใหญ่พบว่าเนื้อเรื่องเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กกลุ่มหนึ่งซึ่งอยู่ในชนบทที่มีความอุดมสมบูรณ์ สามารถเก็บเกี่ยวทรัพยากรรอบ ๆ ตัวมาประทังชีวิตได้ เนื้อเรื่องส่วนใหญ่จะเกี่ยวพันอยู่กับโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่เด็ก ๆ มาพบและร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยผู้เขียนสมมุติตัวเองเป็นผู้เล่าเรื่องทั้งหมดตั้งแต่เริ่มเข้าโรงเรียน การอยู่รวมกันภายในโรงเรียนซึ่งมีทั้งเด็กดีและเด็กเกร นอกจากนั้นผู้เขียนยังต้องการแสดงให้เห็นถึงความรักและความผูกพันของเด็กชายสองคนที่มีความแตกต่างกันในทุกด้าน โดยอีกคนหนึ่งสมบูรณ์ทั้งความรัก ความอบอุ่นจากครอบครัวและฐานะทางเศรษฐกิจ กับอีกคนหนึ่งเป็นเด็กกำพรายากจนต้องดิ้นรนหาเลี้ยงชีวิตตนเอง และเป็นบุคคลที่คนทั่วไปรังเกียจ แต่เด็กทั้งสองรักกัน ช่วยเหลือกันมีความอาทรซึ่งกันและกัน

ดังนั้นตัวละครที่พบบทบาทเด่นในเรื่องนี้จึงมีสองคนคือ ผู้เล่าและโทน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายด้าน ดังนี้

1. ผู้เล่าเรื่อง

ผู้เล่าเรื่องเป็นเด็กนักเรียนที่ตัวเล็กที่สุดในชั้น มีความสามารถในการเรียน เป็นที่เลื่องลือไปทั้งหมู่บ้าน ฐานะทางครอบครัวดีกว่าครอบครัวอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะมีพ่อเป็นครู อีกทั้งเขาได้รับความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่เต็มที่ ทำให้เขาเป็นบุคคลที่เด่นในด้านการเรียนในโรงเรียน เมื่อเขาโตมารู้จักและสนิทกัน โทนีได้อธิบายให้เขากล่าวกล่าวแสดงและสร้างความมั่นใจในตัวเขา ขณะเดียวกันผู้เล่าได้พยายามช่วยเหลือโทนีในเรื่องการเรียน ทำให้ทั้งสองรักใคร่กันมาก เมื่อผู้เล่าต้องจากไปโรงเรียนที่กรุงเทพฯ ก็ได้จดจำความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันไว้

เนื้อหาของเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวผู้เล่าแล้วพบว่าตัวผู้เล่ามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายประการคือ

1. การรักษาระเบียบวินัย
2. ความรับผิดชอบ
3. ความซื่อสัตย์

1. การรักษาระเบียบวินัย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการรักษาระเบียบวินัยนั้น จะเห็นได้ว่าผู้เล่าเป็นผู้รักษาระเบียบวินัย และกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างยิ่ง ถึงแม้จะอยู่นอกบริเวณโรงเรียนก็ตาม เขาก็ยังยึดมั่นและประพฤติปฏิบัติตาม ดังเช่น ขณะที่เดินทางไปโรงเรียนในเช้าวันหนึ่ง ผู้เล่าก็ไม่หนีโรงเรียนตามเพื่อน ทั้งไม่สนับสนุนให้เพื่อนหนีโรงเรียนด้วย ดังจะเห็นได้จากต่อไปนี้ (เทพศิริ

สุขโสภา 2524 : 39 - 41)

...เราเดินจากบ้านผ่านป่าใหญ่มาด้วยกัน แยกจนทะลุถึงลานวัด เห็นศาลาโรงเรียนอยู่ไม่ไกลนัก เราก็จะหยุด "ทำธุระให้เรียบร้อย" ตามที่ครูสั่งไว้ ก็กลับแหง็กดังเด

แล้วพูดว่า

"นี่ ฉันฝากหนังสือเรียนไปด้วยได้ไหม นะไคะ"

เคยผมไม่เคยครับ ครูสั่งแล้วว่าห้ามหนีโรงเรียนและห้ามคบพวกนี้ ซึ่งผมรู้ว่ามี

ใครบ้าง ผมจึงยืนนิ่ง

"นั่น เขียวกี้ไค" เขาหันไปทางเด็กชายเขียวก เขียวกนั่งเหมือนกัน

"แกอยากไคลูกอะไรละเขียวก ฉันจะเก็บมาให้"

เขียวกขยับตัวน้อย ๆ

"เออ แกเห็นใครไม่มี ก.โก เรียนบางไหม บอกฉันนะ ฉันจะให้เรียน"

แต่มไม่รอฟัง รีบเดินหนีออกไปถึงโรงเรียนเร็ว ๆ ...

นอกจากนี้ผู้เล่ายังเป็นผู้เคารพในกฎหมายซึ่งเป็นระเบียบของสังคม ไม่อยากเห็นใครทำผิดระเบียบของสังคมทั้งเช่น เมื่อโดนชวนเพื่อน ๆ ไปซุกเผือกมัน แต่เขาบอกว่าจะไปปลนผู้เล่าก็ไม่อยากให้เพื่อนเป็นอย่างนั้น และตัวเขาก็ไม่อยากกระทำควย ปรากฏในข้อความดังนี้ (เทพศิริ สุขโสภา 2524 : 231 - 232)

..."ปูไม่ตองหวง" เขาบอกปูทันทีไม่ลังเล เคียวพวกฉันก็จะชนฝั่งกันแล้ว ปูไม่ตองถามอะไรนะ ไปนอนพักผอนที่แพสักพักแล้วพวกฉันจะตามไป ปูเตรียมมาก็คายเถอะแล้วให้ฉันยืมเชือกไคใหม่ เอา ฉันอยากไคใครทีกล่า ๆ ไปกับฉัน"

"แกจะพากันไปไหนวะไอหนู" ปูถามอย่างเป็นห่วง

"ความลับปูอย่าบอกใครนะ แล้วฉันจะตามปูไปที่เพไม่ชาหรือ"

เกือบทุกคนลงจากเรือ มั่นคิดสนิทสนมไม่ว่าใครบาง สักซาง ๆ ผมยังคงนั่งนิ่ง

เขาคงจะนึกถึงฤดูไฟอยู่ไคไค ผมลังเล รู้สึกกลัว แก่ผมก็อยากเป็นคนกล้า

พวกเขาจะพากันไปไหนละ พวกชอบหนีโรงเรียน ไม่รักหนังสือ แต่พวกเขาก็มีอะไรดี ๆ ที่ผมเกลียดเขาไม่ลง ผมตัดสินใจถามพวกเขาไปยี่หนึ่ง ๆ กรงทรายน่าคนลมสดชื่นพัฒนาตามคูน่า

"เรากำลังจะไปไหนกันนะไหน" เสียงใครคนหนึ่งถามเขา ๆ

"ไปปลน"

ไปปลน ผมบนหัวของผมลุกต้ง รู้สึกหนาวขึ้นทันที เรือปล่อยหางออกไปแล้ว พาลึกดูแสงก็ไปควย ในใจผมรำรอนว่าอย่าให้เขาพูดตองเป็นความจริง

นอกจากนี้ผู้เล่ายังรักษาระเบียบวินัย ตอกฎระเบียบที่ครูตั้งไว้เป็นอย่างดี ดังเมื่อไหน และเพื่อนชักชวนกันไปหาอาหารและใช้คำว่า "ปอน" นั้น ตามความคิดของผู้เล่าซึ่งเป็นเด็ก เกิดความรวบยอดไปในทางตรงกันข้ามและปฏิเสธที่จะมารับประทานของเหล่านั้น เพราะผู้เล่าเป็นผู้มีความเคารพในคำสั่งของครู จึงจัดใควาเขาเป็นผู้มีระเบียบวินัยในตนเอง ดังขอความต่อไป (เทพศิริ สุขโสภา 2524 : 133 - 134)

...หอบท้องสอที่เขาหอบออกมานั้นอะไร ลวนแล้วแขนเหลืองบวมอย่างใหญ่
แกะออกมาแล้วเรียบรอย ลูกอะไรวางเรียงรายอยู่ในหอบท้องแห่งเดียว ๆ
คงจะเป็นพุทราตากแห้ง แลวกาบหมากละ เนอะพรวาขาวจ๊ะ ฝึกออกไปขึ้น ๆ
พวกเด็กโง่เขลาคุมรวมตะกรุมตะกรามแย่งกันกิน

"แกเป็นอะไร ไม่สบายหรือเปล่า เอาเลย จะไปแรงไปไหน" เขายืนราหัน
มาทางผม "เราอยู่คนเดียวกันแล้วนะ"

แต่ผมยืนนิ่งของเหล่านัชโมยมาเน่ และผมเชื่อว่าไม่มีแรงเพราะอดโซ ใครเล่า
จะรู้ใควาทำไมผมมีนม ถึงอย่างไรครูก็สอนแล้ววอดตายดีกว่าชโมยเขากิน แล้ว
พวกนี้จะมีขนหรือมะพร้าวมาจากไหนผมลังเลท่าทางจะเดินหนี...

และ (เทพศิริ สุขโสภา 2524 : 249)

...เมื่อกำลังปอกมะพร้าวอย่างเปรมปรีดิ์ บุคกำลังมาพักทองหยุดกำลังติดไฟทั้งน้ำ
ปอกเชียวไปคุมนันเทศที่ปลูกไว้ริมตลิ่ง แล้วให้บ่งไปหาไม้ตามชายฝั่งมาก่อไฟเผา
นันเทศ ผมแกล้งทำเป็นเพรีย นอนหลับ ผมกลัวไม่ยากไปเตะของที่ชโมยเขามา

นอนฟังเสียงสับ เสียงปอก เสียงฉา เสียงหัน ไฟกำลังลุกคลุก ๆ น้ำเดือดคลุก ๆ
พวกนี้เป็นโจรทั้งนั้น กลืนนันเทศเผาของบ่งที่ชายฝั่งข้างเพ่งมา ถ้าผมจำเป็นจะ
ตอกลง ก็คงกินนันเทศของบ่งนั่นแหละ ครูจันทนสั่งผมไว้ให้เป็นเด็กดีไม่ว่าจะเป็น
กลางวันหรือกลางคืน

และ (เทพศิริ สุขโสภา 2524 : 253)

...พอฉันน้ำผึ้งมาถึงผม ผมบอกไม่ไหว

"กินหนอยนา โอหนู" หนูบอก

ผมยกขึ้นจอบปาก แล้วแกลงกลืนลงคอ

"เอามาเพิ่มอีก" หนูบอก "เก็บไว้ในกระบอกไม้ก็หรือเก็บในท้องก็ว่า"

แล้วทุกคนก็เริ่มกินเอา ๆ อย่างเป็นงานเป็นการ มะพร้าวจมน้ำตาล ฟักทอง
ต้มคลุกมะพร้าวสุก ชนุนสุก มันเทศเผา ฟาสว่างแล้ว ผมกินมันเทศของหนูกินหนอย
แล้วบนวามาคอยหัว เอนตัวลงนอนหันหลังให้พวกเขา ของขโมยมาฉันเรื่องอะไร
ผมจะต้องไปกินไฟทองตัวเองไปนอน...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า ผู้เล่าเป็นผู้มีความเชื่อฟังและจดจำคำสอน
ของครู และมีความคิดถึงงานถึงอดตายก็ไม่ยอมขโมยใคร เป็นผู้ที่เคารพในกฎและระเบียบของ
สังคมอย่างน่ายกย่อง

2. ความรับผิดชอบ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความรับผิดชอบนั้น จะเห็นว่าผู้เล่าเป็นบุคคลที่มีความ
รับผิดชอบสูงถึงแม้เขายังอยู่ในวัยเด็กก็ตาม กล่าวคือ เมื่อเขาได้รับการมอบหมายให้ทำอะไร
เขาก็จะมีความรับผิดชอบทำงานนั้นจนสำเร็จ เช่น เมื่อ "ปู่พายเรือ" ได้ไว้วางใจให้เขาและ
ลึกเป็นห่วงว่า "ปู่พายเรือ" ไปยังอีกตำบลหนึ่ง เขาก็ทำหน้าที่นั้นอย่างดียิ่ง โดยไม่ให้ผิดพลาด
ดังเนื้อเรื่อง (เทพศิริ สุขโสภา 2524 : 161 - 163)

...รถออกแล้ว ผมรองไซโยอยู่ในใจ ขยับตัวเตรียมทำหน้าที่แทนที่ อ่านตัวหนังสือ
ทุกตัวที่เห็น ตาสอดสายมองไปสู่ถนน ตรงที่ตลาดเล็ก ๆ ริมทางจะมีตัวหนังสือ
บอกชื่อวัด คราวนี้ลึกกับผมก็จะแย่งกันอ่านเสียงดังเซียวละ คนทั้งรถ ซึ่งอ่านเกือบ
ไม่ออกก็เลยพากันขำขัน แต่ปู่เงยหน้าขึ้นดูที่ป้ายชื่อวัดลงท้ายว่า ราช ๆ ราษฎร์ ๆ
และบำรุง ปู่เข้าใจว่าที่รถจะหลงทิศผิดทางเสียแล้ว...

... "เขาเขียนป้ายบอกไวแค้นหรือไอหนู" ปูถาม
 "มีในวงเล็บตัวเล็ก ๆ ข้างท้ายอีก" ผมบอก
 "อะแกต้องช่วยอ่านให้ด้วยสิ" ปูว่า
 คราวนี้พอถึงศาลาทางเขาวัด เราก็อ่านชอกเียวเห็บคองหาว่า "ในวงเล็บ
 วัดป่ามะม่วง"
 ปูไคยนกแฉมชน บิดตัวขมวดพันที
 "วัดต่อไปคือวัดทอง" ปูรองล้น แลวก็หัวร่อฮา ๆ ควยเสียงแหบ ๆ จากนั้น
 ปูก็จะบอกข้อวัตรทางหนา เฉพาะในวงเล็บไคลูกทอง...

นอกจากนี้ผูละยังรับผิดชอบการกระทำของเขาหรือยอมรับผลของการกระทำที่เขา
 เป็นผู้ก่อขึ้นอีกด้วย ดังเช่น เมื่อเขาและเพื่อน ๆ พากันดื่ม (ฉิ่งชนิดหนึ่ง) และกรูจับได้และ
 ลงโทษเขากัยยอมรับผิด โดยลุกขึ้นยืนเมื่อครูเรียก ตั้งจะเห็นโคตอไปนี้ (เทพศิริ สุขโสภา
 2524 : 325 - 326)

... "ใครตั้งขึ้นขึ้น" ครูจันทนถามอย่างใจเย็นยิ่งกว่าทุก ๆ วัน มีคนยืนบ้าง
 "ฉันเห็นนะ มากกว่านี้ คืออะไรถูกฝังทอดยาวขึ้นขึ้น" มีคนยืนเพิ่มขึ้นเป็น

2 เหา

"ทำไมเธอไม่ยื่น ทา นายอะไรที่หน้าปูคอกูนะไม่ไรฉิ่งหรือ"
 "ผมยื่นคูกับ ไม่ไคคี่ครับ"
 "ออกมาเมื่อไรอีกบางยื่นคูกี่คองคี่ เอาไครยหนคูกูเขาคี่ฉิ่ง ยื่นขึ้น"
 มีคนยืนขึ้นอีกเกือบเท่าตัว
 "คูกี่ฉ่างอะไรถึงเสือนายับขนาดนั้น ระวังไคคี่นะ"
 ผมลุกขึ้นยืนตรงแต่เรียกหนสองโนนแล้ว หลีกฐานครบบอกทุกคนผมนี้ ที่ผมใจคอก
 ไม่คี่คอก มีครูกี่กนทีเป็นพอม เคยขำนักขำหนว่า ถ้าผมทำผิดไคนทำโทษละก็
 กลับบานจะไคนหนึ่งเท่า...

3. ความซื่อสัตย์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความซื่อสัตย์นั้น จะพบได้ในตัวผู้ใด ก็ เขา ไม่คิดจะฉ้อโกงหรือหลอกลวงของ ๆ ใครมาเป็นของตน แต่หากถาเป็นการกระทำของคนอื่น เขาก็ไม่ยินดีที่จะร่วมมือด้วย แสดงให้เห็นว่า ผู้ใดมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและคำสอนของ ครุฑจะไม่กระทำผิด (เทพศิริ สุขโสภา 2524 : 249)

...พอขึ้นน้ำผึ่งมาถึงผม ผมบอกไม่ไหว

"กินหนอยนา ไอหนู" ปู่บอก

ผมยกขึ้นจอบปาก แล้วแกดงกลืนลงคอ

"เอามาเติมอีก" ปู่บอก "เก็บไว้ในกระบอกไม้คันทรง เก็บในหวงคึกว่า"

แล้วทุกคนก็เริ่มกินเอา ๆ อย่างเป็นงานเป็นการ มะพร้าวจมน้ำตาล พักทอง
ต้มกลูมะพร้าวสุก หนูนุส มันทะเฒ่า ฟาสาแสงสว่างแล้ว ผมกินมันเทศของปู่
นิคหนอย แล้วบนวามาคอยหิว เอนตัวลงนอนหันหลังให้พวกเขา ของขโมยมา
มันเรื่องอะไรผมจะคงไปกินไต่ทองตัวเองเป็นอน

จะเห็นได้ว่า ผู้ใดมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความซื่อสัตย์

จากทุกคำถามมาแล้วจะพบว่า ผู้ใดเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้าน การรักษา
ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์

2. โพน

ในเรื่องบึงหญ้าป่าใหญ่ นอกเหนือจากผู้ใดที่เป็นตัวละครที่มีบทบาทเด่นในเรื่องแล้ว
โพนยังเป็นบุคคลที่มีบทบาทที่เกี่ยวกับผู้ใด เป็นตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นเพื่อให้เห็นถึง
ความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีฐานะความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน หากมีความรักใคร่ซึ่งกันและกัน
สำหรับโพนเขาเป็นเด็กกำพร้าอยู่ตัวคนเดียวเพราะพ่อแม่เขาหายไปจากหมู่บ้านนานแล้ว
ดังนั้นโพนจึงไม่มีใครสนใจ และไม่มีใครต้องการให้ลูกของตนไปคบหาใกล้ชิดกับโพน เพราะ

กลัวลูกของตนจะเกรงและชอบหนีโรงเรียนเช่นเดียวกับโชน โชนเรียนหนังสืออยู่ชั้น ป. 1 เขาไม่เคยได้เลื่อนชั้น ไม่เคยสนใจในการเรียน ชอบหนีโรงเรียนไปหาอาหาร คุกกี้ประจำชั้น ก็ไม่ชอบหน้าเขา เพื่ิจริงแล้วโชนเป็นคนที่น่าสงสารต้องหาเลี้ยงตนเอง ต้องทำทุกสิ่งทุกอย่าง เพื่อการอยู่รอดของชีวิต และเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายประการดังนี้คือ

1. ความเสียสละ
2. ความซื่อสัตย์
3. ความเมตตาากรุณา
4. ความกตัญญูกตเวที

1. ความเสียสละ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความเสียสละนั้น โชนได้แสดงความเสียสละโดยบัน เครื่องบริโภคให้แก่คนที่สมควรให้ เช่น เมื่อพี่ชายเรือไปซื้อเรือดำใหม่กับคุณเลาและสิ๊ก โชนก็พาเพื่อน ๆ ไปคอยรับพี่ เมื่อพี่ชายเรือกลับมา โชนก็ช่วยคัดท้ายเรือแทนพี่ เมื่อเด็กคนอื่นช่วยพายเรือ โชนได้เรียกให้เพื่อนกินกล้วยสุกที่มีในเรือ แต่ตัวเขาไม่กิน โดยอ้างว่ากินมะพร้าวอิ่มแล้ว แต่คงให้เห็นถึงความเสียสละของเขา ดังเนื้อเรื่อง (เทพศิริ ดุษโสภา 2522 :

192 - 193)

...พวกนั้นกินเรือขึ้นมา ฟูไม่พูดสักคำ ใดแต่หัวเรือเสียงแหบ ๆ เขายืนพายเรือ ถือไม่ถ่ออันยาว เขาแทนที่พี่เขาคัดเรือเป็น เขาไปเรียนมาจากไหน บึงใหญ่ใหญ่ สอนเขาหรือ คนอื่น ๆ ก็ไม่มาคนละอัน เรานั่งกับพี่เรือด่า มองเห็นโชนยืน ค้ำถ่อข้างหลังสัว ๆ เคนตามฟาคำ ๆ

"พวกแกสองคนไม่อยากรู้หรือว่าพวกฉันเดินทางมาไกลแก่ไหน ตั้งวันเต็ม ๆ จะบอกให้ เดินตามเท้าโชนมาขึ้นหาเลนมาเรื่อย ๆ ผ่านวัดโมรุตังกวัด เฮียกล้วยน้ำว้าสุกของใครในเรือนี่ ช่วยส่งให้เด็ก ๆ มันกินกันสิ ฉันอมมะพร้าวตามทาง เสียแล้ว" เขาวา

ความเสียสละอีกอย่างของโหนดคือ การช่วยเหลือผู้คนที่กระทำการงาน ที่ไม่มีโทษ เช่น เขาช่วยตัดฟันไปให้ยายบิณฑ์แก่มาก ไม่มีแรงทำงานและหาไม้ก่อกองไฟ ซึ่งจะเห็นดังนี้ (เทพศิริ สุขโสภา 2524 : 286 - 287)

... "ยายมาหาฟันหรือไง" โหนดถาม

"ก็จะหาอะไรก็ได้ ถ้าไม่หาฟันให้เข้างก็จะกินข้าวเขาไม่เต็มคำ ลูกหลานมันเยอะ หลายปากควยกันก็ขายเลี้ยงมาทางนี้ตั้งแต่หัวเหานี่ ๆ" แกก้ามมือใหญ่แล้วทำเสียงโครซ ๆ "พอแหม่นควย ก็มันออกจากทองยายไปทั้งนั้นพวกพอ ๆ แม่ ๆ มันนะ พอเราแก่แล้วจะพึ่งพาลูกหลานมันก็ไม่ว่ายสบายใจอย่างใครเขา" ยายตัดพ้อลูกหลาน

"ก็ฉันตัดฟันไปทิ้งให้หลังบ้านยายตรงโคนตะเคียนม่วงทั้งเยอะหมกแล้วหรือ ฉันจะลากไปให้อีก ยายไม่ต้องเก็บไกลหรอก"

"หมกแล้ว เออ ก็เห็นมีแต่เอ็งนี่แหละลูกเอ๋ยข้างนี้เข้าใจ" นี่เป็นครั้งแรกที่ฉันเห็นคนชมเขา "เก็บไกลก็ไม่ว่าที่นั่นมันหลงควยนะสิ เก็บหาฟันอยู่ดี ๆ ก็กินไม่ออกว่าเอาเรามาทำอะไรแถมต้องนั่งลงคิด เออ ส่วนแหม่นยายปลูกทั้งนั้นอยากกินอะไรก็เก็บเอาได้เลยนะลูกนะ ถ้ายายยังอยู่ละก็ไม่ต้องกลัวใครว่า ยายยกให้เอ็งคนหนึ่งกินแล้วนะ"

นอกจากจะช่วยยายป็นเก็บฟันแล้ว โหนดยังช่วยยายแหม่นเก็บผลไม้จากในสวนของแกไปให้เด็กหัวโหดที่โรงเรียนตามที่ยายแหม่นแกเคยบอกไว้ และโหนดก็กระทำตามเสมอมา (เทพศิริ สุขโสภา 2524 : 288)

... "แหม่นเอ็งกำลังจะพากันไปไหน"

"ไปสวนยายแหม่น แกก็เลิกไปขายของที่โรงเรียนแหม่นขาย ว่าหุตาไม้คี่เหมือนกัน บอกให้ฉันไปมองเก็บอะไรก็ได้ในส่วนแกเอาไปฝากเด็กที่นั่นหัวโหดช่วย บอกว่าส่งสารเป็นห่วงไอพวกเด็กไซ้ตัวเล็ก ๆ ฉันก็ทำใหยายแหม่นเรื่อยมา"

นอกจากนี้ไทนยังไปช่วยผู้ที่ยืมบั้งใหญ่ นำปลาไปแลกเปลี่ยนข้าวสารใหญ่บั้ง ดังจะเห็นได้ดังนี้ (เทพศิริ สุขโสภา 2524 : 385 - 386)

"แกมาแถวเหอไอหนู" ถามทั้ง ๆ ที่เห็น ๆ และรู้อยู่แล้ว
ไทนวิ่งลงนำบุกโกนเขาไปช่วยคั้งหัวเรือเขามา คุณเขาคระตืออรอนและ
ก็ใจเขาหากัน

"แกหาหนนำไปไทนตั้งนานฉันรอแกอยู่ทุกวัน ปลาจะเห็นกระชังแล้วนะไอหนู
ข้าวสารก็จะหมดแล้ว มันตายเรื่อย ฆ่าเต็มไวคั้ง 2 หาบแล้ว แกมาเอาไปแลกเปลี่ยน
ข้าวสารเขามาใหญ่ที่...

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ไทนมีความลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความเสียสละ

2. ความซื่อสัตย์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความซื่อสัตย์นั้นจะเห็นได้จากการที่ไทนมีความประพฤติ
ที่ถูกต้องปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจาและใจ ดังเช่นเมื่อไทนพบไฟฉายที่คาอันท่าตกไว
เขาก็เก็บไปคืน แสดงถึงเขามีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ไม่นำเอาของผู้อื่นเป็นของตน ซึ่งจะได้
ดังนี้ (เทพศิริ สุขโสภา 2524 : 86 - 87)

..."ถ้าใครทำเงาฉายตกไวกลางทาง พวกเรามีหวังหาพาหาโรงเรียนไม่ถูก
ไอใหม่" เด็กคนหนึ่งถาม

"ไอแล้ว จะค้ำมือไปหมด" เขาวา "แกอาจจะหลงทางเลยแหละ คราวก่อน
คาอิ่นเมา ทำไฟฉายตกกลางทาง มันสองจามันเห็นแต่โลกก็เลยเก็บไปคืนให้แก่
แต่ใครอย่างทำเงาฉายตกนะ ทางจะมีมือค้ำ มองไม่เห็นเลยละ"...

นอกจากนี้เขายังแนะนำให้เพื่อนมีความซื่อสัตย์ต่อคนอื่นด้วย ดังเช่น เมื่อเพื่อน ๆ
ชวนไปเที่ยวป่าที่ไทนอาศัยอยู่ เขาก็ให้เพื่อนเก็บผลไม้จากสวนยายเขามากินกัน ซึ่งยายเขานำได้

อนุญาตเขาให้เก็บกินได้ และเพื่อนคนหนึ่งได้เก็บอ้อยที่ยายแม่ไม่ให้ปลูกไว้มา โทณได้เตือนบอกเพื่อน ๆ ไม่ให้ทำเช่นนั้นอีก อันเป็นแสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ของเขา ดังนี้ (เทพศิริ สุขโสภา 2524 : 291)

...โคตัวมากจนพอใจ แล้วก็นั่งแกะเอาแต่เม็ดในใส่กระบะบอก บุคแมกออย

2 - 3 ดังมาจากอีกทางหนึ่ง

"เฮย แกเอามาจากไหน" โทณลึงคา

"ก็ของยายแม่น"

"ฉันบอกแกแล้วไงว่าอย่าให้ไปเอา ยายแม่นแกะปลูกเมื่อไร ยิ่งพวกลูกยายแม่นเขาจะหาเรื่องฉันอยู่ทุกวันหาว่าฉันขโมย ฉันก็จะเอาเรื่องพวกนั้นอยู่ไหนจะใครเห็นคำเห็นแดงเสียที่ว่าสวนยายป้ายายแม่นนี้เขาบอกยกให้ฉันเก็บกินได้หลายปีแล้ว ไม่รู้ทำไมพวกมันจึงเกลียดจงรังฉันกันนัก ที่หลังแกต้องไม่เอาอ้อยของเขาอีกนะ"...

จากที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นว่าโทณเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความซื่อสัตย์

3. ความเมตตากรุณา

โทณมีความเมตตาทั้งต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์โดยเขาจะช่วยเหลือให้พ้นจากความทุกข์และพยายามทำให้บุคคลอื่นเกิดสุข เมื่อเขามีโอกาสดังเช่น เมื่อเด็กสองคนเล่นเพลินหลงเขาไปในคงหนามโคกกระสุนออกมาไม่ได้ เขาก็ได้เป็นผู้ช่วยเหลือให้ออกมาได้ ซึ่งจะได้ดังนี้ (เทพศิริ สุขโสภา 2524 : 108 - 109)

...เขาจก ๆ เทาเขาไปแล้วก็ต้องหกดัม

"เร็วมาก เบี้ยว ไปลากไม้ไผ่ไถลุนศาลา 2 ลำป่องไปเอากระดานสั้น ๆ มาแผ่น" สามคนนั้นรับคำสั่งวิ่งอย่างรวดเร็ว เด็ก ๆ มาผูกขาขึ้นเพื่อนกับจะมี

การแสดง คู่สองคนที่ร้องไห้อยู่กลางวงดงหนามอย่างน่าสงสาร ครูจันทน์กำลังวิ่ง
เหยาะมือป้องกันารับรุมจากอีกทาง

"ตายแล้วลูก ๆ วิ่งเขาไปในนั้นทำไม" ครูจันทน์ถามออกกุ่มใจ เพราะมีแต่
เรื่องให้ครูวนวายไม่เคยหยุด

เขาสั่งให้รีบเอาไม้ไผ่สองลำพาเขาไปในดงหนาม ก่อนที่ครูจันทน์จะมาถึง

"โทนก แก่โตเขาไปเอาไม้ไผ่มาผูกตรงปลายแล้วจับให้สองคนนั้นนั่ง"

ข้างเป็นเรื่องง่ายเสียเหลือเกิน โทนกทำตามอย่างว่องไว พากไม้ไผ่กับ
หัวไม้ไผ่ จับสองคนให้นั่งสั่งให้ชูเท้าโทนกก็ปักหนามให้

"โทนกออกมา" เขาสั่ง "พวกเราลากไม้ไผ่เร็ว ๆ"

เรากล่อกันช่วยกันลากไม้ไผ่เขาไปติดต้นสาละวันเขาค้นนั้นต้นนี้ เสีย
เร็ว ๆ วิ่งหะดุกออกไปฉานคานโนนแล้ววนมาทางคานนี้ จากเวียนเป็นวงไปมา
เจ้าสองคนเคราะห์ร้ายไถ่หนึ่งสหายก็หัวเราะทั้งน้ำตา

เมื่ออยู่เฉยและเพื่อนถูกครูเรียกมาตีเพราะพากันไปตีหมู ผู้เล่าซึ่งเป็นเด็กก็ไม่เคยถูกตี
มาก่อนวันนี้ถูกตีด้วย โทนกสงสารเพื่อนมากจึงช่วยปลอมใจและบอกวิธีการแอกนตามไม้เรียว
เพื่อจะได้ไม่เจ็บมาก เมื่อครูเห็นเขาค่อยจึงถามว่าเขายากถูกตีแทนเพื่อนหรือ เขารับรับคำทัก
ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโทนกเป็นผู้มีความเมตตากรุณาอยากให้อ่อนพบนุชโดยตัวเองยอมรับทุก
นั้นแทน ซึ่งจะได้เห็นได้ดังนี้ (เทพศิริ สุขโสภา 2522 : 329 - 332)

...โทนกยืนข้าง ๆ ผมควยควมวิคกกังวล เขากะระดั้กระดั้หายหมกปัญญาก็จะ
ช่วยผม

คนที่ถูกฝังทอยแล้ว ๆ กน ครูจะตีน้อง

พอคนที่ถูกตีแอกนตัวตามไม้เรียว แอกนไปข้างหนาแอกนเสียจนแทบว่าหลังจะพับ

"ครูชี้เขาไว้ แอกนยังนั่น" เขากมลงมากะระดั้บอกผม

"เธอพูดอะไรหานายโทนก" ครูจันทน์ทวาด

"เปล่าครับ"

"ครูเห็นนะ"

เราเย็นเหงาใจไม่ทั่วท้อง ฟังเสียงควัก ๆ อันตรธานใจ แคมคอยเหงาจนกลืน
น้ำลายไม่ลง ปวดที่ก้นหีบ ๆ มันวูบเบ่งมากขึ้น ๆ เขากปากเรามากขึ้น คา
ข้างหนึ่งบวมจนปิดสนิท

"ปวดมากไหม" เขากะขี้ขามถามผมควยปากที่หนาเตอะ

ผมพยักหน้า

"ทำไมต้องไปน้ยยยยตรงนั้นด้วย" เขาคอว่า "ที่หลังไปน้ยยยยทอเอ๊ย"...

...ครูหยุดก็ จ้องเป่งอย่างเอาเรื่องมาที่เขา

"หรือเขอออยากจะโดนตีแทนเขา"

"ครับ"

ผมตกใจ เขาคอมออกไปอย่างนั้นจริง ๆ

"งั้นเขอรับของเขามาอีก 6 รวมเป็น 1 โหล แล้วเชอ" ครูขำที่ผม "ไม่ต้อง

ถูกตี"

"ครับ" โทนรับคอมรับอีกครั้งราวกับกลัวครูจะเปลี่ยนใจ เขามองผมควยตา

ข้างเดียวของเขา และพยายามยิ้มกับผมควยปากหนาเตอะราวกับหนู ผมรู้ว่าเขา

กำลังมีความสุขที่ช่วยให้ผมรอดปลอดภัย

ในครั้งที่โทนหาเพื่อน ๆ ไปเที่ยวบึงใหญ่ และไปเยี่ยมบ้านปู่ที่บึงนั้น พวกเขาได้หุงข้าว
กินกันอย่างสนุกสนาน ในขณะที่กินชานั้น แห้งเพื่อนคนหนึ่งของโทนนั่นเมื่อเขาอยู่บ้านแม่โคตงกฎ
ในการกินอาหารให้อาบน้ำจุ่มน้ำปลารับประทานได้ไม่เกิน 3 นิ้ว และเมื่อแห้งมารับประทาน
กับเพื่อน ๆ นั้น เขาได้จุ่มนิ้วลงในน้ำปลา 4 นิ้ว เพื่อจะโก้น้ำปลาмаก ๆ และมีรสอร่อย
เบียวซึ่งรูรอนก็จึงแกล้งว่าแห้ง ทำให้แห้งไม่สบายใจ โทนเป็นผู้นำใจต่อเพื่อนจึงช่วย

ปลอมใจแห้ง โดยการจุ่มนิ้วลงในน้ำปลาทั้ง 5 นิ้ว เพื่อแสดงว่าเขารับประทานน้ำปลา
มากกว่าแห้ง ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเมตตาของโทนที่ต้องการช่วยให้เพื่อนมีความสุข
ดังจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้ (เทพศิริ สุขโสภา 2524 : 391 - 392)

...พอถึงตอนจมน้ำปลา แห้งก็ไมกลาเอาปลาจมน้ำลงไปในน้ำปลา แดงอหัวเหมือเขา
แล้วเอาอีก 4 นิ้วจมน้ำลงไปในถวย ความจริงเขาอยากจมน้ำทั้ง 5 และจมน้ำลงไป
เพื่อจะได้เต็มมาก ๆ เป็นชาวอรอยแต่เขากองเกรงใจและอายุเพื่อน ๆ เขาจึงจมน้ำ
ลงไปเพียง 4 นิ้ว ตามปกติที่บ้าน แม่ของเขาให้จมน้ำได้ 1 หรือ 2 นิ้ว หรือ
อย่างมากไม่เกิน 3 นิ้ว น้ำปลาจะได้ไม่เปลือง

เบียวจมน้ำรู้เรื่องนกกะเผลอไปหักเขา

"เคียวนี้ที่บ้านแก่ให้จมน้ำปลาได้ 4 นิ้ว แล้วหรือ"

แดงสะดุ้งนั่งร้องไปควยความนอยใจ เขากมหนานี้ ๆ ชาวแล้วเบียวปลา ๆ

ใส่ปาก น้ำคาเขาหยกแหมะ

โทมมองตาขวางใส่เบียวแล้วโทนกุ่มน้ำทั้งห้าลงในถวยน้ำปลา โทนกเอามาง
ทางพยายามจะชวยให้แดงสบายใจ

นอกจากมีความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันแล้ว โทนยังมีความเมตตาภรรยานาคสัตว์ควย
โดยเขาไม่คิดฆ่าหรือทำร้ายสัตว์ ถึงแมสัตว์นั้นจะเป็นสัตว์ร้ายก็ตาม ดังเช่นเมื่อเขาพาญเฒ่า
ไปป่าเขาได้พุดคุยเล่นกับงูเห่าลอม จะนำอาหารให้มันกินราก็ว่ามันเป็นสัตว์เลี้ยงของเขา
ซึ่งจะเห็นได้จากนี้ (เทพศิริ สุขโสภา 2524 : 292 - 293)

"ฉันลืมไม่วางตรงนี้เอง ฮะ ๆ มันยังโยกอยู่เลยนะเฮ้ย" เขาคังไม่ขึ้นมา
ผมเองก็ลืมไม้นั้นเสียสนิทหัวเต๋ต่นกับยายป็น "ฉันดอแกลเลนนั่นแหละ แก่หัวหนู
หรือยัง ฉันจะได้เอามาให้แก่อีก มันอยากล็กของฉันกินเรื่อย"

"อะไรนะ" ผมถาม

"งูเห่าลอม"

เรากำลังมุงอยู่รอบ ๆ หลุมงู

"แกอย่าไปขโมยไก่ชาวบ้านเขากินอีกน้า" โทนลงบอกงู "ถ้าเขาจับแกได้
ละก็ แกโดนมัดติดหยากรกลวยปลอยลายน้าแน แกก็จะไม่ได้ไปบ้านเราอีกแล้ว แก
ยังอยู่กับครบหน้าหรือเปล่า"

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าโชนมีความเมตตา กรุณาทั้งเพื่อนมนุษย์และสัตว์

4. ความกตัญญู กตเวทิตะ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความกตัญญู กตเวทิตะนั้น จะเห็นได้ว่าโชนเป็นผู้รอบรู้คุณผู้มีพระคุณต่อตน และจะตอบแทนคุณผู้มีพระคุณเมื่อเขามีโอกาส ตามกำลังของเขาจะช่วยเหลือตอบแทนได้ ซึ่งจะเห็นได้จากเมื่อยายแม่ม่าย ยายปิ่น อนุญาตให้เขาเก็บผลไม้จากสวนของแกเอาไปกินและแจกเด็กอดไข้ไข้ โชนก็ตอบแทนบุญคุณด้วยการช่วยหาเงินให้ ดังจะเห็นจากเนื้อเรื่องดังนี้ (เทพศิริ สุขโสภา 2524 : 286 - 287)

"ยายมาหาพี่หรือไง" โชนถาม

"ก็หาอะไรอีกละ ลูกหลานมันเยอะหลายปากควยกัน ก็ยายเลี้ยงมาทั้งนั้น ตั้งแต่หัวเห่านี่ ๆ" แกก้มมือใหญ่แล้วหัวเสียวโกรธ ๆ "พอแม่ มันควยมันออกจากห้องยายไปทั้งนั้น พวกพ้อ ๆ แม่ ๆ มันนะ พ้อเราแกแล้วจะฟังพาดูหลานบ้างก็ไม่คอยสบายใจอย่างใคร ๆ เขา" ยายตัดพ้อลูกหลาน

"ก็ฉันตัดฟันไปตั้งให้หลังบ้านยายตรงโคนต้นมะม่วงทั้งเยอะ หมดแล้วหรือฉันจะลากไปให้อีก ยายไม่ต้องเดินไกลหรอก"

และ (เทพศิริ สุขโสภา 2524 : 295 - 296)

...เคียวก่อน โชนพูดเหมือนเพิ่งนึกได้ "ฉันเพิ่งเจอยายปิ่นเมื่อกี้ พี่ที่ไรชนไปไหนแถวราวกอนหมค้ออีกเดวะ พวกแกก็กะมะม่วงมะปราง สับปะรดของแกมามากแล้ว ช่วยแบ่งฟันไปให้แกหน่อยนะ แลวแก" เขาหันมาทางผม "เฝ้าของกินรออยู่ตรงนี่ก่อน"

"ไม" ผมบอก "ฉันจะแบ่งฟันควย"

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าโทนเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในค่าน

ความเมตตากรุณา

จากการศึกษาเรื่องบึงหญ้าป่าใหญ่พบว่าโทนเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในค่าน

ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที

ซึ่งสามารถแสดงการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของยูเดาและโทนควยตาราง
ดังนี้

ตาราง 5 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่น เรื่อง
บึงหญ้าป่าใหญ่

ตัวละครที่มี บทบาทเด่น	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์	การกระทำความ ดี	ความ ซื่อสัตย์	ความ เสียสละ	ความ เมตตา กรุณา	ความ ซื่อสัตย์	การ ประหยัด	ความ อดกลั้น	ความ เมตตา กรุณา	ความ กตัญญู กตเวที	ความ รับผิดชอบ	รวม
ยูเดา		5	-	-	-	1	-	-	-	-	3	9
โทน		-	-	4	-	2	-	-	6	2	-	14
รวม		5	-	4	-	3	-	-	6	2	3	23

เรื่อง 5 : เด็กน้อยแห่งท้องทุ่ง

เรื่องย่อ

"จุก" เป็นเด็กชายที่อยู่กับแม่ในชนบท "จุก" มีความขยันขันแข็งช่วยแม่ทำงานและแบ่งเบาระยะของแม่ ในชีวิตประจำวัน เช่น การทำปลา การเก็บเห็ดมาเป็นอาหาร "จุก" มีเพื่อนสนิทอยู่หลายคนคือ จม แสง ปอง เปี้ยว ซึ่งมักจะชวนกันเล่นสนุกและชวนกันทำงานอย่างสนุกสนานรื่นเริง ในหมู่บ้านมีเพื่อนรุ่นพี่ของ "จุก" ชื่อ "บาวไขตุ๊ด" เป็นผู้ที่บางครั้ง "จุก" และเพื่อน ๆ ยอมรับและอยากให้เป็นผู้นำพวกเด็ก ๆ เช่น เมื่อบาวไขตุ๊ด ได้ซื้อปืนมาใหม่ ๆ แต่มบางครั้งจุก และเพื่อน ๆ ก็ไม่ชอบการกระทำของบาวไขตุ๊ดนักโดยการนำปืนไปยังสัตว์ที่ไม่มีโอกาสต่อสู้เช่น กวางเมี่ยงที่มีลูกอ่อน เป็นต้น

จากการศึกษาเรื่อง "เด็กน้อยแห่งท้องทุ่ง" พบว่า เรื่องนี้ผู้เขียนได้สร้างเรื่องให้ตัวละครที่มีบทบาทเด่นนั้นเป็นเด็กชาชนบทและได้ใช้ชีวิตของตนเองตามสภาพของพื้นที่เป็นอยู่ เช่น การรู้จักดินร่นหาเลี้ยงชีพของตนเองและการเล่นสนุกสนานกับเพื่อน ซึ่งในบางครั้งการเล่นโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็อาจก่อให้เกิดเรื่องเคียดแค้นได้ แต่หากดูในแง่ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้วพบว่า "จุก" เป็นผู้ที่มอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายด้านดังต่อไปนี้

1. ความมีเหตุผล
2. ความเมตตากรุณา

1. ด้านความมีเหตุผล

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความมีเหตุผลนี้จะพบได้ว่า "จุก" เป็นผู้ที่มีเหตุผล รู้จักใช้ความคิด มีความสามารถในการใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรอง โดยไม่สรุปเอาอย่างง่าย ๆ ดังจะเห็นได้จากเมื่อจุกเห็นว่า พวกบาวไขตุ๊ด ลุงอ่ำ และเพื่อนคนอื่นหลายคน เสพกระเซ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย หากจุกยังคิดต่อไปว่าเขาจะไม่หักเสพของมันมาเหล่านี้ เพราะเป็นสิ่งที่ผิด จึงเนื้อเรื่อง (มานพ แก้วสนิท 2524 : 28 - 29)

...คืนนั้นจนนอนไม่หลับ เด็กชายโคแตกนึกถึงคำพูดของลุงอ่ำ ถ้าการที่ลุงอ่ำ
กินหวานของแกลเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายเพราะไม่ได้เสียภาษีให้รัฐบาลแล้วทำไมรัฐบาล
ไม่มาเก็บภาษีคนตาลของลุงอ่ำใหญ่แล้วรูดไปอย่างลุงอ่ำว่าเล่า เพราะการจะ
ห้ามลุงอ่ำและพรรคพวกกินหวานคงเป็นเรื่องยากมาก คอยมองไปทางไหนก็เห็นแต่
ผู้ใหญ่ที่ใส่พวงมั้นเมากันทั้งนั้น ไม่กินเหล้าของรัฐบาล ก็ผิดกันขึ้นเองจากคนตาล

โตนค

ยุ่งจริง ๆ ผู้ใหญ่บ้านเรานี้
แค่ถึงอย่างไร เราก็ไม่ริหัดเสพหรือของมั้นเมานะ พอมอกแล้วว่ามันไม่ดี
พระท่านทวดกว่าไม่ค
จุกสัญญากับตัวเองก่อนจะด้อยหลับไปในคืนนั้น...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่า "จุก" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ในด้านความมีเหตุผล โดยจุกรู้จักไตร่ตรองใช้ความคิดพิจารณาถึงสิ่งที่ถูกต้องและยึดถือสิ่งที่
ถูกต้องนั้นเป็นแนวปฏิบัติต่อไป

2. ด้านความ เมตตาการุณา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความเมตตาการุณานันเป็นคุณลักษณะที่พบได้มากที่สุดในตัว
ของ "จุก" กล่าวคือจุกเป็นผู้ที่มีความรักใคร่ปรารถนาที่จะให้อ่อนเป็นสุข และมีความสงสาร
คิดช่วยเหลือในพหุทุกข โดยการกระทำที่ไม่มา ทูตี่ จำจอง และทำร้ายสัตว์ควยวิธีการลักษณะ
ต่าง ๆ พรรณกันนั้น จุกยังให้ความอนุเคราะห์แก่กูด เมื่อผู้อื่นได้รับความลำบากเดือดร้อน
และมีความสลดใจเมื่อเห็นผู้อื่นทุกข์ ดังเช่น เมื่อจุกและจอม ได้พบเห็นรังนกกระจาบและ
เสี่ยงนกรองคังเข้แะ จอมได้เสนอความคิดว่าควรเอาหนังสัตว์มายัง แต่จุกก็ห้ามไว้
ทั้งในเนื้อเรื่องต่อไปนี้ (มานพ แกวสันท์ 2524 : 24)

..."ลูกนกเยะจ๊ะจุกนะ วันหลังเอาหนังสือมาyingกันดีกว่านี่ใหม่" จอมเสนอนั้น
 "อย่าเลย" จุกหาว "ส่งสารมัน ลูกนกตัวเล็ก ๆ หนึ่งนี้ ยิ่งไปก็ไม่ว่าปึง ตัวมัน
 เล็กเกินไป"

"เอ็งจะเอาไปทำพันธุ์หรือ" จอมกระเซา

"เออ...นกกำลังจะผสมป้าผมอยู่เลย ไว้ใหม่ร้องเพลงให้เราฟังบ้างสิ"

ในคราวที่จุกและเปียก ไปเยี่ยมยาของเปียกระหว่างทางเขาทั้งสองพบลูกนกเอี้ยง
 2 ตัว ต่างก็ตั้งใจจะเอาไปเลี้ยงเป็นอย่างดี แต่เมื่อเขานำลูกนกมาถึงบ้านของยานกพบว่า
 พ่อแม่ของลูกนกเอี้ยงได้ติดตามเขา มา เพื่อขอลูกของมันคืน จุกโค่นลูกนกเอี้ยงและเขาก็ตั้งใจ
 จะไม่พาลูกของตัวอีก แสดงให้เห็นถึงความเมตตาการุณาต่อสัตว์ของจุก ดังจะเห็นได้จาก
 ข้อความต่อไปนี้ (มานพ แก้วสนิท 2524 : 54)

"...จุกยื่นลูกนกทั้งสองตัวให้ยา แล้วยาก็โยนลูกนกไถ่ขึ้นสู่อากาศ มันพยายาม

คอย ๆ บินไปหาพ่อแม่ของมันที่เกาะอยู่บนต้นมะม่วงหนามาน

แม่มันพองรังเอียง ๆ เหมือนกับจะขอบคุณยา และเด็ก ๆ แล้วพาลูกนก

กลับรวงรัง

เด็กชายทั้งสองในรู้สึกตนสนใจในความรักความผูกพันของแม่และลูกนก ต่าง

สัญญาต่อกันว่า ต่อไปจะไม่พยายามพาลูกสัตว์มาจากพ่อแม่ตัวอีกเป็นอันขาด

ในครั้งที่ "บาวไซตุค" เพื่อนรุ่นพี่ได้ซื้อปืนใหม่มา ก็เที่ยวไปลองยิงสัตว์ต่าง ๆ
 และบาวไซตุคกับเพื่อนยิงได้พ่อแม่กาและจับลูกกาได้อีก 4 ตัว บาวไซตุคและเพื่อนก็กินกา
 และลูกกาที่จับได้นั้นจนหมดโดยไม่ได้นึกถึงวากายังเล็กอยู่ หากเมื่อจุกเห็นแล้วก็เกิดสงสาร
 ลูกกามาก และมีความปรารถนาที่จะให้ลูกกานั้นพ้นไปจากบาวไซตุค ดังจะเห็นจากเนื้อเรื่อง
 ดังนี้ (มานพ แก้วสนิท 2524 : 66)

...คืนที่บ้านบวไรชตุคไคยีนเสียงอะอะโฆมงโงงเงงนั่นหมายถึงว่า กาพอแม
สองตัวนั้น คงเป็นแกลมเหลาของบวไรชตุคและเพื่อนไปเรียบร้อยแล้ว จุกนอน
ลืมตาโพล่งนึกถึงลูกกาสี่ตัวนั้นที่ขาดพอขาดแม่ มันคงเศร้าสร้อยและหงอยเหงาน
เหมือนเช่นเด็กกำพร้าที่ไม่มีพ่อและไม่มีแม่ทั้งหลาย

รุ่งเช้าจุกก็จับจอบรับมาดูแลลูกกาทั้งสี่ที่ห่มแถวหน้ากระแหมะของบวไรชตุค แต่
ละตัวเกาะกิ่งแกวจับจอบอยู่อย่างเหงาหงอย ไม่รู้โอ้โน้โอ้เทน เหมือนอย่างกับว่า
ชีวิตของมันยังไม่รู้เลยว่าจะไปทางไหน สองสหายรู้สึกหกลุใจเหลือจะกลาว
เด็กชายไม่รู้เหมือนกันว่าจะเอาอะไรให้มันกินและดูแลทางมันไม่ยากกินอะไร
เอาเลย

ทำอย่างไรหนอจึงจะให้มันแข็งแรงบินไปเสียจากที่นี้ไปอยู่ตามปราสาของ
มัน หรือว่ามันยังบินไม่ได้ นี่เป็นสิ่งที่สองสหายคิดตรึงกัน

คำดที่บ้านบวไรชตุค มีเสียงคุยกันโฆมงโงงเงงเหมือนเช่นเคย บวไรชตุค
คงจะกินเหลากินยากกับเพื่อนฝูงเหมือนเช่นปกติ จุกคิดขณะนอนกระสับกระส่ายไปมา
ความคิดของเด็กชายกวนอนอยู่กับชีวิตน้อย ๆ ของลูกกาสี่ตัวนั้น...

เมื่อโอกาสที่จะช่วยเหลือชีวิตสัตว์ใดจุกก็กระทำทันที ดังเช่น เมื่อจุกพบว่า
บวไรชตุคและเพื่อนกำลังลอมจับสุนัข เพื่อนำไปเป็นอาหารและขอร้องให้จุกช่วยจับ แต่จุก
ก็ช่วยชีวิตสุนัขนั้นโดยปล่อยให้มันหนีไป ดังในเนื้อเรื่องดังนี้ (มานพ แกวสันติ 2524 :
70 - 71)

..."ไปทางนั้นแล้วไอหลานชาย" เสียงบวไรชตุคตะโกน "เอาไม้ฟาดหัวมันเลย..."
หมาระยา จันทียากเป็นมา"

"เจ้าหมารายนำมาถึงขอบหนอง มันตะกายขึ้นมาขึ้นยังที่จุกยืนอยู่ ห่างกัน
ไม่ถึง 3 วา ดวงตาที่มองมายังเด็กชายกระโหยโหยแรง และเหมือนดังจะร้อง
ขอชีวิตน้อย ๆ ของมันเอาไว้

จุกหันหลังกลับ ท่าที่เบ็นว่าจะหาไม้ที่เมาะ ๆ มือตักคุน วินาทีนั้นเจ้าหมาหุ่
ตัวอวนตัวนั้นก่กายคินวิ่งทางจุกตุดเขาสู่ป่าละเมาะริมทางรถไฟไป

"มันหนีไปแล้ว ฟีว" จุกรองบอก

บาวไซตุควิ่งจากอีกฟากหนึ่งมาหอบแฮก ๆ อยู่ใกล้ ๆ จุก

"โนมันเขาไปในป่าละเมาะโนน...ป่านี้คงวิ่งไปถึงตลาดแล้วมั้ง" จุกบอก

แก้ว "แมก่าล้งกมลงหีบไมมันักหายเขาปาพอคี่"

"ไซ...เอ็งหนอ เอ็งโอจุก แล้วทีนี้เขาจะตามเขาไปไคยังงิในตลาด"

บาวไซตุคบอกอย่างหัวเสียแล้วชวนเพื่อนเกลอลดบับาน

"เสียคายเป็นมา" เพื่อนของบาวไซตุคไมวายบน

จุกก็จมลบตักกันอย่างเขาใจ...

ในคราวที่บาวไซตุคจับนกเขาไคเพื่อนนำมาเลี้ยงและบางตัวก็จับไปขาย เมื่อไม่เขา
ลักษณะที่บาวไซตุครูมา เพื่อน ๆ จุกอยากจะมีนกเขาเลี้ยงบ้าง แต่จุกไม่คิดเช่นนั้น เขากลับ
คิดว่าการที่นกอยู่อิสระย่อมมีความสุขกว่าอยู่ในกรง ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความมีเมตตา
กรุณาของจุก ในการที่ไม่จำจ้องทํารายสัตว์ควยลักษณะต่าง ๆ ดังจะเห็นไคจากเนื้อเรื่อง
(มานพ แกวสนิท 2524 : 84)

...เพื่อน ๆ ของจุกอยากจะมีนกทอและกรงทออย่างบาวไซตุคกันบ้าง อย่างน้อย
ถ้าไคตอนกกแสดงว่าไคเงินไซแน ๆ แต่จุกออกจะไม่เห็นควยกับวิธีการนี้เลย

สัตว์มันอยู่คี่ ๆ ของมันแล้วในป่า มันมีความสุขตามประสาของมัน เรื่องอะไร
ต้องไปหลอกลวงมันขายให้เอาไปขังกรงเลี้ยงอย่างคี่บาง อดบาง ถึงจะเลี้ยง
อย่างคี่ แต่ขังกรงอยู่อย่างนั้น ก็ไม่มันมีความสุข

บาปกรรมแท้ ๆ จุกคิด จริงแท้ที่ว่า คนเราจะเกิดความสุขไคเมื่อไคยื่น
เสียยอนไฟเราะของมัน แต่ทำไมหนอคนเรายังมักชอบหาความสุขอยู่บนความทุกข์
ของสัตว์อนเฒอ เด็กชายถนต้วเอง

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นถึงการมีความเมตตากรุณาของจุก
ตัวละครที่มีบทบาทเด่นจากเรื่อง เด็กน้อยแห่งท้องทุ่ง โดยเขาไม่ต้องการที่จะเห็นสัตว์ถูกฆาตกรรม
ถูกทาราย อีกทั้งเขาพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้ที่กำลังตกทุกข์ได้ยาก

จากการศึกษาเรื่อง เด็กน้อยแห่งท้องทุ่ง สรุปได้ว่า ตัวละครที่มีบทบาทเด่นในเรื่อง
คือ "จุก" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในค่านิยม คุณมีเหตุผล และความเมตตากรุณา ซึ่ง
อาจแสดงการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้วยรูปตารางดังนี้

ตาราง 6 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละครที่มี
บทบาทเด่นเรื่อง เด็กน้อยแห่งท้องทุ่ง

ตัวละครที่มี บทบาทเด่น	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์	การรักใคร่ เมตตา	ความ ซื่อสัตย์	ความ เสียสละ	ความ มีเหตุผล	ความ ซื่อสัตย์	การ ประหยัด	ความ อดทน	ความ เมตตากรุณา	ความ กล้าหาญ	ความ รับผิดชอบ	รวม
จุก		-	-	-	1	-	-	-	6	-	-	7

เรื่อง 6 : ปลาฉลามของนอย

เรื่องย่อ

ผู้เล่า หรือ "เล็ก" เป็นชาวบ้านแหลม มีเพื่อนสนิทชื่อ "ปลาหมึก" ทั้งสองรักใคร่กันมาก มีอะไรก็มักจะช่วยกันและรวมกันทำเสมอไม่ว่าจะเป็นงานประจำหรือกิจส่วนตัว เมื่อ "นอย" ญาติของผู้เล่าได้มาเที่ยวที่บ้านแหลม ผู้เล่าและปลาหมึกได้พานอยเที่ยวทะเล เทียนากุ้ง และชวนกันไปตกปลา นอยหวังว่าจะได้ปลาตัวที่ใหญ่ที่สุด เพราะเขาคกปลาในทะเลเล็ก แต่เมื่อถึงเบ็ดก็ขึ้นมาพบว่าเป็นกระต๊าก ๆ ใบหนึ่ง

จากการศึกษาเรื่องปลาฉลามของนอย พบว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ผู้เขียนต้องการเล่าถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านแหลม โดยมักจะพูดถึงการประกอบอาชีพและการทำมาหากินต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ ผู้เขียนจะนำเอาความรักความผูกพันและความเป็นมิตรของเด็กสามคน คือ ผู้เล่า ปลาหมึก และนอย มาเป็นส่วนสร้างให้เรื่องราวน่าสนใจ สนุก และน่าติดตาม หากดูในแง่การวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์จะไม่เด่นชัดนัก อย่างไรก็ตาม ตัวละครที่พบพบเด่นชัดมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้ คือ

1. ความสามัคคี
2. ความเสียสละ

1. ด้านความสามัคคี

ผู้เล่า กับปลาหมึกเพื่อสนิทมักจะรวมกันทำงานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเห็นประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ดังเช่น เมื่อผู้เล่าไปเที่ยวบ้านของปลาหมึก ปลาหมึกชวนไปจับปลา ผู้เล่าก็ยินดีที่จะช่วย ดังจะเห็นได้จากเนื้อเรื่องดังนี้ (วิริยะ สิริสิงห์ 2522 : 14 - 15)

...เราพายมาถึงท่าเลที่คิดว่าคงจะมีปลาชุม ปลาหมึกจึงบอกให้ผมจะล่อไฟพาย
ตัวเขาเองจัดแจงปักหลักชิงตาข่ายขวางทำน่านน้ำไว้ เนื่องจากตาข่ายผืนยาวมาก

เราทองซึ่งตามแนวเฉียงไปตามคลองโนนาและน้ำโนน่านึ่ง ตอนล่างของตาข่ายจึง
ไม่จำเป็นต้องเอาอะไรดวงอีก ตอนบนซึ่งผูกผูกไว้มือลอดยี่หลอยปริม่น้ำ
"แล้วเมื่อไหร่ถึงจะยกเอา" ผมถามปลาหมึกเมื่อมีตะกรร็ดขวางคลองแคบ ๆ
โนนาเสร็จแล้ว
"เราไปซึ่งตรงโนนอีกฝั่ง ซึ่งเสร็จคอยมามาก"

และ (วิริยะ สิริสิงห์ 2522 : 22)

...ปลาหมึกนับเงินส่งให้ครบแล้ว เด็กชายทั้งสองจึงช่วยกันยกตะกรร็ดคนละด้าน
เดินเข้าไปเฝ้า เพราะหนักมาก
"หาไม่มาสดเป็นคานคัก" เด็กเฒ่า เพราะการหิ้วทำให้เดินไม่สะดวก ปลาหมึก
เห็นคักควย เด็กทั้งสองจึงช่วยกันมองหาได้ไม้โก่งกางขนาดข้อมือ หอนยาวท่อนหนึ่ง
เอามาสอดตะกรร็ด แล้วทั้งสองก็ช่วยกันหามคนละปลายคาน
"แมกไปจนถึงบ้านปลาหมึกคงจะแย่นะ" เด็กบนควยไม่เคยแมกหามของหนัก
เช่นนี้มาก่อน
"ใครว่า เดี๋ยวไปขึ้นรถที่ตลาด"
กว่าเด็กทั้งสองจะช่วยกันยกตะกรร็ดไปขึ้นรถในตลาดและยกลงจากรถช่วยกัน
แมกคักทุ้งนาไปจนถึงบ้านปลาหมึกก็เล่นเอาเหนื่อยหอบไปตาม ๆ กัน

2. ความเสียสละ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความเสียสละนี้จะพบว่า "เด็ก" หรือผู้ใดเป็นผู้เสียสละ
กำลังกายของตน เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นทำธุรกรรมงานที่ไม่ใช่ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่เด็กช่วย
ปลาหมึกทำธุรกรรมงานต่าง ๆ จนสำเร็จลงตรงไปควยคัก เช่น ในการไปจับปลาหมึก และช่วย
ปลาหมึกถือตะกรร็ดหนัก ๆ ฯลฯ เป็นต้น ดังตัวอย่างที่ยกมาไว้ในหัวข้อ ความซื่อสัตย์

สรุปได้ว่า ผู้ใดเป็นผู้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ตามความสามัคคีและเสียสละซึ่งสามารถ
แสดงให้เห็นการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ควยรูปตาราง ดังนี้

ตาราง 7 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละครที่มี
บทบาทเด่น เรื่อง ปลาบ่าฟของน้อย

ตัวละครที่มี บทบาทเด่น	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์										รวม
	การรักษาระเบียบวินัย	ความซื่อสัตย์	ความเสียสละ	ความเมตตา	ความซื่อสัตย์	การประพฤติ	ความกล้าหาญ	ความเมตตา	ความกล้าหาญ	ความรับผิดชอบ	
เล็ก	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	6

เรื่องที่ 7 : หมู่บ้านอาบจันทร์

เรื่องย่อ

"นุโพ" เป็นเด็กสาวชาวเขากะเหรี่ยงที่เรียกตัวเองว่าพวกป่าเถะมูอ นุโพอยู่กับพ่อแม่ในหมู่บ้านหลาเกวก็ เขามีเพื่อนรักคือ หมอเงพอ ซึ่งมีอายุมากกว่านุโพ 4 ปี ทั้งสองมีความรักใคร่ผูกพันและห่วงใยกันมาก หมอเงพอกำพร้าบิดา เขายูกับแม่และน้อง ๆ เขาต้องทำงานหนักตั้งแต่ยังเล็กเพื่อเลี้ยงดูครอบครัวให้อยู่รอด นุโพมีความรักใคร่ห่วงใยหมอเงพมาก มักจะแบ่งปันสิ่งของให้เสมอ ๆ ในหมู่บ้านมีพ่อเฒ่า มักจะเล่าเรื่องราวในอดีตของชาวป่าเถะมูอให้ลูกหลานฟัง พร้อมทั้งปลุกฝังความรักพวกพ้องพี่น้องเผ่าของตัวเอง อีกทั้งยังเน้นถึงความเก่งกล้าสามารถของบรรพบุรุษ ชาวหมู่บ้านหลาเกวก็ จะยังยึดถือการทำไร่ทำนาและชาวปาลาดัว มีอยู่คราวหนึ่งที่หมู่บ้านเข้ามาในหมู่บ้าน พวกชาวบ้านต่างช่วยกันไล่ล่า นุโพเกือบจะถูกหมู่บ้านทำร้ายแต่หมอเงพอได้ช่วยนุโพไว้ ต่อมานุโพได้ออกเก็บ "ลูกกอ" ทำให้เปียกฝนและป่วยหนัก พระที่เมืองล่างได้มาแนะนำให้นุโพไปรักษาที่โรงพยาบาล และขอให้พ่อของนุโพส่งนุโพเข้าเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ทำให้นุโพต้องจากหมู่บ้านและหมอเงพอเพื่อนรัก แต่เขาก็มีความหวังว่า สักวันหนึ่งจะต้องกลับไปหมู่บ้าน

จากการศึกษาเรื่อง หมู่บ้านอาบจันทร์ พบว่า เรื่องนี้ผู้เขียนต้องการแสดงให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขากะเหรี่ยง อีกทั้งแสดงให้เห็นถึงความรักใคร่ผูกพันของเด็กทั้งสองคนที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่างกัน แต่ทั้งสองก็รักและห่วงใยซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งช่วยเหลือผู้หนึ่งเมื่อโอกาสอำนวย โดยเฉพาะตัวละครที่มีบทบาทเด่นคือ "นุโพ" เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายด้าน ดังนี้คือ

1. ความเสียสละ
2. ความเมตตากรุณา

1. ความเสียสละ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความเสียสละนี้ จะเห็นได้ว่า "นุโพ" เป็นผู้มี^๒ความเสียสละ โดยละความเห็นแก่ตัว รู้จักการให้ปันแก่คนที่ควรให้ ทั้งเป็นการให้ทางกาย โดยการช่วยเหลือ^๒ผู้อื่นทำธุระการงานที่ไม่มีโทษ อีกทั้งให้ด้วยกำลังทรัพย์ โดยการแบ่งปันเครื่องอุปโภคบริโภค^๒ให้แก่เพื่อนผู้ขาดส่น เป็นคน ซึ่งตัวอย่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความเสียสละนี้ อาจเห็นได้^๒จากที่นุโพแบ่งปันข้าวไปให้หมองงพอ เมื่อเห็นหมองงพอไม่มีข้าวกิน ดังเนื้อเรื่อง (มาลา คำจันทร์ 2527 : 16 - 17)

..."เมื่อวานข้าไปบ้านหมองงพอ" นุโพพูดไม่มองหน้าแม่

"ทำไม"

"มันไม่มีข้าวกิน ข้าเห็นแหม่นหุงข้าวโพคปนลูกเคื่อย"

"แจะแบ่งข้าวไปให้หมองงพออีกละสิ"

"น้องมันเยอะ"

นุโพพูดอ่อย ๆ เพราะคิดว่าแม่จะดุที่เขมกขอแบ่งข้าวสารไปให้เพื่อนบอย ๆ แต่แม่กลับกอบข้าวใส่กระเบาะเล็ก ๆ จนเต็ม นุโพรีบแล้ววิ่งออกไปหาเพื่อน...

ในคราวที่เด็ก ๆ ไปหาสนเียะเพื่อนมาเป็นเพื่อนและไปพบต่อหลุม หมองงพอกต้องการที่จะไปขุด หากแต่^๒นุโพห้ามไว้ เพราะการไปขุดต่อหลุมนั้นเป็นอันตราย พรณทั้งบอกว่าจะให้^๒พามาขุดและจะแบ่งให้หมองงพอ ซึ่งเป็นการเสียสละแบ่งปันสิ่งของให้แก่เพื่อน อีกทั้งยังช่วย^๒แสดงความคิดเห็นแนะนำสิ่งที่ควรปฏิบัติ และห้ามเพื่อในทางที่ถูกที่ควร ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้

(มาลา คำจันทร์ 2527 : 45)

..."เมอกข้าพบอะเผลอะ" คือเงพูดถึงต่อหลุม

"พี่เหด ?" หมองงพอหนึ่งถามว่าพี่ไหน

"ทางโนน" คือเงยิ้ม "ข้าพบมันโตคนเสอะพะจ๊อ ตัวมันโตมากเขี้ยวหละ

ใหญ่กว่านิ้วก้อยข้าเสียอีก หลุมมันคงใหญ่นาคู"

"พาซาไป"

หมอเงพอความือเพื่อนแต่นุโพเห็นยวไหลไว

"ไม่ใช่เรื่องเล่น ๆ นะเงพอ ถึงตายนะ ซาวาไวให้เบ้เรื่องของคน

โต ๆ เกอะ"

"ซาก็โตพอนะ"

"แต่พวกซายังไม่โต"

"นุโพถูกถูกละ" คิบูให้การสนับสนุน "ซาวาไวเบ้เรื่องของพอเราเกอะ"

"แต่ซาไม่มีพอ"

หมอเงพอกมหนาสง ไซลี นุโพคิด หมอเงพอไม่มีพอ พอนันตายไปแล้ว

"หมอเงพอซาดีมไป เอาเกอะซาจะไปบอกพอ ถ้าไคมาซาจะแมงไหเกะ"...

เมื่อคราวที่ "นุโพ" ไปเป็นเพื่อน "หมอเงพอ" เพื่อชุกนากลอยมากินเป็นอาหารนั้น นุโพพบไซ และไคเบงไซไหแกหมอเงพอมากกว่าเพราะถ่อวาทบ้านตนมีคณนอย ซึ่งแสดงให้ เห็นถึงความเสียสละที่นุโพมี ถึงแม้วาเขาจะเป็นคนพมและสิ่งนั้นควรจะเป็นของเขาก็ตาม แต่เขายอมแบ่งส่วนแบ่งมากกว่าไหเพื่อนไป ซึ่งจะเห็นไคคังนี้ (มาลา คำจันทร์

2527 : 75)

..."หมอเงพอ ซาเจอไซ"

นุโพเรียกมาน้ำเสียงคันคั้น หมอเงพอดักน้ำเดินไปหาจริงแหละ ในเชิงไผ มีไซชาวออกนำตาลอยู่หกเจ็ดฟอง

"แกไซคักีกวาซาเสมอ" เงพอดอนใจ

"ไซมีเจ็ดฟอง ซาเอาสามกัพอ บ้านซามีสามคน"

"ที่เหลือละ ?"

"ซาไหเกะ"

"ซาไม่ไคพมมัน มันไม่ใช่ของซา" เงพอคาน

"เอาเกอะ ซาไหเกะ"...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า "นุโพ" เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านความเสียสละ โดยรู้จักเสียสละความเห็นแก่ตัวและให้เป็นแก่คนที่ควรให้ทั้งกำลังกาย กำลังทรัพย์ โดยมีได้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

2. ความเมตตากรุณา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความเมตตากรุณานั้น จะเห็นได้ว่า "นุโพ" เป็นผู้มีความเมตตา คือ ความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข อีกทั้งมีความกรุณา คือ ความสงสาร คิดช่วยผู้อื่นทุกข์ โดยการที่นุโพมักจะพูดปลอบใจเมื่อเห็นเพื่อนได้รับความลำบากเดือดร้อน อีกทั้งเขายังให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้อื่น ผู้ได้รับความลำบากนั้นตามแต่กำลังความสามารถ เช่น เมื่อเขาพบว่า หมอเงฟอไม่มีข้าวกิน เขาก็จะขอแบ่งข้าวสารจากพ่อแม่ไปให้หมอเงฟอ เป็นต้น และเมื่อถึงคราวฤดูหนาว นุโพก็คิดถึงกังวลห่วงเพื่อนที่ยากจนเพราะไม่มีผ้าห่ม ดังจะเห็นจากตัวอย่างต่อไปนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 17)

...เปละโพก็หันไปเชอคุยกันหลายเรื่องในวงข้าว นุโพก็ทายฟังบ้างไม่ฟังบ้าง ใจของเขาแล่นเตลิดไปถึงไรโนนแล้ว ยังเขาอยู่นักหมอกเหมยเพื่อนจะเจือจางลงบ้างแต่ยังคลุมโพลนอยู่ สมนนุเขายืนเงาเดือนกลางหนาวอย่างนั้นกะหล้างม...
นุโพได้ยืนพอกุยกอย่างนี้ แดใจเขากลับคิดว่าหนาวอย่างนั้นหมอเงฟอนคงหนาว เพราะไม่มีผ้าห่ม...

นอกจากนี้ "นุโพ" คิดปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุขแล้ว เขายังคิดช่วยผู้อื่นให้พ้นทุกข์ โดยการช่วยพูดปลอบใจ เมื่อเพื่อนได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน ตามแต่กำลังความคิดของตน ดังเช่น เมื่อนุโพเอาไปให้หมอเงฟอฟังว่าจะติดตามพ่อไปคุมจับลิง และเขาก็คิดจะแบ่งให้หมอเงฟอ พร้อมทั้งปลอบใจหมอเงฟอ เมื่อรู้ว่าหมอเงฟอเศร้าสลดใจในความลำบากของตนเอง ดังเนื้อเรื่องต่อไปนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 24)

"จะไปหุ้มถึงกับพอ" นุโพนุดขึ้น
 "แกยังคีนะ มีพอ มีป็น...แต่ชาติไม่มีอะไรเลย พอก็ไม่มี..."
 "ถ้าพอไคมา ขาจะเบงไหแก"
 "แกคืตอชาเสมอนะนุโพน"
 "ไม่เป็นไร เราเพื่อนกัน..." นุโพนุดให้เพื่อน "พอสอนชาวป่าเกาะฮูอ
 ควยกันตองชวยกัน ถ้าเราไม่ชวยกันแล้วใครจะมาชวยเรา"...

เมื่อแม่ของนุโพนุดมาหา "นุโพน" เขาเห็นแล้วก็นึกถึงหมอเงพอที่จะรับความลำบาก
 เมื่อหนาหนามาถึงเพราะหมอเงพออยากจนไม่มีนาหมหลายคืนตองหมกับน้องรวมกันหลาย ๆ คน
 ซึ่งความรู้สึกนี้เป็นความปรารถนาอยากจะทำนุโพนเป็นสุข ซึ่งแสดงให้เห็นว่า "นุโพน" เป็นผู้มี
 ความเมตตากรุณา ดังจะเห็นได้จาก (มาดา คำจันทร์ 2527 : 26 - 27)

..."นอนสิ นุโพน..."
 "ไม่หรอก ขายังไม่งวง"
 "ไม่งวงก็เขาไปข้างโน นอกเรือนลมแรงระวังจะจับไซ"
 "ชาอยากไปนานหมอเงพอ"
 "มีคค่าแล้ว งูเงี้ยวเขี้ยวขอชุกชุม พรูงมคอยไป"
 "เคื่อนแจงออก"
 "คึกหนานำคางตองไมเอานะนุโพน เข้าไปนเรือนสิ"

นุโพนั่งกอดเขามองถาดนาคูแดงในทาเคิม แม่กระตุงไมทุก ๆ ไฟรอนลุกไหม้ ๆ
 เลี้ยวจนตองหันข้างให้ หนาวอยางนี้เด็ก ๆ มักจะหมาแตก แชนชาดำตัวตกชุย
 เหมือนเกล็ดงูเพราะยิงไฟมากเกินไป ถ้าไม่ยิงไฟก็ไม่รู้จะไปเอาเครื่องกันหนาว
 ที่ไหนมาเพียงพอ นุโพนั่งคืเพราะนอกจากจะมีหะ (นาหมทอเอง) หลายคืนแล้ว
 ยังมีนาหมคนเมืองทงหนาทงอุณอีกสามคืน แต่หมอเงพอสิ มันกับน้อง ๆ ตองชอนหะ
 รวมกันหลาย ๆ คน...

ความเมตตากรุณาอีกอย่างหนึ่งของ "นุโพ" ก็คือ ความสลดใจ เมื่อเห็นสัตว์ถูกทำร้าย เช่น เมื่อ "นุโพ" ออกไปจับจิ้งจอกมาเป็นอาหารกับเพื่อน ๆ และเขาได้เห็น "ค้อเง" เพื่อนของเขาขวางตัวที่มันแกล้งเกินไปถึง ทำให้โพไม่สบายใจ ดังนั้นเรื่องต่อไปนี้ (มาลา คำจันทร์ 2530 : 53)

... "ไอ้ตัวมันแกล้งเกินไป เหม็นเขียว"

ค้อเงจับเจ้านกกรองสูงอายุขางหว่อ ตัวมันโตเกินไป แกล้งเกินไปกินไม่ร่อย ปีกบอบบางและโปร่งใสของมันฉีกขาด นุโพมองตามแต่ไม่ใคร่พูดอะไร ในใจกลับคิดว่าเมื่อไม่กินแล้วจะจับมันทำไม ปีกที่ฉีกขาดแล้วไม่มีทางจะบินได้อีก มันกลายเป็นแมลงพิการไปเสียแล้ว สักครูเดอมดแดงจะรุมตึ้งรุมแทะทั้งตัวมันยังไม่ตาย มันคงเจ็บปวดทรมานไปอีกนานทีเดียว

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า "นุโพ" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการเมตตากรุณา

จากเรื่อง หนุมานอาวจรินทร์ นี้สรุปได้ว่า ตัวละครที่มีบทบาทเด่น มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางด้านการความดีมีสละ และความเมตตากรุณา ซึ่งการปรากฏของความดีทางคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่นในเรื่องนี้จะเสนอในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตาราง 8 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละคร เด็กที่มี
บทบาทเด่นจากเรื่อง หนุมานอาบจันทร์

ตัวละครที่มี บทบาทเด่น	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์	การรักษาระเบียบวินัย	ความสามัคคี	ความเสียสละ	ความเมตตา	ความซื่อสัตย์	การประหยัด	ความอดทน	ความเมตตา กรุณา	ความกล้าหาญ	ความรับผิดชอบ	รวม
นุไฟ		-	-	4	-	-	-	-	5	-	-	9

เรื่องที่ 8 : ไขนุ่ยไปโรงเรียน

เรื่องย่อ

"ไขนุ่ย" เป็นเด็กชายอายุประมาณ 9 ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนในชนบทแห่งหนึ่ง ไขนุ่ยเป็นเด็กที่ร่าเริงชอบเล่นสนุกสนานกับเพื่อนฝูง เมื่อไปโรงเรียน แต่บางครั้งการเล่นสนุกตามวัยของเด็กของไขนุ่ย ก็ก่อให้เกิดเรื่องเคืองครอนเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของไขนุ่ยและเพื่อน เช่น การเอาไม้ไปขวางกระต่อนแล้วโดนสัตว์ระเพื่อนแตก การนำดอกไม้ไปวางที่โคนต้นไม้แล้วโดนโรงเรียน การขโมยเอาลูกนกกระจาบเพื่อไปเลี้ยง ฯลฯ เป็นต้น หรือบางครั้งครูมอบหมายให้ทำงาน ไขนุ่ยเมื่อจึงแกล้งทำงานไม่ดี หรือหลบหนีงานบ้าง แต่เมื่อไขนุ่ยได้รับคำสั่งสอนชี้แจงจากครู และพ่อแม่แล้ว ไขนุ่ยก็คิดและยอมรับในคำสั่งสอนของครู และมีคิดเป็นแนวปฏิบัติ

จากการศึกษาเรื่อง ไขนุ่ยไปโรงเรียนนี้ พบว่า เป็นเรื่องราวของตัวละครที่พบพบเด่น คือ ไขนุ่ย เป็นเด็กชายที่อยู่ในวัยกำลังซน กำลังเล่น โดยขาดความยั้งคิด ซึ่งในบางครั้งการเล่นสนุกของ "ไขนุ่ย" ก็ทำให้เกิดเหตุร้าย หากดูในแง่คุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้วพบว่ามีปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ไม่เด่นชัดนัก ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้เขียนตั้งใจเขียนเล่าเรื่องความซนในวัยเด็กของเด็กชายคนหนึ่งและเพื่อน ๆ แต่เด็กคนนั้นได้รับคำสั่งสอนและชี้แจงที่ถูกตอ้งแล้วก็จะเกิดความยั้งคิดและประพฤติปฏิบัติตามคำสอนนั้น ๆ อย่างไรก็ตามในค่านคุณลักษณะที่พึงประสงค์พบว่า ไขนุ่ยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้คือ

1. ความซื่อสัตย์
2. ความเมตตากรุณา
3. ความรับผิดชอบ

1. ความซื่อสัตย์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความซื่อสัตย์นั้นพบว่า "ไขนุ่ย" มีความซื่อสัตย์พยายามในการทำงานถึงแม้ว่างานนั้นจะมีความยากลำบาก ต้องอาศัยความอดทน ไขนุ่ยก็

พยายามทำงานสำเร็จ เช่น เมื่อฝนตกหนัก ไชนุย์ได้นำความหนาวเมื่อออกไปจับมาเป็นอาหารและนำไปขายเป็นสินค้าเพียงชีพ ดังเนื้อเรื่อง (มานพ แกวสนธิ 2528 : 135)

...จนคำ ฝนยังไม่มีแว้ววจะหยุดตก ภายหลังกระหน่ำมาอย่างลมหูลมตา
ไม่สิ้น มันก็เปลี่ยนเป็นตกพรำ ๆ เสียงกบเขี่ยจากท้องทุ่ง แว้ววจะมาเหมือนว่า
มันจะรองขอฟ้าก็ไม่ปาน

ไชนุย์กำลังจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับงานของตนในค่ำคืนนี้ คืนนี้คือเวลาเงิน
เวลาทอง ไชนุย์คิด ไม่ควรนอนหลับอยู่บนที่นอน เหมือนครูอาทรวา
ไชนุย์ได้เหล็กแหลม ตะของ และไธสำหรับสองทางแถวเด็กชายกุ่มตรง
ออกสู่ท้องนาหลังบ้านของตน

ฟ้ามืดแทบหม่นจริง ๆ คืนนี้ คงเป็นเพราะมันแล้งมาหลายเดือนแล้ว เมื่อฝน
ลง น้ำในนาชุ่มฉ่ำ มันจึงขึ้นจากรูมาหาแมลงกิน แทะละตัวขนาดน้อง ๆ ของ
เด็กชายกุ่มนั้น ภูเหลืองออยต์เดียว คงหยดน้ำมันดังน้ำ ๆ แฉ ๆ พรุ่งนี้ เด็กชาย
คิด เมื่อเหลืองถูกขนาดเขื่องที่ตัวเองได้หลายตัวในตะของ...

จากที่ยกตัวอย่างมาจะเห็นว่า "ไชนุย์" เป็นผู้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ในด้าน
ความอดสาหัส

2. ความเมตตากรุณา

คุณลักษณะพึงประสงค์ในด้านความเมตตากรุณานี้ จะเห็นได้ว่า "ไชนุย์" เป็น
ผู้ที่มีความต้องการให้อ่อนพบนุทุกข และเมื่อพบเห็นผู้อื่นพบนุทุกข เขาจะเศร้าสลดใจ และ
พยายามช่วยเหลือเท่าที่มีโอกาส และเขายังมีความคิดสงสาร ไม่คิดเบียดเบียนใคร
ให้ได้รับความเดือดร้อนเพราะการกระทำของเขาเลย เช่น เมื่อเพื่อน ๆ ของไชนุย์
ไคชวนกันเล่นมหรณ์กัน โดยตั้งหนวดของมันก่อน ไชนุย์มีความสงสาร เพราะเป็นการรังแก
และเบียดเบียนผู้อื่น ดังเนื้อเรื่อง (มานพ แกวสนธิ 2528 : 49 - 50)

... "ไม่เห็นสนุกเลย" ไชยเปรียบกับเด็ก "นอกจากจะทำให้มันเจ็บปวด
แล้วก็มันก็นั่น"

"สนุกทำไมจะไม่สนุก" เด็กเถียง "ก็ขาโตเขกหัวเขาเองตั้ง 3 ที"
แล้วเขกนอยหัวเราะ

"แค้นร... แล้วที่เราถอนหนวดมัน เอ็งว่ามันเจ็บไหม" ไชยไม่ยอมแพ้
และไม่โต้หัวเราะควย

"จริงมันเจ็บ มันอยากเกิดเป็นมดทำไม อย่าคิดอะไรมาเลยนะ" เด็ก
ตอบเพื่อน "ก็พอเอ็ง พอขา พอใครต่อใคร ยังสนุกกับการเอาปลามาหักกัน
เอาไปฆาตกัน เอาหัวเอาควายมาชนกัน แล้วก็พนันเงินกันเป็นพนเป็นหมัน
ไม่เห็นพอเอ็ง พอขา พอใครต่อใครคิดอะไรเลย"

"นั่นสิ ทำไมจึงไม่มีใครคิด ก็ครูยังบอกว่าการรังแกผู้อื่นให้ได้รับความเจ็บปวด
ให้ได้รับความเคียดแค้น เป็นสิ่งไม่ดี... ทำไมคนแข็งแรงจึงชอบรังแกคนที่
อ่อนแอกว่าไม่รู้นะ"

ความเมตตาทางศาสนาอีกอย่างหนึ่งของไชยยกคือ เมื่อคราวที่สมเด็จพระพุทธเจ้าให้โรงเรียน
ฟังและหมุนลูกไม้ ไชยใดเขาไปช่วยหมุนในออกมา นับเป็นความเมตตาทางศาสนาของไชย
ที่เมื่อพบผู้เคียดแค้นแล้วให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์ ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (มานพ แก้วสนิท 2527 :

141 - 142)

...ตัวอาคารเรียนพังลงมาอยู่กับพื้น สมุดหนังสือเรียนของเด็ก ๆ บลิ่ววอน
เด็ก ๆ วิ่งตามเก็บกันอลหม่าน ไชยและเพื่อน ๆ คอย ๆ คลานเข้าไปใต้หลังคา
ที่พอจะมีของลอกเขาไปได้

"ช่วยควย...ช่วยควย" มีเสียงร้อง

ไชยคลานกระดืบ ๆ เข้าไปช่วยควยควยอย่างกล้าหาญ เพราะไม่บนหลังคาหัก
ลงมาหักขวางทางเขาไปที่ชั้นเรียน แต่ในที่สุดเด็กชายก็พยายามจนสำเร็จ
ปรากฏว่ามีใครอยู่ในนั้นจริง ๆ

"ช่วยด้วย "

ยายหนูรินนั่นเอง นอนหลับอยู่บนโต๊ะ ข้าง ๆ มีเพื่อนผู้หญิงคนหนึ่งกำลังยืน
ตัวสั่นงันงกทำอะไรไม่ถูก

"ยายหนูรินถูกไม้หนีบคอ" เธอร้อง

ไขนุยเขาไปยกไม้คุนใหญ่ที่หนีบคอยายหนูรินออกแล้วช่วยกันลากตัวเธอออกมาจาก
อาคารเรียนอย่างทุลักทุเล...

จากตัวอย่างที่กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นว่า "ไขนุย" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ในด้านความเมตตากรุณา

3. ความรับผิดชอบ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความรับผิดชอบนั้น จะพบว่า "ไขนุย" เป็นผู้อยอมรับ
ผลของการกระทำของตนเอง แม้ว่าการกระทำนั้นจะเป็นการกระทำที่ผิดและก่อให้เกิด
ความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ไขนุยก็ยอมรับว่าเป็นความผิดของตนเอง เช่น เมื่อนักเล็กรถ
หนูรินและคิจะแกล้งหนูริน โดยนำเอาเศษกระเบื้องไปโรยไว้ตามทางที่หนูรินผ่านเป็นประจำ
แต่ผู้เหยียบเศษแก้วนั้นกลับเป็นแม่ของไขนุยที่กลับจากเก็บเห็ดและเดินผ่านทางนั้น เมื่อ
ไขนุยเห็นแม่บาดเจ็บ แล้วเขารู้สึกเสียใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และกลายยอมรับความผิดที่เป็น
การกระทำของตน ก็จึงเห็นใจตอบไปนี้ (มานพ แก้วสนิท 2528 : 38)

...เด็กน้อยรู้สึกเสียใจและสะเทือนใจ ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไห่ส่งสารแม่

เป็นที่สุด ในที่สุดไขนุยจึงตัดสินใจเล่าเรื่องราวทั้งหมดให้แม่ฟัง

"นี่แหละนา...ที่พระทานว่าไว ไห่ร้ายแถมร้ายนั้นถึงตัว ไขนุยลูกคงเห็น
กับตาแล้วสิ การไ้ทุกข์แก่คนอื่นเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่นานทุกคนก็จะกลับมาหาเราเอง
ไม่วันใดก็วันหนึ่ง ถึงไม่เกิดขึ้นกับลูกและนกลูกเล็กเพื่อนของลูก ก็เกิดกับแม่ซึ่งก็
เหมือนเกิดกับลูกนั่นแหละ" แม่พูดด้วยใจยาวแล้วพลงถาม "หรือลูกว่าไม่จริง"

"จริงสะแม่" ไชยรับเสียงถอน "พรุ่งนี้...ผมจะบอกน้าได้กว่าเราไม่ควร
เล่นอะไรชน ๆ พรุ่งนี้นัก โดยเฉพาะเรื่องที่ทำให้คนนอนเคืองครอน แฉวเราจะ
ช่วยกันเก็บเศษแก้ว เศษกระจกออกให้หมดเลยสะแม่" เด็กน้อยให้สัญญาพลาง
กราบลงกับตักแม่

จากที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นว่า ไชยเป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบ
จากการศึกษาเรื่อง ไชยไปโรงเรียน พบว่า นอกเหนือจากที่ผู้เขียนต้องการชี้
ให้เห็นถึงชีวิตของเด็กชายคนหนึ่ง ซึ่งอยู่ในวัยกำลังซนและเล่นในสิ่งต่าง ๆ โดยไม่ระวังยั้งคิด
ซึ่งบางครั้งก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือทำให้ผู้อื่นเคืองครอน หากมองในมุมกลับแล้วจะเห็นว่า
ผู้เขียนตั้งใจเขียนเรื่องนี้เพื่อแสดงให้เห็นชีวิตของเด็กที่ขาดความยั้งคิดสนุกสนานในวัยเรียน
แต่เมื่อผู้เขียนแนะนำทางที่ควรปฏิบัติในทางที่ถูกที่ควรแล้ว เด็กก็จะทำตาม ผู้ที่ควรชื่นชมยกย่อง
ครู พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ต้องให้ทั้งความรัก การเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดและปลูกฝังสิ่งที่ดีควรยึดถือ
เป็นแนวปฏิบัติ และตัวผู้ใหญ่เองก็ควรมีความประพฤติดีเพื่อเป็นตัวอย่างและแนวทางให้เด็ก
ยึดถือด้วย สรุปได้ว่าเรื่อง ไชยไปโรงเรียนนี้ ตัวละครที่มีบทบาทเด่นมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
สำหรับเด็ก ในด้านความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณา ความรับผิดชอบ ซึ่งอาจแสดงให้เห็นได้
ด้วยรูปตาราง ดังนี้

ตาราง 9 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละคร เด็กที่มีบทบาทเด่น
เรื่อง ไชยไปโรงเรียน

ตัวละครที่มีบทบาทเด่น / คุณลักษณะที่พึงประสงค์	การรักษาระเบียบวินัย	ความซื่อสัตย์	ความเสียสละ	ความเมตตา	ความซื่อสัตย์	การประพฤติ	ความซื่อสัตย์	ความเมตตากรุณา	ความเมตตา	ความรับผิดชอบ	รวม
ไชย	-	-	-	-	-	-	1	2	-	4	4

เรื่อง 9 : สร้อยแสงแดง

เรื่องย่อ

"เจียบ" เป็นไท้ที่ถูกนำมาให้เป็นของขวัญแก่ "พี่สาวคุณตุ้" พร้อมกับ "สี่เทา" ไท้กะเถา "เจียบ" และ "สี่เทา" ใ้รับการเลี้ยงดูเป็นอย่างดีจาก "คุณตุ้" ลูกเจ้าของบ้าน และนาก คนรับใช้ ต่อมาสี่เทาถูกงูกิน นายผุ้หนึ่งจึงไปหา "อี่ลาย" มาเลี้ยงเป็นเพื่อนกับ "เจียบ" เจียบอยู่ในบ้านอย่างมีความสุข และมี "สิงโต" สุนัขที่นายผุ้หนึ่งนำมาเลี้ยง เป็นคู่หูและคู่เล่น ต่อมา "อี่ลาย" ออกไข่และพยายามฟักไข่จนเป็นตัวในที่สุด และลูกของอี่ลาย มีหลายครอกจนมากเข้า นายก็เกิดเบื่อ ต่อมาสิงโตตายเพราะคิดเชื่อโรคพิษสุนัขบ้า นายได้ สุนัขใหม่มาเลี้ยงชื่อ ไอ้ดี ซึ่งเจียบไม่ยอมรับเป็นเพื่อนเหมือนสิงโต เจียบกระโดดจิกตี ไอ้ดี แรง ๆ ทำให้ไอ้ดีโกรธและกัด "เจียบ" แรง ๆ จนตาย นายจึงเบื่อและรู้สึกเศร้าใจที่สัตว์ ที่ตนเลี้ยงต่อมาตายบ่อย ๆ จึงฝากเจียบให้กับคนใจคนใหม่ไปเลี้ยงที่บ้าน และเมื่อคนใจ ลาออกจึงทำให้ความสัมพันธ์ของนายผุ้หนึ่งและสัตว์ต่าง ๆ ใกล้เคียงสุดลง

จากการศึกษาเรื่อง "สร้อยแสงแดง" พบว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ยูเขียนต้องการแสดงให้เห็นถึงความผูกพันของนายเจ้าของบ้านกับสัตว์เลี้ยงชนิดต่าง ๆ ภายในบ้าน เช่น สุนัข ชนิดต่าง ๆ ไก่ และปลา เป็นต้น บางครั้งยูเขียนจะแสดงให้เห็นว่า หากยูเลี้ยงสัตว์ให้ ความใกล้ชิดดูแลสัตว์เป็นอย่างดีจะทำให้เกิดความเข้าใจกันขึ้นระหว่างสัตว์เลี้ยงและคนเลี้ยง และแสดงให้เห็นถึงความผูกพันของคนเมื่อสัตว์เจ็บป่วยหรือตายยูเลี้ยงจะมีความห่วงใยผูกพัน อาหาร เป็นต้น

หากดูในแง่คุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้วจะ เห็นไม่ เคนชดนัก ทั้งนี้ตัวละครที่มีบทบาทเด่น ในเรื่อง เป็นสัตว์และเป็นเรื่องที่ยูเขียนต้องการสื่อความคิดของสัตว์ที่มีอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ดังนั้น สรุปว่า เรื่อง "สร้อยแสงแดงนี้" ไม่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่นปรากฏอยู่

เรื่องที่ 10 : หน่าน้อยกลางทุ่งนา

เรื่องย่อ

"เคน" มีเพื่อนสนิทชื่อ ชอม และบาว เมื่อยากให้เคนเรียนหนังสือหลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้ว แต่เคนไม่อยากเรียน เขาพยายามและขยันเรียนเพื่อจะให้จบชั้น ๕ ออกจากโรงเรียนและใช้ชีวิตอิสระอยู่กับไรนา ถิ่นกำเนิดของเขา "เคน" เมื่อถูกครูบังคับเรื่องการเรียน เขาจึงหนีเรียนเมื่อแม่ให้เขาเรียนต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แม่พยายามบังคับให้เคนไปโรงเรียนและรักการเรียน แต่เมื่อไม่ใคร่ลงจึงต้องให้เคนออกจากโรงเรียน และเคนได้ใช้ชีวิตอิสระตามที่เขาคองการในขณะที่ชอมเพื่อนของเคนเรียนหนังสือต่อและมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียน ส่วนบาวมีฐานะยากจนมาก พ่อแม่ไม่สามารถส่งให้เรียนต่อได้ บาวจึงต้องไปเป็นลูกศิษย์อยู่กับพระยงยุทธ และพระยงยุทธได้สอนหนังสือให้บาว ทำให้บาวอยากเรียนหนังสือมากขึ้น ต่อมานาเซยพของบาวถูกจับควยขอหาดักควยของลุงพลอด ยิ่งทำให้ครอบครัวของบาวลำบากมากขึ้น พระยงยุทธได้เรียนกฎหมายมาจึงคิดจะช่วยเหลือนาเซย เมื่อพระยงยุทธสักการะไ้ชวนเด็กทั้งสามสร้างหน่าน้อยกลางทุ่งนาเพื่อจับปลาในถุ่น้ำหลาก ยงยุทธเห็นว่า ความจริงเคนเป็นเด็กดีหากได้รับการชักเกดอันสัจะทำให้รักการเรียนมากขึ้น ในที่สุดนาเซยชนะคดี ยงยุทธรับบาวไปอยู่ควยและส่งให้บาวเรียนหนังสือต่อ เคนจึงคิดจะเข้าเรียนใหม่ควย หน่าน้อยเมื่อไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้วจึงถูกรอดลง ยงยุทธก็ได้ให้สัญญาว่าจะมาสร้างหน่าน้อยอีก

จากการศึกษาเรื่อง หน่าน้อยกลางทุ่งนา พบว่าเป็นเรื่องราวของเด็กชายคนหนึ่ง ที่อยากจะใช้ชีวิตเป็นอิสระในการเล่น การเที่ยวมากกว่าการเรียน นอกจากนั้นเขายังแสดงให้เห็นถึงความรัก ความผูกพันของเด็กทั้งสามซึ่งมักจะช่วยเหลือกันในเรื่องการหาเลี้ยงชีพควยการหาปลา อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็กที่สามารถดึงเอาเด็กที่เริ่มเติบโตไปกับความทุกข์ให้หันเหมารู้จักในสิ่งที่ถูกต้อง และหันมารักการเรียน เพื่อความก้าวหน้าของชีวิตอีกควย

เมื่ออยู่ในคานคุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้วพบว่า ตัวละครเอกที่มีบทบาทเด่นคือ "เคน" ถึงแม้เขาจะต้องการชีวิตที่อิสระนอกโรงเรียนและหนีไปสนใจอามุซคือ การเดินปลากัด แต่เมื่อเขาได้รับบทเรียนและคำแนะนำสั่งสอนที่ดี เขาก็สามารถดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้อง และเหมาะสมได้ แต่แท้ที่จริงแล้ว "เคน" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายด้าน ดังนี้คือ

1. ความเสียสละ
2. ความอดสาหัส

1. ความเสียสละ

ในคานความเสียสละนั้น "เคน" เป็นผู้มีควมเสียสละแรงงาน กำลังกายของตน เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นทำภาระงานที่ไม่มีโทษ โดยไม่นึกดูกาย ถือเอาภาระของผู้อื่นเป็นภาระของตน และทำกระทั่งจนสำเร็จ ดังเช่น เมื่อป้าแจ่มวานให้เขาช่วยตากหุยาบริเวณลานเพื่อเตรียมสถานที่ในการจัดงานมวยชงยุทธ เคนก็อาสาและยินดีทำจนกระทั่งงานนั้นสำเร็จโดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (จำลอง ผังชลจิตร 2527 : 21)

..."เคนเอ๋ย... ไปชวนพวกพวที่บ้านป้ามังซี"

"มีอะไรหรือป้า ?"

"ป้าจะไหววานสักนิก" ป้าแจ่มนั่งอยู่บนแคร่ไม้ไผ่โตดเมะม่วง ซึ่งร่มเงาของมันได้ให้ความสบายไม่น้อย วัยของป้าแจ่มเกือบหาสิบแล้ว แดงหูทางไม้แกลเดย นอกจากเส้นผมบางเส้นที่เริ่มขาวแซมระหว่างเส้นดำ ถึงกระนั้นเส้นผมขาว ๆ ก็ช่วยให้แกลเป็นผู้ใหญ่สมวัย นานี้ถึง

"ผมคนเคียงคงไหว ป้าออกมาเลย..." เคนอาสาทำคนเคียง

และ (จำลอง ผังชลจิตร 2527 : 23)

"ลองทายดูนัยป้าแจ่มทำอะไรเลี้ยงเรา"

"ไม่ละ ไม่ก็...ถึงแกลไม่เลี้ยงผมเราก็ตองช่วยอยู่แล้วเราไมได้ทำเพื่อกินนี่"

เคนแยงไม่ยอมทายทาย...

ความเสียสละอีกอย่างหนึ่งของเคนคือ เสียสละแรงงานของตนเพื่อช่วยเหลือเพื่อนทำงานจนเสร็จจู่ๆ ดังเช่น เมื่อพวกเขาจะไปทิ้งเบ็ดตกปลานั้น บาวยังไม่มีเบ็ด เคนได้ช่วยทำงานเสร็จและยังให้สายเบ็ดแกบาวด้วย ดังจะเห็นได้จาก (จำลอง ฉันทจิตร 2527 : 131)

...เคนกับบาวมาหาหุทข ชัยกันเหลาคาไม่ได้จนหมดเมื่อตอนบ่าย
 "เมื่อเขาไปไหน"
 "ผมไปช่วยไอบาวมันดึกเร็วไป..." เคนตอบมองหน้าขานวลของคณณ
 "อ้อ งั้นรี ใดเท่าไรละบาว ?" ชายหนุ่มหันไปถาม เด็กชายซึ่งออกจากวัด
 มาในเช้าของวันที่เขาลาผนวช เด็กชายยิ้มตอบอย่างกริ่งเกรงอยู่ในที่
 "หาสิบคัน...ครับ"
 "ดึกหรือยัง ?" ชายหนุ่มวางพราดลงบนพมทราย จุกมูหรีดูบ
 "ยังเลยครับ..."
 "ไอบาวยังไม่มีเบ็ดเลยพี่..." เคนเงยหน้ามองคนผมเกรียนที่พูดด้วย
 "เอาคัมมาดักกับพวกโค่น เบ็ดพี่ให้เอง"
 บาวยิ้มออกมาอย่างรู้สึกขอบคุณ วาจะพูดแต่เขาพูดไม่ออก จนเคนพูดแซง
 ขมา

"สายเบ็ดผมไหม้เอง ผมมีเชือกในลอน..."

2. ความอดสาหัส

ในคานความอดสาหัสพบว่า "เคน" เป็นผู้มี ความพยายามบากบั่นอย่างเข้มแข็งใน
 การทำงาน ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน ไม่ว่างานนั้นจะเป็นงานส่วนตัว
 หรือของผู้อื่นก็ตาม "เคน" จะมีความกระตือรือร้นเอาใจใส่ทำงานนั้นจนสำเร็จ เช่น เมื่อ
 เคนไปช่วยงานบานปาแจม และช่วยแม่ทำงานในไรนา อีกทั้งเมื่อเขาเตรียมตัวทำเบ็ดไป
 หาปลา ดังจะเห็นได้จาก (จำลอง ฉันทจิตร 2527 : 124)

...เคนคนเดียวเท่านั้นที่เอาจริงเอาจังกับการหาปลา มีเบ็ดอยู่หลายคัน เขา
รอคอยโอกาสว่าคืนไหนจะเริ่มลงมืออีก แล้วก็พบโอกาสเหมาะ เบ็ดของเขาสวย
ตั้งแต่คันไม้ไผ่ ซึ่งถูกกรรมไฟจนขึ้นเขี้ยว ถึงตาเบ็ดซึ่งคนรากับเบ็ดใหม่ ๆ
ผมและเกี้ยวไวยิ่งนัก

เมื่อวันวานนั้นพราหมณ์เขา พรวนสว่างจา แดกรอนจนมากเนื้อหนึ่ง จน
บាយแล้วฝนยังไม่ตกลงมา คืนนี้เป็นคืนแรกจืด เคืองเคียด แสงฟ้าทองสว่างโปรย
ด้วยดวงดาวนับหมื่นแสน ย่ำค่ำอากาศร้อนระอุอ้าว ตกตึกกลับเย็นเฉียบ แล้วย่ำรุ่ง
ปลาช่อนปลาอุกก็มีพลานไปหมก

"ทำอะไรลูก" เริ่มตบมาลูกชาย ขณะหอบฟืนที่ผาตากแดดเอาไว้มือหลบ
นำคางไทดุน

"ซุกใส่เคียนสักหลายตัว..."

"เอาคืนนี้เลยรี"

"คืนนี้..."

"เสร็จแล้วไปช่วยเอาข้าวแม่ที่นาฝั่งนะ"

"ครับ"

และ

เมื่อได้ใส่เคียนตามจำนวนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เคนออกไปหาแม่ที่นาข้าว ด้วย
เสียงขลุ่ยที่แม่เก็บวางไวบนคันนาเอาเข้าใส่สาแหรกหามข้าว ขางละหกเจ็ดเสียง
ยกขึ้นมาหามกลับบ้านจนหลังโกง บ้านกับนาข้าวอยู่ไม่ไกลนัก เคนช่วยหามข้าว
ไถสองเที่ยว เอาสาแหรกกลับมาวางไว้ให้แม่

"วันนี้พอก่อนนะแม่"

"เหลื้อมากนี่ย" แม่ถามมาจากกลางนา

"มากเหมือนกัน ผมจะรีบไปตงเบ็ดเดี่ยวไมทัน"

จากการศึกษาเรื่อง "ขนานอยกลางทุ่งนา" พบว่า เป็นเรื่องที่ผู้เขียนต้องการแสดงให้เห็นถึงความเป็นอยู่ของเด็กชาวนา และความรักใคร่ผูกพันของเด็กสามคนกับผู้ใหญ่อีกหนึ่งคน ซึ่งเพราะความรักใคร่ความเอาใจใส่ของผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดเด็กคอยชี้แนะแนวทางดำเนินชีวิตที่ถูกตอ้งนั้นทำให้เด็กไม่เคยพลาดเพราะความรู้อาไม่ถึงการณ และความรู้ในสิ่งที่ถูกตอ้งนั้นทำให้เด็กหันกลับมาการสู่ชีวิตในทางที่ถูกตอ้งใด

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า เรื่อง ขนานอยกลางทุ่งนา ตัวละครที่มีบทบาทเด่น มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้าน ความเสียสละ และความอุส่าหะ ถึงแม้นานอื่น ๆ จะไม่เห็นชัดเจนนักหากพิจารณาแล้ว ยังมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้าน ความสามัคคีและความกตัญญูกตเวที อยู่ด้วย แต่ไม่สามารถยกตัวอย่างให้เห็นชัดเจน จึงอาจแสดงการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ดังนี้

ตาราง 10 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละครที่มีบทบาทเด่นเรื่อง ขนานอยกลางทุ่งนา

ตัวละครที่มีบทบาทเด่น	คุณลักษณะที่พึงประสงค์	การรักษาระเบียบวินัย	ความสามัคคี	ความเสียสละ	ความเมตตา	ความซื่อสัตย์	การประหยัด	ความอุตสาหะ	ความเมตตากรุณา	ความกตัญญูกตเวที	ความรับผิดชอบ	รวม
เคน		-	-	3	-	-	-	2	-	-	-	5

เรื่อง 11 : กระตอมนอยกลางทุ่ง

เรื่องย่อ

ที่กระตอมนอยกลางทุ่ง มี "แคน" พ่อและแม่อาศัยอยู่ 3 คน แคนเป็นเด็กที่มีความกตัญญูกตเวทีต่อพ่อแม่ เขามักจะช่วยเหลืองานของพ่อแม่ เมื่อเขามีโอกาส และเป็นสิ่งที่เขาสามารถทำได้ แคนยังไม่มีโอกาสเรียนหนังสือ เพราะอายุของแคนยังน้อยและบ้านอยู่ห่างไกลโรงเรียนมาก แคนมีสัตว์เลี้ยงเป็นเพื่อนเล่นคือ "ไอ้คูน" สุนัขของเขา แคนรักสัตว์และมีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์ โดยจะช่วยชีวิตของมันเมื่อเขามีโอกาส เช่น ชวนนกกระยางที่ถูกยิง และปลาที่ตกอยู่ในน่าน้ำแห้ง เป็นต้น แคนมีเพื่อนชื่อ "เงาะ" อยู่ท้ายเขาวันหนึ่งเงาะได้มาขอให้แคนไปช่วยชนพักทองที่เขาที่มดลูกใหญ่มาก แคนก็ขอให้พ่อไปช่วยเงาะชนพักทอง โดยไม่ขอรับส่วนแบ่งจากเงาะ ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ เสด็จไปทอดผ้าที่วัดใด ๆ กับกระตอมของแคน พ่อและแม่ก็จะพาแคนไปรับเสด็จ แต่แคนป่วยเสียก่อน พ่อกับแม่จึงต้องเผ่าไขแคน เย็นวันนั้นเองถูกไปที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปล่อยโคลอยมาตกที่หน้าบ้านของแคน ซึ่งผู้เก็บได้สามารถไปรับรางวัลพระพุทธรูปและจักรยาน พ่อของแคนเก็บได้จึงไปรับรางวัล พ่อก็ใจมากที่จะมีจักรยานไปส่งแคนเรียนหนังสือในปัทนา

จากการศึกษาเรื่อง "กระตอมนอยกลางทุ่ง" นี้ พบว่า เป็นเรื่องที่ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงชีวิตของเด็กคนหนึ่งที่อยู่อาศัยอยู่กับพ่อแม่อย่างใกล้ชิดตามกลางธรรมชาติ และสัตว์เลี้ยง จึงทำให้จิตใจของเด็กน้อยนั้นอ่อนโยน มีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์ ไม่ว่าสัตว์นั้นจะเป็นสัตว์เลี้ยงของเขาหรือไม่ก็ตาม เมื่อสัตว์นั้นไปรับความทุกข์ยากเดือดร้อนเขาก็พร้อมที่จะช่วยเหลือ อีกทั้งเขายังได้รับการปลูกฝังให้รักสัตว์ และรักธรรมชาติจากพ่อแม่

ดังนั้นเมื่อพิจารณาในค่านคุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้วพบว่า เรื่องกระตอมนอยกลางปามีตัวละครเด็กที่มีบทบาท เด่นคือ "แคน" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายด้าน และด้านที่เห็นชัดเด่นและพบมากที่สุดคือ ด้านความเมตตา กรุณา และคุณลักษณะที่พบจากตัวละครที่มีบทบาท เด่นในเรื่องกระตอมนอย คือ แคน

1. ความอดสาหัส
2. ความเมตตากรุณา
3. ความกตัญญูกตเวที
4. ความรับผิดชอบ

1. ความอดสาหัส

ในด้านความอดสาหัสนั้นพบว่า แคนเป็นคนที่มีความพยายามในการทำงานเพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไป ถึงแม้ว่างานนั้นจะทำให้เขาเห็นเหนื่อยก็ตาม เช่น เมื่อครั้งเขาช่วยพ่อ แม่ ปลูกถั่วฝักยาว ซึ่งการที่เขาหยอกเมล็ดถั่วลงหลุมนั้นแม่จะไม่ว่าก็ตาม แต่หากการกระทำที่ผิด ๆ เงย ๆ อยู่ตลอดทำให้เขาปวดเมื่อย แต่เขาก็ยังกระทำดังจะเห็นได้จาก (ทำนุ อนุประเสริฐ 2524 : 80)

..."หยอกเมล็ดถั่วให้มันนะ พ่อชุกหลุมไว้นะจะบอกให้" พ่อตาแม่และแคน
พลงร้องเพลงดังลั่นอย่างอารมณ์ดี

"พลิกแผ่นดินให้กลายเป็นทอง เติมไปด้วยรวงต้นถั่วฝักยาว..."

แคนรู้สึกสนุกในการช่วยเหลือพ่อและแม่ปลูกถั่ว เขาหยอกเมล็ดถั่วลงหลุมจะ

3 เม็ด แล้วคอยกินกลับ คบไ้ไหนกันหนูและนงนาคอยเอาไปกิน

แม่ปลูกถั่วไ้เร็วมาก เร็วกว่าแคนหลายเท่า แคดร้องหนึ่ง ๆ ก็วางขลุ่ยยาว

เสียจริง กว่าจะปลูกเสร็จแต่ละร่องก็ใช้เวลาานพอๆ

"โอ้ย...ปวดหลังจัง" แคนคราง

2. ความเมตตากรุณา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความเมตตากรุณานั้นพบได้มากที่สุด ทั้งนี้เพราะแคนเป็นเด็กที่มีชีวิตท่ามกลางธรรมชาติ และสัตว์ ดังนั้นแคนจึงให้ความรักและความเอ็นดูสัตว์
แม้ว่าสัตว์นั้นไม่ใช่เป็นสัตว์เลี้ยงของเขาก็ตาม อีกทั้งเขายังมีความเมตตาต่อสัตว์ที่เขาจะ

มาทำให้เขาเคียดแค้นก็ตาม เขาก็จะไม่พูด มาหรือทำร้ายสัตว์ หากเขาจะพยายามช่วยชีวิต
ของสัตว์เหล่านั้นไว้เมื่อเขามีโอกาสที่จะกระทำใด เช่น เมื่อเขาพบนกกระยางที่ถูกยิงขาขาด
เขาก็พยายามช่วยชีวิตของมัน และนำมันไปเลี้ยงไว้เป็นอย่างดี ถึงแม้จะเห็นใครตอไปนี้
(ท่านุ อณฺเฐริฐ 2524 : 19 - 20)

... "พออะ มันถูกยิง ผมเก็บมันมา"

"มันตายหรือยัง" พอระโงกเขามาดู

"ยังอะ มันยังไม่ตาย แต่ขาของมันขาดข้างหนึ่ง" แคนเล่าอย่างคนแทน "พอ
ต้องช่วยมันนะอะ"

"เอ... จะให้พอช่วยมันยังงัยละ" พอพูดแล้วเออมน้อมมาจับนกตัวนั้น "ไหนลอง
เอามาให้พอดูสิ... ัฒ... ขามันขาดข้างหนึ่ง เลือดก็ยังไหลไม่หยุดนี่ ไม่ได้อะ
เดี๋ยวลองเอายาใส่ดูสิ เพื่อจะหายก็ได้ ถ้าไม่หายก็ตาย" พอเอาสำลีชุบยาแดง
มาพินิจดูขาของเจานกกระยางแล้วเอาผ้าพันไว้ที่ขาข้างหนึ่ง...

และ ...

แคนพยายามพูดกับมันดี ๆ แล้วคอย ๆ จับปากมันอาบขึ้น ยัดกุ้งเข้าไป มันเริ่ม
คุนกับแคนมากเขาพูดที ต่อมาพอแคนเอาปลาและกุ้งมาให้มัน มันก็จะรีบจิกหมักกิน
ทันที

ทุกคนในยานตีไทมาก ฟันกระยางมันเริ่มกินอาหาร ต่อมาแผลที่ขาของมันก็
คอย ๆ หาย ไม่นานมันก็เชื่อง เดินโซเซเกาะ ๆ กะ ๆ ไปมาบนบานอย่างคนเคย

ความเมตตากรุณาอีกครั้งหนึ่งของแคนก็คือ เมื่อเขาเห็นงู ซึ่งเป็นสัตว์ร้ายขึ้นมานอนบน
ของเขา พอจะจัดการไถมันออกไป แคนกลัวพอจะทำร้ายงู เขาก็ก้มพอของเขาไว้ ซึ่งแสดง
ให้เห็นถึงความเมตตากรุณาของ "แคน" โดยตัวเขาเองไม่พูดที่ทำร้ายสัตว์ทุกชนิดแม้แต่สัตว์
มีพิษก็ตาม และยังห้ามผู้อื่นมิให้ทำร้ายสัตว์นั้นด้วย ซึ่งจะเห็นได้จาก (ท่านุ อณฺเฐริฐ

2524 : 29)

..."โอ๊ย แอ แอ แหะหาคหมดแล้ว" พอบนเสียงดัง ขณะที่เจ้าหญิงใหญ่ตัวนั้นลาก
แท่นพันตัวนั้นเข้าไปติดที่ตะปูข้างฝา

"พออะ มันพาแหไปติดตะปูแล้วอะ"

แคนตะโกนอย่างคนเตน พอพยายามเอาไม้เขี่ยเหือกออกจากตัวงู แต่ทำไม่ได้
จนคั่น เพราะเจ้าหญิงตัวนั้นมันถกและคั่นอยู่ตลอดเวลา

"เอะ ไฉนจะช่วยเหลือเขาเหือกให้ไม่ชอบหรือไงนะ พอพูดควยควมโมโห

"เคียวักตีให้ตายเสียสิน"

"อย่า อย่าตีมันนะสะพอ สงสารมัน"

"ไม่ตีหรือถูก พอจะเอาเหือกให้มันเท่านั้นละ แต่มันไวจริง ๆ คุช...
คั่นอยู่โค"...

นอกจากนี้ "แคน" ยังมีความเมตตากรุณาต่อสัตว์ที่กำลังอยู่ในความทุกข์ เช่น
เมื่อเขาเห็นแมงคาคงลงไปขันน้ำ เขาก็ช่วยเหลือและให้น้ำมันกิน เพราะรูว่ามันหิว ซึ่ง
จะเห็นได้จากนี้ (ทำบุญ อนุประเสริฐ 2524 : 62 - 63)

...แคนเห็นแมงจันจะยกขันเตน้ำทิ้ง แคนพอจันขันขยับแมงคาค่า 4 - 5 ตัวก็หิ้ว
ลงขัน ลอยตุงป้องตะเกียกตะกายว่ายน้ำอยู่จนล้น ส่วนเพื่อนของมันที่อยู่บน
ขอบขันก็พากันวิ่งพลานไปรอบ ๆ พยายามจะช่วยกันดึงเพื่อน ๆ ที่ตกขันน้ำขึ้นมาแต่ดู
ไม่ค่อยจะมีทางเสีย เพราะขอบขันชันและลื่น...

...แคนสงสารมัน เขาจึงเอาหญ้าตึงลงไปขันน้ำพวกแมงคาค่าพากันมาเกาะและ
ไต่ขึ้นมาสู่ปากขันได้อย่างปลอดภัย

"เกือบตายไปแก เจ้าแมงคาค่า" แคนลั่นมัน ในขณะที่มันกำลังขยับปากไปมา
เอาขาหน้ามาถูตัวเพื่อให้น้ำแห้ง

"แกคงหิวน้ำมากสินะ" แคนวิ่งไปเก็บใบสาบเสีมา 3 - 4 ใบ เขาเห็นว่า
เป็นหยด ๆ ลงบนใบสาบเสี แล้ววางบนพื้นดิน ให้พวกแมงคาค่าได้กินน้ำอย่างสบาย
ส่วนแคนก็คอยหย่อนน้ำดื่มอยู่เรื่อย ๆ ...

จากตัวอย่างที่กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นว่า "แคน" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านความเมตตา กรุณา แต่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความเมตตา กรุณาของแคนนั้นยังมี อีกหลายครั้ง ซึ่งจะไม่ขอกล่าวถึงทั้งหมด แต่จะแสดงให้เห็นเป็นครั้งที่ปรากฏความเมตตา กรุณา ของแคนนอกเหนือจากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วดังนี้

1. การให้อาหารและเลี้ยงนกนางแอ่นไว้ (ท่านุ อมประเสริฐ 2524 : 41)
2. ความเป็นห่วงเมื่อเห็นนกนางแอ่นหายไป (ท่านุ อมประเสริฐ 2524 : 45)
3. การช่วยชีวิตครอบครัวนกนางแอ่นจากงูราย (ท่านุ อมประเสริฐ 2524 : 49)
4. การห้ามพ่อแม่ให้ทำร้ายคางคกที่มากินตนแคะ (ท่านุ อมประเสริฐ 2524 : 62)
5. การช่วยเหลือ "เงาะ" ขนฟักทองโดยไม่หวังผลตอบแทน (ท่านุ อมประเสริฐ 2524 : 76)
6. การช่วยชีวิตปลาที่อยู่ในน้ำแห้ง (ท่านุ อมประเสริฐ 2524 : 93)
7. การนำชาวสารมาเลี้ยงฝูงนกกระจอก (ท่านุ อมประเสริฐ 2524 : 95)

3. ความกตัญญูทเวที่

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความกตัญญูทเวที่นั้น จะเห็นได้จากการที่ "แคน" รู้จักช่วยเหลือแบ่งเบาภาระหน้าที่ของพ่อแม่เมื่อเขามีโอกาสและเมื่อเขาเห็นพ่อแม่เห็นเหนื่อย จากการทํางาน แคนก็นำน้ำไปให้พ่อแม่ดื่ม โดยคิดว่าพ่อแม่เหนื่อยเห็นเหนื่อยมากกว่า เขา ดังเนื้อเรื่อง (ท่านุ อมประเสริฐ 2524 : 81)

...แคนเอนหลังพิงคันทนา สายลมพัดมาซู่ ๆ ก็ยังไม่สะบัดไหวไปตามสายลม แคน รู้สึกหิวน้ำ พลังก็ถูกคิคืออะไรขึ้นมาไควา เขาช่วยแม่ปลูกเพียงหนอยเดียว ยังรู้สึก เห็นเหนื่อยและหิวน้ำถึงเพียงนี้ แล้วพอกับแม่และทํางานหนักกว่าเขาหลายเท่า จะเห็นเหนื่อยและหิวน้ำมากสักเพียงไหนหนอ...

แคนรีบลุกขึ้น วิ่งไปกระแทกทันที ตักน้ำฝนอันเย็นชื่นใส่ขันใบใหญ่ แล้วถือ ประคองเค้นออกมา

"พ่อ แม่ กินน้ำก่อนเถอะ" แคนร้องบอก

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า "แดน" มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความกตัญญูต่อเวที

4. ความรับผิดชอบ

ด้านความรับผิดชอบ พบว่า "แดน" เป็นผู้มี ความรับผิดชอบในการกระทำของเขายอมรับผลของการปฏิบัติว่าเป็นการกระทำของเขา เช่น เมื่อคุณแม่หมู่มลายกำลังซักไยนั้น เขาไ้ใจจนออกมาทำให้ตกแทนที่อยู่ไกล ๆ ตกใจและบินไปติดอยู่ที่ใบเมฆหมู่มและตกเป็นอาหารของเจ้าเมฆหมู่ม เขาก็อยอมรับว่าเป็นความผิดของเขาทำให้ตกแทนตัวนั้นต้องตกเป็นเหยื่อของเจ้าเมฆหมู่มลาย ซึ่งจะเห็นได้จาก

...พริบตานั่นเอง เจ้าเมฆหมู่มกระโดดลงขึ้นไปเกาะอยู่บนหัวเจ้าตกแทนที่หน้า
สงสาร มันอาบปากกว้างก็ลงไปด้วยแรง ตกแทนตัวนั้นสะดุ้งเฮือกตัวสั่นริก ๆ
แล้วก็คอยแน่นิ่งไป

แดนถอนหายใจเฮือกใหญ่

"แคะแคะ เจ้าเมฆหมู่ม ข้างซ้ายเสียจริง ๆ" แดนพิมพ์เบา ๆ แดนก็อะไร
ขึ้นมาได้จึงพูดว่า

"เออ ฉันโหวว่าแกข้างเดียวก็ไม่ถูกนะ เพราะเจ้าตกแทนมาบุงรังของแกก่อน
นี่นา ก็สมควรแล้วที่แกจะลงโทษมันควยการกินเป็นอาหารเสีย แต่ เอ ฉันก็ไม่ควร
จะจามให้เจ้าตกแทนมันตกใจเลย ไม่งั้นมันก็คงไม่กระเด็นไปติดรังของแกเขาหรอก"

แดนรู้สึกเสียใจ

ความรับผิดชอบอีกครั้งหนึ่งของแดนนั้นจะเห็นได้จากเมื่อครั้งที่เขานำเอาชาวตุ๊กมาให้
ลูกนกกระจอกกิน แต่ลูกนกนั้นตกใจจะกายออกจากรังแล้วตกลงมาตาย เขาตกใจและเสียใจ
มากในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการกระทำของเขาโดยที่เขาไม่ตั้งใจ แต่แดนก็ยอมรับ
ว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เป็นเพราะการกระทำของเขา ซึ่งจะเห็นได้จาก

...แดนถือลูกนกตัวนั้นเดินหน้าเราไปหาแม่ที่หลังกระทอม โดยยื่นกระจอกขึ้น
 บินตามมาดึก ๆ เขาเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้แม่ฟังอย่างเสียใจ

"ผมไม่ได้ตั้งใจจะทำร้ายมันเลย"

"ไม่เป็นไรหรอกลูก อย่าไปคิดอะไรมาก เรื่องมันก็ผ่านไปแล้ว เราไม่ได้ตั้งใจ
 ทำร้ายมันนี่" แม่ปลอบแดน แดนจึงเอาลูกนกตัวนั้นไปยังคิน

"ขอโทษนะ...ลูกนกกระจอก ฉันไม่มีเจตนาเลย แกอย่าโกรธฉันเลยนะ..."

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นว่า "แดน" เป็นผู้คุณลักษณะที่พึงประสงค์
 ในด้านความรับผิดชอบ

จากการศึกษาเรื่อง "กระทอมน้อยกลางทุ่ง" พบว่า ตัวละครที่มีบทบาทเด่นเป็นผู้มี
 คุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายด้านคือ ความซื่อสัตย์ ความมีเมตตา กรุณา ความกตัญญู กตเวทิตะ
 และความรับผิดชอบ โดยเฉพาะในด้านความเมตตา กรุณานั้น เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์พบ
 มากที่สุด ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ดังนี้

ตาราง 11 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละครที่มี
 บทบาทเด่น เรื่อง กระทอมน้อยกลางทุ่ง

ตัวละครที่มี บทบาทเด่น	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์										รวม
	การรักและเมตตาผู้อื่น	ความซื่อสัตย์	ความเสียสละ	ความมีเหตุผล	ความซื่อสัตย์	การประหยัด	ความซื่อสัตย์	ความเมตตา กรุณา	ความกตัญญู กตเวทิตะ	ความรับผิดชอบ	
แดน	-	-	-	-	-	-	1	13	1	3	18

เรื่อง 12 : เด็กชายชาวเล

เรื่องย่อ

"รอฮีม" มีเพื่อนสนิทชื่อ "หมาก" ทั้งสองอยู่แถบชายฝั่งทะเลทางภาคใต้ เขาทั้งคู่ออกจากโรงเรียนหลังจากจบชั้นประถมและมาช่วยทางบ้านทำงาน "รอฮีม" มักชวน "หมาก" ไปจับปูด้วยกัน เขาจะแบ่งเงินที่ได้จากการขายปูให้กับหมากเท่า ๆ กันเสมอ แล้วยังมักจะช่วยหมากและบังเบบ พ่อของหมากทำงาน เช่น ไปจับกุ้ง จับปลา และขนฟืนมาขายโดยไม่คิดเอาส่วนแบ่งหรือค่าแรงแต่อย่างใด รอฮีมรักทะเล เขาใฝ่ใจและตั้งความหวังที่จะได้ออกทะเลเล็กเพื่อจับปลาบาง แต่แม่ของเขาไม่อยากให้เขาออกทะเลเพราะเกรงว่าจะเหมือนกับพี่ชายของรอฮีม ซึ่งออกทะเลไปแล้วไม่ไ้กลับมาอีกเลย วันหนึ่งนาแบบมาช่วยขอให้ออฮีมได้ออกทะเล เขามีความสุขและตื่นเต้นมาก วันนั้นเองนาแบบมีโชคจับปลาได้มากกว่าปกติและได้แบ่งส่วนแบ่งให้ออฮีมทำให้เขาคึกคัก ต่อมานาแบบมีโรงงานปลาหมึก และรับสมัครคนงานมากมาย แม่ให้ออฮีมเขาไปทำงานในโรงงานด้วย รอฮีมชักไม่ไ้ หง ๆ ที่เขาต้องการจะออกทะเลมากกว่า "รอฮีม" ไปทำงานในโรงงาน ในพื้นที่ต่าง ๆ แล้วยังหาหนทางจะมอบหมายให้ เขาต้องตื่นทำงานแต่เช้า และทำงานตลอดทั้งวัน ที่โรงงานเขาได้พบว่า ปลาเล็กปลาน้อยในทะเลถูกจับมาเข้าโรงงานทั้งหมด เขารู้สึกสลดใจ และขอแต่เบื้อหนายในการทำงาน แต่เขาตั้งความหวังไว้ว่า สักวันหนึ่งเมื่อเขาเติบโตกว่านี้ เขาก็จะมีโอกาสออกทะเล และเขาจะยึดอาชีพชาวทะเลตลอดไป

จากการศึกษาเรื่อง เด็กชายชาวเล พบว่าเป็นเรื่องราวการใช้ชีวิตของชาวทะเลทางแถบภาคใต้ ทำให้รู้วิธีการประมงควยวิธีต่าง ๆ เช่น การจับกุ้ง จับปู จับปลา เป็นต้น นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงการดิ้นรนของชีวิตเด็กชายคนหนึ่ง ซึ่งรักการออกทะเลมาก เขามีความขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ ทำงานเพื่อหารายได้มาเจือจุนครอบครัว เมื่อพิจารณาในคุณค่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้วจะพบว่า "รอฮีม" มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. การรักษาระเบียบวินัย
2. ความสามัคคี

3. ความเสียสละ
4. ความมีเหตุผล
5. ความซื่อสัตย์
6. การประหยัด
7. ความอดสาหัส
8. ความกตัญญูกตเวที

1. การรักษาระเบียบวินัย

ในเรื่องการรักษาระเบียบวินัยนั้น "รอฮีม" เป็นผู้ที่รู้จักควบคุมความประพฤติของตนให้ถูกต้องเหมาะสมกับจรรยาบรรณ โดยการรักษาระเบียบวินัยที่ควรแสดงความเคารพต่อสถานที่ ดังจะเห็นจาก เมื่อเขาและหมาดไปสุเหร่าเพื่อฟังการประชุมเกี่ยวกับเรื่องถือศีลอดของประเพณีศาสนาอิสลาม ซึ่งโดยส่วนใหญ่ผู้ใหญ่จะมักเข้าไปฟังเด็ก ๆ บางคนก็เดินอยู่ข้างนอก แต่รอฮีมก็รู้จักควบคุมกิริยาอาการของตนเพราะถือว่า สุเหร่าเป็นสถานที่ต้องแสดงความเคารพ ดังเนื้อเรื่อง (พจนานันทพจน 2527 : 107)

..."มึงไม่ออกข้างนอกเหรอ? ในรอน..."

หมาดซึ่งทำให้อึดอัดอยู่นาน เปรยขึ้นด้วยน้ำเสียงเบา ๆ เหมือนกลัวผู้ใหญ่บางคนที่อยู่ข้างหนทางจะได้ยิน

"ออกไปทำไม นั่นพวกเด็ก ๆ ...เราออกโรงเรียนแล้วต้องอยู่อีกอย่าง..."

รอฮีมตอบเพื่อนเชิงตำหนิ

"เราอยากเล่นเดียวกับพวกนั้น ไม่ได้เล่นมานาน..." หมาดเผยความในใจ

"ไม่ได้หรอก โต๊ะกำลังพูด ออกไปยังไงเดียวกับาป"

"บาปด้วยเหอ ?" หมาดย้ำคำด้วยน้ำเสียงเชิงตักใจ

"เออ"

รอฮีมตาม พร้อมกับหันหน้าไปฟังโต๊ะอิมามที่กำลังพูดอะไรยาวเหยียดอยู่หน้าห้อง เหมือนกับที่พวกผู้ใหญ่ทำกัน...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า "รอยยิ้ม" เป็นผู้มีการรักษาระเบียบวินัย

2. ความสามัคคี

ในค่านิยมสามัคคีนั้น "รอยยิ้ม" กับ "หมาก" มักจะร่วมมือร่วมใจกันทำงานกิจการที่เป็นทั้งของส่วนตนและส่วนรวม ให้เสร็จเรียบร้อย โดยพร้อมเพรียงกัน และรอยยิ้มจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นอย่างแข็งขัน โดยไม่แบ่งแยกงานนั้นของเราของเรา ดังเช่น รอยยิ้มกับหมากช่วยกันไปจับปู โดยที่รอยยิ้มมีเครื่องมือจับปลาที่เรียกว่า "ชิงโกย" มากกว่า แต่เขาก็คิดว่าการทำงานนั้นทั้งสองคนจะให้ไฉไลดีกว่าทำคนเดียว ดังในเนื้อเรื่อง

(พนม นันทพฤษ 2527 : 31 - 32)

...เรือมาค่าน้อยคอย ๆ ล่องเลียบไปตามแนวฝั่งอย่างช้า ๆ พร้อมกับรอยยิ้ม หยอนชิงโกยลงน้ำเป็นช่วง ๆ เขาใช้เสาที่ปักอยู่บาง ใช้กิ่งโกงกาง กิ่งแกมมอ และกิ่งตะบันคำ หรือลำพูบาง สำหรับเป็นตัวผูกชิงโกยไม่ให้หลุดไหลลงน้ำ

การจะพบทั้งสามสิบเกาะทั่วถิ่นเอาทั้งสองรอนผิวเนือยวาว ๆ เพราะถูกแดดเพียงดามเดียวเผา พอพบตัวสุดท้ายหมากก็คักคายเรือหันกลับตามแนวเดิม พอถึงจุดวางชิงโกยตัวแรก รอยยิ้มก็เริ่มยก มันไพลพ่นน้ำขึ้นมาอย่างรวดเร็ว ค่ายมีอันธพาลของรอยยิ้ม มีเสียงแสดงอาการตื่นเต้นจากปากของคนยก จนหมากต้องเอี้ยวตัวยกพายขึ้นเหนือน้ำเพื่อสอดส่ายสายตาให้เห็นตัวชิงโกยที่ลอยรองแรงอยู่

"สองตัวเลยโว้ย วันนี้เริ่มดี...ตัวใหญ่ด้วย คุ้ย..."

รอยยิ้มพูดพร้อมกับเหยียดชิงโกยลงบนเรือและคลึงขนาดใหญ่ว่าจากเนือยวาว ออก จากนกกคอย ๆ จับตรงกะคองหลังของปูดำสองตัวที่กำลังคืบคืบเตลียวอยู่ในชิงโกยไสลไป

หมากเองก็อดคิดเล่นกับการเริ่มต้นที่เป็นลางดีเช่นนั้นไม่ได้ เขาเริ่มมั่นใจขึ้นว่า การมาจมน้ำลงแรงร่วมกันสองคนคงจะได้มากกว่าหมากคนเดียว เป็นแนวถึงความเหนื่อยกันน้อยกว่า เพราะสามารถแบ่งหน้าที่กันทำได้

และ (พนม นันทพฤษ 2527 : 118 - 119)

...สองเกลอใช้เวลาไม่ถึงสองชั่วโมงก็ได้ใบจากขนาดพอแบกคนละมัด แต่กว่าจะไถ่เลนเอาเหงือกออกไปหลายน้ำเหมือนกัน ทั้งตามผิวหนังเนื้อตัวก็คันยิบ ๆ เหมือนมีตัวอะไรมาวิ่งเล่น ความระคายของใบจากและหนามแหลมของมันเอง เป็นสาเหตุแห่งอาการคันนั้น

การรอมั้กับหมาจะแบกใบจากสองมัดถูถูกันมาจนถึงบ้านก็โดนเอาทั้งคู่ออบกัน ตัวยืน บ่าขวาเปลี่ยนที่ไ้แบกรอยแตกแดงขึ้นเป็นผื่น แดความเคยชินกับงาน กลางแดดที่ขมามาแต่เด็ก ทำให้ทั้งสองไม่รู้สึกร้อนสักเท่าไหร่...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่า "รอมั้" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความสามัคคี ทั้งนี้เขาจะพยายามช่วยเหลือและรวมกันทำงานจนสำเร็จ

3. ความเสียสละ

"รอมั้" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความเสียสละ โดยการช่วยเหลือผู้อื่น ที่ทำงานที่ไม่มีใครอยากทำ ซึ่งเป็นการให้ทางกายโดยการเสียสละกำลังกาย และแรงงานของเขา เช่น ในตอนที่แบม พ่อของหมาต้องไปชนไม้มาขาย รอมั้ก็อาสา เขาช่วยโดยไม่คิดค่าแรง ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้

..."แล้วแต่เอ็งเถอะ แตะอนสืบคำซาตองไปชนไม้ในป่ากับปะ..."

หมาทล่อยตามเพื่อนเหมือนที่เคยเป็น พร้อมกับบอกถึงวันทีตนเองไม่วาง

"ซาจะไปช่วยชนควย...ทีนี้เอ็งบอกปะเอ็งควยนะวา ไม่ตองให้เงินซาอีก ซาช่วยเฉย ๆ ตอนสืบคำซากิไม่ทำอะไร อย่างดีก็แค่ดีใบจากให้แม่นิดหนอย ซาไปตัดตอนเซมดักโค"

รอมั้เสนอตัวช่วยเพื่อนตามความตั้งใจที่มีอยู่ก่อนแล้ว

ความเสียสละอีกด้านหนึ่งของ "รอฮีม" ก็คือ เมื่อแม่ของเขาต้องการที่จะให้เขาทำงานในโรงงานปลาหมึกกว่าที่จะไปออกทะเล รอฮีมก็ยินดีจะทำตามความต้องการของแม่ โดยเขาทำงานในโรงงานซึ่งเป็นการเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อเห็นแก่ความสุขของผู้อื่นเป็นมารดา ทั้ง ๆ ที่เขาใคร่และเห็นว่า การทำงานในโรงงานนั้นหนักมาก และขาดความเป็นอิสระต้องทำงานภายใต้คำสั่งของหัวหน้างานตลอดเวลา ดังจะเห็นได้ต่อไปนี้ (พนม นันทพฤษ 2527 : 150 - 151)

...รอฮีมรู้สึกว่าเป็นเรื่องไม่น่าสนุกเลยที่จะต้องทนเห็นเหยี่ยวเห็นคางคกไล่ล่าตามท้องคอกจับนินจาจากหลังรู จากเสี้ยน แมกระตังนาแกเอง เพียงเพื่อจะแลกกับค่าแรงวันละ 21 บาท และอาหารเลว ๆ วันละสองมื้อ

เวลาทุกนาทีในการทำงานเกือบไม่เป็นของตัวเอง ช่างฉีกกันชนิดตรงกันข้ามกับงานเรือในทะเลที่แสนจะอิสระ

แต่แล้วเขาก็เลยหันมามองแม่ และเฝ้ามองเห็นสายตาที่เป็นห่วงเป็นใยรักใคร่ และมีความหวังเต็มเปี่ยม นั่น บัดนี้ เขาคิดสิ้นใจได้เด็ดขาดแล้ว เขาเขาทำงานในโรงงานมันน่า...ที่เฝ้าเห็นไปคอยปลาหมึกแห่งนั้น ...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วนี้ แสดงให้เห็นว่า "รอฮีม" มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความเสียสละ

4. ความมีเหตุผล

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความมีเหตุผลนั้นพบว่า "รอฮีม" เป็นผู้มีเหตุผล โดย "รอฮีม" รู้จักการใช้ปัญญาในการประพฤตินับถือ รู้จักไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้วจึงตัดสินใจที่จะกระทำ ซึ่งเป็นการรู้จักใช้ความคิดในทางที่ถูกที่ควร เช่น เมื่อคราวรอฮีมไปช่วย "บังเบบ" พ่อของ "หมาก" ขนไม้พื้นนั้น "รอฮีม" รู้จักใช้ความคิด เสนอแนะการขนไม้เพื่อประหยัดเวลาขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (พนม นันทพฤษ 2527 : 57 - 58)

...ไม่โก่งก้างขนาดยาวไม่เกินสองเมตรครึ่งกองใหญ่วางอยู่ รถมอเตอร์ไซด์
โตวทั้งหมดยกไม่เกินสามคิว ถารับชนกันจริง ๆ ก็คงไม่เกินสามชั่วโมง เขา
จึงเสนอความคิดบางอย่างใหม่แบบฟัง

"เคียวพอยนเที่ยวแรกเสร็จ บังเอารือออกไปข้างเลนนะ ที่เหลือผมกับ
ไอหมาคะขนต่อเรื่อย ๆ พอเสร็จกลับเข้ามาได้เพิ่มอีกเที่ยว จะได้ไม่ต้อง
เสียเวลา..."

"แบบมองหน้าเจาคนข้างคิดพร้อมกันขึ้น

"พวกเอ็งจะแยกกันไหวรี ไม่เยอะเหมือนกันนะ แลวบางท่อนก็ใหญ่..."

"ผมดูแล้ว ที่ใหญ่ไม่ถึงสิบอัน บังก็แยกไปเที่ยวแรกนี้เสียเลย ถ้าเหลือผม
กับไอหมาคก็คงช่วยหามกันไหว ไม่ใหญ่เท่าไร..."

รถมอเตอร์ไซด์พร้อมกันทอดตามองกองไม้

ความผิดพลาดอีกครั้งหนึ่งของ "รอฮิม" ก็คือ เมื่อเขาไปช่วยบังเบม พ่อของหมาค
จับกุม นั้น เขาก็อธิบายว่าเขาไม่มีความผิดทางคดี และเขาได้ให้เหตุผลแก่ตนเองว่า
ไม่มีใครเก่งกว่าใครหากใครเรียนรู้แล้วก็มีความสามารถเอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า "รอฮิม"
เป็นผู้ที่รู้จักใช้ความคิดเหตุผลของตนเอง ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (พนม นันทพฤษ 2527 : 75)

...ครั้งนี้ รอฮิมต้องไปนอนค้างบ้านหมาค เพื่อจะได้ลงมาช่วยกู้โพ่งพางพร้อมกัน
อีกครั้งในตอนที่สว่าง เขาเองรู้สึกตื่นเต้นกับการได้ออกกรูอวนครั้งแรกอยู่
ไม่น้อย และความรู้สึกที่เคยคิดว่า เจาหมาครูอะไรน้อยกว่าตนก็ค่อย ๆ หมดไป
พร้อมกับการออกกรูและโพ่งพางครั้งนี้เอง

เจาหมาคเก่งและคล่องกว่าเขามากในการทำงานทั้งสองอย่างนั้น...

ถึงตอนนั้นรอฮิมจึงเริ่มเข้าใจได้ว่า คนเรานั้นคงไม่มีใครเก่งกว่าใครกัน
มากนักหรอก เพียงแต่เก่งไปคนละอย่างเท่านั้น และคนที่เรียนรู้แล้วก็จำต้อง
ศึกษาจากคนอื่นแล้ว ต้องคิดอย่างนี้เท่านั้นจึงจะทำให้กลายเป็นคนรู้อะไรได้...

เหมือนกับที่เขาได้เรียนรู้เรื่องการทำโพ่งพางกับอวนรูนจากเจาหมาคและ
บังเบมในคืนนี้เอง

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า "รอฮีม" เป็นผู้มีเหตุผล รู้จักใช้ความคิดทั้งในการเตือนคนและแนะนำผู้อื่นด้วย

5. ความซื่อสัตย์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความซื่อสัตย์นั้นพบว่า "รอฮีม" มีความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น มีความซื่อตรงต่อผู้อื่นซึ่งเป็นมิตร โดยการแบ่งส่วนแบ่งให้เท่า ๆ กันจากการที่เขาและ "หมาก" รวมกันจับปูไปขาย เมื่อได้เงินมารอฮีมก็แบ่งเงินให้หมากครึ่งหนึ่ง โดยไม่คิดจะกันส่วนมากเป็นของตนเองที่เขาเป็นคนคิด เป็นผู้ชักชวนหมาก อีกทั้งเครื่องมือโดยส่วนใหญ่ก็เป็นของรอฮีม ซึ่งจะได้เห็นได้ดังนี้ (พนม นันทพฤษ 2527 : 35)

... "ครึ่งหนึ่งของแก... โอ้ เจ็ดสิบสามบาทห้าสิบ"

รอฮีมควักเงินออกแบ่ง พร้อมกับยื่นให้เพื่อนที่นั่งอยู่บนแคร่โตคนมะขามใหญ่

"เฮย... มากไป เอ็งควรไ้มากกว่าซา ซาเอาสักห้าสิบกะเยอะแล้ว ของเอ็งทงนน ทงเหยอ ทงชังโกย ทงเรือ..."

หมากทำเสียงเหมือนตกใจ ในส่วนแบ่งที่รอฮีมมอบให้ และไม่ยอมยื่นมือไปรับเงิน

"เอาไปเถอะ ก็ขายออกก่อนแล้ววจะแบ่งเท่ากัน แรงก็ออกเท่ากัน เรือทงเหยอ เรือทงอะไรนั้นไม่ไ้ช้ชอมาทหวา ช่วยกันทำทงนั้น ชังโกยก็ช่วยกันทำ..."

รอฮีมพยายามยักเยียดเงินให้ พร้อมกับพยายามอธิบายให้เพื่อนเข้าใจ

6. การประหยัด

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการประหยัดนี้พบว่า รอฮีมรู้จักการประหยัดทรัพย์ของตนให้ถูกต้องและเหมาะสม โดยพยายามใช้จ่ายเงินที่หามาได้เท่าที่จำเป็นและรู้จักเก็บรวบรวมรายได้ไว้เป็นทุนสำรอง เพื่อประโยชน์อันต่อไป เช่น เมื่อรอฮีมไปหาปูและได้เงินจากการขายปูนั้น เขาได้นำเงินส่วนหนึ่งให้แม่ใช้ และอีกส่วนหนึ่งเก็บสะสมไว้ใช้เอง ซึ่งจะได้เห็นได้ดังนี้ (พนม นันทพฤษ 2527 : 36 - 37)

...รอฮิมดูขึ้นท่าท่าเหมือนจะไล่ตาม แตกเปลี่ยนใจนั่งบนแคร่อย่างเกา
พร้อมกับรวบรวมเงินทั้งหมดจัดแบ่งออกเป็นสวน ๆ สามสวน
ส่วนหนึ่งเขาจะท้องไหม อีกส่วนจะเก็บไว้ใช้เอง และอีกส่วนจะฝากแม่
ซื้อเสื้อผ้าเครื่องใช้ต่าง ๆ จากตลาดสักตัว...

7. ความอดสาหัส

ในคานความอดสาหัสนั้นพบว่า "รอฮิม" เป็นผู้มีศักยภาพอย่างเข้มแข็งใน
การทำงานเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ ทั้งเขายังมีความอดทนมากับพยายามและกระตือรือร้น
ในงานทุกอย่างไม่ว่างานนั้นจะเป็นงานส่วนตนหรือของผู้อื่นก็ตาม เช่น เมื่อเขาตามนาเบน
ออกทะเลไปจับปลา นั้น เขาเมาคลื่นอาเจียนจนหมดสติแต่เมื่อเขาฟื้นขึ้นมาช่วยนาเบน
ตกปลาต่อและเอ็นเบ้ตกปลานั้นมาดมือเขาเป็นแผล เขาก็ไม่ยอมถอยมันทำงานต่อลงไป ซึ่ง
จะเห็นได้ดังนี้ (พนม นันทพฤษณ์ 2527 : 95 - 96)

..."เอ็งมันตัวนำโชคเว้ย ไอฮิม...อินทรีฝูงนี้ไม่รู้ว่ามันคายอศตายอยากมาจากไหน
กินเหยื่อได้กินเหยื่อเอา เออ...มึงอย่าทิ้งเพ็ดจนล้มดูฝ่ามือละ ภูมิตันเล็ดคึก ๆ
แล้วไง เอ็งมันก็ยังกะมีคโค

นาเบนสัพยอกเขาพร้อมกับทำท่าตกใจ เมื่อเห็นอุ้งมือเขามือรอยเล็ดคึก ๆ
อยู่เป็นริ้ว ๆ ตามความแรงในการสาวสายเบ็ดที่สูกจนล้มตัว

"มือเอ็งยังขาง..." นาเบนว่า "ขานี้กวาเอ็งจะแยแ่นแล้ว เก่งนทวาพันเร็ว
ใคร ๆ มาทะเลครั้งแรก ส่วนใหญ่เป็นยังงี้แหละ เมาคลนจนอวกออกน้ำก็
เขี้ยวคคัก ๆ..."

8. ความกตัญญูทเวท

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความกตัญญูทเวทนั้น พบว่า "รอฮีม" มีความกตัญญูทเวท คือมีความรู้สึกสำนึกในบุญคุณของผู้อื่นพระคุณ และเขาจะตอบแทนคุณผู้อื่นพระคุณโดยการช่วยเหลือ การงานทุกอย่างที่เขาจะสามารถช่วยได้ แม้งานนั้นเขาจะไม่ถนัดก็ตาม แต่เขาก็ทำเพื่อเป็น การแบ่งเบาภาระ เช่น รอฮีมได้ช่วยแม่ทำกุงทำกะปิ ซึ่งเป็นงานที่เขาไม่ชอบแต่เขาก็ช่วย แม่ทำ เมื่อเห็นแม่ของเขาเหนื่อยเหนื่อยแล้ว ซึ่งจะทำให้ใจดีขึ้น (พม นันทพฤษ 2527 : 78)

...รอฮีมไม่ชอบงานทำเคยสักเท่าไร เขารู้สึกว่ามันเป็นงานของผู้หญิงมากกว่า ความคิดเช่นนี้คงเกิดจากการที่เขาได้รู้เห็นมาแต่เล็กแต่น้อยกรรมัง ตั้งแต่เด็ก ๆ แล้ว เขาไม่เคยเห็นผู้ชายคนไหนในหมู่บ้านที่จะทำเคย มีแต่ผู้หญิงกับเด็ก...

เขาไม่ใช่ผู้หญิง หงเริ่มรู้สึกควยวาตอนนั้นเขาไม่ใช่เด็กแล้ว...

แต่เมื่อเห็นหน้าแม่ที่เหนื่อยยอโยลโหมรมนา เขาก็ต้องช่วย ถ้าเขาไม่ช่วย จะมีใครเล่าที่เป็นแรงผสม เจานองชายก็ไปโรงเรียน น้องหญิงคนเล็กก็ตัวยังน้อย เสียนี้รอฮีมคิดว่าคงไม่เสียหายอะไรนักหรอกกับการที่จะได้ช่วยแม่ทำงาน แม่ จะเป็นงานที่ตนเองรู้สึกไม่ค่อยเต็มใจจะทำนักก็ตาม

วันนั้นเขาอยู่ช่วยแม่ทำเคยจนเย็นย่ำ...

ความกตัญญูทเวทอีกครั้งหนึ่งของ "รอฮีม" ก็คือเมื่อครั้งที่แม่ขอให้เขาทำงานใน โรงงานปลาปน แทนที่จะออกทะเลซึ่งเป็นงานที่เขารัก หากด้วยความกตัญญูทเวท และความรัก ที่เขามีต่อแม่ เขาจึงยอมทำงานในโรงงานปลาปน ดังที่กล่าวมาแล้ว

จากการศึกษาเรื่อง "เด็กชายชาวเล" พบว่า นอกจากเนื้อเรื่องจะเกี่ยวกับการใช้ ชีวิตของเด็กชายชาวทะเลคนหนึ่ง กับความเป็นอยู่ของชาวทะเลทางภาคใต้ แล้วยังเป็น เนื้อเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงเรื่องราวของเด็กชายที่มีความผูกพันอยู่กับการทำมาหากินกับ ทองทะเลด้านต่าง ๆ และแสดงให้เห็นถึงเด็กชายคนหนึ่งที่มีลักษณะนิสัยที่ดี

สรุปได้ว่า เรื่อง "เด็กชายชาวเด" ตัวละครเอกที่มีบทบาทเด่นเป็นผู้มีคุณลักษณะ
พึงประสงค์ในด้านการรักษาระเบียบวินัย ความสามัคคี ความเสียสละ ความมีเหตุผล
ความซื่อสัตย์ การประหยัด ความเอื้อเฟื้อ และความกตัญญูกตเวที ซึ่งอาจแสดงการปรากฏ
ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ควมรูปร่าง ดังนี้

ตาราง 12 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่น
เรื่อง เด็กชายชาวเด

คุณลักษณะที่ พึงประสงค์ ตัวละครที่มี บทบาทเด่น	การรักษาระเบียบวินัย	ความสามัคคี	ความเสียสละ	ความมีเหตุผล	ความซื่อสัตย์	การประหยัด	ความเอื้อเฟื้อ	ความเมตตากรุณา	ความกตัญญูกตเวที	ความรับผิดชอบ	รวม
รอฮิม	1	3	3	2	1	1	2	-	2	-	15

เรื่อง 13 : หัวใจวงน้อย

เรื่องย่อ

"นิง" เป็นเด็กหญิงตัวเล็ก ๆ กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 2 นิงอยู่กับแม่ และยาย ส่วนพ่อของนิงนินหายไปตั้งแต่แม่ของนิงตั้งครรภ์ ซึ่งขณะนั้นแม่ยังอยู่ในวัยเรียน แต่ยายให้แม่นิงรับผิดชอบและเลี้ยงดูนิงมาจนถึงบัดนี้ นิงมีเพื่อนที่โรงเรียนหลายคน เช่น อวน หึง จอน และจวบแจง อวนนั้นเป็นเด็กชายตัวอ้วน ๆ มีท่าทางขำ คึกขำ หึงเป็นเด็กหญิงที่ฉลาด กล้าพูด และมีความรักเพื่อน จะคอยช่วยเหลือเพื่อนเมื่อถูกรังแก จอนเป็นเด็กชายที่มีปัญหาทางครอบครัวคล้าย ๆ กับนิง คือ พ่อและแม่จอนต่างแยกอยู่ในวัยเรียน หากพ่อจอนไม่ให้ความรักและเลี้ยงดูจอนอย่างยายและแม่ของนิง จึงทำให้จอนก้าวร้าว และชอบรังแกเพื่อน ส่วนจวบแจงเป็นเพื่อนที่เจียม ๆ คอยตามใจเพื่อนเสมอ ที่ข้าง ๆ บ้าน "นิง" มีเด็กชายชื่อ "หมี" อยู่ในครอบครัวที่ยากจน หมียังมีพี่น้องอีกหลายคนที่พ่อแม่ต้องเลี้ยงดู ดังนั้นเมื่อหมีต้องการรถยนต์เด็กเล่นสัก 1 คัน หมีต้องพยายามหาเงินและเก็บออมไว้เอง โดยอาศัยขายของนิงซื้อของและทิ้งขยะ แต่เงินที่หมีเก็บไว้ก็ถูกพ่อและแม่นำไปใช้ทำให้หมีโกรธและเสียใจมาก "นิง" รู้เขาจึงไปขอรยนต์จากอวนเพราะรู้ว่าอวนมีรถยนต์ของเล่นมาก อวนได้นำรถยนต์มาให้นิง จอนเห็นเขาจึงแย่งไปเพื่อจะนำไปบอกครู แต่เมื่อครูรู้ความจริงจากพ่อของอวนก็อนุญาตให้อวนไปรถยนต์นิงนำไปให้หมีได้

เรื่อง หัวใจวงน้อย นี้ พมวัญเขียนต้องการแสดงให้เห็นถึงความรักความผูกพันของเด็กในวัยอนุบาลอีกทั้งต้องการที่จะแสดงให้เห็นถึงความคิดของเด็ก ๆ ที่มีต่อผู้ที่อยู่รอบตัวเขา ไม่ว่าจะเป็นพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดเขา พร้อมกับแสดงให้เห็นถึงข้อควรรับผิดชอบของผู้ใหญ่ พ่อ แม่ ที่เลี้ยงดูเด็กควรจะเป็นผู้นำและตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก อีกทั้งควรเลี้ยงดูเด็กด้วยความรักและความเข้าใจ เพื่อที่เด็กจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี เพราะเด็กจะเป็นเช่นไรนั้นขึ้นอยู่กับผู้ใหญ่และสังคมนั่นเอง

เรื่องหัวใจทรวงน้อย มีตัวละครที่มีบทบาทเด่นคือ "นิง" เป็นเด็กหญิงเล็ก ๆ ที่มี
ความคิด ขาวผุด และมีความรัก ความเอื้ออาทรให้กับเพื่อน ๆ ไม่ว่าเพื่อนในโรงเรียนหรือ
ที่บ้าน ถึงแม้จะมีฐานะต่างกันก็ตาม เมื่ออยู่ในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์พบว่า "นิง" มีคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ดังนี้

1. ความเสียสละ
2. ความซื่อสัตย์
3. ความเมตตากรุณา

1. ความเสียสละ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความเสียสละนั้นพบว่า "นิง" รู้จักจะความเห็นแก่ตัว
ให้ปันสิ่งของแก่คนที่ควรให้ โดยยอมอดในสิ่งที่ตนชอบ เช่น เมื่อคราวหนึ่งจะขอรถยนต์จาก
อวนให้เพื่อน นิงรู้ว่าอวนชอบทานทอดฟัก จึงซื้อมาและแบ่งปันให้อวน ซึ่งจะได้ดังนี้
(สัฟ 2524 : 78 - 79)

...นิงวางกระเป๋าทอดฟักทอดออกมา ถวายว่า "อวนกินทอดฟักไหม"

"เอามาจากไหนนะ"

"แม่ซื้อให้ เราให้อวนเอามั้ยละ เราเดินผ่านหมู่บ้านเลย แล้วเราซื้อใหม่

ก็ได้"...

2. ความซื่อสัตย์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความเสียสละนั้นพบว่า "นิง" มีความซื่อสัตย์ต่อบุคคล
คือ มีความซื่อตรงต่อมิตร โดยประพฤติตรงไปตรงมาไม่คิดคดโกงเพื่อน ดังจะได้จาก เมื่อ
นิงขอรถยนต์จากอวนเพื่อขี่ เมื่อใครถามว่านิงลองเล่นแล้วก็นึกสนุก แต่นิงก็ยังความ
ตั้งใจเดิมไว้คือมอบให้แก่อานี่ไป ไม่คิดจะยึดไว้เป็นของตน ซึ่งจะได้ดังนี้ (สัฟ 2524 :
103 - 104)

...แต่ถ้านิ่งขมาไหม นิ่งบอกอ้วน บอกจอน บอกหนึ่งเขาว่ายงัน แล้วยกบอก

คุณครูบอกพออ้วนควย

ถ้านิ่งไม่ให้ นิ่งก็โกหกเขาซะซี

คุณครูสอนว่าเด็กโกหกเป็นเด็กไม่ดี

นึ่งไม่อยากเป็นเด็กโกหก ไม่อยากเป็นเด็กไม่ดี

พอตีแม่ตึงนึ่งเขาไปกอด บอกนึ่งว่า

"เอาให้พี่เขาไปเถอะ เพราะนึ่งตั้งใจขอเอามาให้พี่เขา พี่น่าสงสาร
อุตสาห์เก็บส탕ค์เอาไว้อีกไม่ได้ขอ ถ้านึ่งอยากได้ นึ่งขอขมเก็บส탕ค์ไว้
วันละไม่กี่บาทก็ซื้อได้ ไม่ลำบากอย่างพี่เขาควยเพราะไม่ยอมทำงานเหมือน
อย่างพี่"

นึ่งเลยว่า

"หนูตั้งใจจะเอาไว้ให้พี่น่ะ แต่หนูอยากเอาให้พี่วันนึงเลย"...

3. ความเมตตากรุณา

ในคานความเมตตากรุณานั้น "นึ่ง" มีความรักใคร่ปรารถนาจะให้อุญเป็นสุข และ
มีความกตัญญูช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถของนึ่ง เช่น เมื่อจวบแจ้งถูกครูดู
เรื่องนึ่งหลบเวลาเรียน นึ่งเกิดความสงสารไม่อยากให้อุญแจ้งโดนตี จึงในเนื้อเรื่อง (สีฟ้า

2524 : 32 - 33)

...นึ่งเป็นเด็กขี้สงสาร เห็นใครถูกดูหรือตี นึ่งก็อดสงสารไม่ได้

แต่นึ่งไม่กล้าพูดหรือถามอะไรคุณครูหรอก เพราะนึ่งกลัวครู กลัวมากเหมือน
เด็กเล็ก ๆ อีกเยอะแยะที่มักจะกลัวครูทั้งนั้น

ความเมตตากรุณาอีกอย่างหนึ่งของ "นึ่ง" ก็คือ เมื่อพี่มาเล่าเรื่องเขาสูญเสีย
ส탕ค์เก็บไว้ชอรถยนต์ไป นึ่งรับฟังด้วยความทุกข์และสงสารพี่ ซึ่งจะเห็นได้จาก
(สีฟ้า 2524 : 53)

"เคาเลย...เลยไม่ได้อะไร...โร...โร...รถเลย...ฮือ...ฮือ..."

เฮอ รูแล้ว หิมจะเก็บเงินเอาไวจะขอของเล่นเอง

ยายของนิงระมายลมหายใจยาว แม่ของนิงเฒ่าอย่างขมขื่น เติ้งไม้หนักขมขื่น
อย่างแม่เลย นิงฟังอย่างเอาการเอางานตามประสาคนที่ยังหัวใจเล็ก ๆ
เหมือนกัน

เมื่อ "นิง" ขอรถยนต์จากอวนแล้ว จอนเห็นเขาและแย่งรถยนต์ไป เพื่อไปฟ้องครูนั้น
นิงและอวนถูกทำโทษให้คิดค่าเมื่อ ส่วนรถยนต์ครูได้อีกไวก่อน นิงมีความสงสารอวนที่ถูก
ทำโทษควยอกทั้งสงสารหิมที่จะขอไต่รถยนต์ ทั้งในเนื้อเรื่อง (สัปดาห์ 2524 : 93)

...ส่วนนิง มองรถยนต์บนโต๊ะครูครวญความเสียดาย ครูครูเขาคงคืนให้อวนไป
แล้วอวนก็คงไม่กล้าเอามาในนิงอีก

สงสารหิมเคา จวนจะไต่รถยนต์แล้วเชียวนา...

จากตัวอย่างที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่า "นิง" มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้าน
ความเมตตา กรุณา

จากการศึกษาเรื่องหัวใจดวงน้อย นี้พบว่า นอกจากจะเป็นเรื่องที่ของการแสดง
ให้เห็นถึงความรักความผูกพันของเด็กในวัยอนุบาลแล้ว ผู้เขียนยังแสดงให้เห็นถึงจิตวิทยา
การเลี้ยงดูเด็กที่ผู้ปกครองและครูควรจะมีเพื่อสร้างให้เด็กเป็นเยาวชนที่ดีในสังคม อีกทั้ง
ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาของเด็กหรือเด็กที่มีปัญหานี้เกิดจากผลของการกระทำของผู้ใหญ่และ
สังคมอีกด้วย สรุปได้ว่า หากดูในแง่คุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้วพบว่า ตัวละครที่มีบทบาทเด่น
มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้คือ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความเมตตา กรุณา ซึ่งจะแสดง
การปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใดควยตารางดังนี้ คือ

ตาราง 13 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากเรื่อง หัวใจดวงน้อย

ตัวละครที่มี บทบาทเด่น	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์										รวม
	การรักษาระเบียบวินัย	ความซื่อสัตย์	ความเสียสละ	ความเมตตา	ความซื่อสัตย์	การประหยัด	ความเอื้อเฟื้อ	ความเมตตา กรุณา	ความกตัญญูเทเวศ	ความรับผิดชอบ	
นุ่น	1	1	1	1	1	1	1	3	1	1	5

เรื่องที่ 14 ลูกป่า

เรื่องย่อ

"เมืองคำ" เป็นเด็กชายชาวป่าอายุประมาณ 14 ปี เขาเป็นลูกของพ่อหลวงอินแก้ว (ผู้ใหญ่นาน) ซึ่งพ่อหลวงมักจะสอนลูกเรื่องการค้ารังชีวิตอยู่ในป่าโดยแนะนำวิธีการจับสัตว์มาเป็นอาหาร วันหนึ่ง "เมืองคำ" ออกดักนกป่า "ยาชิ" เด็กชายชาวกะเหรี่ยงวัยเดียวกับเมืองคำได้ยิงปืนใกล้ ๆ กันทำให้ตกใจหนีไป "เมืองคำ" โกรธมากได้เขย่าราย "ยาชิ" พ่อหลวงเห็นจึงให้เมืองคำขอโทษยาชิ "เมืองคำ" พยายามออกจากบ้านหายาชิเพื่อขอโทษเป็นเวลาหลายวัน และวันหนึ่งเขาออกดักไก่ป่า ยาชิได้ยิงงูเพื่อช่วยชีวิตเมืองคำทำให้ไก่ป่าตกหนีไปอีก แต่เมื่อทั้งสองปรับความเข้าใจกันแล้วก็รักใคร่และคบกันเป็นเพื่อนออกไปล่าสัตว์ด้วยกันเสมอ ยาชิมีความใฝ่ฝันที่จะเรียนต่อเป็นครู พ่อของยาชิจึงมาติดคอพ่อหลวงให้ยาชิสอบชิงทุนพ่อค้า แต่ยาชิสอบแพ "ซุทอ" ทำให้ซุทอได้ทุนการศึกษา แต่พ่อหลวงเห็นว่า ซุทอมีฐานะดีอยู่แล้วจึงวิ่งเต้นใหญ่โตนั้นเป็นของยาชิ ทำให้ซุทอโกรธ คิดว่ายาชิโกงทุน ดังนั้นเมื่อเขาทั้งหลายมาเรียนในเมือง "ซุทอ" ได้สมคบกับ "วิชัย" คอยกลั่นแกล้ง "ยาชิ" แต่เมืองคำคอยช่วยเหลือไว้ ทำให้วิชัยไม่พอใจเมืองคำ วันหนึ่งซุทอได้แกล้งเอานาฬิกาไปซ่อนตรงที่นอนของ "ยาชิ" ทำให้ครูและเพื่อนเขาใจคิดว่า "ยาชิ" ขโมย ดังนั้นยาชินั้นกำลังมีปัญหาเรื่องการเงินเพราะพ่อของยาชิยังไม่ส่งเงินมาให้ ยาชิจึงถูกลงโทษ แต่เมืองคำก็รู้ว่ายาชิไม่เป็นเช่นนั้น เขาพยายามปลอบใจและช่วยเหลือยาชิ โดยให้ยืมบัตรไปทานข้าว ให้ยืมเงินบ้าง วันหนึ่งซุทอป่วยและนอนเจ็บ ยาชิได้นำพาหมไปพบให้ซุทอซาบซึ่งนำใจของยาชิจึงไปสารภาพความผิดกับครู เมื่อปีภาคเรียนยาชิและเมืองคำได้กลับมาบ้านพ่อคือพ่อของยาชิตกหวัยได้รับบาดเจ็บไม่สามารถทำงานอีกต่อไป ยาชิจึงต้องออกจากโรงเรียนเพื่อทำงานแทนพ่อ เมืองคำรู้เขาเขาจึงตั้งใจและพยายามเรียนให้สำเร็จเพื่อจะได้ออกไปเป็นครูแทนยาชิ ให้สมกับความปรารถนาของเพื่อนรักของเขา

จากการศึกษาเรื่องลูกปลา พบว่าเนื้อเรื่องเป็นเรื่องเกี่ยวกับเด็กชายชาวป่า 2 คน มีความรักใคร่ผูกพันซึ่งกันและกัน คอยช่วยเหลือกันเมื่อออกผจญภัยประสพความทุกข์ ถึงแม่เด็กทั้งสองจะต่างเผ่าและมีฐานะต่างกันก็ตาม ดังนั้นตัวละครที่มีบทบาทเด่นในเรื่องนี้ จึงมี 2 คน คือ เมืองคำ และ ยายี

1. เมืองคำ

"เมืองคำ" เป็นเด็กชายวัยรุ่นเขาเพิ่งจะเรียนจบชั้นประถม เขามีโอกาสเขาเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมเพราะฐานะทางครอบครัวเขาคือพ่อสมควร เขาได้พบกับ "ยายี" และคบกันเป็นเพื่อน เมืองคำมียายีช่วยเหลือในเรื่องการเรียนและคอยตักเตือน ในเรื่องความประพฤติที่เมืองคำมักใจร้อนวู่วาม แต่แท้จริงแล้วเมืองคำมีความรักเพื่อน คอยช่วยเหลือยายีเมื่อถูกกลั่นแกล้งและมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการเงิน เป็นต้น เมื่อพิจารณาในค่านคุณลักษณะที่พึงประสงค์คนพบว่า "เมืองคำ" มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายด้าน ดังนี้

1. ความเสียสละ
2. ความเมตตากรุณา
3. ความอดุสาหะ
4. ความกตัญญูกตเวที

1. ความเสียสละ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในค่านความเสียสละนั้นพบว่า "เมืองคำ" มีความเสียสละในด้านการละความเห็นแก่ตัว รู้จักให้อภัยใคร่ให้ ทั้งในค่านกำลังกาย กำลังทรัพย์ และกำลังสติปัญญา เช่น เมื่อ "เมืองคำ" และ "ยายี" ไปล่าไถป่าด้วยกัน ทั้งสองพนันกันว่าใครยิงไถูกุ๊กไกทองเป็นของคนนั้น และเมืองคำยิงไถตัวแรกได้ เมื่อไถตัวที่สองมาเมืองคำไม่ยอมยิงเพื่อจะให้ยายียิงถูก ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขา ดังนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 51)

...แข่งกันอีกไหม เมืองคำ ?" ยาริทา เมืองคำทำหน้าเขย ๆ

"ถ้าแกแพ้ล่ะ ?"

"ไม่แน่นัก ถาชนะล่ะแกจะว่าไง ?"

"โกของชาตัวนี้จะแพ้ให้แกควยเอา แต่ถาชนะล่ะ ?"

"โกกเป็นของแกอีก"

"แกไม่มาสู้ชาโคหรือยาริ หนาไมของชาเร็วกว่าแก"

ชัยนั้นชัยตัวตั้งหากันใหม่ ใบไม้หล่นระเรียวไปพลัดล้อย ไก่ตงคุ้ยเขี่ย
เมล็ดข้าว สะเงอะงะท่าเสียงกุก ๆ ในลำคอเหมือนเชิญชวน ทาจะโกตัวเมีย
เขามาเน ทาทางไก่ตงบอกใหญ่เช่นนั้น แลวกเป็นจริงตามคำคะเนเสียงกุก ๆ
บอกกล่าวมาก่อน ตัวเมียไม่มาสู้หรือสองคนกวาดตามองคำ ไก่ตอเจ้าชูรำปีกโป
นางตัวเมียบอยยิดตระแวงระวังไทด เขามาจนอยู่ในระยะแขน สองคนยกหนาไม
หลิวตาเล็ก แต่แลเมืองคำกลับจดหนาไมลงสลักถูกคอทั้ง ยาริพลอยดของตัวเอง
ลงข้าง

"ทำไมแกไม่ยิงล่ะ เมืองคำ ?"

"ชาโคโกตัวแล้ว ยิ่งอีกก็เป็นของชาอีก แกะทำไมไม่ยิง"...

ความเสียสละอีกอย่างหนึ่งของ "เมืองคำ" ก็คือ การให้ไพร่พลสิ้นแก่เพื่อน ดังจะ
เห็นได้จากเมื่อยาริไม่มีเงิน เมืองคำก็จะแบ่งปันให้ไซ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
รู้จักละความเห็นแก่ตัวของเมืองคำ ดังพฤติกรรมของเขาต่อไปนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 93)

"พอว่าจะมาเยี่ยมชา" เขาพูด "โรงเรียนเปี๊ยะมาเกือบสองเดือนแล้ว พอยัง
ไม่โผล่หน้ามาเลย พอให้เงินชาไวสองร้อยเท่านั้น มันเหลืออยู่สิบหกบาทเองแหละ"

"ของชายังมี เอาให้ชาไซก่อนก็ไต่ยาริ"

"ไว้ให้พอไม่มาจริง ๆ เสียก่อนชาคอยเฝ้า"

เมื่อพ่อของยาชียังไม่นำเงินมาชำระค่าเล่าเรียนและค่าหอพักให้ยาชิตำให้ยาชิต้องใช้บัตรขาวซึ่งแสดงว่ายังไม่ชำระเงินไปรับอาหาร ในขณะที่คนนอนชำระเงินแล้วจะใช้บัตรเหลืองเขามีความอับอายและรู้สึกไม่สบายใจมาก เมืองคำจึงเสียสละให้นำบัตรเหลืองของตนไปใช้ และเขายินดีที่จะใช้บัตรขาวของยาชิตแทน ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาดังนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 135 - 136)

..."เร็วสิยาชิต ไปซักเหลื่อแต่มักหรง"

"ซา...ซา" ยาชิตู้บัตรคิ่นโตะ "แกไปเองละอะ ซาไม่กินละ"

"ไม่กินก็หิวแฮะ"

"แกกินเองละอะ ซาไม่หิว"

"ไม่จริงหรอยาชิต" เมืองคำมองบัตรขาวของเพื่อน "แกเอาบัตรขาวไม่ได้"

ชำระเงินต่างหาก เอาบัตรเหลืองของซาไปสิ"

"แล้วแกละ ?"

"ซาใช้บัตรขาวของแกก็ได้"

เมืองคำยั้บัตรของตัวเองให้เพื่อน แล้วดึงบัตรขาวมา...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เมืองคำมีความเสียสละ โดยเขารู้จักให้บัตรพยาสินให้เป็นของตนให้แก่เพื่อน สรุปลikeว่า เมืองคำเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความเสียสละ

2. ความเมตตากรุณา

ในด้านการเมตตากรูณานั้นจะเห็นได้ว่า ถึงแม้ "เมืองคำ" จะเป็นเด็กชาวป่า อาศัยการล่าสัตว์เพื่อยังชีพก็ตาม แต่นั่นเป็นการกระทำเพื่อการอยู่รอดของชีวิต แต่ที่แท้จริงแล้ว "เมืองคำ" จะมีจิตใจเมตตากรูณาปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสุข และอยากช่วยให้เขาพ้นจากความทุกข์ทรมาน เช่น เมื่อเมืองคำเห็นยาชิต ถูกวัชชวังแกและกลันแกลง เขาก็จะออกมารับและปกป้องยาชิต ดังในเนื้อเรื่อง (มาลา คำจันทร์ 2527 : 100 - 101)

... "แล้วมันหนักกะโหลกอะไรของแก วิชัย ?"

"อย่าเลือกเมืองคำ ไม่ใช่เรื่องขงฉิ่ง"

"แต่ยาชีเป็นเพื่อนกู"

"เป็นเพื่อนหรือเป็นพอมึงวะ"

"ไอ..."

เมืองคำเลือกขึ้นหน้าจนรอนฐากมือเขาหากัน โดยไม่รู้ตัว ยาชีกลัวจะเกิดเรื่อง
รับคิงแซนเพื่อนแยกทางออกมา วิชัยดูย่น้ำลายตามหลัง"

"ไหนแน่จริงซักรายเถอะว่า กูอยากเจอคนจริงนั๊ก"

"มึงแน่สักแคไหนวะ" เมืองคำสลับหลักหันมาเผชิญหน้า "แน่จริงมึงเอากะกู
ไหมละ ? อย่าก็แตรังแกคนไม่คู่ขวัญ"

จากพฤติกรรมที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า แม่เมืองคำจะเป็นคนที่ใจร้อน
วูวาม แต่เมื่อเขาเห็นการกระทำของผู้อื่นที่ไม่ถูกต้องควมการกลั่นแกล้งรังแกคนที่อ่อนแอให้
เสมอ เขาก็จะรู้สึกเคียดแค้นและเขาช่วยเพื่อนในพ้นจากการกลั่นแกล้งนั้น นอกจากนั้น
ความเมตตาการุณาอีกอย่างหนึ่งของเมืองคำก็คือ เขาจะช่วยผู้พลบใจ เมื่อพบเห็นผู้อื่นได้รับ
ความลำบากเคียดแค้น พรหมทั้งเขาช่วยเหลือเท่าที่ตัวของเขาจะสามารถทำได้ เช่น ตอนที่
ยาชีเป็นทุกข์กังวลเรื่องเขาไม่มีบัตรเหลืองสำหรับแลกอาหารรับประทาน เมืองคำก็ช่วยปลดปล่อย
ทั้งยังชี้แนะแนวทางที่ควรปฏิบัติให้ยาชี เพื่อให้ยาชีคลายจากความทุกข์ ความวิตกกังวล
จากเรื่องบัตรเหลือง และเรื่องที่พูดกล่าวหาว่ายาชีขโมยนาฬิกา เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้จาก
พฤติกรรมของเขาดังนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 157 - 158)

... "แกไม่ยิ้มเลย เอาแต่เหม่อ ๆ จนครูทัก ยิ้มบ้างสิ"

"ซาไม่สบายใจ"

"เรื่องซุทอ เรื่องบัตรขาวควย" ยาชีถอนใจยาว "มีแต่เรื่องร้าย ๆ ซุ่มอกซา"

จน... จนซาไม่อยากเรียนอยากเล่นอะไรแล้ว"

"เรื่องซุทอ แกจะทำอย่างไร ?"

ยาสีฟันหน้า "หัวขานนี้ต่อไปหมก ครูให้เวลาซาหนึ่งเคอน คงไม่ทันหรง
ซาไม่ยอกคคยอกอานอะไรแลว มีแคแกเทานนี้ทรูวา ซาไมไคทำเทคนอนซา
ไมเชอ ซาไมรูจะไปหาหลักฐานที่โนน"

"ทำไมแกไมบอกครู เรืองกางเกงโน เรืองสมุด ปากกาทันกอยตามตามทุกแก?"

"ไม่มีประโยชน์หรงเมืองคำ มีแคแกเทานนี้ทรู คนอื่นไมรู มันไมมีน้ำหมกหรง"

"ซาอยากชวยแก แกไมรูจะชวยอย่างไร" เมืองคำถอนใจเออากใหญ่ "เอางี้

ดีกว่า แกไชบัตรเหลืองของซา ซาไชบัตรซาของแก"

"ซาไมเอาหรงเมืองคำ มันเหมือนเอาเบรียบแกเกินไป"

"แกเป็นเพื่อนซา ไมเป็นไรหรงยาสี..."

จากตัวอย่างข้างตน แสดงให้เห็นว่า เมืองคำเป็นผู้นักคิดขณะฟังประสงคาน

ความเมตตากรุณา

3. ความอดสาหะ

ในคานความอดสาหะนั้น พบว่า "เมืองคำ" มีความพยายามอย่างเข้มแข็งเพื่อให้
บรรลุความสำเร็จ ทั้งในคานการงาน และการเรียน โดยเมืองคำจะมีความอดทน ซ้นยากมัน
และไม่ทอดยทอดอุปสรรค ดังเชน เมื่อซาออกไปตักนกกักโกนนั้น ซาตองอดทนรอเป็นเวลานาน
กวาจะไคแต่ละตัว และการที่ซาไปเก็บแมงมัน (มคชนิดหนึ่ง) มาให้พอของซาไว้ประทาน
ซาตองอดทนตอการที่โคนแมงมันกัก ซึ่งจะเห็นไคดังนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 68)

...เมืองคำเมื่อซาหากัน เพราะถูกแมแมงมันกักจนคั่นคะเขอไปหมก มันคือการ
แลกเปลี่ยน แกซายังไม่รูจักคำนี้หรง เมืองคำก็เชนเดียวกับเด็กพันมาทั่ว ๆ ไป
หลายสิ่งหลายอย่างซาซาใจก็ แต่เรียกไมถูก ซารูวาเมื่อจะกินแมงมันกักต้องแลกกับ
การถูกกักจะกินน้ำหวานจากฝั่งกตองเสียงตอการถูกฝั่งตอย ทุกสิ่งไคมาควยการ
แลกเปลี่ยนงั้น...

ความอดสาหัสอีกอย่างหนึ่งของ "เมืองคำ" นั่นคือ การขยันหมั่นเพียรในด้านการเรียน จะเห็นได้ว่าเมืองคำรู้ตัวเขาดีว่าเขาเรียนไม่เก่ง ในตอนแรกเขาก็ไม่ชอบการเรียนนัก แต่เมื่อเขาเห็นตัวอย่างจากยาสีและได้รับคำสั่งสอนอบรมจากพ่อของเขา ทำให้เมืองคำมีความมานะ และพากเพียรในการเรียนเพื่อให้สำเร็จไปในที่สุด ด้วยการดูมาอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน ในเวลากลางคืน ขณะที่เพื่อน ๆ ต่างเข้านอนกันแล้ว ซึ่งจะได้เห็นใจดังตัวอย่างต่อไปนี้

(มาลา คำจันทร์ 2527 : 132)

..."เมืองคำจะไปในไหน ร"

"ข้าจะทบทวนหนังสือ" เมืองคำยิ้ม เกอ ๆ "ดึก ๆ อย่างนี้เงียบดี ข้าคอยครูเรื่อง"

ยาสีหัวเราะคิกคัก

"พรุ่งนี้ตะวันกงขึ้นทางตะวันตกกระมัง"

ที่ห้องประชุมชั้นล่างปีกใหม่ก็ แสดงว่าไม่มีคนแล้ว สวิตช์ไฟอยู่ข้างฝา เมืองคำ กดแฉะ แสงไฟของหลอดเรืองแสงแวบ ๆ ขึ้น เมืองคำนั่งเกาข้อเท้าหนึ่งและยาสีก็ หย่อนก้นลงอีกฟากหนึ่ง

"เปิดเทอมหนักกูแก่แปลกไป"

"แปลกยังไง"

"มีการอ่านหนังสือทบทวนเสียด้วย ครูยังแอบชมเลยว้าเกดังใจศิษย์"...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเมืองคำมีความพากเพียรพยายาม ในด้านการทำงานและการเรียนให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี สรุปได้ว่าเมืองคำมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความอดสาหัส

4. ความกตัญญูกตเวที

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความกตัญญูกตเวทีนั้นพบว่า "เมืองคำ" เป็นผู้มีความรู้สึกสำนึกในบุญคุณของผู้คนที่ทำประโยชน์ให้ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ครู หรือเพื่อนก็ตาม โดยเขาจะมีความสำนึกในบุญคุณ แล้วเขายังหาโอกาสที่จะตอบแทนบุญคุณของผู้คนต่อเขา เมื่อเขามีโอกาส ดังเช่น

เมื่อยาชิมีเรื่องเดือดร้อนเพราะถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ลักพาตัวเด็ก เมืองคำจึงมีความวิตกกังวลไปควย เขาพยายามช่วยเหลือยาชิด้วยการปลอมโยน และการกระทำอื่นที่เป็นการช่วยเหลือยาชิเท่าที่เขาจะทำได้ และเมื่อใคร ๆ ถามถึงสาเหตุที่เขาคอยช่วยเหลือยาชิ "เมืองคำ" ก็ได้ชี้แจงว่าเป็นเพราะ "ยาชิ" เคยช่วยชีวิตเขาไว้เมื่อนานมาแล้ว ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 148 - 149)

..."ยาชิเป็นอย่างไบบ้างเมืองคำ ?"

"มันไม่ลงมาหรอก มันอาย"

เมืองคำเขาของปัสสาวะ เพื่อนคนนั้นทำธุระเรียบร้อยแล้วกำลังล้างมือและส่องดูเงาหน้าตัวเองอยู่ เขามองเมืองคำในกระจกพลาสมาถามขึ้น

"แกกับยาชิรักกันมากหรือเมืองคำ ? ไปไหนก็ไปควยกัน ทำอะไรก็ทำควยกัน"

เมืองคำมาล้างมือข้าง วัจนกลางหนาแล้วเดินชายเสื้อยืดอกออกเซ็ค เขาพูดเบา ๆ
แต่จริงจัง

"ยาชิมันมีบุญคุณกับผม มันยังงูใหม่ มันช่วยเหลือเรื่องการเรียนใหม่"...

จากที่กล่าวมาแล้วเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า "เมืองคำ" มีความกตัญญูกตเวที และในเนื้อเรื่องยังมีการปรากฏอีกหลายครั้งที่แสดงให้เห็นว่าเมืองคำมีความกตัญญูกตเวที เพียงแต่ไม่สามารถยกตัวอย่างให้เห็นได้ชัดเจนเท่านั้น

จากการศึกษาเรื่อง "ลูกปลา" พบว่านอกจากเนื้อเรื่องจะแสดงให้เห็นถึงการดำรงชีวิตของชาวป่า และความใฝ่ฝันในความสำเร็จก้าวหน้าในชีวิตของเด็กบ้านป่าแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงความรัก ความผูกพันของเด็กวัยรุ่น 2 คน ที่คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ห่วงใยอาทรในอีกฝ่ายหนึ่งชาติให้เต็ม ดังนั้น ตัวละครที่มีบทบาทเด่นคนหนึ่งคือ "เมืองคำ" จัดเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ตามตัวอย่างที่ได้อธิบายมาแล้ว

2. ยาชิ

"ยาชิ" เป็นเด็กชายชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่เรียกตนเองว่า "ป่าเกอะยอ" ยาชิ เป็นเด็กที่มีฐานะทางครอบครัวยากจน เขามีความใฝ่ฝันในวัยเยาว์ว่าจะเป็นครู เพื่อกลับมาสอนเด็กในหมู่บ้านและพัฒนาหมู่บ้านชาวเขาของตนให้มีความก้าวหน้า เขามีความขยันหมั่นเพียร รักหนังสือ ในขณะที่เดียวกันก็มีความขยันขันแข็ง ช่วยพ่อแม่ และครอบครัวทำงาน มีความเชื่อฟังในคำสอนของพ่อแม่และรักเผ่าพงศ์ของเขามาก แต่เมื่อเขาเข้าใช้ชีวิตในโรงเรียนประจำแล้ว เขาประสบปัญหาทางการเงินที่ทางครอบครัวไม่สามารถส่งให้เขาได้ทัน และการกลั่นแกล้งของเพื่อนร่วมเผ่าเดียวกันกับเขาทำให้เขาเกิดความรู้สึกท้อแท้และเบื่อหน่าย หลังจากพี่ของเขารับการบาดเจ็บหลังเคาะจากการตกเขา ยาชิจึงต้องออกจากโรงเรียนไปในที่สุด แต่เมื่อพิจารณาในแง่คุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้วพบว่า "ยาชิ" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายด้านดังนี้

1. การรักษาระเบียบวินัย
2. ความเสียสละ
3. ความมีเหตุผล
4. ความซื่อสัตย์
5. ความอดุสาหะ
6. ความเมตตากรุณา
7. ความกตัญญูกตเวที

1. การรักษาระเบียบวินัย

ในด้านการรักษาระเบียบวินัยนั้นพบว่า "ยาชิ" เป็นผู้มีระเบียบวินัยในด้านการรักษาระเบียบ กิริยา รู้จักการควบคุมกิริยามารยาทให้อยู่ในระเบียบ อีกทั้งได้มีความประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมกับบุคคล โอกาส และเวลาด้วย เช่น เมื่อพ่อได้นำยาชิไปฝากครูให้ทวนวิชาเพื่อเตรียมสอบเข้าชั้นสูง ครูและพ่อได้สนทนากันเกี่ยวกับเรื่องของเขา ยาชิก็มิได้เขาไปร่วมรับฟัง

หากนั่งฟังห่าง ๆ ทั้งนี้เพราะเขารู้ว่าควรปฏิบัติตนอย่างไรแก่ผู้มีพระคุณ ซึ่งจะเห็นไฉนดังนี้
(มาลา คำจันทร์ 2527 : 55)

...ยาชิลงมาสมทบด้วย เขานั่งคอยฟังเรื่องราวใหญ่ๆ ที่ผู้ตกกันอยู่ห่าง ๆ ไม่ใช่เรื่อง
เลียดหยามหรือเลียดมารยาทอะไรหรอกสำหรับชุมชนที่ถือว่าเด็ก ๆ เรียนรู้จากผู้ใหญ่
การพูดคุยถกเถียงกันถือเป็นการเรียนรู้รูอย่างหนึ่ง...

และ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 59 - 60)

...เทียนดูกลมเผ่าใหม่ ครูหันไปสนใจกับข้อความที่อ่านค้างและยาชิลก็จจจจกับ
หนังสือในมือกระทั่งเสียงดังลงเกือบสิ้นเสียงจึงหยุดพัก ครูไ้ยาชิลนอนรวมเคียงด้วย
แต่เด็กชายสมัครใจจะนอนกับพี่มากกว่า ระหว่างครูกับศิษย์ แม่จะสนิทสนมกัน
อย่างไร แท้ก็เป็นการไม่สมควรที่ศิษย์จะตีตัวเสมอครู เขาคิดอย่างนั้น...

การรักษาระเบียบวินัยอีกอย่างหนึ่งของยาชิล คือการควบคุมความประพฤติของตนให้
ถูกต้องตามข้อบังคับ และกฎที่ตกลงไว้ เช่น เมื่อเมืองคำเมือหนายการเรียนและคิดจะหนีโรงเรียน
กลับบ้าน แต่ยาชิลทบทวนไว้ ซึ่งจะเห็นไฉนดังนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 101 - 110)

... "พรุ่งนี้วันเสาร์ แกกับข้ากลับกลับบ้านไหม ?"

"กลับบ้านหรือ" ยาชิลง ๆ "กลับได้ใจ ไม่มีผู้ปกครองมารับอาจารย์ไหมให้
กลับหรือ"

"ก็หนีไปเฉย ๆ ซี้ อาจารย์ลพไม่อยู่ อาจารย์วสันต์กับคนอื่น ๆ ไม่ตรวจหรือ
พวกครูพี่เขาเคยเห็นกันหลายคน"

"ข้าไม่เอาหรือทำอะไรนอกกฎนอกกรอบมันไม่สบายใจ"

"โอ้เว้ย..." เมืองคำเกาหัว "แกมันขี้ขลาดแล้วเลย อะไร ๆ ก็กลัวไปหมด"

ยาชิลายหน้า

"ไม่ใช่กลัวหรือเมืองคำ ข้าขี้เกียจอยู่ที่หลัง เมื่ออาจารย์จับได้แกกับข้าหนีหวัง
ขัดสวมนกันข้าไม่ลง"

"แต่ข้าคิดถึงบ้าน" เมืองคำหาขมิ้นลง "อยู่ที่นั่นหาไม่ความสุขเลย มันก็คิดถึง
เป็นใจข้าจะหนีกลับไปให้ได้ ถึงที่สุดข้าก็ไม่กลับมาอีกเท่านั้นแหละ"

"เมืองคำ "

ข้าขี้ขลาดมือเพื่องปลดปล่อยประโลม เมืองคำจึงไปคืนหนึ่ง ข้าขี้ขลาดก็

"เมืองคำ อีกไม่ถึงเดือนโรงเรียนก็ปิดเทอมแล้ว หน่ออีกนึกเดียวเท่านั้นแหละ
แกจะมาไต่ต่งนานแล้ว ทำไมไม่หน่ออีกนึก เชื่อข้าเถอะ"

จากตัวอย่างที่กล่าวนั้นแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่า "ยาหิ" เป็นผู้มีความรู้และ
พึงประสงค์ในด้านการรักษาระเบียบวินัย

2. ความเสียสละ

ในค่านความเสียสละนั้น พบว่า "ยาหิ" มีการเสียสละโดยการให้เงินผู้พิการให้
ควยกำลังกายและกำลังสติปัญญา โดยเฉพาะในทางด้านการให้ทางกำลังสติปัญญานั้น "ยาหิ"
มักจะช่วยเหลือให้แก่เพื่อนสนิท คือ เมืองคำด้วยการแสดงความคิดเห็น ช่วยแก้ไขปัญห
เดือดร้อน และช่วยเพิ่มพูนความรู้แก่เพื่อน ตามกำลังสติปัญญาของตน เช่น เมื่อเมืองคำมีปัญห
เรื่องการเรียน "ยาหิ" ก็จะเสนอตัวช่วยเหลือแนะนำ ซึ่งจะได้เห็นได้ดังนี้ (มาลา คำจันทร์
2527 : 90 - 91)

..."แกไม่เบื่อบางหรือ ยาหิ ?"

"ยังหรอก ขายังไม่เบื่อ"

"ข้าไม่อยากเรียนเลย ไม่เห็นมีอะไรสนุก"

"หาอะไรทำดีจะได้ไม่เบื่อ"

"ทำอะไร ?" เมืองคำถอนใจเอือก "จะไม่ทำอะไรก็ได้ ปากก็ไม่มี หนาไม่ก
ไม่มี"

"ก็ทำการบ้านสิ อ่านหนังสือ ทำรายงานก็ได้"

"ข้าเรียนหนังสือไม่รู้เรื่องหรือยาชิ" เมืองคำทำหน้าขมขื่น "ข้าบอกแล้ว
 ข้าเรียนไม่เก่ง ข้าไม่อยากเรียนแต่พวกบังคับให้ข้ามาเรียน"
 "ข้าจะช่วยอธิบายอันที่แกไม่รู้เรื่องก็ได้นะเมืองคำ"

การเสียสละอีกอย่างหนึ่งนั้น "ยาชิ" มีความเสียสละให้กับบุคคลทั่วไปไม่เลือกว่า
 ผู้นั้นจะเป็นเพื่อน หรือผู้สร้างความเดือดร้อนให้แก่เขาก็ตาม เป็นการให้ทางใจ ซึ่งหมายถึง
 เขาไม่อาฆาตจองเวร และช่วยเหลือผู้นั้นเมื่อมีโอกาสดังนั้น เมื่อผู้ทอป่วยเป็นไข้ในค่ำคืนหนึ่ง
 ของฤดูหนาว ผู้ทอมีความรู้สึกลัวหนาวมาก และยาชิก็เสียสละผ้าหมของตนให้กับผู้ทอ ซึ่งจะ
 เห็นได้จาก (มาลา คำจันทร์ 2527 : 158 - 168)

...ผู้ทอเอาผ้าไปนอนห่มตัวเป็นถุงผ้า ยังหนาวอยู่ อยากมีผ้าหมอีกสักผืน
 อยากกลับไปบ้านมันและมีแม่ดูแลเอาใจใส่ในความเค็ม ๆ เพราะพิษไข้เขามองเห็น
 แม่คลีผาคุดมาให้เขา ผ้าหมทอลายขาวสีชาวลือน แล้วความง่วงงุนก็เขามาครอบงำ
 จนผล็อยหลับไป

ผู้ทอคิดว่าตัวเองฝัน แต่เมื่อตื่นในตอนเช้าผ้าหมก็ยังอยู่ ผ้าหมทอลายขาวมี
 แถบเหลืองแดงทั้งสองข้าง...

และ

... "เป็นอันว่า นาฬิกาเธอไม่ได้หายหรือสุนทร ?"

"ครับอาจารย์" ผู้ทอมองหน้าอาจารย์ขงขานถาม "ผมแกลงเอาไปหูกที่ตู้ฟั้น
 ผมเก็บเอาของของคนอื่นไปหูกที่นั่นหลายอย่าง ผมอยากไหม้ถูกจับได้และถูกไล่ออกหอ
 ผมรำยกับมันมาตลอด แต่ยาชิไม่เคยตอบโต้ผม ผมทำมันข้างเดียวผมไม่สบายใจ
 ข้าเมื่อคืนผมจับไขมันยังเอาผ้าหมมาห่มให้ผม ผม...ผมแพ้ใจมัน"

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า "ยาชิ" มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
 ในด้านความเสียสละ

3. ความมีเหตุผล

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความมีเหตุผลนั้น พบว่า "ยาคี" เป็นผู้มีความสามารถในการใช้ปัญญา ในการประพจน์ปฏิบัติ รู้จักไตร่ตรองใช้ความคิด ไม่หุนหันเหือใจง่าย ๆ เช่น เมื่อเขาได้ทุนศึกษาต่อในเมืองนั้น เพื่อนบ้านเตือนว่าให้ระวังคนในเมือง แต่ยาคีก็มีเหตุผลของตนว่าจะไปเล่าเรียนไม่ได้ไปหาเรื่องกับผู้อื่น ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 79)

..."จะไปเรียนหนังสือวันนี้นหรือยาคี ?"

"ไปสมัครยังไม่เรียนหรอก โรงเรียนยังไม่เปิด"

"ไม่กลัวหรือยาคี ?"

"กลัวอะไร ?"

"เขาวาคนเมืองมันใจร้าย ชอบชกต่อยตีกัน แกไม่กลัวหรือ ?"

"ข้าไปเรียนหนังสือไม่ได้ไปหาเรื่องใคร คนเมืองคงไม่ชกต่อยข้าหรอก"...

ความมีเหตุผลอีกอย่างหนึ่งของ "ยาคี" คือ เมื่อเขาถูกวิชัยและพวกกลั่นแกล้งเมืองคำโค่นแะให้เขาตอบโต้บ้าง แต่ยาคีมีเหตุผลส่วนตัวว่า ถ้าเป็นเรื่องทอดกลั่นใด ก็ควรจะอดกลั้นไว้ และคิดว่าคนเราไม่ควรมีเรื่องซึ่งกันและกัน แสดงให้เห็นว่า "ยาคี" เป็นผู้มีเหตุผล รู้จักควบคุมอารมณ์ และมีสติยับยั้งชั่งใจ ดังในเนื้อเรื่อง (มาลา คำจันทร์ 2527 : 102 - 103)

..."ขำใจไม่คี่เลย"

"ทำไมวะ ?"

"ถ้าครูรู้ว่าแกกับวิชัยมีเรื่องกันต้องถูกตีแน่ ๆ"

"ก็กลัวอะไร"

"แต่แกจะเจ็บเพราะข้า"

"เรื่องเล็ก" เมืองคำพูดหยิ่ง ๆ แล้วหันมาจ้องหน้าเพื่อน "ยาคี ทำไมไม่แกล้งลงให้อาวุธมันน่ะ ?"

"ข้าไม่อยากเป็นเร่ร่อนกับใคร"

"แกคงอินดี้กันเถอะมันจะดีออกแล ตูจะไยยชิ คินกมมอกม สิบนิ้วเท่ากัน
กลัวอะไร"

ยาชิถอนหายใจหนัก ๆ สีนหน้าปรากฏแววสับสนขัดแย้ง

"แกพูดถูก สิบนิ้วเท่ากันกลัวอะไร แต่เมืองคำ"

"อะไร ?"

"ข้า...ข้าไม่รู้จะพูดอย่างไร คินมือพวกขามี่ไวทำงาน ไม่ค่อยไวชกต่อยกันหรอก
พอสาสอนไม่ให้เร่ร่อนกับใคร ออกได้คราวออก"

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่า "ยาชิ" มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้าน
ความมีเหตุผล

4. ความซื่อสัตย์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความซื่อสัตย์นั้นพบว่า "ยาชิ" เป็นผู้มีการประพฤติปฏิบัติ
อย่างตรงต่อความเป็นจริง คือมีความรู้สึกนึกชอบชั่วดี มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด
เช่น เมื่อ "เมืองคำ" ให้ยาชิรับทรัพย์เหลือของเขามาไปรับอาหาร แต่ยาชิไม่ยอมเพราะคิดว่า
เขาหลอกคนอื่นใดแต่หลอกตนเองไม่ได้ ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 135 - 136)

..."ไม่จริงหรือยาชิ" เมืองคำมองบัตรขาวของเพื่อน "แกอย่ารับบัตรขาวไม่ได้
ชำระเงินต่างหาก เอาบัตรเหลือของข้าไปสิ"

"แล้วแหละ ?"

"ข้ารับบัตรขาวของแกได้"

เมืองคำยักบัตรของตัวเองให้เพื่อนแล้วดึงบัตรขาวมาจากยาชิอ้างดังเดแล้ว
คืนบัตรเหลือให้เพื่อน เมืองคำมองง ๆ

"ทำไมอีกละ ?"

"ชาติคีลินใจจะเมืองคำ ขำไข้วทรวงเหลือของแกอาจหลอกแมครวไค้ แทหลอกตัวเองไมไค้ เอาบัทรวงเหลือของแกคืนไปเถอะ ขำไม้อยากหลอกตัวเอง"

5. ความอดสาหัส

ในคานความอดสาหัสนั้น "ยาชี" มีความขยันหมั่นเพียรและพยายามทั้งในคานการทำงานและการเรียน โดยมุ่งให้งานและการเล่าเรียนนั้นบรรลุผลสำเร็จ ดังจะเห็นได้จากการที่พ่อของยาชีสนทนากับครูถึงความอดสาหัสขยันหมั่นเพียรของยาชี (มาลา คำจันทร์ 2527 : 54)

..."ฝนทาจะคืนะครับ ?"

"ก็หวังกันอยางนั้นแหละครู คนคอยอยู่กับฟ้ากับฝน ปีไค้ฝนแล้งพวกเราก็ออดอยาก ปีไค้ฝนคึกกินเต็มปาก เต็มท้อง มันลำบากนะครู ผมถึงอยากให้อู้นั้นเรียนมีความรู้ เป็นครูเป็นบา"

"ยาชีเรียนดีอยู่แล้วครับ" ครูบอก "เขาชอบอ่านหนังสือมากกว่าชอบเตะบอลกับเพื่อน ๆ หนังสือของผมเขาก็เอาไปอ่านแทบไม่ค้างแล้วครับ"

"มันແກ່ที่ແກ່นอง การงานมันก็อยู่หรือครู แด่เผดอเป็นไมไค้ มันต้องหยิบหนังสือมาอ่านทุกที่..."

ความอดสาหัสอีกอย่างหนึ่งของ "ยาชี" คือ เมื่อโรงเรียนปิดภาคเรียน "ยาชี" ก็พยายามขยันขันแข็งช่วยพ่อแม่ทำงาน เพื่อจะได้เงินไปเป็นค่าใช้จ่ายในการเรียนของตนและเป็นการแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ด้วย ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 168 - 170)

...ลานบ้านตากเกลื่อนไปควยเปลือกไม้ คนที่เรียก "เตอะสัสอ" แคนหนังสือเรียววชะเฒ กิลินเผ่ครอนแดหอนคนละคุดลงไปหมค ยาชีกับพ่อสะพายกระตูลคนละใบขวานคนละเล่ม พวกกันไปถึงป่าเย็นเพื่อตากเปลือกไม้ชนิดนี้มา มันมีราคามากสามารถขายเป็นเงินเป็นทองได้ กระตูลหนึ่งจุไค้ไม่ตำกว่ายี่สิบกิโล ตากในแห้งก็แล้วอาจเหลือสักห้ากิโล เอาไปส่งให้พ่อทอไคราคากิโลละสองบาทสามสิบ

"เราต้องเร่งหาเปลือกไม้ไผ่มา ๆ " พอบอก "อีกหน่อยฝนคงปลุกข้าวไร
เราไม่มีเวลา"

"เราจะเปลี่ยนกระตุใหม่ จะแบกไผ่มากกว่านี้อีก"...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า "ยาชิ" มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความอดุสาหะ

6. ความเมตตากรุณา

ในด้านการเมตตากรณานั้น พบว่า "ยาชิ" เป็นผู้มีเมตตากรุณา ปราบปราม
ที่จะให้ผู้อื่นเป็นสุขและคิดช่วยผู้อื่นพ้นทุกข์โดยไม่หาไม่ทุบตีทำร้ายสัตว์ ถึงแม้เขาจะต้องการ
นำมาเป็นอาหารก็ตาม เช่น เมื่อเขาไปล่าไก่ป่ากับเมืองคำ และทางพันกันว่าใครยิงได้
ไก่ต้องเป็นของผู้นั้น เมืองคำไม่ยิงเพราะต้องการเสียสละให้เป็นของ "ยาชิ" ส่วน "ยาชิ"
ไม่ยิงเพราะเห็นว่ามันเป็นไก่แม่ลูกอ่อน คงจะเห็นได้จากเนื้อเรื่อง (มาลา คำจันทร์

2527 : 51)

..."ทำไมแกไม่ยิงละ เมืองคำ ?"

"ซาได้ไก่ตัวแล้ว ยิงอีกก็เป็นของซาอีก แกละ ทำไมไม่ยิง ?"

"แกดูนี่สิ"

ยาชิบ่นปาก เสียงกุก ๆ ในลำคอด้งมาจากไก่ป่า แท้จริงมันหาใช่ไก่สาวไม่
แต่กลับมีลูกเจี๊ยบอีกฝูงหนึ่งตามติด ตัวกลม ๆ อ้วนกะปุกหลุกร่องจิบ ๆ แฉบ ๆ
แม่ไก่หาเสียงเตือนลูกไม่ให้เดินตาม ตัวเองยืนปากจิกเมล็ดข้าวก่อน เมื่อเห็นว่า
ไม่มีอันตรายใด ๆ จึงให้สัญญาณแกลูก เด็กชายสองคนสบตากันและยิ้มให้แกกัน
มันคือความรู้สึกอันยิ่งใหญ่ของพวกเขา ยิ่งใหญ่กว่าการยิงไก่เจ้าป่าชนิดใด ๆ ตัว
เสียอีก...

นอกจากนี้ "ยาชิ" ยังมีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนถึงแม้จะถูกเพื่อนรังแก เขาก็ไม่ถือโทษ
โกรธเคืองแต่กลับเมตตาไ้ให้เพื่อนนั้นจะทำความเดือดร้อนให้ เช่น เมื่อยาชิพบเมืองคำในครั้งแรก

เขาทำให้โกปาลีเมืองคำจะจับหนีไป เมืองคำโกรธเขาทุบตี เขาเตะเขามิโกโกรธคอม
ทั้งยังยิงงูเพื่อช่วยชีวิตเมืองคำ ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (มาดา คำจันทร์ 2527 : 26)

"เออ แกจะเอาอย่างไรกะชา โอยาคี ?"

ยาคีไม่ตอบ เขาชี้ไปที่กิ่งไม้เหนือหัวเมืองคำ พอเด็กชายเงยหน้ามอง เด็ก
หยดหนึ่งก็แฉะถูกแกมยาคีพูดสำเนียงไม่ชัดนัก

"แกัวแต่ยิงโก แกไม่รู้หรืองูกำลังจะฉกแก"

เมืองคำเงยหน้าอีกครั้ง งูเขียวหางไหม้ตัวหนึ่งหัวหายไป เหลือแต่ลำตัวรัดพัน
กิ่งไม้ มันคลายขนดกแผ่และลง เมืองคำมองงู มองหน้าโออย่างสลับกัน

"แกช่วยชีวิตชาไว"

"ขามี่ป็น ขาไมรูจะทำอย่างไรเลยยั้งน"

"ถ้าชาเป็นแก ขาไม่ยิงงูหรอก"

ยาคีขมวดคิวงง ๆ

"แกพูดอะไร ขาไม่เข้าใจ ?"

"ชาเตะแก เขาทำให้แกเจ็บ ทำไมแกยังมาช่วยชาอยู่อีก ?"

"ข้าก็ไมรูหรอก" ยาคีสาหยหน้า "ชารูแควาช่วยโคกวรช่วย พอชาสอนไว

อย่างนั้น..."

ความเมตตาการุณาอีกครั้งหนึ่งของ "ยาคี" ก็คือ เขาแฉเมตตาให้ผู้ที่ทำความเดือดร้อน
ให้แกเขา เขาไม่โกรธเคืองพรมทงอภัยและพยายามหาสาเหตุว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น เช่น
เมื่อพูดถกถาวหายาคีเป็นผู้ถูกนำพิภา เขาก็พยายามปรับความเข้าใจกับผู้ที่พูด ว่าทำไมจึง
กลั่นแกล้งเขา และเมื่อเขาเห็นผู้ที่เจ็บป่วยกำลังหนาวสั่นผาหมของเขาคือ ซึ่งจะเห็นได้
ดังนี้ (มาดา คำจันทร์ 2527 : 156 % 157, 160)

..."รพอ ขาขอพูดกับแกหน่อย"

"ขาไม่มีอะไรจะพูดกับแก"

"แต่ทำไม ชุทขอชาม ชะไปทำอะไรให้แก ? ทำไมแกเกลียดชานัก ?"

ชุทไม่ตอบและหลบตาลง ยาชิตู้คืออีก

"นาฬิกาแกหายจริงหรือ ?"

"แกถามทำไม ?"

"ทำไมไม่เคยเป็นคนอย่างนั้นแกดู ทำไมไม่เคยรักของแก"

"ทำไมไม่เคยรัก" ชุทกอดอกตา "เมื่อไหร่จะไปไหน ยาชิตู ?"

"เตะบอลที่สนาม" ยาชิตูตอบ "ชุท แกยังไม่ตอบเลยว่าทำไมถึงเกลียดชานัก"

"ทำไมไม่เคยเกลียดชานัก"

"แต่แกไม่เคยยอมพูดกับชานัก แกคิดว่าชาน่าเกลียด"

"ชาน่าเกลียด"

"ไม่เกลียดแล้วไปเถอะ ชุท แกกับชาน่าเกลียดด้วยกัน สายเลือดเดียวกัน
ชาน่าเกลียดว่าชาน่าเกลียดไม่เคยสอนแกให้รักตัวเองเหมือนชาน่าเกลียด ไม่เคยสอนให้ช่วยเหลือกัน
หรือ ชาน่าเกลียดโกรธชาน่าเกลียดเพราะเรื่องนั้น แกเองก็รู้ว่าชาน่าเกลียดทำอะไรไม่ช่วยชาน่าเกลียด
แต่...เอาเถอะแกจะช่วยเหลือชาน่าเกลียดหรือไม่ชาน่าเกลียด บางที บางทีแกก็น่าเกลียดชาน่าเกลียด แก
อาจคิดว่าไม่ใช่พวกเดียวกัน"

และ

"ครับอาจารย์" ชุทมองหน้าอาจารย์ด้วยความ "ผมกำลังเอาไปฝากใครสักคน
ผมเก็บเอาของของชาน่าเกลียดไปฝากชาน่าเกลียดหลายอย่าง ผมอยากให้ชาน่าเกลียดรักชาน่าเกลียดและรักชาน่าเกลียด
หรือ ผมรักชาน่าเกลียดตลอดแต่ชาน่าเกลียดไม่เคยตอบโตผม ผมทำมันข้างเดียวผมไม่สบายใจ
ชาน่าเกลียดเมื่อคนชาน่าเกลียดจับชาน่าเกลียดยังเอาชาน่าเกลียดมาหาผม ผม...ผมแพ้ชาน่าเกลียด"

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่า "ยาชิตู" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใน
ด้านความเมตตา กรุณา

7. ความกตัญญูทเวที

ในคานความกตัญญูทเวที จะเห็นว่า "ยาศิ" มีความรู้สึกสำนึกในบุญคุณของผู้มีพระคุณ โดยการสำนึกในพระคุณและไม่ต้องการให้ผู้มีพระคุณเดือดร้อนเพราะเขา เช่น เมื่อยาศิรู้ว่าทางบ้านต้องลำบากในการทำงานหาเงิน เพื่อส่งให้เขาเรียนหนังสือ ยาศิมีความทุกข์ทรมานกังวล จึงจะเห็นได้ต่อไปนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 163 - 164)

... "ซา ซาไม่อยากเรียนหนังสือแล้วเมืองคำ"

"อะไรวะ ?"

"ซาพูดจริงนะเมืองคำ"

"ก็แกอยากเป็นครูไม่ใช่หรือ ?"

ยาศิมองเงาบิดเบี้ยวในน้ำ ถอนหายใจเฮือกใหญ่

"ซาอยากเป็นแต่คงไม่ได้เป็นหรอก แกรูไหมเพราะบัตรเหลืองเล็ก ๆ แฉกเดียวพอซาต้องขายข้าวถึงเจ็ดสิบถึง ซาไม่สบายใจ"

"เจ็ดสิบแปดสิบแล้วจะเป็นอะไร ?"

"บ้านซาพาซาใครได้ไม่เกินร้อยห้าสิบถึง" ยาศิลุกขึ้น "ร้อยห้าสิบ แต่ซาเอามากินคนเดียวทั้งเจ็ดสิบ เหม่นหน่าอีกเจ็ดสิบ แล้วพอแม่ซาจะกินอะไร ซาส่งสารพอกับแมตองมาลำบากเพราะซา"...

นอกจาก "ยาศิ" จะไม่ต้องการให้พ่อแม่ต้องลำบากเพราะเขาแล้ว เขายังหาโอกาสทดแทนคุณพ่อแม่ โดยทำให้ผู้มีพระคุณนั้นสุขใจมากยิ่งขึ้นเนื่องจากความขยันหมั่นเพียรในการทำงานและการเล่าเรียน ยังยังไม่ทำตนให้เป็นหนี้เสียเสียแกว่งศรตระกูล และเมื่อผู้มีพระคุณประสบอุบัติเหตุ เขาก็ทดแทนพระคุณโดยออกจากโรงเรียนมาเลี้ยงดูพ่อของเขา ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 173 - 174)

... "ผู้เป็นพ่อหลับตาลง พ่อผมลงมาก ออกหอบ ๆ สะทอนขนลงเห็นใครงแหมะจะ

ทุกข์ พ่อตกหายแล้วเสียหลังลูกไม่ได้ เขาก็พาขายพาพอส่งโรงหมอหมอเงินพันกว่าบาท

พออยู่ที่นั่นรวมยี่สิบกว่าวันก็กลับมานได้ หมอบอกว่าอีกสักหกเดือนอาจดูเงินได้ แต่
จะทำงานหนักไม่ไ้ตลอดชีวิต

"ยาชิ"

"อะไรพอ ?"

"แกเสียใจไหม ?"

"ไม่หรอกพอ" ดูชายสาวหนา ขาโตแล้ว พอเลี้ยงขาจนโต ขาจะเลี้ยงพอบ้าง"

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า "ยาชิ" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้าน
ความกตัญญูกตเวที

จากการศึกษาเรื่องลูกป่า พบว่า ยาชิเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หลายด้าน คือ
การรักษาระเบียบวินัย ความเสียสละ ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ ความอดุสหาหะ ความเมตตากรุณา
และความกตัญญูกตเวที ซึ่งสามารถแสดงการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ "ยาชิ" และ
"เมืองคำ" คอยตารางคังนี้

ตาราง 14 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาท เ่น
เรื่องลูกป่า

ตัวละครที่มีบทบาท เ่น	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์	การกระหาย	ความกล้า	ความเฉลียว	ความเมตตา	ความซื่อสัตย์	การประหยัด	ความอดทน	ความเมตตา	ความกล้าหาญ	ความซื่อสัตย์	ความกล้าหาญ	รวม
เมืองคำ	-	-	4	-	-	-	1	3	1	-	-	-	9
ยาพิ	2	-	3	3	1	-	2	4	2	-	-	-	17
รวม	2	-	7	3	1	-	3	7	3	-	-	-	26

เรื่อง 15 จดหมายถึงลูก

เรื่องย่อ

เรื่องจดหมายถึงลูก เป็นจดหมายที่พ่อและแม่เขียนถึงลูก เมื่อรู้ว่า ผู้เป็นแม่เริ่มตั้งครรภ์ จนกระทั่งถึงเมื่อลูกคลอดออกมาแล้ว ซึ่งผู้เป็นพ่อเลวเอาใจพยายามทะนุถนอมแม่อย่างดีที่สุด พ่อลูกจะได้อบอุ่นและเติบโตตามพัฒนาการของเด็ก อีกทั้งเขาได้คงซอลูกตั้งแตอยู่ในครรภ์ด้วย นอกจากนี้พ่อยังได้เล่าสิ่งพบเห็นต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และเหตุการณ์ในสังคม พร้อมทั้งสอดแทรกความคิดเห็นในเรื่องการเป็นคนกล้าคิดกล้ากระทำในสิ่งที่เหมาะสม เพื่อเป็นการสอนลูก

จากการศึกษาเรื่องจดหมายถึงลูกนี้ เป็นเรื่องที่ไม่มีตัวละคร เกิดมีบทบาทเด่น และลักษณะของเรื่องเป็นเรื่องราวในรูปแบบของจดหมาย ซึ่งเหตุการณ์ได้ถูกเล่าเพื่อให้ลูกรับรู้ถึงความรักของพ่อและแม่ที่มีต่อลูก อีกทั้งยังสร้างความหวังถึงอนาคตของลูกว่าจะต้องเป็นคนดี

ดังนั้นเรื่องจดหมายถึงลูก จึงไม่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่นอยู่เลย

เรื่องที่ 16 : บองหลา

เรื่องย่อ

"บองหลา" เป็นเด็กชายกำพร้าอยู่กับยาสองคน เขามีเพื่อนสนิทชื่อเอียค ที่อยู่บ้านใกล้กัน เรียนหนังสือชั้นเดียวกัน และมักจะชวนกันไปเล่นจนดึกดื่นเสมอ บองหลาเป็นเด็กที่มีความซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียรทั้งในด้านการเรียนและการทำงาน จนเป็นที่รักใคร่ของเพื่อนบ้าน ครูและทุกคนที่รู้จักเขา ในการสอบปลายปี ชั้น ป.4 เมื่อเขาสอบได้ผลการเรียนดีเป็นที่ 1 ของเขาที่อยู่ในเมืองจึงมารับเขาไปเรียนหนังสือ ทำให้เขาต้องจากเอียคเพื่อนสนิท ยา และลุงแดงเพื่อนบ้าน ผู้อาร์ทิมจะทำของเล่นและอาหารให้กินเสมอ ๆ ไป แต่บองหลาได้สัญญากับเพื่อน ๆ และตัวเองว่า จะไม่มีวันลืมหมู่บ้าน และทุกสิ่งทุกอย่างในหมู่บ้าน ทั้งเขายังตั้งใจว่าจะกลับมายังหมู่บ้านที่เป็นถิ่นกำเนิดของเขาด้วย

จากการศึกษาเรื่องบองหลา พบว่า เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงความผูกพันรักใคร่ของเด็กชายคนหนึ่งกับเพื่อนสนิท ยา เพื่อนบ้าน และถิ่นกำเนิดของเขา โดย "บองหลา" ซึ่งเป็นตัวละครที่มีบทบาทเด่นของเรื่องเป็นผู้อุทิศตนเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย แต่เขามีความซื่อสัตย์พยายามทั้งด้านการเรียน และการงานอื่น ๆ โดยมียาเป็นผู้นำสั่งสอนให้ประพฤติในทางที่ถูกควร รวมทั้งตัวของบองหลาก็เป็นคนที่ไม่มีความคึกคะนองตัวเองแล้ว ดังนั้นจะเห็นว่าบองหลาเป็นผู้อุทิศตนที่พึงประสงค์ในด้านต่อไปนี้

1. การรักษาระเบียบวินัย
2. ความเสียสละ
3. ความมีเหตุผล
4. ความซื่อสัตย์
5. ความกตัญญูกตเวที
6. ความเมตตากรุณา

1. การรักษาระเบียบวินัย

ในด้านการรักษาระเบียบวินัยนั้น จะเห็นได้ว่า "บองหลา" เป็นผู้รักษาระเบียบวินัย เป็นอย่างถึงแมกฎระเบียบนั้นจะเป็นกฎที่ขงขึ้นโดยผู้เลี้ยงดูเราก็คง เช่น เมื่อควมมีเงิน ทำนุทวัคใน "วันทึ" ซึ่งจะมีการเล่นพนันชนิดต่าง ๆ โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ร่นเดียวกับบองหลา และเอยคเพื่อนสนิทพากันไปเล่น แตบองหลากัไมยอมเล่นกับเพื่อน ๆ เพราะเป็นขอทวมของยา คังจะเห็นไคคังนี้ (พม นัศพทฤษ 2525 : 60 - 61)

...เอยคตละจากทานังโกงโกงรวบวง หันหน้าทางบองหลาที่นคอยู่รอบนอก โดยไมยอมแทงเพื่อกันนั้นแหละ บึงวันนีเขาไคเงินจากอาทเป็นเจานายป้าไม นัมาตังสับบาทแล้ว กูสักรอน ๆ มีอยู่ไมนอย แตค้ค่อนเจียคชาคของยาท หามเล่นการพนันกัยมอทธิพลพอที่จะหักควมอยากันนไคไค

เขาเองกัไมเขาใจในเหตุผลในคำทวมของยาเพื่อกันรูแตเพียงวาทายารู ยาจะทองคำทนิเขาอยางรุนแรง และเขาไมต้องการให้เกิคเหตุการณเช่นนชน ยาเพียงมอควา การฝึกเล่นการพนันทุกอยางนเป็นสิงไมค้และจะเพาะสร้าง นิสัยไมค้เช่นนไปจนถึงตอนเป็นผูใหญ่ จะท้ให้ชีวิตไมมีอนาคค และตคเขาตู่ มงของควมเป็นมาปหนาและจะทองตคนรคเมือตอนตายแล้ว

เขารูสักรอวณกรอยางทียาเคยเลาให้ฟังอยู่ไมนอย คังนั เขาจิงกัจะ ไมฝาค้นขอทวมของยาเสมอมา...

คังนัจะเห็นไคว่า "บองหลา" เป็นผู้รักษาระเบียบวินัย

2. ควมเสียสละ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในควมเสียสละนั้น จะเห็นไคจากการที่บองหลาไค เสียสละแรงงาน กำลังกายของเขาช่วยท้งานเพื่อกันอื่นโดยที่ผูอื่นมิไคขอรอง หรือวานให้ ช่วยกระทำเลย แตเป็นควมสมัครใจที่จะช่วยเหลือผูอื่นควมตนเอง คังเช่น ในตอนท้ไคไร ๆ

ก็พากันไปลงแช่ที่บ้านนาคำพา บองหลากไคตามลุงแดงไปคุยพร้อมกับเอี้ยก บองหลาไคเดินตามรอยไคของลุงแดงเพื่อจับปลาที่ไหลมาตามร่องไคให้เอี้ยกไปแกงกิน แดงก็ให้เห็นถึงการมีน้ำใจและความเอื้อเฟื้อของบองหลาที่สละแรงงานเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาคั้งนี้ (พนม นันทพฤษ 2525 : 134)

...แกงหยวกกวดวยปากำลังหมกกรุ่น เจ้าเอี้ยกทำเป็นเจ้ากัเจ้าการไปจับที่วางหมอลาวหมอลาง บองหลาภูควั้นหวังจะได้กินตีนไก่ในแกงที่เจ้าตัวรอมมาแต่ไหนแต่ไร บองหลานั้นยังลงไปเดินตามร่องไคเช่นนี้ อย่างน้อยก็จะตองไคจับปลาหมอหรือปลาคูกันอย ๆ ที่จะไม่ลื่นตามร่องไคบาง

และก็เป็นอย่างนั้น เพียงชั่วไม่นานเจ้าก็สามารถจับปลาหมอไคเกือบสิบตัว เขาเอามันร่อยเขาเป็นพวงไคร ๆ ภูควาแกงควเผ็ดปลาหมอไคห้าอันอย ๆ เขาไว้นนอรอยถึงใจ แต่บองหลาไม่กินปลา คั้งนั้นเขาจึงคิดว่าเขาเอาปลาพวงนี้ให้เจ้าเอี้ยกเพื่อให้นาคูเป็นแม่ไปแกงกิน

3. ความมีเหตุผล

"บองหลา" เป็นผู้รู้จักใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรองโดยใช้วิธีแห่งประชาธิปไตย ประกอบด้วยการยอมรับการคิดพิจารณา การใช้วิธีการแห่งปัญญา ดังเช่น เมื่อเขาขึ้นชั้น ป.4 ครูประจำชั้นไคไคใหม่การเลือกตั้งหัวหน้าชั้น ครูไคไคให้เขาเสนอความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งหัวหน้าชั้น ซึ่งบองหลากไคไคเหตุผลแข็งแรงว่า ผู้ที่เป็นผู้นำคนอื่นควรมีความสามารถหลาย ๆ ด้าน มีความรับผิดชอบ ฯลฯ จึงจะเห็นไคจากข้อความต่อไปนี้ (พนม นันทพฤษ 2525 : 117)

...บองหลาเงยหน้าขึ้น มองคนถนัดหน้าหน้าขมิ้ม ๆ อยู่หน้าห้อง พร้อมกับลุกขึ้นยืน จากนกเอี้ยงชนชา ๆ เนียบ ๆ คามนิสัย

"ผมว่าคนที่จะเป็นผู้นำคนอื่นต้องมีความสามารถหลาย ๆ ด้าน มีความรับผิดชอบ มีความรู้ในหน้าที่การงานที่จะต้องทำ แล้วก็ต้องเป็นคนเห็นแก่คนอื่นเท่า ๆ กับที่เห็นแก่ตัวเองครับ...

"บองหลา" ยังเป็นผู้รู้จักสาเหตุในการชั่ง ซึ่งเหตุผลนี้เป็นเหตุผลที่เกิดจากความคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ แล้วจึงตัดสินใจเสนอความคิดนั้น เช่น เมื่อครูประจำชั้นสอนเรื่องคอกเบี้ย แล้วโดยบรมแนะนำว่าการคิดคอกเบี้ยนั้นไม่ดี ซึ่งบองหลาเห็นด้วย แล้วได้ชั่งเหตุผลให้เอี้ยก้งถึงความคิดของตนเองว่าการกู้เงินไม่ควรจะเสียคอกเบี้ยและคนเราควรมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นับเป็นการรู้จักใช้ความคิดพิจารณาเหตุผลอย่างเหมาะสม ดังข้อความต่อไปนี้ (พนม นันทพฤษ 2525 : 119)

..."กฤษณ์แกล้งสอนเรื่องคอกเบี้ย เรื่องบุญคุณใครบางคนนะ แต่แกล้งบอกว่าการคิดคอกเบี้ยเป็นสิ่งไม่ดี"

"ก็ไม่ใช่จริง ๆ นี่นา...ข้าก็เห็นด้วยกับแกฮว่าเราควรฟังพากันดีกว่า ไม่เห็นเธอบางคนนิยมเงินเขมานิดเดียว แต่ต้องเสียคอกเบี้ยตั้งมากมาย..."

"กฤษณ์ของเขากตองให้คอกเขาสิ...ใครจะให้มันเปล่า ๆ "

เอี้ยก้งยังย้ำความเห็นของตัวเอง

"แต่ฮว่าไม่คั้นะ...ข้าก็ไม่รู้เหมือนกันว่าทำไมจึงคิดยั้งๆ ตอนนั้นยังคิดเหตุผลไม่ออก แต่คิดว่าการมีคอกเบี้ยทำให้คนรวยเอาเปรียบคนจนได้มากขึ้น ปกติคนจนก็ถูกเอาเปรียบอยู่แล้ว คูอย่างยาซซิด อุตสาห์ไปหาซื้อฟูลทั้งหลายบาน เงินกันหลายแหง แล้วคตองมานั่งแยก นั่งนับอีก แ่พวกทนายรับอ้อมมีรมา มาถึงก็ขอเอาเลย ยาวๆมันเอาไปขายไคกำไรเฉย ๆ ทั้งครั้งละหลายบาทโดยไม่ตองออกแรงอะไรเทาไร ไคกำไรมากกวายาเสียอีก..."

"พวกทนายขอฮว่าเป็ดอกก็เหมือนกัน เอ็งเห็นไหมละ มาถึงกชนเอา ๆ ชื่นรดแล้วกหายไปเลยเขาวนนั้นเอาฮว่าไปขายเมืองนอกโนนไคราคาดีกวาคณบานเราขายไคมันตั้งสามสี่เทา ไคกำไรสวนที่พวกพอกาไคนั้นฮว่ากเหมือนกับคอกเบี้ยนั้นแหละ ฮ่าจึงว่าทศฐมทรวงสอนว่าการหยีงมีคอกเบี้ยอยู่เป็นสิ่งที่ผิด..."

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า "บองหลา" เป็นผู้ให้เหตุผลและรู้จักใช้เหตุผลชั่งประอบความคิดของตน

4. ความซื่อสัตย์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความซื่อสัตย์นั้น จากการศึกษาเรื่องบองหลาพบว่า "บองหลา" เป็นผู้มีคุณสมบัติโดยมีการประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมตรงต่อความเป็นจริง และตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ ตลอดจนและผู้อื่น ในด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเองจะเห็นได้ว่า "บองหลา" มีความรู้สึกรับผิดชอบ มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด ไม่คล้อยตามพวกที่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย ทั้งยังมีความมั่นคงต่อการกระทำดีของตนเอง ดังจะเห็นได้จากตอนเพื่อน ๆ ของบองหลา รวมทั้งเียนเคเพื่อนสนิทของเขาพากันเล่นการพนัน ในวันสงกรานต์ และเียนเคชวนบองหลาให้ร่วมเล่นการพนันด้วย แต่บองหลาก็ไม่ร่วมเล่น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ของบองหลาต่อตนเองและคำสอนของยา ดังพฤติกรรมของเขาต่อไปนี้ (พนม นันทพฤษ 2525 : 60 - 61)

...เียนเคจะจากทานังโก้งโก้งรอบวง หันหน้ามาทางบองหลาที่ยืนอยู่รอบภายนอก โดยไม่ยอมแหง ที่จริงก็อยากแหงเหมือนกันแหละ ยิ่งวันนี้เขาได้เงินจากอาที่เป็นเจ้านายป่าไม่นานมาตั้งสิบบาทด้วยแล้ว ก็รู้สึกรอน ๆ มีอยู่ไม่น้อย แต่คำเตือนเย็บขาดของยาห้ามเล่นการพนัน ก็ยังมีอิทธิพลพอที่จะหักความอยากนั้นไว้ได้

เขาเองก็ไม่เข้าใจเหตุผลในคำเตือนของยาเหมือนกัน รู้แต่เพียงว่าถ้ายาจะต้องตำหนิเขาอย่างรุนแรง และเขาก็ไม่ต้องการให้เกิดเหตุการณ์เช่นนั้นขึ้น

ยาเพียงบอกว่าการฝึกเล่นการพนันทุกอย่างนั้นเป็นสิ่งไม่ได้ และจะเพาะสร้างนิสัยไม่ดีเช่นนั้นไปจนถึงตอนเป็นผู้ใหญ่จะทำให้ชีวิตไม่มีอนาคต และตกเขาสู่บ่วงของความบาปหนา และจะต้องตกนรกเมื่อตอนตายแล้ว...

"บองหลา" ยังมีความซื่อสัตย์ต่อบุคคล คือ มีความซื่อตรงต่อมิตร โดยการเตือนสติและแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เช่น เมื่อเขาเห็นเียนเคเียนเอามือระวางขาวเล่น เขาก็เตือนให้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องว่าไม่ควรกระทำเช่นนั้นเพราะอาจทำให้เขาเสียหายและไม่ใช่ว่าการกระทำที่ดี ซึ่งจะเห็นได้จากดังนี้ (พนม นันทพฤษ 2525 : 39)

...เอี้ยซึ่งใส่เสื้อสีก็มาป่านโหล เดินตามหลังของหลา ชนิดมีอยู่ไม่สุข เขา
เอามือระวางขาวที่กำลังจะกลายจากเขียวเป็นเหลืองไปตลอดทาง จนของหลาหัน
มาเตือน

"เอ็งอย่าเอามือระวะสิ เมื่อกี้ลูกแกมันจะร่วงหมด ยาเคยบอกนี่หว่า...มันบาป
นางชนิดไม่ชอบ...แล้วต่อไปเอ็งจะจนจะไม่มีข้าวกิน..."

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า "ของหลา" มีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและ
ผู้อื่น

5. ความกตัญญูทเวท

จากการศึกษาเรื่องของหลา พบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความกตัญญูทเวทดังนี้
"ของหลา" เป็นผู้ทรูสำนึกในบุญคุณของผู้อื่นหมั่นทอเขา และโต้ตอบแทนบุญคุณผู้พระคุณเมื่อเขา
มีโอกาส เช่น ลุงแดงเพื่อนบ้านผู้อารีของเขาได้ความเอื้ออารีต่อเขาบ่อย ๆ โดยการทำของเล่น
ให้ ทั้งยังสอนและแนะนำเขาในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนและความเป็นอยู่ แะอาหาร
ให้เขา เป็นต้น เมื่อของหลามีโอกาสเขาได้นำเงินที่เขาสะสมมาซื้อของให้ลุงแดงเป็นการ
ตอบแทนบุญคุณ ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (พนม นันทพฤษ 2525 : 66)

"ไม่รู้วาลุงแดงจะכיใจมันนะ..."

เสียงของเอี้ยกตเปรียบขึ้นดัง ๆ กระซอกเอาความคิดของเค็ชชากลับมาอีกครั้ง
แล้วเขาก็กระซิบของในถุงที่ถือไว้ในมือแน่นเข้าอีก

ผาขาวมาสีน้ำเงินขาวลายตาหมากรุก ราคา 12 บาท สงบนิ่งอยู่ในนั้น

เขาเกิดความรู้สึกอยากเห็นสีหน้าของลุงแดงตอนที่เปิดของออกดู อยากดูว่าแกจะ
รู้สึกอย่างไร เหมือนกับที่เอี้ยกตสงสัย เคี้ยวเอะคงใคร่ หนากราน ๆ นั้นคงมองเขา
ทั้งสองควยความตกใจ สนเทห์ และชื่นชมเป็นแน่

แล้วเค็ชชาก็ขมอยู่ในหน้าคนเดียว พร้อมกับรู้สึกว้า วันวางปี่นี้ ผิดกับปี่ก่อน ๆ
ที่เขาเพียงได้สนุกอย่างเดียวเพราะปี่นี้เขาได้รู้จักเรื่องทดแทนบุญคุณคนดี ๆ อย่าง
ลุงแดงอีกควย...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาและจากการศึกษาเรื่องของหลาพบว่า บองหลาเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความกตัญญูทเวที

6. ด้านความเมตตากรุณา

ในด้านความเมตตากรุณาพบว่า "บองหลา" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความเมตตากรุณา โดยบองหลาจะไม่ฆ่าสัตว์ ทำร้ายหรือรังแกสัตว์ ดังเช่น เมื่อเขาขอร้องให้ ย่าซื้อขางหนึ่งสติกให้เขา ย่าทงว่า อย่าไปยุ่งนก และบองหลาได้ตอบว่าเขาต้องการหนึ่งสติก เพื่อยังผลไม้ ไม่ใช่เพื่อฆ่าสัตว์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเขาไม่เคยคิดจะทำร้ายและทรมานสัตว์ ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาดังนี้ (พนม นันทพฤษ 2525 : 328)

...เมื่อ ย่าซื้อหนึ่งสติกให้บองหลาเพราะรักไม่ได้และกับเรื่องการฆ่าสัตว์ บองหลาปฏิเสธว่า เขาต้องการหนึ่งสติกไว้ยังผลไม้มากกว่าเขาไม่ได้ใช้ยุ่งนก

"ผมไม่ได้ยุ่งนกหรือฆ่า ถึงยุ่งก็ยังไม่ถูก...ไอ้เอ๊ยคนโน้นยุ่งนกเป็นสิบแล้ว ลุงแดงท่ายุ่งบอกว่าเป็นกลางฝ่ายฉันตัดขาด มีฉันจึงแน่ ผมยังไม่เคยถูกเลยสักตัว...ไว้ยุ่งพวกลูกทอนลูกผสมแซมแค่นั้นแหละ...แล้วเพื่อนก็มันทุกคน..."

"จำได้ว่าเขาตอบคำบนของย่าไปอย่างนั้น แล้วเขาก็ไม่ได้อีกสักนกเขาไม่เคยยุ่งนกได้เลยสักตัว ไอ้เอ๊ยคนนั้นว่า เขาทำบาปไม่ขึ้น..."

จากตัวอย่างที่กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นว่า "บองหลา" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้าน ความมีเมตตากรุณา

ดังนั้นจากถาวรสรุปได้ว่า เรื่องของหลา นี้ตัวละครที่มีบทบาทเด่นเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการรักษาระเบียบวินัย ความเสียสละ ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ ความกตัญญูทเวที และความเมตตากรุณา ซึ่งแสดงให้เห็นในรูปตารางดังนี้

ตาราง 15 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละครที่มี
บทบาทเด่น เรื่องของหลา

ตัวละครที่มี บทบาทเด่น	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์	การรักษาระเบียบวินัย	ความสุจริต	ความเสียสละ	ความเข้มแข็ง	ความซื่อสัตย์	การประหยัด	ความอดทน	ความเมตตา กรุณา	ความกตัญญู	ความรับผิดชอบ	รวม
ของหลา		2	-	3	2	2	-	-	1	1	-	12

๗ ๗ ๗ ๗
เรื่องท 17 เพื่อนแท้

๗ ๗
เรื่องย่อ

"นิม" กระต่ายน้อย ออกไปกินหญ้ากับแม่ที่ทุ่งหญ้าใหญ่ แม่ของนิมถูกหมาป่าจับกิน ทำให้นิมต้องอยู่คนเดียว วันนั้นเกิดไฟไหม้ป่า นิมพยายามหนี แต่หนีไม่ไหวเพราะเท้าได้รับบาดเจ็บ "แกน" ลิงลมไคช่วยพาหนีไปอยู่ป่าใหญ่อย่างมีความสุข ทั้งสองอยู่ด้วยกันในถ้ำต่อมา "ลิวลม" นกกระต่ายน้อย เพื่อนเก่าของแกนที่ถูกมนุษย์จับไปหนักกลับมาได้ และได้ถึงความไว้วางใจของมนุษย์ให้แกนและนิมฟัง พร้อมทั้งเตือนภัยที่จะเกิดจากมนุษย์ ต่อมาไม่นานพวกพรานป่าล่าสัตว์ไคเข้ามาสำรวจป่าเพื่อตัดไม้และจับสัตว์ไปขาย เขามาถึงป่าใหญ่ที่นิมและเพื่อนอยู่ "นิม" ถูกกับดักของนายพรานเหล่านั้น "แกน" และ "ลิวลม" พยายามช่วยจนล้มหลุดออกมาได้ นายพรานจึงยิงแกน แกนรู้ว่าตัวไม่รอดจึงขอรองให้นิมและลิวลมหนีไปอยู่ป่าลึก

จากการศึกษาเรื่อง "เพื่อนแท้" นี้พบว่า เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงความรัก ความผูกพันอย่างแนบแน่นของสัตว์ทั้งสาม โดยต่างก็มีความเสียสละให้แกกัน พึ่งพาอาศัยกัน และมีความสามัคคีกัน ถึงกับยอมเสียสละชีวิตเพื่อช่วยเหลือปกป้องเพื่อน ยามเมื่อเพื่อนพบอันตราย นอกจากนี้ผู้เขียนยังมุ่งให้เห็นคุณค่าของป่า การสงวนรักษาทรัพยากรไว้อย่างดี

สรุปได้ว่าเรื่อง เพื่อนแท้ถึงแม้จะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่บ้างก็ตามหากตัวละครนั้นเป็นสัตว์ที่ผู้เขียนพยายามสื่อให้ความรู้สึกรักใคร่แบบคนขึ้นมา จึงไม่อาจจะวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์จากตัวละครที่เป็นสัตว์ได้ ทั้งนี้เพราะไควางจุดมุ่งหมายของการศึกษาคนควาวิจัยครั้งนี้ว่าจะศึกษาพฤติกรรมจากตัวละครได้ทั้งหมดบาทเคน

เรื่องที่ 18 จดหมายถึงคุณยายภาค 3

เรื่องย่อ

เก๋ ฟาง นก เป็นเด็กหญิงที่ใช้ชีวิตอยู่ในอเมริกา โดยที่บิดาเป็นแพทย์ และมารดาเป็นนักเขียน เก๋ ฟาง นก จึงเขียนจดหมายเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นในอเมริกาให้คุณยาย ซึ่งเป็นภริยาท่านทูต ในประเทศอียิปต์ รับรู้ เรื่องที่เล่ามักเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเรียน การท่องเที่ยวไปยังที่ต่าง ๆ ในประเทศอเมริกา การได้พบเห็น การจัดเทศกาลงานประเพณีต่าง ๆ ของชาวอเมริกา เช่น วันฮาโลวีน วันคริสต์มาส เป็นต้น

จากการศึกษาเรื่อง จดหมายถึงคุณยาย พบว่า นอกเหนือจากการเล่าเรื่องที่บรรดาหลาน ๆ ได้พบเห็นให้คุณยายแล้ว ยังสอดแทรกความคิดเกี่ยวกับการยิมนิรมในชนบทนิยมประเพณีไทย ปกป้องการเคารพและนับถือศาสนาพุทธ ทั้งยังแนะนำการใช้ชีวิตอยู่ในต่างแดนอีกด้วย ดังนั้นเมื่ออยู่ในแง่คุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้วไม่พบเห็นเด่นชัดนัก เช่น มีแต่รักเป็นคำสอนของผู้ใหญ่ให้ความรักชาติความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ เป็นต้น

เรื่องที่ 19 ลูกหลานโหนด

เรื่องย่อ

"เคซ" ลูกชายของคุณมาดาม เจ้าของฟาร์มแห่งหนึ่งเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ และปลูกพืชไว้มากมาย "เคซ" เลี้ยงหลานไว้มาก เขาดีใจมากที่ขณะนี้หลานกำลังจะฝึกลูกหลานให้เขา เขาหวังว่าเขาจะได้ลูกหลานเลี้ยงสัตว์ ในวันขึ้นปีใหม่นั้นเองลูกหลานได้ฝึกออกจากโซมาเพียงตัวเดียวและใช้ไปอนึ่งในนาหมค เคซจึงเรียกลูกหลานของเขาว่าลูกหลานโหนด เคซมีความรักและเอ็นดูลูกหลานโหนดมาก เขาคอยดูแลให้อาหารและคอยระวังเหตุร้ายต่าง ๆ ไม่ให้เกิดขึ้นกับลูกหลานของเขา ต่อมาลูกหลานโหนดเริ่มเติบโตเป็นลูกหลานหนุ่ม วันหนึ่งได้เกิดมีอายุใหญ่พัฒนาและได้พาเอาลูกหลานโหนดไปตกยังเกาะกลางแม่น้ำ มันต้องเผชิญกับสัตว์ร้ายอยู่ในเกาะหนึ่งวันเต็ม ๆ และในวันรุ่งขึ้นมันได้ขึ้นเสียงหาบรอกที่เพิกัด ๆ มันพยายามว่ายน้ำไปหาและที่นั่นมันได้พบหลานสาว มันถูกใจมาก และเมื่อคุณมาดามรู้เขาและไปรับมันมา ลูกหลานโหนดก็มีความสุขอย่างมาก ในที่สุดคุณมาดามจึงพามันไปหาหลานสาวตามเดิม

จากการศึกษาเรื่อง ลูกหลานโหนด พบว่า เป็นเรื่องราวของลูกหลานตัวหนึ่งที่เกิดขึ้นท่ามกลางความรักของพ่อแม่ และคนเลี้ยงดู ที่เขาพยายามคอยเอาใจใส่ดูแล ปกป้องภัยอันตรายต่าง ๆ โดยผู้เขียนแสดงให้เห็นถึง ความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก และความรักใคร่ห่วงใยของผู้เลี้ยงดู คือ "เคซ" เมื่ออยู่ในคานคุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้วพบว่าตัวละครที่มีบทบาทเด่นในเรื่องนี้ คือ "เคซ"

"เคซ" เป็นเด็กชายวัยจบชั้นประถม เขามีความรับผิดชอบในหน้าที่ คือ คอยดูแลสัตว์เลี้ยงที่พ่อของเขามอบหมายหน้าที่ ทั้งยังมีความรัก ความผูกพันกับลูกหลานโหนดตัวนี้เป็นพิเศษ เพราะมันเป็นลูกหลานตัวแรกของเขา เขาจึงดูแลมันอย่างดี ดังนั้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์พบในตัวเคซมีเพียงสามด้านเดียว คือ ความเมตตา กรุณา

เด็กน้อยคนหาเงินแน่ใจ จึงหันไปบอกพ่อกว่า
 "พ่อ หานหาย พ่อ หานหาย..." เสียงของเขาจะด่าจะดัก ใครคงหาขโมย
 มันไปเสียแล้วเมื่อคืน ไร หานของนม...."

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่า "เคช" ตัวละครที่มีบทบาทเด่นในเรื่อง
 ลูกหานโหนด เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในค่านิยมเมตตากฎา ซึ่งสามารถแสดงการปรากฏ
 ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ควยตาราง ดังนี้

ตาราง 16 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่น
 เรื่อง ลูกหานโหนด

ตัวละครที่มี บทบาทเด่น	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์	การรักษาระเบียบวินัย	ความสามัคคี	ความเสียสละ	ความเมตตา	ความซื่อสัตย์	การประหยัด	ความอดทน	ความเมตตากฎา	ความกตัญญูเทเวศ	ความรับผิดชอบ	รวม
เคช		1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2

เรื่องที่ 20 : หุ่ยส้อกอและเพื่อน

เรื่องย่อ

"หุ่ยส" เป็นเด็กลูกครึ่งไทยอเมริกันที่เกิดจากทหารอเมริกัน เขาอยู่ในความดูแลของมูลนิธิ เฟลิส เอส บัค ที่จังหวัดอุดรธานี "หุ่ยส" มีความขยันขันแข็งในการเรียน การทำงาน ผลการสอบของเขาได้ลำดับที่ 1 เสมอ หลังจากเลิกเรียนทุกวันหุ่ยสจะต้อง ออกไปสามล้อเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว วันหนึ่งเมื่อ "หุ่ยส" นำผลการเรียนไปรายงานให้กับ "นาแมว" เจาหน้าของมูลนิธิ "หุ่ยส" รู้จาก "อ้อกอ" เด็กคนหนึ่งของมูลนิธิว่า "ลินดา" สาวน้อยลูกครึ่งที่หายตัวไปนั้นกลับมาแล้ว โดยมีชายคนมาช่วยสามคน "นาแมว" จึงให้ "อ้อกอ" ไปสืบดูจึงรู้ว่า ชายสามคนนั้นมักับให้ลินดาขายยาเสพติด ทั้งหมัดจึงวางแผนช่วยลินดาโดยไปตาม "แหว" และ "เอ็ดดี้" มาช่วย จนกระทั่งพวกเขาพาลินดาหนีจากชายทั้งสามมาได้ ทำให้พวกนั้นโกรธมาก จึงตามมาสำนักงานมูลนิธิ เพื่อจะทำร้ายและเอาตัวลินดาคืน แต่ในที่สุด หุ่ยสและเพื่อนก็สามารถช่วยลินดาหนีจากชายสามคนนั้นได้ และพวกคนร้ายถูกตำรวจจับไป

จากการศึกษาเรื่อง หุ่ยสอ้อกอและเพื่อนนี้ พบว่า เป็นเรื่องราวของเด็กลูกครึ่งไทยอเมริกัน ที่เกิดในแผ่นดินไทย และเป็นปัญหาของสังคมไทยเมื่อหลายปีก่อน แต่เด็กในกลุ่มนี้มีความรับผิดชอบทั้งด้านการเรียน หน้าที่การงาน มีความสามัคคี พร้อมที่จะช่วยเหลือกันและกัน เมื่อเพื่อนของตนได้รับความเดือดร้อน โดยเฉพาะตัวละครที่มีบทบาทเด่น คือ "หุ่ยส" นั้น เป็นเด็กชายที่กำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่น เป็นผู้มีความคิด ความรับผิดชอบในการเรียนการทำงาน และเขาจะตั้งใจทำความดีทุกอย่าง เมื่อพิจารณาในค่านคุณลักษณะที่พึงประสงค์พบว่า "หุ่ยส" มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้ คือ

1. ความสามัคคี
2. ความเสียสละ
3. ความซื่อสัตย์
4. ความเมตตากรุณา

1. ด้านความสัมพันธ์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสัมพันธ์นั้นพบว่า "หุ่ยส" มีความร่วมมือรวมใจกับเพื่อนในการทำงานให้สำเร็จลงตรงไปตรงมา โดยเห็นแก่ประโยชน์ของผู้มากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เช่น เมื่อหุ่ยสเห็นว่าสินค้าตกอยู่ในอันตราย เขาก็พร้อมที่จะช่วยสินค้าจากคนร้าย โดยร่วมมือทั้งแรงงานและความคิดในการปฏิบัติงานนั้นอย่างแข็งขัน พร้อมทั้งเสียสละชีวิตของตนเองด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาดังนี้ (เจตนาพร 2526 : 69 - 70)

...หุ่ยสเร่งฝีเท้าให้เร็วขึ้น เพราะหันกลับมาเห็นวารถเก๋งสีแดงคันนั้นคงหลกไต่แล้ว หลังจากที่ได้วิ่งแฉกกลางถนนอย่างรวดเร็วแล้วเสียอย่างเสียสละกับพันตังเอี้ยก ๆ ๆ รถเก๋งคันนั้นวิ่งใกล้เข้ามาทุกขณะจนแสงไฟหน้ารถส่องไปถึงเพื่อน ๆ ของเข่อีก 4 คน ที่วิ่งอยู่ข้างหน้า หุ่ยสเร่งฝีเท้าขึ้นอีก เขามุ่งพล่งทั้งหมดอยู่ให้กับขทางสองข้าง ในใจคิดว่าเขาจะต้องวิ่งให้ทันก่อนที่รถคันนั้นจะไปถึง หุ่ยสไปถึงก่อนจริง ๆ ถึงก่อนรถคันนั้นเพียงไม่กี่วินาที แต่เป็นวินาทีที่ยาวนาน

พอสมควร

"แยกกัน" หุ่ยสตะโกนเมื่อวิ่งไปทันเพื่อน ๆ ซึ่งมาถึงสี่แยกพอดี...

จากพฤติกรรมของ "หุ่ยส" ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่าหุ่ยสเป็นผู้มีความสัมพันธ์ร่วมมือรวมใจในการปฏิบัติงานอย่างแข็งขัน กล่าวได้ว่า หุ่ยส เป็นผู้ที่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสัมพันธ์

2. ด้านความเสียสละ

ในด้านความเสียสละนั้นพบว่า "หุ่ยส" มีความเสียสละกำลังกายของเขาโดยการละความเห็นแก่ตัวเขาช่วยเหลือเพื่อนที่กำลังได้รับความเดือดร้อน ซึ่งเป็นการให้ทางด้านการกำลังกาย เช่น เมื่อหุ่ยสไปช่วยสินค้าให้พ้นจากคนร้ายทั้งสามนั้น เขาได้เสียสละกำลังกายและกำลังความคิดเพื่อต้องการให้สินค้าพ้นจากอันตราย โดยไม่ไ้คำนึงถึงตนว่าภยันตรายนั้นกำลังมาถึงตนด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาดังนี้ (เจตนาพร 2526 : 72)

...หุ่ยสรับจ้างเพื่อนสาววัยรุ่นในวังมาคลานบ้างไปตามแนวโค้งของลำคลอง
มุ่งไปยังเจมดัดโคนจามจุรีใหญ่ให้เรื่อที่สุด เสียงวังตึก ๆ ตึก ๆ มาหยุดที่สะพาน
ซึ่งเขาเพิ่งจะกระโดดลงมา เด็กหนุ่มลูกครึ่งกระซางแขนของจินดาสุดแรง พร้อมทั้ง
โถมตัวพุ่งไปข้างหน้าดูเจมดัด

ทั้งคู่ไต่ขึ้นเสียงพูดตามหลังว่า

"เฮย ๆ อย่ายิ่ง ๆ ...เดี๋ยวตำราจกแหมาหอก"

หุ่ยสลากแขนเพื่อนร่วมชะตากรรมถูกลูกครึ่งย่นำสปรกในคลองไปข้างหน้าเรื่อย ๆ
เด็กหนุ่มนึกโล่งอกเมื่อรู้ว่าพวกแกงค้ายาเสพติดไม่กล้าไขปืน และก็ไม่คิดว่าพวกมัน
จะกล้ากระโดดตามลงมาในคลองน้ำครำสุดแสนจะเหม็นแบบนี้ หุ่ยสก็หันพุงเด็กสาว
ลูกครึ่งให้รุกไปข้างหน้า เธอออกกำลังลงอย่างเห็นได้ชัด เดินไปไถกวาสองกาวก็
ทรุดลงคลาน...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า "หุ่ยส" เป็นผู้มีความเสี่ยงละโดยเขา
จะเสี่ยงละแรงงานเขาช่วยเพื่อนที่กำลังอยู่ในอันตรายให้รอดปลอดภัยจากเหตุการณ์นั้น แสดงว่า
หุ่ยส เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความเสี่ยงละ

3. ด้านความอดสาเห

"หุ่ยส" เป็นผู้มี ความอดสาเหทั้งในด้านการเรียน และในด้านการทำงานเลี้ยงตัวเอง
และครอบครัว สำหรับในด้านการเรียนนั้น หุ่ยสมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนจนกระทั่งผล
การเรียนของเขาสอบไล่ลำดับที่ 1 ทุกปี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมานะพยายามในการเรียน
ของหุ่ยส ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้ (เจตนารพ 2526 : 4 - 5)

...เด็กหนุ่มอายุ 14 ปี ซึ่งมีรูปร่างสูงใหญ่กว่าวัยเออเมื่อเข้ามาแต่ละสมุดรายงาน
ของโรงเรียนที่เลี่ยมอยู่ในกระเป๋าหลังนิตหนึ่งเพื่อให้แน่ใจว่ายังอยู่
เขาวินนี้จะตองเอาไปส่งให้ "คุณนา" ที่มูลนิธิฯ ดู เขื่อว่าคุณนาทุกคนที่ทำงาน
อยู่ที่นี่คงจะพลอยก็ใจวยเพราะเขาสามารถสอบไล่หนึ่งเช่นเคย ถ้าจะวาไปตาม

ความจริงแล้วเจ้าหลุยส์สอบไล่หนึ่งมาโดยตลอดไม่ว่าจะเป็นสอบชั้นหรือสอบไล่ตั้งแต่เริ่มเข้ามาเป็นเด็กในความอุปการะของมูลนิธิฯ เมื่อ 7 ปีที่แล้ว

นอกจากนี้ "หลุยส์" ยังมีความอดุสาหะในด้านการทำงานโดยเขาจะใช้เวลาวางที่หลังจากการเรียนในแต่ละวันมาฝึกฝนตลอดแต่อาຍังน้อย นอกจากนี้ในช่วงเวลาปิดภาคเรียน ซึ่งเป็นเวลาพักผ่อนของเด็กจากการเรียน แต่หลุยส์แทนที่จะใช้เวลาพักผ่อนสนุกสนานตามวัยของตนกลับใช้เวลานี้มาทำงานเพื่อหวังที่จะได้เงินมาเลี้ยงครอบครัว และเขาจะเริ่มทำงานตั้งแต่เวลาเขาจนกระทั่งถึงเวลาเย็น ซึ่งจะได้เห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้ (เจตนาพร 2526 : 6 - 7)

...พอหยุดเรียนก็อาศัยพี่จักรยานสามล้อเป็นหลักที่แรกก็ออกทำงานกลางวันคืนเมื่อเขาอายุ 12 ขวบ พอเปลี่ยนไปทำงานตอนกลางคืนปล่อยให้เขาช่วยเก็บสามล้อหาเงินมาช่วยครอบครัวก่อนหลังโรงเรียนเลิก แต่พอถึงช่วงเปิดเทอมเขาจะเริ่มปั่นสามล้อส่งผู้โดยสารแต่เขาเช่นวันนี้...

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า "หลุยส์" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความอดุสาหะ

4. ความเมตตากรุณา

ในด้านความเมตตากรุณานั้นพบว่า "หลุยส์" เป็นผู้มี ความปรารถนาอยากให้อีกคนหนึ่งมีความสุขและคิดส่งสาร เมื่อผู้อื่นมีความทุกข์ เขาพร้อมที่จะสละร่างกายเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นพ้นจากความทุกข์นั้น ถึงแม้เขาอาจจะได้รับอันตรายเพราะการช่วยเหลือผู้อื่นก็ตาม ดังเช่นเมื่อนานมาแล้ว ปรีक्षाเขาเพื่อช่วยลินคาล์พอนจากชายคนร้ายสามคนนั้น และนานมาแล้วเขาถึงเรื่องการทำงานเขาก็พร้อมที่จะหยุดงานเพื่อช่วยเหลือเพื่อน ทั้ง ๆ ที่เขากำลังต้องการเงินเพื่อไปช่วยครอบครัวของเขา ซึ่งจะได้เห็นได้จากข้อความต่อไปนี้ (เจตนาพร 2526 : 25)

..."หลุยส์ไม่ไปวิ่งรถหรือวันนี้"

"ไม่ละครับ อยู่ช่วยคุณนาคีภา ผมส่งสารลินดา" หลุยส์พูดออกมาจากใจจริง

และ (เจตนารพร 2526 : 72 - 73)

...ทั้งคู่อินเสียงพูดตามหลังมาว่า

"เฮย ๆ อายิง... เคยตัวรวจระเฒ่าหรือ" หลุยส์ลากแขนเพื่อนร่วมชะตากรรม
 ถูกลูกกอดนำสปรกในคลองไปข้างหน้าเรื่อย ๆ เด็กหนุ่มนั่งโผล่อกม่อรวาพวกแก
 คายาเสฟคิดไม่กล้าไขป็นและก็ไม่คิดว่าพวกมันจะกลากระโดดตามลงมาในคลอง
 นำคร่าที่สุดแสนจะเหี้ยนแบบนี้ หลุยส์ก้มพุงเด็กสาวลูกครึ่งใหญ่ไปข้างหน้า
 เธออ่อนกำลังลงอย่างเห็นได้ชัด เดินไปไถกวสองก้าวก็ทรุดลงคลาน
 ทั้งคู่ยกนำไปหา ๆ อย่างทุลักทุเล ฝ่ายบริเวณสวนหลังบ้านที่ครึมไปคยคนไม่ใหญ่
 ซึ่งขึ้นอยุหน้าตบึง 2 ผังจนกระทั่งมองเห็นแสงไฟฟ้าจากสะพานอีกสะพานหนึ่งอยู่
 ขางหน้า

"ลินดาเรวหนอยจะถึงแล้ว เคยวเราขึ้นจากคลองไคแล้ว" ฝ่ายชายกระซิบใน
 หานองไหกำลังใจ...

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า "หลุยส์" เป็นตัวละครที่มีบทบาทเด่นที่มี
 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความเสียสละ ความสามัคคี ความอุทิศหา และความเมตตากรุณา
 ซึ่งจะแสดงการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เห็นควบคู่กัน ดังนั้น

ตาราง 17 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะพึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่น
เรื่อง หลุยส์อ็อกโตเอรเฟอน

ตัวละครที่มีบทบาทเด่น / คุณลักษณะพึงประสงค์	การกระทำความดี	ความซื่อสัตย์	ความเฉลียวฉลาด	ความกล้าหาญ	ความซื่อสัตย์	การประหยัด	ความอดทน	ความเมตตา	ความกล้าหาญ	ความรับผิดชอบ	รวม
หลุยส์	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1	6

เรื่องที่ 21 : เหยี่ยวชาควน

เรื่องย่อ

ลูกเหยี่ยวตัวหนึ่งเพิ่งออกบินหากินใกล้ถิ่นที่อยู่เป็นครั้งแรก ถูกยิงจนกระดูกขาแตกนอนซุกอยู่ริมทาง จาแควและ "ไอหนู" บุตรชายไปพบเขา "ไอหนู" มีความสงสารเหยี่ยวตัวนั้นมากจึงขอให้พ่อนำเหยี่ยวตัวนั้นไปเลี้ยงดูไว้ จาแควจึงให้ "ไอหนู" ไปขอเผาคงมาช่วยรักษานก ด้วยความสงสารเหยี่ยวตัวนั้นไอหนูจึงต้องไปขอเผาคงให้มารักษาเหยี่ยวที่บาดเจ็บนั้น ทั้ง ๆ ที่ไม่มีใครในหมู่บ้านกล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเผาคงเลย เผาคงรักษาเหยี่ยวโดยการตัดขาข้างที่กระดูกแตกนั้น และแนะนำ "ไอหนู" ถึงวิธีการเลี้ยงเหยี่ยวนั้น วันหนึ่งไอหนูลืมปิกกรงเหยี่ยวหลังจากให้อาหารมันแล้ว เหยี่ยวนั้นก็บินออกไปโฉบลูกไก่ของนายครม ทำให้นายครมโกรธมากจึงตามยิงเหยี่ยวน้อยได้ในวันหนึ่งขณะที่มันกำลังหาอาหารที่ริมฝั่งแม่น้ำ

จากการศึกษาเรื่องเหยี่ยวชาควน พบว่าเนื้อเรื่องเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรักใคร่ผูกพันในสัตว์เลี้ยงของเด็กชายคนหนึ่ง ซึ่งเขาเลี้ยงและดูแลเอาใจใส่มันด้วยความรักความสงสารและเมตตา หายไปเขาก็มีความทุกข์ทรมาน และห่วงใยมาก เมื่อพิจารณาในแง่คุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้ว พบตัวละครที่มีบทบาทเด่นในเรื่องนี้คือ "ไอหนู" เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายด้านดังนี้คือ

1. ความซื่อสัตย์
2. ความเมตตากรุณา

1. ความซื่อสัตย์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความซื่อสัตย์นั้น พบว่า "ไอหนู" เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นผู้พระคุณ โดยเขาจะมีความรับผิดชอบในสัญญาที่ให้ไว้และปฏิบัติตามอย่างตรงไปตรงมา เมื่อ "ไอหนู" ไปขอร้องให้เผาคงมาช่วยรักษายาบาดแผลของเหยี่ยวนั้น เผาคงได้ขอให้ "ไอหนู" มาช่วยเลี้ยงดูของเผาคงเป็นการตอบแทนหนึ่งเดือน "ไอหนู" ก็ตกลงและได้ปฏิบัติตามสัญญาที่เขา

ให้ไว้กับเขาคงเป็นอย่างดี โดยไม่มีคหีว และมีความซื่อตรงต่อผู้มีพระคุณ ซึ่งแสดงว่า "ไอหนู" ถึงแม่จะเป็นเด็กที่อยู่ในช่วงอายุที่เขาวัยก็มีความมั่นคงและรักษาคำพูดของตนเป็นอย่างดี คงจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้ (ส. พุทธธรรม 2527 : 23)

... "พ่อ ผมต้องไปเลี้ยงวัวไ้คางเคื่อนึง" เด็กน้อยบอกขณะกอดเอาพอบนมอเตอรไซค

"ก็ไปสิ แถวชายนั่นเนะ มีญ่าออนมไป" จาแควว

"พรุ่งนี้วันเสาร์ ผมจะไปหาแถกรับพอ" ไอหนูพูดเป็นเชิงขออนุญาตพอ จาแควว

พยักหนา บอกว่า

"อ้อ ไปเถอะลูก"

และ (ส. พุทธธรรม 2527 : 24)

... "รู้จักครับตา" ไอหนูตอบ แลวบอกตาวว่า "เออตาครับผมมาเลี้ยงวัวให้"

"เออดี ขารอเอ็งอยู่เหมือนกัน" แถพุดหวานเซนเคยแม่ที่ชาวโพลนึ่งเป็นกระเซิง ใบหนายนเป็นนิจิวคำเกรียม ททางรากับคนตุราย ชวนไททกใจกลวแต่บคินไอหนูคลายความกลัวในตัวแถเสียแล้ว จะมีแต่ความนิชมชอบ ที่คอย ๆ เพิ่มมากขึ้นโดยไม่รู้ตัว

"ไป ขาจะชวยเอ็งตอนหัวไปควย" แถว

"อ่าว ก็ไททาวาจะไ้ผมเลี้ยงมันเองละครับ"...

จากตัวอย่างข้างตนแสดงให้เห้นว่า "ไอหนู" มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นโดยปฏิบัติตามสัญญา และรักษาสัญญาที่ไว้เป็นอย่างดี แสดงว่า ไอหนูเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความซื่อสัตย์

2. ความเมตตากรุณา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความเมตตาการุณานัน จะเห็นได้ว่า "ไอหนู" เป็นผู้มี
ความปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นเป็นสุข และปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่นทุกข์ โดยการที่เขาไม่เบียดเบียน
ใครให้เดือดร้อน มีความสลดใจเมื่อเห็นผู้อื่นมีความทุกข์ และจะให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่น
เท่าที่เขาจะทำได้ ดังเช่น เมื่อ "ไอหนู" และพ่อของเขาพบเหยี่ยวขนาดเล็กเจ็บ "ไอหนู"
โคซอให้พ่อของเขานำเหยี่ยวนั้นไปเลี้ยงไว้ดีกว่าที่จะปล่อยมันเพราะมันอาจจะตายได้ ซึ่งจะ
เห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้ (ส. พุฒสุวรรณ 2527 : 6 - 7)

..."ขามันหักข้างหนึ่งทีพ่อ นี่ไง" ไอหนูชี้หาง ๆ ทาทางขยาก็โชนอย

"ฮือ" จาแควดพุกหนา "ส่งสัยมันคงถูกใครยิงมาเมื่อวานตอนเย็นหรือตอน
เช้ามืด ขาหักกระรอกกระแรงแบบนี้ทำให้บินไม่ค่อยไหว แฉะยังมาถูกหมาไล่กัดเข้าอีก
แยแฉะเองเลย" แก่หามาพุกกับเหยี่ยวขนาดเล็กในตอนท้าย ซึ่งขณะนั้นส่งบอย่าง
ไม่เต็มใจนัก

"เอมันไปเลี้ยงนะพ่อนะส่งสารมัน" ไอหนูเกาะสี่ข้างพอใจอยากเอื้อมมือไป
อุบหัวมันควยความส่งสารแต่ไม่กล้า

"เอ มันจะรอกหรือ ?" จาแควดรำพึงไม่แน่ใจ "นอกจากขาหักแล้ว โคนปีกยังมี
รอยหมากก็อึกควย"

"ปล่อยไปมันคงตายแน่ พ่อ เลี้ยงมันไว้เถอะดีกว่าปล่อย" เด็กน้อยกระตุกแขนพอ
สีหน้าทางกังวล

"ปล่อยไปตาย เลี้ยงไว้อาจจะรอก เอาละ เลี้ยงก็เลี้ยงวะไอหนู" จาแควด
ตัดสินใจแบบคนพุกงาย

"โฮโย..." ไอหนูกระโดดจนตัวลอย "เหยี่ยวตัวนี้เป็นของผม ผมจะเลี้ยงมันเอง
ผมรู้สึกว่ามันเสียแล้วละพ่อ"...

นอกจากไอหนูจะมีความรักความสงสาร เมื่อเห็นเหยี่ยวขนาดเล็กและเขาต้องการ
ช่วยเหลือมันด้วยการนำมันไปเลี้ยงไว้แล้วเนน "ไอหนู" ยังมีความเห็นอกเห็นใจเมื่อเหยี่ยว
ได้รับความลำบาก และได้รับความเดือดร้อน เช่น เมื่อไอหนูล้มปิกกรงนั้น เหยี่ยวขนาดเล็ก

ไต่ไปโอบอุ้มโกของนายคร้ามมากขึ้น ทำให้นายคร้ามโกรธมากและตามมาเอาเรื่อง จ้าแฉว
จึงต้องลงโทษเหยี่ยวไม่ให้ไปโอบอุ้มโก่อีก ด้วยการเอาซากลูกไก่อดและเมื่อนั้นจิก เขาก็
เอาไม้ตีจอยปากมัน เพื่อให้นันเจ็บและเข็ดขยาดในการกินลูกไก่อีก "ไอหนู" เมื่อเห็นพ่อ
ลงโทษเหยี่ยวของเขาเช่นนั้นก็เกิดความรู้สึกสงสารและต้องการช่วยเหลือมันให้พ้นจากความ
เคียดแค้นในขณะนั้น เขาจึงไปขอร้องเขาคงให้มาช่วยพูดกับพ่อของเขา ซึ่งพฤติกรรมของไอหนูนี้
แสดงให้เห็นถึงความเมตตากรุณาของเขาที่มีต่อสัตว์เลี้ยง ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

(ส. พุทธวรรณ 2527 : 67)

...! เอ็งมันหาเรื่องใส่ตัว" จ้าแฉวพูดกับเหยี่ยวซากวนพร้อมกับยื่นซากไก่อเข้าไป
โอบอุ้มกักขัง เมื่อเห็นเหยี่ยวถูกส่งเขามาปล่อยจนจอยปากออกไปจิกทันที จ้าแฉว
ใช้ไม้เคาะปากมันค่อนข้างแรง เหยี่ยวซากวนรีบหดหัวกลับ ไม่กล้าจิกออกไปอีก
จ้าแฉวหนึ่งร่อยอุ้มพักใหญ่ แกล้งทำแฉลอ เหยี่ยวซากวนคงเพิ่มความหิว
มากขึ้นก็จิกเหยี่ยวอีกครั้ง จ้าแฉวแก้มไวไม่ช้าเลย เคาะปากเขาจนโค
เหยี่ยวซากวนรู้สึกเจ็บจึงหดปากกลับเข้าไปอีก

หลายต่อหลายครั้งที่จ้าแฉวเล่นเอาเถิดอยู่กับเหยี่ยวซากวน โดยที่แกหารู้
ไม่ว่าไอหนูลูกชายคนเล็กของแก แอมมองการกระทำของแกมาตั้งแต่ตอน ถ้าจ้าแฉว
หันมาเห็นเขา แกล้งใจหายไปเหมือนกัน

ไอหนูนำคานไหลของแก เพราะสงสารเหยี่ยวตัวโปรด...

เพียงวันต่อมา เขาคงยังนึกคณามืออยู่ที่กรงนกเขาคงแปลกใจที่ไอหนูเก็บ
หนาเสราเขามาหา

"ตา..." เกณน้อยพูดไคแคนนกว่าตาร่วงพรู

"หือ มันเรื่องอะไรกัน ไอหนู หือลูก" เขาคงเลิกสนใจนกเขา หันมาทางไอหนู
ทันที เกณน้อยทำให้เขาคงถึงนกไคเหมือนกัน

ไอหนูเล่าให้เขาคงฟัง เรื่องเหยี่ยวซากวนถูกลงโทษ ก่อนจบจบท้ายขึ้นอีกว่า

"ไมรุพอกไปเอวี่มีมาจากไหน เคาะปากมันอย่างนั้น หมายความว่าเจ็บมากที่สุด
เลยตา ตาไปช่วยมันที่เถอะครับ"...

จากตัวอย่างข้างต้นที่กล่าวมาแล้วนั้น แสดงให้เห็นว่า "ไอหนู" ตัวละครที่มีบทบาทเด่นในเรื่องเหยี่ยวขาวนั้น เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความซื่อสัตย์ ความเมตตา กรุณา ซึ่งจะแสดงให้เห็นการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทุกรูปทรงดังนี้

ตาราง 18 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากตัวละครที่มีบทบาทเด่นในเรื่องเหยี่ยวขาว

ตัวละครที่มีบทบาทเด่น	คุณลักษณะที่พึงประสงค์	การรักษาระเบียบวินัย	ความซื่อสัตย์	ความเสียสละ	ความเมตตา	ความซื่อสัตย์	การประพฤติ	ความซื่อสัตย์	ความเมตตา กรุณา	ความเมตตา กรุณา	ความเมตตา กรุณา	รวม
ไอหนู		-	-	-	-	2	-	-	3	-	-	5

เรื่องที่ 22 : เทียวไปในวันหยุด

เรื่องย่อ

พ่อไคชวน "พินุด" ไปเที่ยวป่าในระหว่างปิดภาคเรียน พินุดก็ไปมาก แม่และพี่ธณงสาวได้เตรียมอาหารสำหรับรับประทานในป่าให้ แม่ไคยอมรับสั่งสอนพินุด เรื่องการปฏิบัติตนในระหว่างการเที่ยวป่า และพี่ธณงขอให้พินุดจำเรื่องราวที่ไปเที่ยวมาเล่าให้พี่ธณงฟังอย่างละเอียด พินุดจึงจำบันทึกเหตุการณ์ประจำวันที่เขาพบเห็นขณะที่เขาไปเที่ยวให้พี่ธณงทราบอย่างละเอียด ตั้งแต่เริ่มออกเดินทาง ไปเที่ยววนอุทยานนกน้ำแห่งแรก อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และภูกระดึง จนกระทั่งเดินทางกลับบ้าน

จากการศึกษาเรื่องเที่ยวไปในวันหยุดนั้น พบว่าเป็นลักษณะของการบันทึกจดหมายเหตุประจำวันที่เขาได้พบเห็นขณะท่องเที่ยวพร้อมทั้งสอดแทรกความรู้สึกความคิดเห็นของตนลงไปด้วย โดยเฉพาะความคิดเห็นในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ ไคแก่ ป่าไม้ สัตว์ป่า และสถานที่ท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาในแง่คุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้วพบว่า "พินุด" มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

1. ความมีเหตุผล
2. ความรับผิดชอบ

1. ความมีเหตุผล

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความมีเหตุผลนั้นพบว่า "พินุด" เป็นผู้มีความคิดรู้จักใช้ปัญญาไตร่ตรองคิดหาเหตุผล โดยใช้วิธีแห่งประชาธิปไตย ไคไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้วจึงตัดสินใจ เช่น เมื่อพินุดได้ไปเที่ยววน เขาพบว่าธรรมชาติ ไคแก่ ป่าไม้ ภูเขาถูกทำลายจากผู้เห็นแก่ได้ และเขาได้คิดถึงประโยชน์อันมหาศาลของป่าไม้ ในด้านเกษตรกรรม จึงเกิดความรู้สึกเสียใจและคิดว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นเขาจึงอยากให้มีแหล่งโหล่นด้านหน้าแก่คนที่ทำลายป่าไม้และธรรมชาตินั้นจึงจะเหมาะสม ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้ (ประพนธ์ ออกเวหา 2527 : 15)

...พจนแต่เขา มองออกไปนอกหน้าต่าง สภาพทั่วไปสดชื่นแจ่มใส คนไม่โบยบิน
 เขียวขุ่น บานหลังน้อยตามไหล่เขายังอยู่ตามปกติ ที่เือกสองสองทางไกลของพอ
 สองคู มองเห็นร่องน้ำที่ปลูกไผ่ยังอยู่เรียบรอย แฉมมองดูรู้สึกว่ามีนกขมิ้น
 กิ่งก้านมากขึ้นโดยเห็นด้วยตาตนเองเช่นนี้ จึงเข้าใจคุณค่าอันมหาศาลของป่าไม้
 โดยเฉพาะประเทศเกษตรกรรมอย่างประเทศไทย ถ้าป่าไม้ถูกทำลายจนหมด ชีวิต
 อยู่ได้อย่างไร นึกถึงภาพเขาหัวโล้นที่เห็นมาแต่ที่แคนใจพวกตัดไม้ทำลายป่าอย่าง
 จริง ๆ ที่อยากจะให้ทางการจัดการกับคนพวกนี้ให้เด็ดขาด เมื่อจับได้แล้วลงโทษ
 สถานหนักจะได้ใช้คหฬ...

ความมีเหตุผลอีกอย่างหนึ่ง คือการรู้จักใช้ความคิดของ "พินุล" เพื่อคิดสร้างสรรค์
 ประโยชน์และสิ่งที่ตั้งขึ้นในสังคม ดังเช่น เมื่อ "พินุล" ทราบว่ามีคนมาดองคักไม้ และ
 จับสัตว์อุทยานเขาใหญ่ เขามีความรู้ลึกซึ้งใจและเกิดความคิดว่า คนนี้แหละเป็นทั้งผู้ทำลาย
 และอนุรักษ์ธรรมชาติไว้ได้ และคิดว่า เมื่อป่าไม้ถูกทำลายลงไปมาก ๆ นั้นก็ควรที่คนเราจะสร้าง
 ป่าขึ้นมา เพราะการอนุรักษ์อย่างเดียวไม่พอ ดังนั้นควรจะเป็นหน้าที่ของทุกคนในการสร้าง และ
 ปลูกป่าขึ้นมาโดยเฉพาะ บุคคลในวัยเด็กเช่นพินุล และพี่น้องน้องสาวของเขา ก็จะเห็นได้จาก
 ตัวอย่างต่อไปนี้ (ประพันธ์ ออกเวหา 2527 : 18 - 19)

...เพราะมีเจ้าหน้าที่ของอุทยานถูกยิงตาย โดยผู้ดองคักเข้ามาจับสัตว์และตัดไม้
 เมื่อตอนบ่าย ขณะนี้จับคนรายใดบางคนแล้ว แต่อีกหลายคนกำลังติดตามจับอยู่ ฟัง
 แล้วแปลกใจจริง กฎ ขอบังคับกับน้องโหม่งก็กำหนดไว้ชัดเจน ทำไมคนยังฝ่าฝืนทำกัน
 สมจริงตามคำกล่าวที่ว่า "คนคือผู้ทำลายธรรมชาติและคนเท่านั้นที่จะช่วยอนุรักษ์
 ธรรมชาติไว้ได้" ต่อให้พระราชบัญญัติ มีกฎหมายก็บังคับตาม ถ้าคนไม่ปฏิบัติตาม
 ก็ไม่สามารถอนุรักษ์ไว้ได้

และ

ที่เห็นด้วยกับรัฐบาลที่ประกาศว่า เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนต้องช่วยกันสวดสอง
 คูและรักษาป่าไม้อั่ว ทั้งต้องช่วยกันปลูกใหม่ป่ากลับมาเต็ม 100 % ดังเดิม
 เพราะป่าไม้อั่วเป็นทรัพยากรที่สามารถสร้างเพิ่มขึ้นใหม่ได้ แม้จะคงใช้เวลา
 เพียงไม่กี่ปีก็พอจะฟื้นคืนมาได้ ปลูกสร้างด้วย อนุรักษ์อย่าง
 ดีเยี่ยมพอ...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่านอกเหนือจากที่พินิจมีความตั้งใจและ
 ความคิดในการอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยเฉพาะป่าไม้อั่วด้วยตนเองแล้ว เขายังชักชวนให้ผู้อื่นรวม
 ญาติในสิ่งที่ต้องช่วย ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า "พินิจ" เป็นผู้รู้จักใช้เหตุผลโน้มน้าวให้
 บุคคลอื่นเกิดความคิดที่ดีและมีการกระทำที่ดีอีกด้วย สรุปได้ว่า "พินิจ" เป็นตัวละครที่มีบทบาทเด่น
 ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความมีเหตุผล

2. ความรับผิดชอบ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความรับผิดชอบนั้น พบว่า พินิจ มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติ
 หน้าที่ของตน โดยมีความพากเพียรละเอียดรอบคอบ และเอาใจใส่ต่อหน้าที่ของตน โดยมุ่งจะ
 ให้เกิดประสิทธิภาพเป็นอย่างดี ดังเช่นเมื่อแม่ของพินิจได้มอบหมายให้พินิจมีหน้าที่คอยปรนนิบัติ
 ดูแลคุณพ่อในเรื่องอาหารการกิน ความเป็นอยู่และอื่น ๆ พินิจก็ปฏิบัติตามคำสอนนั้นเป็นอย่างดี
 แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบในหน้าที่ของพินิจ โดยเขาจะกระทำหน้าที่เพื่อบรรลุผลสำเร็จ
 ตามความปรารถนาของแม่ ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาดังนี้ (ประพันธ์ ออกเวหา

2527 : 8)

...อาหารเย็นวันนี้ พ่อแสดงฝีมือทอดเนื้อแดดเดียว อาชิตแกงเผ็ดไก่ แกงด้วย
 กระหล่ำปลีผัดน้ำมัน เรากินกันเรียบร้อยทุกอย่างโดยเฉพาะเนื้อแดดเดียวของแม่
 ได้รับคำชมมาก พ่อหนานวราภกับเป็นคนทำเอง
 ก่อนเขานอนพินิจนำอุณิให้พ่อชม พ่อชมว่าดีเป็นลูกแม่...

และ (ประพันธ์ ออกเวหา 2527 : 13)

...ผมเรื่องที่จะขอคือการที่พี่ไผ่มาอยู่รวมกับตายและมานิตยทำให้พี่เป็นคนเด่นขึ้น เพราะตายนั้นทำอะไรไม่เป็นสักอย่าง ลุงเทพทองคอยดูแลเราตั้งแต่เรากับเด็กเล็ก ๆ เวลาไปกับพี่ลุงเทพทองฝากฝังให้พี่คอยดูแล ส่วนมานิตยทำอะไรทุกอย่างแต่ไม่เรียนบรอย สำหรับพี่นั้นทำอะไรก็ไม่ได้สักอย่างได้ ก็เก็บกวาดทำความสะอาดก็เรียนบรอย แล้วยังคอยปรนนิบัติพ่อ ลุงเทพชมพี่เปาะที่เดียว ทั้งบอกให้ลูกชายคู่วัวเป็นตัวอย่าง ทำเอาพี่อายกลับถึงบ้านคราวนี้ต้องกราบงาม ๆ ทักแม่ ทานอบรมพี่ไว้อันนี้ได้รับคำชม

จากตัวอย่างที่กล่าวนั้นแล้วแสดงให้เห็นว่า เมื่อ "พิบูล" ได้รับคำสั่งสอนอบรมจากแม่ ในเรื่องต่าง ๆ เขาก็ตั้งใจปฏิบัติตามนั้นอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จและรู้จักหน้าที่ทั้งทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี สรุปได้ว่า "พิบูล" เป็นผู้มีคุณสมบัติ

จากการศึกษาเรื่องเที่ยวไปในวันหยุด พบว่าเนื้อหาของเรื่องจะปลูกฝังให้ผู้อ่านมีความรักและความสนใจในธรรมชาติ การปฏิบัติตามของกฎหมายที่กำหนดไว้ ทั้งยังต้องการให้ผู้อ่านมีการอนุรักษ์ธรรมชาติและเพิ่มจำนวนทรัพยากรให้มากขึ้นด้วย นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มอบบทบาทเด่นในด้านความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ ซึ่งจะแสดงการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ควบคู่ไปกับการดำรงตนคือ

ตาราง 19 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่น
ในเรื่อง เทียวไปในวันหยุด

ตัวละครที่มี บทบาทเด่น	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์										รวม
	การกระหาย น้ำ	ความ สุภาพ	ความ เสียสละ	ความ เห็นแก่ ตน	ความ ซื่อสัตย์	การ ประหยัด	ความ อดทน	ความ เมตตา กรุณา	ความ กตัญญู ต่อ เวท	ความ รับผิดชอบ	
พุด	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	4

เรื่องที่ 23 : ไผ่คอมแคะ

เรื่องย่อ

"ไผ่คอมแคะ" เป็นหน่อของกอไผ่รวกที่เกิดมาตรงซอกหินที่แคบ ๆ ทำให้มีลักษณะพิการ จึงถูกเรียกว่า "ไผ่คอมแคะ" ไผ่มีแม่ไผ่รวกคอยปกป้องดูแล และแนะนำให้รู้จักชีวิตความเป็นไปในป่า อีกทั้งคอยบอกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบรรดาหน่อไผ่และกอไผ่รวก เช่น การถูกฝูงวัวเหยียบจนแหลก การถูกตัดเมื่อยังเป็นหน่ออ่อน ๆ ถูกหนูป่ากัดกิน ถูกชาวบ้านตัดไม้ไผ่ไปใช้ รวมทั้งอันตรายที่เกิดจากไฟป่า ซึ่ง "ไผ่คอมแคะ" ได้พบเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ และรอดพ้นเหตุการณ์ร้าย ๆ เหล่านั้นมาได้ จนกระทั่งไฟป่าเกิดขึ้น กอไผ่ต่าง ๆ ถูกไฟป่าทำลายเกือบหมดสิ้นแต่ไผ่คอมแคะที่อยู่ในที่กำบังไม่เป็นอันตราย ต่อมาหน่อไผ่อ่อน ๆ ได้เกิดขึ้นมาใหม่ ไผ่คอมแคะจึงได้ทำหน้าที่คุ้มครองดูแลบรรดาหน่อไผ่ที่เพิ่งเกิดต่อไป

จากการศึกษาเรื่อง ไผ่คอมแคะ พบว่าเนื้อหาเป็นเรื่องราวชีวิตความเป็นไปภายในป่าที่คนในคนหนึ่งพบเห็น พร้อมทั้งสอดแทรกความคิดในการอนุรักษ์ธรรมชาติ และยังได้ชี้ให้เห็นถึงภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้น แต่เมื่ออยู่ในความคุ้มครองที่พึ่งประสงค์แล้ว ไม่พบการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับเด็กในเรื่องไผ่คอมแคะเลย

เรื่องที่ 24 : โลกของหนูแวน 2

เรื่องย่อ

"หนูแวน" เป็นเด็กหญิงเล็ก ๆ ที่อยู่ในชนบท หนูแวนมี "เจ้าพะ" เป็นเพื่อนสนิท และในขณะเดียวกัน หนูแวนก็มีคนไม่ในฝัน และสัตว์ต่าง ๆ เป็นเพื่อนคุย คอยให้ความคิด หรือแก้ปัญหาที่หนูแวนสงสัย เช่น การที่คนทั้งหลายต้องการของฟรีไปทำไม หรือการที่เราต้องรู้จักประหยัคนเพื่ออะไร ฯลฯ เป็นต้น แต่ทุกครั้งที่ปัญหา หนูแวนก็พยายามซักถามสิ่งต่าง ๆ ที่โคพบเห็นและคอยแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองเสมอมา

จากการศึกษาเรื่อง "โลกของหนูแวน 2" นั้นพบว่า เป็นเรื่องราวของเด็กหญิงคนหนึ่งกับโลกของเธอ ซึ่งโคเก สิ่งที่อยู่แวดล้อมเธอนั่นเอง ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อน แต่โลกของหนูแวนยังมีสิ่งอื่น ๆ ที่อยู่ภายในโลกของเธออีก โคเก สัตว์ต่าง ๆ เช่น นกกระเจาบ มกแดง นิง แมว ฯลฯ พืชต่าง ๆ เช่น กระถิน ต้มะขาม กุหลาบ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะเป็นเพื่อนคุย เพื่อนคิดของเธอ ซึ่งผู้เขียนต้องการแสดงให้เห็นว่าโลกธรรมชาติอันบริสุทธิ์ของเด็กน้อยนั้นไม่จำเป็นที่เขาจะใช้ชีวิตกับมนุษย์ด้วยกันเท่านั้น แต่หากเด็ก ๆ จะถือเอาสิ่งต่าง ๆ นั้นเป็นเพื่อนคุย โดยการสร้างให้สิ่งเหล่านั้นเป็นตัวตน มีความคิด รู้จักโต้ตอบ ซึ่งเด็ก ๆ มักสมมุติเอาสิ่งเหล่านั้นเป็นเพื่อนคู่คิดของเขา ด้วยการสร้างความเป็นขึ้นมา เมื่ออยู่ในแง่คุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้วพบว่าตัวละครที่มีบทบาทเด่นในเรื่องนี้คือ "หนูแวน" มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้คือ

1. การรักษาระเบียบวินัย
2. ความมีเหตุผล
3. ความเมตตากรุณา

1. การรักษาระเบียบวินัย

ในด้านการรักษาระเบียบวินัยนั้น พบว่า "หนูแหวน" สามารถประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ภายในขอบเขตของสังคมที่กำหนดขึ้น ด้วยการมีจรรยาบรรณตามที่ได้รับการสั่งสอน และหนูแหวนก็สามารถปฏิบัติตามได้ ดังจะเห็นได้จาก เมื่อนาสามาเยี่ยมหนูแหวนที่โรงเรียนการยาทในการต้อนรับ โดยยกน้ำมาให้และดอยออกไปนั่งห่าง ๆ ไม่เขารวมวงที่ผู้ใหญ่กำลังสนทนา ซึ่งจะเห็นได้จากเนื้อเรื่องดังนี้ (ศราวก 2527 : 51)

...วันนั้นพี่แสนมาเยี่ยมแม่ที่บ้าน ดังนั้นหนูแหวนจึงถูกลูกจอร์บชักนำไปให้ไปให้ไม่ตอกรอไหมเคียน แล้วรีบดอยมานั่งอยู่ห่าง ๆ ส่วนนาพอนั่งเฝ้าทุกคู่เอา ๆ เดาให้ฟังว่า เมื่ออาทิตย์ที่แล้วไปทำธุระที่อำเภอ ธุระอะไรนั้น หนูแหวนก็ไต่ถามอยู่เหมือนกัน แต่ไม่ไต่เอาใจใส่สักเพราะหนูแหวนรู้ว่าการเป็นเด็กค้ำฟ้าที่หมายถึงการไม่เที่ยวไปรบกวนผู้ใหญ่กำลังทำอะไร...

2. ความมีเหตุผล

ในด้านความมีเหตุผลนั้นพบว่า "หนูแหวน" เป็นผู้รู้จักใช้ความคิดพิจารณา โดยไม่ได้ยึดเอาอารมณ์ของตนเป็นใหญ่ หากใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลในสิ่งที่ถูกต้อง เช่น เมื่อ "หนูแหวน" พบว่า "เจ้าแพะ" จะจับนกกไปปล่อยเพื่อให้เกิดข้อคิดขึ้นบ้าง หนูแหวนก็ให้ความคิดแก่เจ้าแพะว่าการที่ปล่อยให้นกกบินไปตามธรรมชาติก็ถือว่าทำบุญแล้วไม่จำเป็นต้องกลับมาปล่อยอีก ซึ่งจะเห็นได้จากดังนี้ (ศราวก 2527 : 17)

..."แพะ เธอทำอะไรนั้น" หนูแหวนวิ่งไปหาพลางร้องทัก
 "ฉันกำลังตักนก" เจ้าแพะตอบพลางหยิบขวบเปลือกโรยไว้ในกรงเพื่อล่อนก
 "ฉันเห็นเขายิงนกตอนเช้าได้ตั้งหลายตัว ต้องมาตักนกทำไมละ" หนูแหวนถามอย่างสงสัย

"ฉันรู้ดีกว่าโชคไม่ดี เมื่อตอนเช้าหกโมง ต้องรีบอาบน้ำเพื่อจะโชคดีบ้าง"

เจ้าเพคะตอบ

หนูแหวนหัวเราะก๊าก "ก็เชยปล่อยให้หนักกันไปปึนมาได้ เธอก็ได้ทำบุญแล้วไม่ใช่ หรือ ต้องรีบอาบน้ำทำไมล่ะ ?"

"ไม่รู้สิ" เจ้าเพคะตอบยกมือขึ้นเกาหัว "เขารวปล่อยนรกแล้วโกบุญ จะได้โชคดีกับเขาบ้าง"

หนูแหวนมองเจ้าเพคะอย่างเอ็นดู แล้วเอาคำของคณะชามเทศมาปล่อยว่า
"เวลาที่เธอเดินหกโมงมีไม่กี่ครั้งเท่านั้น ส่วนใหญ่แล้ว เธอก็เดินไม่ลงไม่โซหรือ
เวลาที่เธอโชคดีมีมากกว่าเวลาโชคร้ายตั้งเยอะ..."

นอกจากนี้ "หนูแหวน" ได้แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีค่าความกตัญญู เหตุผลหลายครั้ง แต่
ไม่เคียดชัง สรุปลงได้ว่า "หนูแหวน" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้าน ความมีเหตุผล

3. ความเมตตาการุณา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความเมตตาการุณานั้น "หนูแหวน" เป็นผู้มีเมตตาการุณา
ต่อพืช และสัตว์เป็นอย่างมาก เมื่อ "หนูแหวน" พบใคร เป็นทุกข์หรือเดือดร้อน ก็จะพยายาม
ช่วยเหลือตามความสามารถ เช่น เมื่อ "หนูแหวน" เห็นผักบุ้งถูกกอนหินทับก็ช่วยยกกอนหินขึ้น
และเมื่อเห็นหนอนตกลงมาจากใบไม้ก็จะช่วยจับขึ้นบนใบไม้ตามเดิม ซึ่งจะได้เห็นได้ดังนี้

(สำรวจ 2527 : 6 - 7)

..."หนูแหวนช่วยเอากอนดินที่ทับตัวฉันออกหน่อยได้ไหม ทับนั่นเสียจนเสียงแหบ
พูดแทบไม่ออกเลย"

หนูแหวนก้มลงดูที่พ่น ก็เห็นจริงอย่างที่ยอดผักบุ้งพูด กอนดินขนาดเขื่องที่เกี้ยว
ทับนั่นอยู่ อาจจะเป็นที่เธอเหยียบเล่นก็ได้ เธอจึงรีบหยิบออก เสียใจยอดผักบุ้ง
ถอนใจอย่างโล่งอก และกล่าวขอบคุณหนูแหวนเป็นการใหญ่

พอหนูแหวนจะขยับตัวเดินต่อไป ก็ได้ยินเสียงเล็ก ๆ ร้องเรียก เป็นเจาหนอน
ตัวน้อยนั่นเอง มันทำอย่างไรก็ไม่รู้พลัดตกจากใบไม้ลงมานอนก้นกระแจะ ขอให้หนูแหวน
จับไปวางบนใบไม้ตามเดิม หนูแหวนก็ทำให้เจาหนอนนอยกล่าวขอบคุณหนูแหวนและกั
ชมหนูแหวนเสียยกใหญ่ว่าเป็นคนเก่ง

นอกจากนี้ "หนูแหวน" ยังพยายามช่วยชีวิตสัตว์ โดยให้ความอนุเคราะห์เมื่อเห็นว่า
สัตว์นั้นกำลังได้รับความเดือดร้อน ดังเช่น เมื่อหนูแหวนเห็นหนอนกำลังก้นใบกระถิน เธอช่วย
เขี่ยออกเพื่อต้องการให้นมันไปหาอาหารที่อื่น แต่หนอนนั้นกลับถูกค้างคอกกิน เธอรู้สึกเสียใจและ
เมื่อเหยี่ยวจะฆาตกรรมมันค้างคอกตัวนั้น หนูแหวนก็แสดงความเมตตาด้วยการไล่เหยี่ยวให้ไป ที่อื่น
ซึ่งจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้ (ศรราว 2527 : 76 - 77)

...หนูแหวนมองดูที่หนอนสองตัวกำลังคลานกระดืบ ๆ มันคงหาอาหารเหมือน
ตนกระถิน เธอเอามือเขี่ยมันตกลงไปคิดว่ามันคงจะไปหาอาหารที่พนักงูไค้เมื่อเขี่ย
แล้วลงดู อ้าว เจาค้างคอกตัวหนึ่งตัวคืดันยาว เอาตัวหนอนเข้าปากอย่างเอร็ดอร่อย

"ตายจริงนี่เธอกินตัวหนอนที่นาส่งสารไปแล้วหรือนี่" หนูแหวนร้องขึ้น

"สิ่งที่เป็นอาหารนะไม่มีอะไรนาส่งสาร มีแต่วอรอยหรือไม่อรอย" ค้างคอกตอบ

แล้วตัวค้อเอมก็ปิกตัวหนึ่งเข้าปาก

"ความอยากกินของเธอทำให้เธอต้องโหดเหี้ยมอย่างนั้นหรือ" หนูแหวนพูดเสียงแข็ง

"ฉันไม่รู้ ถ้าฉันไม่กินฉันก็ตาย" เจาค้างคอกย้อนอันที่จริงพวกเธอนะ กินของสารพัน

อย่างมากกว่าฉันอีก พวกฉันกินแต่พวกแมงกับตัวหนอนเท่านั้น

"เจาค้างคอกพูดแล้วรีบกระโดดหลบไปใต้กองดินเมื่อเห็นเหยี่ยวบินมาใกล้ ๆ

"ฮูว ฮูว ไปนะ" หนูแหวนส่งเสียงไล่เหยี่ยว "เธออยากกินค้างคอก"

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่าหนูแหวนเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการรักษาระเบียบวินัย ความเป็นใหญ่ผล ความเมตตากรุณา ซึ่งจะแสดงให้เห็นการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ควยรูปตารางดังนี้

ตาราง 20 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาท
เด่นเรื่อง โลกของหนูแหม่น 2

ตัวละครที่มีบทบาทเด่น	คุณลักษณะที่พึงประสงค์										รวม
	การรักใคร่เมตตา	ความซื่อสัตย์	ความเสียสละ	ความมีเหตุผล	ความซื่อสัตย์	การประหยัด	ความอดทน	ความเมตตา กรุณา	ความกตัญญู เคารพ	ความรับผิดชอบ	
หนูแหม่น	1	1	1	2	1	1	1	3	1	1	6

เรื่อง 25 : วันเวลาที่แสนงาม-วันทุ่งทอดสาย

เรื่องย่อ

ผู้เล่า หรือ "ทิม" กำลังเรียนหนังสือในระดับมัธยม ผู้เล่าอยู่กับยายแม่ และน้อง
 ต่อมาแม่มีสามีใหม่ ทำให้ผู้เล่าไม่ค่อยไปอยู่กับพ่อที่จังหวัดหนึ่ง และบางครั้งก็กลับมาอยู่กับ
 ผู้เล่ามีนาชื่อ "นาแทน" ซึ่งคอยสอนผู้เล่าเกี่ยวกับการจับปลา ปลุกพื้ผักสวนครัว ผู้เล่ามี
 ความรักนาแทนมาก มักจะติดตามไปจับปลาควยบอย ๆ เมื่อผู้เล่ากลับไปอยู่กับยายป้า ผู้เล่า
 ได้รู้จักกับตาอยู่ชายแก่ชชะ ซึ่งคอยปลอบโยน คอยสอนให้ผู้เล่าเป็นเด็กดี ไม่นีโรงเรียน
 แต่ในขณะนั้นผู้เล่าเบื่อสภาพโรงเรียนที่มีครูคอยคุและทำโทษเมื่อเขาหนีเรียน และไม่ทำการบ้าน
 หลังจากตาอยู่ตาย ผู้เล่าจึงกลับมาอยู่กับแม่ตามเดิม

จากการศึกษาเรื่อง วันเวลาที่แสนงาม - วันทุ่งทอดสาย นี้พบว่า เป็นเรื่องที่ผู้เขียน
 ต้องการเล่าถึงเหตุการณ์ที่ตนได้พบเห็นในอดีต ซึ่งทั้งความสุขและความเศร้า เนื้อหาจึงเกี่ยวพัน
 อยู่กับครอบครัวและความเป็นอยู่ของชาวชนบททางภาคเหนือ โรงเรียนและเพื่อน และในขณะนั้น
 ผู้เล่ามีวัยกำลังเริ่มเป็นหนุ่มจึงมีเรื่องราวของความรักมาปะปนอยู่บ้าง เมื่อศึกษาในคานคุณลักษณะ
 ทพประสงคน พบว่า ถึงแม้ผู้เล่าจะเป็นเด็กวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยกำลังสนใจในสิ่งรอบคาน อยากเล่น
 อยากเรียน อยากอยู่กับเพื่อน มากกว่าจะใกล้ชิดกับครอบครัวนั้น ก็เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
 ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์
2. การประหยัด
3. ความอดุสาหะ
4. ความเมตตากรุณา

1. ความซื่อสัตย์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความซื่อสัตย์นั้นพบว่า เรามีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและความซื่อสัตย์ต่อกฎระเบียบที่วางไว้ โดยมีความประพฤติที่ตรงต่อความเป็นจริง ตามที่ตนตั้งใจจะปฏิบัตินั้นให้สำเร็จ ถึงแม้จะมีโอกาสจะเปลี่ยนใจ แต่เขาก็ไม่กระทำ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ต่อตนเองของผู้เล่า ดังเช่นเมื่อผู้เล่าเรียนลูกเสือและได้เขาคอยพักแรมนั้น จะต้องขี่จักรยานทางไกลถึง 15 กิโลเมตร และเมื่อเขากลับนั้นครูไม่ได้บังคับให้เดินกลับ เพื่อน ๆ ของผู้เล่าต่างโบกรถกลับกันหมด แต่ผู้เล่ามีความตั้งใจที่จะเดินกลับจนถึงบ้านให้ได้ เขาก็พยายามทำให้สำเร็จตามที่เขาคตั้งใจไว้ ก็จะได้เห็นได้จากพฤติกรรมของผู้เล่าดังนี้ (พิบูลย์ศักดิ์ ละครพล

2528 : 32 - 33)

...จน 10 กิโลเมตรผ่านไป เราได้ขึ้นมาสู่ถนนใหญ่แล้วเหลือเพียงแค่ 5 กิโลเมตรเท่านั้น หันกลับไปดูเพื่อนร่วมทางต่างรองครางกันระงม "ไม่ไหวแล้ว ๆ ฝากคนองจะเย... เห็นทีจะตายเนคราวนี้"

"ไม่ตายหรอกนา ลูกเสือของออกทน..." ผมพูดให้กำลังใจเพื่อน

ไม่มีคำตอบหันกลับไปดูอีกที เขาวิ่งรี่ไปโบกรถอยู่ไหน ๆ...

"ไปช่วยคน ขอไปช่วยคน" เขาร้องบอก คนขับรถจอดรับบนนั้น มีลูกเสือโต ๆ รืนพื้นนั่งอยู่เต็มเพียบ

"อ่าวโง่งเน้งกันไป ไหนว่าจะเดินกลับ"...ผมร้องขึ้นในใจ

"ไปหรือเปล่า "ทีม" พรรถพวกรองเรียก

ผมส่ายหน้า

"ไปเถอะน่าจะเดินกลับ" ผมบอก

.....

สิบเอ็ด...สิบสอง ผมนับหลักกิโลไปเรื่อย ๆ ...เหนื่อยแสนเหนื่อย น่องผมตึงไปหมด ปรกติขาหีบ ๆ และท้องก็ร้องหิวโหย ผมก็เดินลากขาไปช้า ๆ สิบสาม...สิบสี่...สิบห้า...อีกกิโลเดียวก็ถึง...ผมกระโดด...โดดเตน...แล้วก็นั่งลงหายใจ

หอบ ๆ ผมกำลังจะตาย...ไม่ผมคงไม่ตาย...ลุกขึ้น...เดินลากกายไปต่อ...
 ผ่านบ้านคูสันทราย ผ่านน้ำตก ขามสะพาน ผ่านหมู่บ้านเขาคั่ว เมือง...แล้วผมก็ไป
 ถึงบ้านจันทิ...

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ผู้เล่าจะพบความลำบากเห็นคเห็น้อยใน
 การเดินทางไกลก็ตาม แต่เมื่อเขาตั้งใจจะทำอะไรแล้วก็ตามพยายามทำจนสำเร็จไม่เปลี่ยนใจ
 หรือเปลี่ยนพฤติกรรมที่ตนหวังไว้ แสดงให้เห็นความซื่อสัตย์ต่อตนเองของผู้เล่า นอกจากนี้
 ความซื่อสัตย์อีกอย่างหนึ่งของผู้เล่าก็คือ เมื่อผู้เล่าได้รู้จักกับตาอยู่ ตาอยู่ได้คอยปลอบโยน
 เล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้ฟังอยู่เรื่อย ๆ และผู้เล่าก็ชอบขึ้นเรื่อย ๆ ของตาอยู่เพื่อไปช่วยเก็บ
 ขยะ แะตาอยู่ก็ไม่อยากให้ไปควยเพราะเคยถูกป่าของผู้เล่ามาตอว่าตาอยู่ ป่าถือว่าเป็นการ
 เสียเกียรติที่จะให้ผู้เล่าไปเก็บขยะ และใจผมเห็นจะว่าไม่คิด ตาอยู่เห็นว่าผู้เล่าอยากจะทำ
 นี่เป็นครั้งสุดท้ายจึงขอให้ผู้เล่าตั้งใจเรียนไม่หนีโรงเรียนเป็นการแลกเปลี่ยน ซึ่งผู้เล่าก็ตกลง
 และปฏิบัติตามสัญญาที่ให้ไว้กับตาอยู่เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้ (พินัยศักดิ์
 ละครพล 2528 : 101)

...ในช่วงวัยนั้น วันที่ผมทำตัวดีเรียนร้อยทั้งออกตั้งใจเรียนวันเวลาผ่านไปอย่าง
 เหลือเกินผ่านไปไม่นานนาเมื่อหน้าผมไม่มีความตื่นเต้นเราทำอะไรเลย...
 ดวงตะวันดวงเดิมที่เคยมีผายชายคล้อยไปอยู่หลังเขาแล้ว หน้าที่เรากำลังไหน
 เถว้ลยรอนให้ให้ได้อย่างสนุกสนานหรือว่าวายนำคำพูดคำใดอย่างสนุกสนาน ก่อน
 จะยกขบวนข้ามไปเก็บพุทราที่เกาะกลางมาากันกัน ก็พลันกลายเป็นดวงตะวันดวงใหม่
 ที่คลานไปหงอย ๆ เหมือนหอยตากแดดอย่างนั้นแหละ

ผมเป็นเด็กดีเหลือเกินในสองสามวันนั้นเลิกเรียนก็กลับบ้าน ช่วยทำงาน
 และตอนเย็นผมก็ไม่ไปโยนรูปที่หน้าโรงหนัง ไม่ไปเล่นลูกแก้ว หอยกองที่ลานวัด
 เพื่อนชวนไปไหนผมก็ไม่ไปผมรักษาสัญญาที่ให้ไว้กับตาอยู่อย่างดีที่สุด ๆ แปลกใจ
 ไปตาม ๆ กัน...

ค จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของยูเลา ซึ่งถึงแม้เขาจะเป็นเด็กที่เกรง
 หนีโรงเรียนทั้งนี้เพราะเขาไม่หาคู่รักเขาและเข้าใจเขา ดังนั้นเมื่อผู้รักเขาขอรองให้เขา
 ปฏิบัติตนอย่างไร เขาก็ทำตามสัญญาเป็นอย่างดี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ของยูเลา ว่ามี
 ความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น

2. การประหยัด

ด้านการประหยัดคน พบว่า"ยูเลา" มีความประหยัดรู้จักออมเงินที่ไคมา และเก็บ
 รวบรวมไว้สำหรับใช้เป็นทุนสำรองอย่างอนึ่งถือว่า เป็นผู้รู้จักการประหยัดทรัพย์ เช่น เมื่อยูเลา
 ต้องการซื้อกางเกงยีนส์ ซึ่งมีราคาแพงมาก เขาก็พยายามหาเงินโดยการหาขนมขายและคอย ๆ
 เก็บสะสมเงินไว้ทีละเล็กละน้อย ซึ่งจะเห็นได้จากนี้ (พิบูลย์ศักดิ์ ละครพล 2528 : 121)

...จากกางเกงยีนส์ตัวรายนั้น ทำให้ผมนอนฝันรายอยู่หลายคนเหมือนกัน แต่มันก็มี
 ส่วนที่อยู่บางเวลาแคกรอน ๆ ผมหาขนมเหนื่อย ๆ คิดถึงมันแล้วผมก็หายเหนื่อย
 เป็นปลิดทิ้ง

"สักวันเถอะนา...สักวันหนึ่งเถอะ..." ผมให้คำมั่นสัญญากับตัวเองและพอกับ
 ถึงบ้านก็เอากะปุกออมสินมานับใหญ่

"สิบ...ยี่สิบ...สามสิบ...สี่สิบ...เฮ้อ...เมื่อไหร่จะถึงรอยยี่สิบบาทซักทีหนอ...
 ผมเฝ้าแคร์วันรอคืน...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ยูเลา เป็นผู้รู้จักเก็บออมทรัพย์ที่
 หนาตาได้เพื่อซื้อสิ่งที่ตนต้องการ แม้ว่าสิ่งนั้นจะต้องใช้เวลา และความอดทนที่เพียงพอก็ตาม
 ยูเลาถูกใจใจแรงกายและเวลาให้เป็นประโยชน์ ในการสร้างทรัพย์และเก็บรวบรวมทรัพย์นั้น
 เพื่อประโยชน์คราวต่อไป สรุปได้ว่ายูเลามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการประหยัด

3. ความอดสาหัส

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความอดสาหัสนั้นพบว่า ผู้ใดมีความพยายามอย่างเข้มแข็งในการทำงานโดยมุ่งให้งานนั้นประสบความสำเร็จเป็นผลดี ควบคู่กันไปด้วยผู้ใดมีความหนักแน่น กระตือรือร้น ไม่ท้อแท้หวาดกลัวความยากลำบากของงานนั้น ๆ เช่น เมื่อระยะปีศาครเรียนผู้ใดก็ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการหาหมขมาย ห่ง ๆ ห่มเพอนดอเดียนวาเป็นงานของผูหึง แต่ผู้ใดก็มีความอดสาหัสอดทนต่อคำดอเดียนอย่างไมทอถอยตองงานนั้น ซึ่งจะเห็นได้จาก ตัวอย่างต่อไปนี้ (พินุลยศักดิ์ ละครพล 2528 : 117)

...ตอนบิคเทมหนารอนเน แม่ทำขมดอของใหม่หามขาย
 "หนาไมอาย เป็นผูขายหามของขายยังกะผูหึง"
 เพื่อน ๆ มันจะดอผม
 "ไคสต่างคนหา"
 ผมทอไมใสใจวาใครจะดอ
 มีเคิดูขายวัยเคียวกับผมสักคนหาเงินเองไค...ผมมักจะคิคในใจอย่าง
 หึง ๆ ...

จากพฤติกรรมข้างตนของผู้ใดแสดงให้เห็นว่า นอกจากผู้ใดจะมีความพยายามและ อดทนในการงานเพื่อให้บรรลุความสำเร็จ เขายังมีความอดทนต่อคำดอเดียนของเพื่อน ๆ ซึ่งนับเป็นการพยายามต่อสู้เพื่อเอาชนะอุปสรรคจนประสบความสำเร็จ นอกจากนั้นผู้ใดยังมีความขยันขันแข็งในการทำงานเพื่อให้งานของตนสำเร็จควยคิ เช่น เมื่อผู้ใดมาอยู่กับนาบท และนาเทนไคสอนให้เขาปลูกมะเชื่อเทคิ ผู้ใดก็มีความพยายามอย่างขันแข็งในการชุดคินยกทอง จนมีขนาดใหญเก็นกวาที่เคิด ๆ จะทำไค ดังจะเห็นไคจากขอความต่อไปนี้ (พินุลยศักดิ์ ละครพล 2528 : 159 - 160)

... "ผมพินคินอว้างเอาเป็นเอาตายไมกัณผมก็ยกแปลงเสร็จรวมสามสิบแปลง"
 "มันเมโพฟารเชียวหละ สำหรับเคิดออย่างแก"

นาแทนเออยม เขาใช้ทัพแปลก ๆ

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้เล่าเป็นผู้ที่คุ้นเคยกับสิ่งที่พึงประสงค์ด้าน
ความอู่อสาเห และนอกจากนี้ความอู่อสาเหอีกครึ่งหนึ่งของผู้เล่าคือ เมื่อคราวที่เขาไปเขาคาย
พักแรมลูกเสือ ผู้เล่าได้ใช้ความพยายามอย่างพากเพียรเกินระยะทางไกลไปกลับถึง 30 กิโลเมตร
ทั้ง ๆ ที่ในซากลับเหอน ๆ เขาทางกนงรภกกลับมาอนแล้ว ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

4. ความเมตตาการุณา

"ผู้เล่า" มีความเมตตาการุณาต่อสัตว์เป็นอย่างมาก โดยผู้เล่าจะมีความรู้สึกสงลใจ
และสงสารสัตว์ที่ดำงไกรับความทุกข์ทรมาน ทั้งเขายังมีความต้องการช่วยเหลือให้พ้นจาก
ความทุกข์นควย เช่น เมื่อผู้เล่าตามนาแทนไปดูเขาชนแมงกวาง (แมลงชนิดหนึ่งที่มีขาบนหัว)
ในขณะที่แมงกวางชนกันนั้น เขามีความรู้สึกสงสารที่เห็นมันต้องมาถูกทรมานเพื่อความสนุกของ
คนบางคนเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้ (พิบูลย์ศักดิ์ ละครพล 2528 : 68)

...หลังจากที่ททายกันต่างก็เอากวามาเปรียบ (เหมือนเปรียบมวยหรือเปรียบไก
คือเอากวาสองตัวมาเทียบเคียงกันดาเหมาะสมกับคู่ชนกัน)

พอจับคู่ได้ ลงเิมพันเสร็จ ก็เริ่มชนกัน

ผมกลับรู้สึกผิดไปจากที่คาดไว...สงสารกวามากกว่า แต่ผู้ใหญ่กลับส่งเสียง

เฮ ๆ ไม่ไคชาด...

นอกจากผู้เล่าจะเกิดความสงสาร เมื่อเห็นสภาพแมงกวางที่ถูกจับมาชนกันและมันต่างก็ไค
รับบาดเจ็บและเมื่อผู้เล่าเห็นแมงกวางของ "นาแทน" ที่ชนแพแล้วถูกนำไปเป็นอาหาร เขายังมี
ความสงลใจมากขึ้น และสงสารที่มันต้องถูกลงโทษอย่างทรมาน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้
(พิบูลย์ศักดิ์ ละครพล 2528 : 70)

"เอาใจออย ขาให้เอง...เอาไปจีแกมมเหลาซะ"

นาแทนยื่นกวางตัวโปรคให้เด็กคนหนึ่ง ซึ่งนั่งฝังไฟอยู่หน้ามอน

"นา...สงสารมัน"... ผมพุดยังไม่ทันจบ นาเด่นคักบ่เสียก่อน

"เฮย...รีบ ๆ ไปเถอะ คึกแล้ว"

"หวานหนวดโอจอย" ผมไถ่ยืนเค็กหมั่นคนนั้นพุดอย่างดังโลด เขาจัดการโยน

เจ้ากวางโซครายนั้นลงบนถนนไฟฟ้

"โซ..." ผมรู้สึกสงสารมันจับใจ มองเห็นมันพยายามคั่นรน ตะกุกตะกอยออก

จากกองไฟ แต่เจ้าหมั่นนั้นก็เขยมันกลับเข้าไปอีก มันร้องซี ๆ สงสารทีก็เจียบงันไป...

มีกลิ่นไหม้หึ่ง ๆ ลอยเข้าจมูก...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าตัวละครที่มีบทบาทเด่นเรื่อง
วันเวลาที่แสนงาม - วันรุ่งหรือสาย เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความซื่อสัตย์ การประหยัด
ความอดสาหัส และความเมตตากรุณา ซึ่งแสดงให้เห็นการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์
โคตวาทารางดังนี้

ตาราง 21 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่น
เรื่องวันเวลาที่แสนงาม - วันรุ่งหรือสาย

ตัวละครที่มีบทบาทเด่น	คุณลักษณะที่พึงประสงค์	การรักษาระเบียบวินัย	ความซื่อสัตย์	ความเสียสละ	ความเมตตา	ความซื่อสัตย์	การประหยัด	ความอดสาหัส	ความเมตตากรุณา	ความกล้าหาญ	ความรับผิดชอบ	รวม
ผู้เฒ่า		-	-	-	-	2	1	3	1	-	-	7

เรื่องที่ 26 : บ้านพล็ก

เรื่องย่อ

ผู้เล่าเป็นเด็กหญิง ชื่อ "เกี้ยว" อายุประมาณ 10 ขวบ อยู่กับพ่อ แม่ และพี่สาวชื่อแก้ว ในหมู่บ้านจตุรพักตรพิมาน "เกี้ยว" มีเพื่อนร่วมชั้นเรียนและหมู่บ้านอยู่ใกล้กันชื่อ "มอย" มอยได้ตั้งข้อสงสัยแก่เธอว่า คนในบานของเกี้ยวล้วนแต่พิลึก เช่น พ่อของเกี้ยวจะขี่จักรยานไปทำงาน และกระดิ่งจักรยานดังเป็นเพลง "นิวไปอยู่ไหน" แม่ของเกี้ยวชอบนุ่งโจงกระเบนอยู่กับบาน ส่วนพี่สาวของเกี้ยวชอบเลี้ยงตุ๊กแก เป็นต้น เกี้ยวเริ่มไม่สบายใจ และคิดความานของตนเองพิลึก ในงานปฐกาศเรียนทุกคนต่างอวดความแม่ของตนจะแต่งตัวสวยที่สุด แม่ของเกี้ยวนุ่งผ้าขึ้นไป ทำให้แขกจากประเทศญี่ปุ่นชอบมาก ต่อมาทางสถาบันวัฒนธรรมญี่ปุ่น มีโครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนระหว่างนิคม โดยให้นักเรียนญี่ปุ่นมาพักกับครอบครัวคนไทย 2 สัปดาห์ ครอบครัวของเกี้ยวได้รับเลือกให้เด็กญี่ปุ่นมาพักด้วย เกี้ยวไม่สบายใจเพราะกลัวว่าเด็กญี่ปุ่นนั้นจะเห็นว่าครอบครัวเกี้ยวพิลึก แต่เมื่อ "ชินหุ" มาอยู่ด้วย ก็มีความประทับใจและเขียนจดหมายมาชมเชย เมื่อสิ้นปีการศึกษาพ่อแม่ของเกี้ยวได้รับรางวัลจากโรงเรียนในฐานะพ่อแม่ตัวอย่าง เกี้ยวมีความสุขมาก และขณะนั้นคนในหมู่บ้านก็เริ่มเอาอย่างครอบครัวเกี้ยว เช่น เริ่มปลูกผักไว้กินเอง ขี่จักรยานไปทำงาน เป็นต้น

จากการศึกษาเรื่อง "บ้านพล็ก" พบว่า เป็นเรื่องราวที่ผู้เขียนตั้งใจจะแสดงให้เห็นถึงการรักษารัฐธรรมนูญไทย การมีความเป็นอยู่แบบไทย ๆ และการนิมิตใจของไทย เป็นต้น เมื่อ "เกี้ยว" ผู้เล่าซึ่งเป็นเด็กเล็ก ๆ พบว่า การกระทำของครอบครัวตนในเรื่องการเล่นดนตรีไทย การแต่งกายแบบไทยนั้น ต่างไปจากครอบครัวอื่น ๆ ก็มีความรู้สึกรังเกียจของครอบครัวตนผิดแผกไป เมื่อศึกษาในค่านคุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้วพบว่า "เกี้ยว" มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพียงประการเดียว คือ ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ

ผู้เล่าเรื่อง หรือ "เกี้ยว" มีความรับผิดชอบในการทำงานที่ตนได้รับมอบหมายจากครอบครัว โดย "เกี้ยว" จะมีความตั้งใจและเอาใจใส่ในงานของตนและพากเพียรทำงานนั้นจนสำเร็จ ดังจะเห็นได้ว่า เกี้ยวได้รับมอบหมายให้ทำงานบ้านในแต่ละวัน หลังจากกลับมาจากโรงเรียนแล้ว ไต่เกะ รศนำคนไม่ พับผ้า นอกจากนี้ทุกวันเกี้ยวจะต้องฝึกเล่นดนตรีไทย และท่องกลอนสุภาพ เกี้ยวจะทำหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้ (ว. วินิจัยกุล

2528 : 15 - 17)

...หนูวิ่งออกจากครัว ถือจานขนมกลับมา และนำมะขามออกไปควย หนูมัดผ้าตาม
แม่อยู่นาน จนลืมไปว่าต้องทำการบ้าน แลวกไปช่วยแม่พับผ้า แลวกไปรศนำคนไม่
แลวกกินข้าว...แลวกท่องกลอน แลวกฟังพ่อเล่านิยาย...แลวก...แลวก...เรา
ไม่มีเวลาดูโทรทัศน์จริงควยละ

และ

แม่ยุ่งโจงกระเบนตามเคย กำลังถอนหญ้าที่ชนเขมคนพริกขี้หนู และมะเขือพวง
ส่วนหนูรศนำคนไม่เงิน และผักกะนาคึ่งจะเสร็จ ยังมีอีกหลายแปลงที่จะต้องรด...

นอกจากนี้ "เกี้ยว" ยังมีความรับผิดชอบในการทำงานที่ครอบครัวมอบหมายให้ เขาก็จะพยายาม
ทำให้สำเร็จ แสดงให้เห็นถึงความหนักแน่น และการมีวินัยตนเองไม่หลงระเหิรไปกับขบถขมุข
รอบข้าง ดังจะเห็นได้จากเมื่อครูให้เกี้ยวทำการบ้านเรื่อง รายการโทรทัศน์ใดดีที่สุด เกี้ยวก็ไปดู
โทรทัศน์ที่บ้านของบอย เพราะบ้านเกี้ยวไม่มีโทรทัศน์ เพื่อจะได้ทำการบ้านที่ครอบครัวมอบหมายมา
ให้เสร็จ และเมื่อเกี้ยวดูโทรทัศน์อยู่นั้นเขานึกได้ว่า การบ้านอื่น ๆ ยังไม่เสร็จเขาก็รีบกลับบ้าน
มาทำให้เสร็จ ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมของ "เกี้ยว" ดังนี้ (ว. วินิจัยกุล 2528 : 26)

...หนูนึกถึงการบ้านอื่น ๆ ซึ่งยังไม่เสร็จก็เลยกระซิบบอกบอยว่า
"ฉันจะกลับละ จะไปทำการบ้าน เธอทำเสร็จแล้วหรือ"

เรื่องที่ 27 : ผจญภัยในดินแดนมหัศจรรย์

เรื่องย่อ

"แกน" เป็นเด็กชายกำพร้าพอ อยู่กับแม่เพียงสองคน ที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ทุกปีเมื่อถึงฤดูกาลท่องเที่ยวภูกระดึง แม่จะพาแกนมาเที่ยวภูกระดึงเพื่อรับจ้างขนสัมภาระของนักท่องเที่ยวข้ามภู วันหนึ่งเพิ่งเป็นวันแรกที่ภูกระดึงเปิดให้นักท่องเที่ยวขึ้นเที่ยวได้ "แดง" และ "แซม" ไคมาเที่ยวพร้อมกับพ่อและแม่ของเขา เมื่อแกนไคขึ้นกระเปาะของ "แดง" นน แกนเห็นว่าแกนมีขาพิการ เดินกะเผลอกะเผลก จึงชวนคุย และขอร้องให้ "แกน" เป็นผู้นำเที่ยวในวันรุ่งขึ้น ทำให้แซมไม่พอใจให้แกนมาให้ความสนิทกับแกน ซึ่งแซมคิดว่าเป็นเด็กภายนอก ร่างกายสกปรก ไม่ควรที่จะคบเป็นเพื่อนด้วย อีกทั้ง "แซม" เขาใจคิดว่า แกนลักขโมยของเล่นของแดงที่มาด้วยไว้ แซมยังไม่พอใจเลยฟ้องเจ้าหน้าที่ให้จับไคแกนไปเสีย ในวันรุ่งขึ้น "แกน" ไคพา "แดง" เที่ยวสถานที่ต่าง ๆ บนภูกระดึง จนกระทั่งถึงที่หมายนาแห่งหนึ่งมีดอกไม้สวยงามมาก ทั้งแดงและแกนมีความเห็นว่าถ้าใครไปเก็บดอกไม้ตรงนั้นอาจพลัดตกลงไปข้างล่างได้ ขณะที่ถลันจากเที่ยวนั้นเองเกิดหมอกสั่งหนามาก ทั้งแดงและแกนพยายามจดจำทิศทางที่จะกลับยังที่พัก เมื่อเดินมาถึงหน้าผาที่มีดอกไม้สวยงามนั้นก็พบว่า ดอกไม้บนนั้นหายไป และผู้ที่ไคดอกไม้จนพลัดตกลงไปนอนสลบอยู่ข้างล่างคือแซม แกนไคพยายามปีนลงไปช่วย เพราะเกรงว่า แซมอาจจะพลิกตัวหล่นไปชั้นล่างลงไปอีกและอาจถึงตายได้ เมื่อคณะท่องเที่ยวตามมาช่วยและเห็นว่าแกน เป็นเด็กดีมีน้ำใจจึงมอบรางวัลให้แกน

จากการศึกษาเรื่องผจญภัยในดินแดนมหัศจรรย์ พบว่าเป็นเรื่องราวความรักความผูกพันของเด็กชายชาวชนบทกับเพื่อนชาวกรุงเทพฯ ถึงแม้เขาจะได้รับการดูถูกและการกลั่นแกล้งจากเด็กชายคนอื่นก็ตาม เขากพยายามทำความดีจนในที่สุดเขาก็ได้รับความเห็นใจและทุกคนก็เห็นความดีของเขา เมื่อพิจารณาในค่านคุณลักษณะที่พึงประสงค์พบว่า "แกน" มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังต่อไปนี้

1. การรักษาระเบียบวินัย
2. ความซื่อสัตย์

3. ความอดสาหัส
4. ความเมตตากรุณา
5. ความเสียสละ

1. การรักษาระเบียบวินัย

"แกน" เป็นผู้รักษาระเบียบวินัยเป็นอย่างดี เขาจะรู้จักควบคุมความประพฤติของตนให้ถูกต้อง และเหมาะสมตามข้อบังคับ ข้อตกลงที่สถานใดที่กำหนดไว้ นอกจากตัวเขาจะมี ความเข้าใจและปฏิบัติตามกฎนั้น ๆ แล้วเขายังชี้แจงให้ผู้อื่นปฏิบัติตามด้วย เมื่อเขาเห็นว่าผู้อื่น กระทำผิดกฎและเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เช่น เมื่อแกนพาแดงเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ บนภูกระดึงนั้น เมื่อถึงหน้าผาแห่งหนึ่งซึ่งคอกไม้สวยงาม แดงก็คิดจะเกิดเพื่อนำไปฝากแม่ แกนก็โศกโศกไห้ หง เขายังคิดว่า แม่จะไม่มีใครเห็นก็ตาม ก็ไม่ควรทำ นอกจากนั้นแกนยังคิดว่า การเคลื่อนไหวของ บนภูให้ผิดไปจากที่เดิมก็เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาดังนี้

(เจตนาพร 2528 : 108)

...พูดจบ แดงเอื้อมมือไปทำท่าจะเกิด

"อย่า" แกนรอกห้ามเสียงดัง

"ทำไมเธอ ฉันอยากจะเอาไปให้แม่ดู"

"ไม่ได้อะไร เธอห้ามเด็กคอกไม้...รู้ไหม"

"เอ...ก็ไม่มีใครเห็น"

"ถึงไม่มีใครเห็นช้อยกว่าไม่ดี..."

แกนรู้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ในอุทยานแห่งชาตินี้สวยงามไปหมดสวยงามกระทั่ง กอนหินเล็ก ๆ กอนหินใหญ่ สิ่งทั้งหมดเหล่านี้ประกอบกันเข้าทำให้เป็นอาณาเขตที่ งดงามตามธรรมชาติ หากจะขาดไปเสียอย่างหนึ่งมันก็จะไม่เหมือนเดิม เขารอง ห้ามแดงก็เพราะรู้สึกสลายกับว่ามันเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องที่จะเด็ดคอกไม้ หรือแม่แต่ เคลื่อนย้ายกอนหินสักกอนหนึ่งแต่เด็กลานนอกก็อธิบายไม่ถูก...

จากพฤติกรรมของแดงข้างตนแสดงให้เห็นว่าแดงเป็นผู้ที่รักษาระเบียบวินัยต่อสถานที่
โดยประพฤติตามกฎและข้อบังคับของสถานนั้นไม่ว่าจะมีผู้พบเห็นหรือไม่ก็ตาม สรุปได้ว่าแดง
เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการรักษาระเบียบวินัย

2. ความซื่อสัตย์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความซื่อสัตย์นั้นพบว่า "แกน" มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น
จะเห็นได้จากการที่แกนมีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี มีความละเอียดใจและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด
เช่น เมื่อแดงนำขนมมาให้แกน และขอให้แกนเป็นผู้นำเที่ยวภูกระดึงนั้น แดงได้ทำของเจหนึ่ง
เป็นเกมคอมพิวเตอร์หล่น แกนเก็บได้เขาตั้งใจจะนำไปคืนแดงในวันรุ่งขึ้น โดยไม่คิดที่จะนำมาเป็น
ของตน ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาดังนี้ (เจตนาพร 2528 : 73 - 74)

..."เอะ...นี่อะไรนี่แม่"

แกนรีบลุกขึ้นนั่งอย่างใจเกรงแล้วหยิบตุ๊กตาสีเหลืองเล็ก ๆ ที่หายไปมีพี่เขานอนทับ
ขึ้นมาดู

จากแสงไฟสลัว ๆ ที่สาดมาจากจานอาหาร แกนก็เห็นว่ามันเป็นตุ๊กตาพลาสติกสีแดง
มีปุ่มสีดำจำนวนสี่ปุ่มอยู่ข้าง ๆ ตรงกลางมีจอสีเหลืองมีปีกและมีรูปการตูนสีดำตัวเล็ก ๆ
เดินไปมาเป็นจังหวะ

"อะไรแกน" แม่ถาม

"อะไรก็ไม่รู้แม่ สงสัยเป็นของแดง...ทำตกไว้...เคียวพุงนี้ขอยจะเอาไป

คืนเขา"...

จากพฤติกรรมของ "แกน" ข้างตน แสดงให้เห็นว่า ถึงแม่ของนั้นจะมีคำภษาขยักเพียงใด
ก็ตาม แต่สิ่งนั้นไม่ใช่ของ ๆ เขา แกนก็ไม่คิดจะเก็บไว้เป็นของตน เขาพร้อมที่จะนำคืนเจ้าของ
ทุกเมื่อ ซึ่งนับได้ว่าแกนเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้าน "ความซื่อสัตย์"

3. ความอดสาหัส

ในคำความอดสาหัสนั้นพบว่า "แกน" เป็นผู้มี ความพยายามในการทำงาน เขาจะมีความอดทน และขยันทำงานน้อยอย่างไม่ยอมทอดทิ้งแม้เขาจะมีร่างกายพิการ และงานนั้นต้องใช้แรงงาน ซึ่งก่อให้เกิดความเหน็ดเหนื่อยเพียงไรก็ตาม แกนจะพยายามทำงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนให้สำเร็จ เช่น เมื่อแม่พาแกนไปรับจ้างขนของในภัตตาคารไทยวนน์ แกนก็พยายามช่วยแม่ทำงานเพื่อแบ่งเบาภาระ แม้ว่าการขนสัมภาระของภัตตาคารไทยวนน์นั้นมีความยากลำบาก เพราะจะต้องขนขึ้นบันไดสูงชัน บางแห่งเป็นสอกลแบบ ๆ ที่ต้องคอย ๆ ปีนขึ้นมา และบางแห่งก็ขรุขระ เขาพยายามทำหน้าที่ของเขาให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้ (เจตนาพร 2528 : 21)

...จากปางกกคา สองเขตรูท่างแบกหามสัมภาระที่รับจ้างขนเค็นธา ๆ รมักระวังไปตามทางเค็นแคบ ๆ ที่วกเวียนไปตามไหล่เขา ขึ้นมาลงมาบางจุดก็ขึ้นชื่อเรียกต่างกันไป เช่น ซ้ำแฮก...ซ้ำฮอน...ซ้ำกกกอก...พรางพรางแป...ซ้ำกกกหวา...ปางกกไผ่ ไปจนถึงซ้ำกกโกน

และ (เจตนาพร 2528 : 49)

...ทางลัดที่หังสามคนเลือกก็ขึ้นคอคเค็นทางที่แยกไปคานขวามือ มันเป็นคอคทางที่ย่นระยะการเค็นเท้าไปประมาณเกือบครึ่งกิโลเมตร แค่ว่าเป็นทางที่ชันมาก คอคคอย ๆ ปีนขึ้นไปตามโซคหินตามซอกเล็ก ๆ ระหว่างคนไม่ใหญ่ ๆ อย่างไรก็ตาม แม้วาทางชันจะเป็นหนทางที่แสนลำบาก แคแกนและแก๊งก็ไมยอมทอดทิ้งมอถงเท้าให้เป็นประโยชน์พาตัวเองและสัมภาระที่คองแบกหามขึ้นไปถึงยอดเขาจนได้...

จากพฤติกรรมของ "แกน" ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า แม้งานนั้นจะต้องอาศัยแรงงาน ความพยายาม มานะบากบั่นเพียงไรก็ตามแกนก็ไม่ยอมทอดทิ้งและพยายามทำให้สำเร็จ สรุปได้ว่า แกนเป็นบุคคลลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความอดสาหัส

4. ความเมตตากรุณา

"แทน" เป็นผู้มีเมตตากรุณา ซึ่งจะเห็นได้จากเขาจะมีความสงสารคิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ และมีความเสียสละใจเมื่อเห็นผู้อื่นทุกข์ นอกจากนี้เขายังพร้อมที่จะเสียสละกำลังกายของเขาเขาช่วยเหลือผู้อื่นที่ได้รับความเดือดร้อนและความทุกข์ในขณะนั้น ถึงแม้จะเป็นการเสี่ยงชีวิตของเขา หรือเอาชีวิตของเขาเขาแลกก็ตาม เช่น เมื่อแทนเห็นว่าคนเค็ดคอกไม่ และตกจากหน้าผาไปค้างอยู่บนชะง่อนหินข้างล่าง ถ้าหากคนนั้นพลัดตัวแล้วอาจพลัดตกลงไปข้างล่างจนเสียชีวิตก็ได้ เขาก็นึกที่จะลงไปช่วยชีวิตผู้นั้น แม้ว่าร่างกายของเขาจะพิการและต้องเสี่ยงชีวิตของตนเองก็ตาม ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาค้างนี้ (เจตนาวร 2528 : 119)

..."สงสัยจะสลับไปแล้ว"

แคงหันไปบอกเพื่อน

"ตายแน่...แบบนี้ถ้าเกิดพลัดตัวนึกเดียวจะต้องหล่นไปข้างล่างทันที...นึกพินใจเพิ่มเติบแล้ว"

"เราจะทำอย่างไรทีละ แทน"

"เอ...คงหาทางช่วย...เขาคงยังไม่ตายหรอก คงจะแคสลับไปแค่นั้น...เพราะตกลงไปไม่สูงแคหากหล่นจากชะง่อนผานั่นลงไปถึงลำธารข้างล่างแล้วจะกเสิร์จแน่ ๆ เพราะมันสูงเกือบยี่สิบเมตร..."

และ (เจตนาวร 2528 : 121)

..."เอาละหน้เธอช่วยคังชายผาชามาคานบ้นไวขอจะไคลงไปข้างล่าง"

"ลงไปแล้วแทนจะทำอะไร"

"ขอจะเอาชายอีกข้างหนึ่งผูกกับเข็มขัดของเขาไว้...วิธีนี้จะไม่ตกลงไปข้างล่าง...จนกว่าจะมีผู้ใหญ่มาช่วย..."

นอกจากนี้แทนลงไปช่วยจะเป็น "แหม" ผู้ซึ่งคอยกลั่นแกล้งเขาและดูถูกเขาต่าง ๆ นานาก็ตาม เขาก็นึกที่จะช่วยชีวิตผู้นั้นไว้ เมื่อเห็นว่าผู้นั้นตกอยู่ในความลำบากและ

กำลังต้องการความช่วยเหลือจากเขาอยู่ โดยเขาจะความเห็นแก่ตัว พร้อมทั้งแถมมาให้แก่ผู้ที่เคย
 ทำความเดือดร้อนให้แก่เขา ทำให้เขาแค้นใจ ถูกไล่ออกจากธุรกิจและไม่มีงานทำ ไม่มีโอกาส
 จะหาเงินเลี้ยงชีพอีกตาม ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้ (เจตนารมณ์ 2528 : 123 - 126)

...แต่แล้ว พอแค้นจะสายตาจากบริเวณหน้าอกแล้วของหนูนายเคราะห์...
 เด็กชายชาวนาที่เข้ามาทางตัว... เพราะวาระงานนคอรางของแซม... เด็กอ้วน

ซึ่งเป็นคนคอยจ้องดางจ้องฉวยเอาโดยตลอดนั่นเอง

ความรู้สึกน้อยใจประดังขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งหลังจากที่มันหายไปตลอดทั้งวัน...

ทำไมหนอเราถึงได้มีแต่ช่วยคนอื่น ในขณะที่คนอื่นไม่เคยช่วยอะไรเราเลย...

หากจะต้องช่วยคนอื่นทั่ว ๆ ไปแล้ว เราจะไม่ทำอะไร... นั่นกลับต้องมาช่วยคนที่

ขมเหงาเราตลอดเวลา... เรากับแม่จะไม่ทำงาน... จะไม่มีโอกาสหาเงิน

เพื่อใช้เลี้ยงชีพอีก เพราะเด็กคนนั้นแหละ... คนที่เรารู้สึกว่าเสียชีวิตลงมาช่วยมันแหละ...

และ

เสียงของแคงที่ตะโกนลงมาทำให้แคงตื่นจากวังงึก เด็กบ้านนอกรีบไขปล่าย

มาหาเขาไปโตเข้มข้มของแซม แล้วถูกไวแน...

จากพฤติกรรมข้างต้นแสดงให้เห็นว่า แม่ผู้ได้รับความเดือดร้อนจะเป็นใครก็ตาม
 หากเมื่อต้องการความช่วยเหลือ และแคงสามารถช่วยให้เขาพ้นจากความทุกข์ได้นั้น เขาก็
 พร้อมที่จะกระทำเพื่อให้บุคคลนั้นพ้นจากความทุกข์ ความเดือดร้อน และอันตรายที่กำลังได้รับอยู่
 แสดงให้เห็นว่า แคงเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความเมตตา กรุณา

5. ความเสียสละ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความเสียสละนั้นจะพบได้จากกรณีที่แคงจะความเห็นแก่ตัว
 ยอมเสียชีวิตเขาช่วยผู้ที่กำลังเดือดร้อน ซึ่งการกระทำของเขานั้นเป็นการกระทำที่เสียสละอันตราย

เป็นอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากการที่แกนเป็นผ้าขาวมาจากหน้าขาวบนลงขาวแซม ซึ่งก็คืออยู่
ระหว่างกลาง ดังจะเห็นได้ดังนี้ (เจตนาพร 2528 : 121 - 122)

...ไม่เป็นไรให้ขอยเป็นคนลงไป... เธอแข็งแรงกว่าจะไต่ช่วยถึงปลายผ้าขาวมา
คานนี้ไม่โหม้นหลุดจากโคนต้นไม้ หากขอยอยู่ข้างบนแรงขอยไม่คอยจะมี"
พูดจบแกนนอนฟังพาดลงกับพื้นหันปลายเท้าไปคานหน้าผา ไข่มองสองข้างจับ
ผ้าขาวมาไวแน่น แล้วค่อย ๆ กระเถิบถอยไปที่ละนิด ๆ ซา ๆ แดงรีบจับชายผ้า
คานที่ผูกติดกับโคนต้นไม้แล้วออกแรงดึง
แดงไม่เห็นวาทะแกใช้วิธีใด เพราะพอร่างของแกนค่อย ๆ เลื่อนลงไปจากหน้าผา
เขาก็มองไม่เห็น...

จากพฤติกรรมของแกนที่กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นว่า เขายอมเสียสละกำลังกายของตน
เขาช่วยผู้ที่กำลังเดือดร้อน และเขาไม่ได้คำนึงถึงอันตรายที่ตัวเขาจะได้รับเลย สรุปได้ว่าแกน
เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความเสียสละ

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า "แกน" ตัวละครที่มีบทบาทเด่นเรื่อง
ผจญภัยในดินแดนมหัศจรรย์ เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการรักษาระเบียบวินัย ความ
ซื่อสัตย์ ความอดทน ความเมตตา กรุณา และความเสียสละ ซึ่งจะแสดงให้เห็นการปรากฏของ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ควยตาร่างดังนี้

ตาราง 23 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่น
เรื่อง ผจญภัยในดินแดนมหัศจรรย์

คุณลักษณะที่ พึงประสงค์ ตัวละครที่มี บทบาทเด่น	การกระทำความดี	ความกล้าหาญ	ความเสียสละ	ความเมตตา	ความซื่อสัตย์	การประหยัด	ความอดทน	ความเมตตาทางกาย	ความกตัญญู	ความรับผิดชอบ	รวม
แกน	1	-	1	-	2	-	2	1	-	-	7

เรื่องที่ 28 : โลกสีน้ำเงิน

เรื่องย่อ

"ยูเลา" เป็นเด็กชายชาวทะเล พ่อแม่ของยูเลามีอาชีพทางการประมง ยูเลาได้พบเห็นเรื่องราวและสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามแถบชายฝั่งทะเล เป็นคนว่า สัตว์ทะเลชนิดต่าง ๆ ความเป็นอยู่ของสัตว์เหล่านั้น ความทุกข์ทรมานความเจ็บปวดของสัตว์เหล่านั้นเมื่อถูกจับถูกทำร้าย เป็นต้น ซึ่งยูเลาจะใคร่รู้เรื่องราวต่าง ๆ เหล่านั้นจากพ่อแม่และการประสมด้วยตนเอง ทำให้ยูเลามีความรู้สึกสงสัยและเห็นใจชีวิตสัตว์เหล่านั้น ทั้งเขายังมีความปรารถนาที่จะมีอาชีพอื่นมากกว่าที่จะสืบทอดการเป็นชาวประมงจากพ่อแม่ของเขา

จากการศึกษาเรื่องโลกสีน้ำเงินนี้พบว่า ยูเลาต้องการเสนอเรื่องราวความเป็นอยู่รูปร่างลักษณะของสัตว์ทะเลประเภทต่าง ๆ รวมทั้งชีวิตของชาวประมงที่ได้พบเห็นเรื่องราวเกี่ยวกับท้องทะเลต่าง ๆ เช่น เรือสินค้าลมน เป็นต้น นอกจากนี้ความรู้ที่สอดแทรกมาในเรื่องโลกสีน้ำเงินที่ผู้อ่านจะได้รับก็คือ ชีวิตความเป็นอยู่ลักษณะนิสัยของสัตว์ทะเลที่ปรากฏในเรื่อง เช่น มานำ ปลาโลมา ปลาหมึก แมงกระพรุน ฯลฯ เป็นต้น

สำหรับตัวละครที่พบพบพบพบ คือ "ยูเลา" เป็นเด็กชายเล็ก ๆ ที่มีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็นจากโลกสีน้ำเงินอันไคแก ท้องทะเลอันกว้างใหญ่ เมื่อพิจารณาในคานคุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้วพบว่า "ยูเลา" มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพียงด้านเดียวคือ ความเมตตาการุณา

ความเมตตาการุณา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความเมตตาการุณานี้พบว่า "ยูเลา" เป็นผู้มีความปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข และสงสารคิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ จะเห็นได้จากเขาจะไม่ฆ่า ไม่ทุบตี และทำร้ายสัตว์ควยวิธีการต่าง ๆ แล้ว เขายังมีความสงสารใจเมื่อเห็นผู้อื่นทุกข์ถึงแม้จะเป็นสัตว์ก็ตาม เช่น เมื่อฝูงปลาโลมาเข้าเฝ้าท้องถื่นที่เขาอยู่ และมีตัวหนึ่งหลงฝูงมาเกยตื้นตายที่ชายฝั่ง ยูเลา

พบเห็นปลาโลมาที่ใกล้จะตายมีความอ่อนระโหยและน้ำตามันไหลเป็นทาง ผู้เลาที่มีความรู้สึก
สงสารและเศร้าใจที่เห็นมันได้รับความทุกข์ ทั้งผู้เลายังตั้งใจที่จะไม่กินเนื้อปลาโลมาอีกต่อไป
ดังนั้นเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาดังนี้ (อัศศิริ ธรรมโชติ 2528 : 30 - 31)

...ต่อมาไม่กี่วันหลังจากผู้เลาปลาโลมาผ่านไปแคว้นริมทะเลของเราคนแรกเห็น
อีกครั้งควยโลมาตัวหนึ่งมาเกยตื้นตายที่ชายฝั่ง หายใจระรวยเนื้อตัวอ่อนปวกเปียก
ปล่อยให้ระลอกคลื่นซัดมาเหมือนกับเห็นเพลงกลอนเด็กของแม่

.....
โอ้โลมาที่มาเกยตื้นตัวนี้เป็นชนิดใดผมไม่ใส่ใจนัก คิดว่ามันคงจะหลงฝูงพลัด
เพื่อนจนได้รับอันตรายเขาหรือไม่คงเจ็บป่วยใกล้ตายถึงได้มาชายฝั่งรอวาระสุดท้าย
นี่เจ้าคิดถึงเพื่อนบ้างไหม มีลูกอยู่หรือเปล่า เออ คุณรับรองให้น้ำตาไหลเป็น
ทาง...เจ้าโลมากระซิกเอ๋ย...

ผมกับเพื่อนเด็ก ๆ เราตกลงกันวันนั้นว่าจะไม่ยอมกินเนื้อปลาโลมาอีกต่อไป

นอกจาก "ผู้เลา" จะมีความสงสารและเศร้าสลดเมื่อเห็นปลาโลมาเกยตื้นตายที่
ริมฝั่งทะเลแล้ว เมื่อเขาพบสัตว์ที่เคยเลี้ยงดูมีความทุกข์ทรมานจากบาดแผล เขาก็มีความรู้สึก
สงสารอยากจะช่วยให้พ้นจากความเจ็บปวด ความทรมานที่มันกำลังได้รับอยู่ เช่น เมื่อ "กระ"
ตัวที่ผู้เลาเลี้ยงไว้ในบ่อมีคนลอบคักฆ่าไปกิน ทำให้กระนั้นบาดเจ็บและว่ายน้ำไม่ไคถนัดนัก ผู้เลา
ก็มีความรู้สึกสงสารอยากให้นั้นพ้นจากความทรมานและความตายที่มันจะได้รับ ดังนั้นเห็นได้จาก
ข้อความต่อไปนี้ (อัศศิริ ธรรมโชติ 2528 : 53 - 54)

...เจ้ากระที่พวกเราเด็ก ๆ รักและเคยเฝ้าเข้านอนเล่นบน ฐานตะแกรงเค็ก
ลอยฟ่องไร เรียวแรงอ่อนระโหยเหมือนใกล้จะตายแล้ว มีน้ำมูกเปื้อนฟองออกมาจาก
กระคองใหญ่ คอยาวของมันส่ายอย่างอ่อนล้าและขาดสมาธิ เหลืออยู่แค่แว่นเรียว
เหมือนใบพายนั้นวนวนไปมาอย่างเชื่องช้าสะเปะสะปะ

เมื่อกลางดึกคืนที่แล้ว มีคนยอมมาทบอใจของคมเจื่อนหาหน้าของเจ้ากระหายไป
ข้างหนึ่ง พวกเรารู้สึกเจ็บปวดแทนมันอย่างมากไม่ถูก...เจ้ากระเอย แกคงจะ
ทรمانเหลือเกินแล้ว

.....

รอบ ๆ ขอบในเช้าวันนั้นพวกเราพากันเฝ้าภาวนาให้นั้นรอกพ้นจากความตาย และ
ความเจ็บปวดทรมานที่ต้องพบเผชิญอยู่ นำในขอบมน้ำตาของพวกเราไปอยู่ด้วย

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า "ยูเลา" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ด้านความเมตตากรุณา ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้วยตาราง
ดังนี้

ตาราง 2.4 แสดงจำนวนครั้งในการปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวละครที่มี
บทบาทเด่นเรื่อง โลกดีน้ำเงิน

ตัวละครที่มี บทบาทเด่น	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์	การกระทำความดี	ความดี	ความเสียสละ	ความเมตตา	ความซื่อสัตย์	การประหยัด	ความอดทน	ความเมตตากรุณา	ความกตัญญู	ความรับผิดชอบ	รวม
ยูเลา		-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	4

ตาราง 25 (ต่อ)

เรื่อง	เรื่อง	คุณลักษณะที่พึงประสงค์										รวม
		การรักษาระเบียบวินัย	ความสามัคคี	ความเสียสละ	ความมีเหตุผล	ความซื่อสัตย์	การประหยัด	ความอดทน	ความเมตตา กรุณา	ความกตัญญู กตเวทิตะ	ความรับผิดชอบ	
7	หมู่บ้านอาบจันทร์	-	-	4	-	-	-	-	5	-	-	9
8	ไขนุ้ยไปโรงเรียน	-	-	-	-	-	-	1	2	-	1	4
9	สรอยแสงแดง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	ชนาน้อยกลางทุ่งนา	-	-	3	-	-	-	2	-	-	-	5
11	กระทมน้อยกลางทุ่ง	-	-	-	-	-	-	1	13	1	3	18
12	เด็กชายชาวเล	1	3	3	2	1	1	2	-	2	-	15
13	หัวใจดวงน้อย	-	-	1	-	1	-	-	3	-	-	5
14ก	ลูกป่า	2	-	7	3	1	-	3	7	3	-	26
15	จดหมายถึงลูก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	บองหลา	2	-	3	2	2	-	-	1	1	-	11
17	เพื่อนแท้	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	จดหมายถึงคุณยาย	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	ลูกห่านโหนด	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2
20	หลุยส์อ็อกและเพื่อน	-	1	2	-	-	-	2	1	-	-	6
21	เหยี่ยวขาวคน	-	-	-	-	2	-	-	3	-	-	5
22	เที่ยวไปในวันหยุด	-	-	-	2	-	-	-	-	2	-	4
23	ไม้คอมแคระ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24	โลกของหนูแหวน	2	1	-	2	-	-	-	3	-	-	6

ตาราง 25 (ต่อ)

เรื่อง ที่	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์ เรื่อง										รวม
		การรักษาระเบียบวินัย	ความสามัคคี	ความเสียสละ	ความเมตตา	ความซื่อสัตย์	การประหยัด	ความอดทน	ความเมตตา กรุณา	ความกตัญญู	
25	วันเวลาเสนางานฯ	-	-	-	-	2	1	3	1	-	7
26	บ้านพัก	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
27	บุญภัยในกินแทนฯ	1	-	1	-	2	-	2	1	-	7
28	โลกสีน้ำเงิน	-	-	-	-	-	-	-	4	-	4
รวม		15	7	34	17	18	4	22	76	16	220

บทที่ 3

วิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นในหนังสือสำหรับเด็กที่เน้นการประกวด

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กที่กล่าวนำแล้วในบทที่ 2 อันได้แก่

1. การรักษาระเบียบวินัย
2. ความสามัคคี
3. ความเสียสละ
4. ความมีเหตุผล
5. ความซื่อสัตย์
6. การประหยัด
7. ความอดสาหัส
8. ความเมตตากรุณา
9. ความกตัญญูกตเวที
10. ความรับผิดชอบ

นับเป็นความมุ่งหวังที่บุคคลในระดับต่าง ๆ ในสังคมนับตั้งแต่พ่อแม่ ครูอาจารย์ ตลอดจนองค์การต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนคำนึงถึงความต้องการ ปลูกฝังค่านิยม และจริยธรรมต่าง ๆ ดังกล่าวให้แก่เยาวชนของประเทศไทยคือและปฏิบัติอยู่เสมอ คุณลักษณะดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นได้ ย่อมต้องอาศัยองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ ซึ่งนักวิชาการได้เสนอแนวทางในการศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้คือ

องค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่นคือ สิ่งต่าง ๆ ที่ช่วยในการอธิบายถึงความแตกต่างกันทางคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่น ซึ่งจำแนกเป็น 3 ประเภท คือ (กรมวิชาการ 2524 : 10 - 11)

1. องค์ประกอบทางกายภาพ หมายถึง การศึกษาและอายุ
2. องค์ประกอบทางสภาพแวดล้อม หมายถึง ฐานะทางครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมที่โรงเรียน และอิทธิพลตัวแบบ
3. องค์ประกอบทางบุคลิกภาพ หมายถึง ความกระตือรือร้นและมุ่งมั่น จิตตคติ ตอกฎหมาย ความเป็นระเบียบและศึกษา

การศึกษาองค์ประกอบนี้จะศึกษาจากตัวละครที่มีบทบาทเด่น 25 ตัว จากหนังสือสำหรับเด็กที่มีบทบาทเด่นจากหนังสือสำหรับเด็กชั้นการประกวด 28 เรื่อง สำหรับเรื่องที่ปรากฏตัวละครที่มีบทบาทเด่นที่จะนำมาศึกษาคือเรื่องสร้อยแสงแดง จดหมายถึงลูก เพื่อนแท้ จดหมายถึงคุณยายภาค 3 และไม้คร่อมแคระ ซึ่งตัวละครที่มีบทบาทเด่น ทั้ง 23 เรื่องที่จะนำมาศึกษา องค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีดังนี้

1. กลาย	จากเรื่อง	ชีวิตบ้านป่า	ของ ประสิทธิ์ มุสิกเกษม
2. มารี	จากเรื่อง	ทุ่งหญ้าสีน้ำเงิน	ของ พินุดยศักดิ์ ละครพล
3. ชูยัน	จากเรื่อง	ผีเสื้อและดอกไม้	ของ นิพนพานา
4. ฉูเลา	จากเรื่อง	บึงหญ้าป่าใหญ่	ของ เทพศิริ สุขโสภา
5. โทณ	จากเรื่อง	บึงหญ้าป่าใหญ่	ของ เทพศิริ สุขโสภา
6. จุก	จากเรื่อง	เด็กน้อยแห่งท้องทุ่ง	ของ มาณพ แก้วสนธิ
7. เล็ก	จากเรื่อง	ปลาวาฬของน้อย	ของ วิริยะ สิริสิงห์
8. นุโพ	จากเรื่อง	หมู่บ้านอาบจันทร์	ของ มาลา คำจันทร์
9. ไชบุญ	จากเรื่อง	ไชบุญไปโรงเรียน	ของ มาณพ แก้วสนธิ
10. เกน	จากเรื่อง	ชนาน้อยกลางทุ่งนา	ของ จำลอง นิ่งชลจิตร
11. แตน	จากเรื่อง	กระทอนน้อยกลางทุ่ง	ของ ห่าน อ้นประเสริฐ
12. รอดัม	จากเรื่อง	เด็กชายชาวเล	ของ พนม นันทพฤษ
13. นิ่ง	จากเรื่อง	หัวใจดวงน้อย	ของ ดีฟ้า
14. เมืองคำ	จากเรื่อง	ลูกป่า	ของ มาลา คำจันทร์
15. ยาวี	จากเรื่อง	ลูกป่า	ของ มาลา คำจันทร์
16. บองหลา	จากเรื่อง	บองหลา	ของ พนม นันทพฤษ

17.	เดช	จากเรื่อง	ลูกห่านโพน	ของ ท่าน อ้นประเสริฐ
18.	หุ่ยส	จากเรื่อง	หุ่ยสอกอและเพอน	ของ เจตนาพร
19.	ไอหนู	จากเรื่อง	เหี่ยวขาวควน	ของ ส. พุ่มสุวรรณ
20.	พิบูล	จากเรื่อง	เที่ยวไปในวันหยุด	ของ ประพันธ์ ออกเวหา
21.	หนูแหวน	จากเรื่อง	โลกของหนูแหวน 2	ของ ศรารักษ์
22.	ทิม	จากเรื่อง	วันเวลาแสนงาม	ของ พินัยศักดิ์ ละครพล
23.	เกี้ยว	จากเรื่อง	บ้านพิลึก	ของ ว. วินิจฉัยกุล
24.	แก่น	จากเรื่อง	ผจญภัยในดินแดนมหัศจรรย์	ของ เจตนาพร
25.	ผู้เลา	จากเรื่อง	โลกสีน้ำเงิน	ของ อิศศิริ ธรรมโชติ

องค์ประกอบทางกายภาพ

องค์ประกอบทางกายภาพ หมายถึง การศึกษา และอายุ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคคลมีต้นเหตุมาจากอิทธิพลของสังคมมากกว่าอิทธิพลของพันธุกรรม กล่าวคือ บุคคลที่เกิดขึ้นในแต่ละสังคมจะต้องเรียนรู้ และยอมรับจริยประเพณีในสังคมของตนซึ่งจะเห็นได้ว่าแตกต่างจากจริยประเพณีของสังคมอื่น ๆ ไม่มากนักเลย ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าแหล่งกำเนิดที่สำคัญของจริยธรรมของบุคคลก็คือสังคมหรือผู้ที่แวดล้อมตนเอง รากฐานการเกิดจริยธรรมจะเริ่มก่อตัวขึ้นในทารกตั้งแต่แรกเกิดโดยการเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลอื่นที่ละน้อยตามพัฒนาการทางประสาทสัมผัสต่าง ๆ จะอำนวยให้เด็กผู้ซึ่งหลายยอมรับว่า จริยธรรมของมนุษย์นั้นมีการ เจริญขึ้นเป็นลำดับอย่างเห็นได้ชัดจากวัยทารกไปถึงวัยผู้ใหญ่ แม้มนุษย์ทุกคนจะมีการพัฒนาจริยธรรมในจังหวะที่แตกต่างกัน แต่การพัฒนานี้ในบุคคลต่าง ๆ มีลำดับขั้นตอนเป็นแบบอย่างที่คล้ายคลึงกัน (ดวงเคื่อน พันธุนาวิน 2520 : 6 - 7)

ในปัจจุบันอายุและการศึกษามักจะคู่กันนั่นคือ เมื่อบุคคลมีการศึกษาสูงอายุก็จะมากขึ้น การศึกษาและอายุนี้ตามปกติจะเป็นตัวแปรให้คนมีความรู้ความฉลาดละเอียดถี่ถ้วน มีการตัดสินใจดีขึ้น รู้จักรับผิดชอบชีวิต หรือกล่าวได้ว่าบุคคลที่มีการศึกษาสูงและอายุเพิ่มขึ้นจะมีจริยธรรมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาและอายุต่ำซึ่งหมายถึงย่อมส่งผลให้บุคคลนั้นมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมต้องการด้วย

จากการศึกษาหนังสือสำหรับเด็กชั้นการประถมศึกษา 28 เรื่อง พบว่า ตัวละครที่มีบทบาทเด่นนั้นมีอายุประมาณ 4 - 14 ปี ซึ่งเป็นช่วงของเด็กวัยอนุบาล และระดับประถมศึกษา หรือจบชั้นประถมศึกษาแล้วกำลังเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาบาง ซึ่งเมื่อพิจารณาในเรื่ององค์ประกอบทางด้านการศึกษาและอายุที่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์คนพบว่า มีการปรากฏน้อยมาก ทั้งนี้ไม่ใช่ว่าองค์ประกอบทางด้านการศึกษาและอายุไม่ส่งผลต่อการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แต่อาจเป็นเพราะว่าตัวละครที่นำมาศึกษานั้นเป็นกลุ่มของตัวละครที่มีอายุน้อยและมีการศึกษาที่อยู่ในระดับตนเอง

เรื่ององค์ประกอบทางด้านการศึกษาและอายุส่งผลให้ตัวละครที่มีบทบาทเด่น มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ เรื่อง "เด็กชายชาวเล" และ "ลูกปลา"

เรื่องเด็กชายชาวเล

"รออิม" เป็นเด็กชายชาวทะเลที่เรียนจบชั้นประถมและต้องออกจากโรงเรียนมาเพื่อช่วยครอบครัวทำงานหาเลี้ยงชีพ และเป็นการแบ่งเบาภาระของครอบครัว "รออิม" เป็นเด็กชายอายุ 14 ปี เขามีความขยันขันแข็งในการทำงานไม่ว่าจะเป็นงานของส่วนตน โดยเฉพาะการจับสัตว์ทะเล เช่น ปลา ปู กุ้ง ไปขาย และงานของผู้อื่น เช่น การช่วยเหลือ "หมาค" เพื่อนสนิทคึกคัก ขนพื้น ขมหยอ จับกุ้ง เป็นต้น และรายได้ที่ใดมาเขาจะมอบให้แม่ของเขา เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว ที่จริงแล้วรออิมยังไม่เติบโตพอที่จะทำงานหนักในทะเลเช่นผู้ใหญ่ได้ แต่เมื่อออกโรงเรียนมาแล้ว เขาก็จำเป็นต้องปรับตัวเอง เรียนรู้การงานที่ต้องทำในแต่ละวัน เพราะบัดนี้เขาได้รับการยอมรับว่าเป็นแรงงานหน่วยหนึ่งของครอบครัว โดยจะเห็นได้จากความรู้สึกของ "รออิม" หลังจากออกโรงเรียนแล้วเขาก็รู้สึกถึงความอายที่จะนั่งไต่เรือหรือกางเกงเงินเพียงตัวเดียวอย่างเด็ก ๆ เขาคิดว่า เขาควรจะมีเสื้อกางเกงสวมใส่ไปไหนต่อไหนสักที ดังปรากฏในข้อความดังนี้ (พนม นันทพฤษ 2527 : 36 - 37)

...ส่วนหนึ่งเขาจะต้องให้แก่อีกส่วนจะเก็บไว้ใช้เองโดยไม่ให้แม่รู้ และอีกส่วนหนึ่ง
จะฝากแม่ซื้อเสื้อตั้งเกสสิก ๆ จากตลาดลัทธิ

พอออกจากโรงเรียนมาแล้ว รอมัรู้สึกว่าตัวเองโตขึ้น และรู้สึกอายนที่จะไปไหน
มาไหนโดยการนั่งโลรงหรือกางเกงเงินเพียงตัวเดียว
นี่เป็นความรู้สึกใหม่เพิ่งเกิดขึ้นจริง ๆ...

จากการที่รอมัรู้สึกว่าตนเองโตแล้วเพราะการออกจากโรงเรียนเมื่อจบชั้นประถม
มาช่วยครอบครัวทำงานหาเงินนั้นนับเป็นความรับผิดชอบของบุคคลที่ไม่ได้อยู่ในวัยเด็กอีกต่อไป
เขาคิดว่าเมื่อเขาได้โอกาสทำงานหาเงินเพื่อแบ่งเบาระของครอบครัวนั้น เขาก็เป็นผู้ใหญ่
แล้ว ดังนั้นเขาจึงควรมีความประพฤติเช่นเดียวกับผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ปฏิบัติกัน ดังเช่น เมื่อถึง
คราวเทศกาลถือศีลออกของอิสลามิกชน ซึ่งเป็นประเพณีที่ผู้ใหญ่ชาวอิสลามิกชนปฏิบัติกันโดยพวกเขา
จะอดอาหารในเวลากลางวันและจะรับประทานอาหารได้ในเวลากลางคืนเท่านั้น "รอมั" มี
ความคิดว่าตัวเขาเองโตแล้ว เขาก็ควรปฏิบัติได้เช่นกับผู้ใหญ่คนอื่น ๆ เช่นกัน ซึ่งจะได้เห็นได้ดังนี้
(พนม นันทพฤษ 2527 : 106)

...รอมัตัดสินใจเด็ดขาดแล้ว เขาจะบอกแม่ว่าป็นเขาจะถือศีลออก และคิดไว้ในใจ
ว่า จะต้องชวนเจ้าหมาครวมถือด้วยอีกคน

คิดว่าเขาจะกินอะไร ๆ ตอนกลางคืนไหมาก ตอนกลางวันก็คงจะไม่หิวและคงไป
งมหรือไปขยำมังเบบคุยหอยปะหรือคัพพินส่งหลุมถ่านไคตามปกติเป็นนัยผู้ใหญ่อย่าง
มังเบบยังทำได้ ทำไมเขากับเจ้าหมาจะทำไม่ได้

รอมัรู้สึกตัวเองว่าตอนนี้เขาเริ่มโตเป็นผู้ใหญ่แล้วบางทีเขาคงรู้สึกตั้งแต่
วันแรกที่สามารถงมไปขายแล้วเอาเงินมาให้แม่นั้นแหละ...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า "รอมั" มีความคิดว่าการที่ออกจาก
โรงเรียนมาช่วยครอบครัวทำงานหาเงินนั้น เป็นหน้าที่ของผู้ที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ และเมื่อเขาสามารถ
ทำสิ่งนี้ได้เขาก็อยู่ในวัยผู้ใหญ่แล้วเช่นกัน ดังนั้น "รอมั" จึงคิดว่า เมื่อเขาเป็นผู้ใหญ่เขาก็ควร
มีความประพฤติและการปฏิบัติตนเองเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ดังเช่น เมื่อถึงคราวประเพณีถือศีลออก

รออิมได้เข้าฟังการประชุมเรื่องการถือศีลอดจากโต๊ะอิหม่ามที่สุเหร่า เขาได้ควบคุมกิริยา มารยาท
ของเขาในขณะที่นั่งฟังเป็นอย่างดี และคิดว่าเขาจะไม่ออกไปวิ่งเล่นดังเช่นเมื่อปีก่อน ๆ ที่เขา
เคยทำมาแล้ว เพราะนั่นเป็นการกระทำของพวกเด็ก ๆ ดังจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้
(พจน นันทพฤษ 2527 : 106 - 107)

...เสียงเด็ก ๆ รุนแรงเล่นกันเจียวจาวอยู่หน้าสุเหร่า รออิมเห็นหมากเห็ดยว
กลับไปที่เงมมอญอยู่หลายครั้ง เขาคงอยากออกไปเล่น "เตย" หรือเกมอะไร
บางอย่างกับเด็กพวกนั้นอย่างที่เคยเป็น

รออิมคิดว่าตงแต่นั้นต่อไป เขาจะต้องไม่เล่นเช่นนั้นอีก เขาโตแล้ว ทะเล็กเคย
ออกไปแล้ว ถึงแม่จะไม่ยอมให้ออกต่อ แต่เขาก็เชื่อว่าแม่จะต้องใจอ่อนยอมให้
เขาออกอีกเป็นแน่

แล้ววันนั้นแหละที่เขาจะมีเรือเป็นของตัวเอง... อย่างที่นายแม่มี

เขาจะต้องทำเงินได้มาก ๆ และจะต้องรู้จักทะเลทุกหย่อมไหล่เอี้ยค

"มันไม่ออกข้างนอกเหอ ? ไนรอน..."

หมากซึ่งมีท่าอึดคือนานเปรยขึ้นควยน้ำเสียงเบา ๆ เหมือนกลัวผู้ใหญ่
ข้างหนทางจะได้ยิน

"ออกไปทำไม นั้นพวกเด็ก ๆ... เราออกโรงเรียนแล้วตองอยู่อีกอย่าง..."

รออิมตอบเพื่อนเชิงตำหนิ

จากตัวอย่างที่กล่าวนั้นแสดงให้เห็นว่าการที่ "รออิม" มีอายุมากขึ้น ทั้ง
ความสำนึกในเรื่องที่เขาได้จบการศึกษาแล้ว ทำให้รออิม เป็นผู้มีเหตุผลใช้ความคิดพิจารณา
สิ่งที่ถูกต้อง ควรยึดถือและปฏิบัติก็ยังคงยังทำให้เขารู้จักควบคุมกิริยาทางใจอยู่ภายในกรอบ
ระเบียบที่ควรปฏิบัติ ซึ่งหมายถึงการรักษาระเบียบวินัยนั่นเอง ดังนั้นกล่าวได้ว่าองค์ประกอบ
ทางด้านการศึกษาและอายุ เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้ "รออิม" ตัวละครที่มีบทบาท
เด่นจากเรื่อง "เด็กชายชาวเล" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการรักษาระเบียบวินัย
และมีความมีเหตุผล

เรื่องลูกป่า

"เมืองคำ" เป็นเด็กชายชาวป่าอายุประมาณ 14 ปี เขาจบการศึกษาระดับชั้นประถมแล้ว เขาชอบใช้ชีวิตอยู่ในป่า และยังสืบทอดการล่าสัตว์หรือหาของป่ามากกว่าที่จะเรียนหนังสือต่อในระดับที่สูงขึ้นไปตามความปรารถนาของพ่อเขา "เมืองคำ" ไม่ชอบการเรียน ดังนั้นผลการเรียนของเขาจึงอยู่ในระดับที่ไม่ดีนัก อีกทั้งเขายังทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้ที่เป็นครู ดังนั้นเมื่อเขาทราบว่าเพื่อนชาวกะเหรี่ยงของเขาต้องการเรียนต่อ เพื่อที่จะมีอาชีพครูต่อไปในอนาคตเขาก็ไม่เห็นด้วย ดังข้อความต่อไปนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 49 - 50)

... "บ้านเขาอยู่ห้วยขมิ้น แต่โรงเรียนอยู่ปางแอ่น" ยายบอก "เขาเป็นคนแรกของห้วยขมิ้น จบ ป.หก และเขาก็ได้หนึ่งของโรงเรียนควนนะ แกะได้กี่ตัว ?"

เมืองคำตอบออกมาแต่ตรงความจริง

"เขา ข่าจ๋าไม่ได้แล้วละ แกจะเรียนต่อหรือ ?"

"เรียนดี แกละ ?"

"เขาไม่อยากเรียนหรอก ข่าเบ้อ แต่พอให้เขาเรียน"

"แต่เขาอยากเรียน อยา่มาก ข่าอยากเป็นครู"

"เป็นครู?" เมืองคำเบะปาก "ดีแต่ได้เด็ก ข่าไม่เห็นอยากเป็น"...

ในคราวที่ "เมืองคำ" หวามขาวของ "ยาคี" เพื่อนชาวกะเหรี่ยงสอบชิงทุนไม่ได้ ทำให้ "ยาคี" มีความเศร้าสร้อยมาก เพราะจะทำให้เขาไม่มีโอกาสเรียนต่ออีก "เมืองคำ" กลับแสดงความเป็นที่วาทาหากตนเองเป็นยาคี และสอบไม่ได้เขาจะดีใจมาก ทั้งนี้เพราะ "เมืองคำ" ยังไม่เห็นประโยชน์ของการเรียนเลย ดังข้อความต่อไปนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 :

73 - 74)

... "ทำไมแกไม่ยิ้มเลยวะ ?"

"มันยิ้มไม่ออก"

"ทำไม ?"

"ก็ทำไมได้เรียนหนังสือล่ะ"

"โอ๊ย..." เมืองคำทำเสียงสมเพช "เรื่องแค่นี้ยังไม่ออก" เป็นซ้ำ ๆ
จะให้ไปร่ายไปแล้ว"

"แต่ขอยากเรียนหนังสือล่ะ"

"ข้าไม่ขอยากเรียนแต่ถูกบังคับให้เรียน ที่แกอยากเรียนกลับไม่ได้เรียนแปลอะไร..."

เมื่อ "เมืองคำ" และ "ยาคี" ได้เข้าเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาแล้ว "เมืองคำ" ก็เกิดความเบื่อหน่ายในบทเรียน ทั้งนี้เพราะเขาเรียนไม่เก่งและไม่ค่อยเข้าใจในบทเรียน ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 90 - 91)

..."นาเบือ"

เมืองคำโผล่ขึ้นมาเมื่อนั่งเจอกับสมุดหนังสืออันแสนแข็ง ยาคีนั่งอีกฟากหนึ่งของโต๊ะ ทาทางหมกมุ่นจริงจัง

"แกไม่เบือบ้างหรือ ยาคี ?"

"ยังหрок ข่ายยังไม่เบือ"

"ข้าไม่ขอยากเรียนเลย ไม่เห็นมีอะไรสนุก"

"ทำอะไรทำดีจะได้ไม่เบือ"

"ทำอะไร ?" เมืองคำจอนใจเอือก "จะไม่ทำอะไรได้ ปากก็ไม่มี หนาไม้ก็ไม่มี"

"ก็ทำการบ้าน อ่านหนังสือ ทำรายงานก็ได้"

"ข้าเรียนหนังสือไม่รู้เรื่องหรอยาคี" เมืองคำทำหน้าขมขื่น "ขามอกแล้ว"

ข้าเรียนไม่เก่ง ข้าไม่ขอยากเรียน แต่พอถูกบังคับให้ขามาเรียน"

ต่อมาหลังจาก "เมืองคำ" เรียนผ่านไปหนึ่งปี ประกอบกับอายุเขามากขึ้น ทำให้เมืองคำเกิดความคิดรักในการเรียน มีความรับผิดชอบต่อการเรียนมากขึ้น ดังจะเห็นได้จาก "เมืองคำ" มีการทบทวนบทเรียนในเวลาว่างคืน ขณะที่เพื่อน ๆ ต่างเข้านอนแล้ว จนกระทั่งผลการเรียนของเขาดีขึ้นกว่าแต่ก่อน ซึ่งแสดงว่าเมืองคำ มีเหตุผลขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น

อีกทั้งมีความอุทิศสละต่อการเรียนมากขึ้น ซึ่งเป็นความคิดและการกระทำที่แตกต่างจากแต่ก่อน
ดังนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 132 - 133)

...ขณะจะหลับก็เฝังกิโหวโยกเยก และเมืองคำป็นลงมา ยาชิ ปรี๊ดตามองตาม
เมืองคำหอบสมุกหนังสือเด้งไปที่ประตู ยาชิดูตามไปดู

"เมืองคำแกจะไปไหน ?"

"ข้าจะทบทวนหนังสือ" เมืองคำยิ้มเกอ ๆ "คึก ๆ อย่างนี้เงียบก็ช้าคอย
รู้เรื่อง"...

และ

"เปิดเทอมหนังสือแกแปลกไป"

"แปลกยังไง ?"

"มีการอ่านหนังสือทบทวนเสียด้วย ครูยังแอบชมเลยว้าแกตั้งใจขึ้น"

นอกจากนี้เมื่อ "เมืองคำ" รู้ว่ายาชิเพื่อนรักของเขา ไม่สามารถเรียนต่อได้อีก
เพราะพ่อของยาชิตกหนวญทำให้ใคร่บ่ภาคเจ็บหลังเคาะไม่สามารถทำงานส่ง "ยาชิ" เรียนต่อได้
เมืองคำจึงตั้งความปรารถนาที่จะเป็นครูตามความหวังของยาชิตกหนวญที่ต้องการ เรียนเพื่อยชิตกหนวญ
ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางความคิดของ "เมืองคำ" จากช่วงวัยเยาว์มาจนถึงปัจจุบันนี้
ในด้านทัศนคติต่อการเรียน และการประกอบอาชีพนั้นเขามีความคิดเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น
พร้อมทั้งเขาได้แสดงให้เห็นว่าหากเป็นไปได้เขาจะพยายามยชิตกหนวญ ซึ่งแสดงให้เห็นถึง
ความอุทิศสละในด้านการเรียนของ "เมืองคำ" ดังปรากฏในข้อความต่อไปนี้ (มาลา คำจันทร์
2527 : 180)

"ยachimันอยากเป็นครูมาก แต่เป็นไม่ได้ บางที...บางทีข้าอาจจะกลับไปเป็น
เทนนี่"

"ข้าเองถ้าเป็นได้ก็จะเป็น" เมืองคำพูด "ถึงข้าจะเรียนไม่เก่ง แต่ข้าจะ
พยายาม ยachimันคงดีใจ"...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในช่วงเยาว์วัย "เมืองคำ" มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนและการประกอบอาชีพครู แต่เมื่อเขาเรียนสูงขึ้นประกอบกับอายุของเขามากขึ้น จึงทำให้ความคิด การประพฤติปฏิบัติของเมืองคำเปลี่ยนไปในทางที่ดี จากคนที่ไม่ชอบการเรียนมาเป็นคนที่มีความสนใจ ขยันหมั่นเพียร เพื่อให้ผลการเรียนของตนดีขึ้น อีกทั้งยังมีความมานะพยายามที่จะเรียนเพื่อนำความรู้ของตนไปใช้ประโยชน์แกสังคมอีกด้วย จึงกล่าวได้ว่า การศึกษาและอายุเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้ "เมืองคำ" ตัวละครที่มีบทบาทเด่นจากเรื่องลูกป่า เป็นผู้ที่มอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความสุจริต

องค์ประกอบทางสภาพแวดล้อม

องค์ประกอบทางสภาพแวดล้อม หมายถึง ฐานะทางครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมที่โรงเรียน และอิทธิพลของตัวแบบ ซึ่งจะแยกกล่าวทีละด้านดังนี้

1. ฐานะทางครอบครัว

ฐานะทางครอบครัว หมายถึง การศึกษา อาชีพ จำนวนเครื่องใช้ภายในบ้านของพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง (กรมวิชาการ 2523 : 10 - 11)

ฐานะของครอบครัวพิจารณาได้จากรายได้รวมของสมาชิกในครอบครัว การศึกษา และอาชีพของหัวหน้าครอบครัว เป็นต้น ครอบครัวฐานะต่ำคือ ครอบครัวที่มีอาชีพในการใช้กำลังกาย เช่น เป็นกรรมกร ช่างนา ช่างไร่ ผู้ไม่มีพื้นดินเป็นของตนเองหรือคนคานาหเร หรือลูกจ้างต่าง ๆ ส่วนผู้ที่มีฐานะปานกลางเป็นผู้มีอันจะกินทำงานประเภทใช้ความชำนาญและความรู้ ส่วนผู้ที่มีฐานะสูงคือ ผู้มีรายได้เหลือกินเหลือใช้เป็นเจ้าของที่ดิน และเป็นผู้ควบคุมกิจการงานต่าง ๆ

นักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยาหลายท่านเชื่อและได้แสดงหลักฐานทางการวิจัยว่า บุคคลที่มีฐานะต่ำ และฐานะปานกลางนี้มีค่านิยมบางอย่างแตกต่างกันกล่าวคือ บุคคลเหล่านี้มีความเชื่อว่าสิ่งใดควรทำและสิ่งใดควรไม่สมควรกระทำนั้นต่างกันไปมากตัวอย่างเช่น การเก็บของตกใดแล้วนำไปคืนเจ้าของนั้น เป็นความดีควรสรรเสริญในสังคมของบุคคลฐานะปานกลาง

และสูง แต่เป็นสิ่งที่โง่เขลา ไม่สมควรกระทำเป็นอย่างยิ่งในสังคมของชนฐานะต่ำ นอกจากนี้
ทะเบียนประวัติอาชญากรยังแสดงว่าบุคคลฐานะยากจนนั้นเป็นผู้กระทำผิดกฎหมายมากกว่าคน
ฐานะอื่น ๆ ส่วนการลักการขโมยก็ปรากฏว่ามีมากในคนฐานะต่ำมากกว่าคนฐานะอื่น (ดวงเคื่อน
พินธุณาวิน 2520 : 18 - 19)

จากการศึกษาหนังสือสำหรับเด็กที่คณะกรรมการประกวดทั้ง 28 เรื่อง พบว่าตัวละครที่มี
บทบาทเด่นในแต่ละเรื่องจะมีระดับฐานะของครอบครัว 2 ระดับ คือ

1. ครอบครัวฐานะต่ำ คือครอบครัวที่มีอาชีพในการใช้กำลังกาย เช่น อาชีพพรานป่า
อาชีพชาวไร่ กลึงกร กรรมกร ชาวประมง ไคแก เรือง ชีวิตบ้านป่า หุงหม่าสีน้ำเงิน ฉี่เสื้อและ
คอกไม้ เด็กน้อยแห่งทองหุง ปลาว่าฬของน้อย หมูบ้านอาบจันทร์ ไชยไปโรงเรียน ชน่าน้อย
กลางทุ่งนา กระต๊อมน้อยกลางทุ่ง เด็กชายชาวเล ลูกป่า มงหลา ลูกหนานโตน หลุยส์ลือกอและเพื่อน
เหยี่ยวชาควอน โลกของหนูแหวน วันเวลาแสนงาม ผจญภัยในดินแดนมหัศจรรย์ และโลกสีน้ำเงิน

2. ครอบครัวฐานะปานกลาง เป็นครอบครัวที่ผู้อื่นจะกินทำงานประเภทที่ใช้ความชำนาญ
และความรู้ เช่น อาชีพ แพทย์ ครู พนักงานบริษัท ไคแกเรือง บิงหม่าป่าใหญ่ หัวใจดวงน้อย
เที่ยวไปในวันหยุด และบ้านพิลึก

กลุ่มตัวละครที่มีบทบาทเด่นที่นำมาศึกษาเหล่านี้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายด้าน
มากน้อยแตกต่างกันไปตามลักษณะของเนื้อเรื่อง ดังที่ไคกล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า
ฐานะทางครอบครัวไม่ไคส่งผลต่อพฤติกรรมของตัวละครที่มีบทบาทเด่นจากหนังสือสำหรับเด็ก
คณะกรรมการประกวดเลย แต่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางค่านิยมมากกว่า ดังจะไคกล่าวต่อไป

2. การอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูคือการที่บิดามารดาหรือผู้ดูแลเด็กปฏิบัติต่อเด็กและเรียกร้องให้เด็ก
ปฏิบัติตาม และทอดูแลไปในทางต่าง ๆ ฉะนั้นการอบรมเลี้ยงดูคือการที่ผู้เลี้ยงดูกับเด็กมี
การติดต่อเกี่ยวของกัน อันเป็นทางใหญ่เลี้ยงดูสามารถให้รางวัลหรือลงโทษการกระทำต่าง ๆ
ของเด็กได้ นอกจากนี้เด็กยังมีโอกาสเฝ้าสังเกตลักษณะการกระทำต่าง ๆ ของผู้เลี้ยงดูด้วย
ทำให้เด็กได้เลียนแบบผู้เลี้ยงดูอีกด้วย (ดวงเคื่อน พินธุณาวิน 2520 : 21) ลักษณะการอบรม
เลี้ยงดูแบ่งได้เป็น 4 แบบ คือ (กรมวิชาการ 2523 : 10 - 11)

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก และความอบอุ่นใกล้ชิด หมายถึง การที่ผู้ปกครองให้การอบรมเลี้ยงดูแก่เด็กโดยให้ความรัก ความเป็นกันเอง พรหมที่จะให้คำแนะนำช่วยเหลืออยู่เสมอ

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การที่ผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ใช้เหตุผลเป็นหลักในการอบรมสั่งสอน

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดหรือควบคุม หมายถึง การที่ผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูอย่างเข้มงวดกวดขัน ให้เด็กประพฤติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด ใช้การลงโทษควบคุมให้เด็กเคารพเชื่อฟัง

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การที่ผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยเด็กสามารถที่จะประพฤติปฏิบัติสิ่งใด ๆ ได้โดยเสรี ผู้ปกครองไม่ใส่ใจติดตามหรือควบคุม

การอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 แบบนี้ การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักและความอบอุ่นใกล้ชิดกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทำให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ว่าการอบรมแบบเข้มงวดกวดขันหรือควบคุมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

จากการศึกษาตัวละครที่พบพบตาเคนจากหนังสือสำหรับเด็กที่เน้นการประกวดนี้พบว่าองค์ประกอบทางด้านการอบรมเลี้ยงดูส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครในเรื่องผีเสื้อและดอกไม้ เด็กน้อยแห่งทองทุ่ง พุ่มานอาวจันทร์ ไขนุญไปโรงเรียน หัวใจดวงน้อย ลูกป่า บองหลา เทียวไปในวันหยุด โลกของหนูแหวน โลกสีน้ำเงิน ทุ่งหญ้าสีน้ำเงิน และกระต๊อกลางทุ่ง

เรื่องผีเสื้อและดอกไม้

"ฮุยัน" อยู่กับบิดาและน้องอีกสองคน เขากำพร้ามารดาตั้งแต่เขายังเด็ก บิดาของเขาเป็นกรรมกรชนของที่สถานีรถไฟ เมื่อ "ฮุยัน" เรียนจบชั้น ป. 4 เขาคงลาออกจากโรงเรียนมาช่วยบิดาทำงานหาเงินเพื่อเลี้ยงครอบครัวด้วยการขายไอศกรีม บิดาของเขาจะ

ยากจนต้องทำงานหาเช้ากินค่ำ แทกเลี้ยงดูลูก ๆ ด้วยความรัก ความเอาใจใส่ คอยอบรม
สั่งสอนอยู่นั้นและน้อง ๆ ในคานกิริยารบยาพ ดังเช่น มารยาทในการรับประทานอาหาร "ปุนจา"
พ่อของอุยั้นโคบรมอุยั้นและน้อง ๆ ไม่เฝ้ามองผู้รับประทาน และเมื่อมีคนมาชาก็ไม่ควร
รอกวนหรือแสดงกิริยาที่ไม่ดี แสดงความอยากได้ของ ๆ ผู้เฝ้ามอง อุยั้นและน้อง ๆ ใ้รับ
คำสอนของพ่อทั้งกลางวันและกลางคืน เขาจึงไม่เคยแสดงกิริยาที่ไม่ดีเรื่องการรับประทานอาหาร
ดังจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้ (นิพพาน 2528 : 61 - 62)

...ผู้คนเริ่มทยอยออกจากตลาดนัด ผ่านสามแยกที่สองพี่น้องยืนขายไอศกรีมอยู่
มีลูกคาเข้ามาถามซื้อมากยิ่งขึ้น ส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มากับแม่ บางคนยังเล็กและ
ต้องจูงมือตลอดเวลา บางคนร้องไห้เมื่อแม่ของเขาปฏิเสธที่จะซื้อของให้ สำหรับ
อาเศรษฐีการกระทำอย่างนั้นเป็นเรื่องที่ไม่ดี เหตุผลเอาเสียเลย เธอได้รับการอบรม
สั่งสอนจากพี่ชายคนโตและพ่อของเธอ ปุนจาสอนให้ลูกของเขาเหมือนกันทุกคน
เกี่ยวกับเรื่องนี้ "อย่าไปดูคนอื่นเขากินขนมนะ เขาจะว่าเป็นเด็กทะลอะ แลวดา
อะไรมาขายยารองกวนอยากได้ ประจะซื้อมาให้กินเอง

นับเป็นการอบรมที่ได้ผลดี ลูก ๆ ของเขาทั้งสามคนมีความหึงหามในเรื่อง
เหล่านี้ แม่แต่คนดูที่เห็นแก่ที่ที่สุดในบ้านเมื่อเขาไปเล่นกับเพื่อน ๆ หากเพื่อนคนใด
มีของกินไปคุยเขาจะเสียงรอกจนกว่าของนั้นจะหมดเสียก่อนจึงไม่มีใครสามารถเป็น
เจ้านายกับคุณกับคุณาควยของกินเพียงเล็กน้อยได้เลย...

นอกจากนี้เมื่อคราวที่ "อุยั้น" จะลาออกจากโรงเรียนเพื่อขายไอศกรีม ครูประจำชั้น
ของอุยั้นได้ขอให้เขาสอบไล่เสร็จเสียก่อน พร้อมทั้งอนุญาตให้อุยั้นนำไอศกรีมมาขายในโรงเรียน
ได้ เมื่อพ่อของอุยั้นรู้เขา ก็โคบรมสั่งสอนอุยั้นให้มีความเกรงใจครูไม่รบกวนและสร้าง
ความลำบากให้แก่ครูและยังครุมีความกรุณาให้ความช่วยเหลือมากเท่าไร ก็ต้องมีความเกรงใจ
และเคารพครูมากขึ้น ซึ่งการที่พ่อของอุยั้นสอนเช่นนั้นเท่ากับเป็นการอบรมสั่งสอนให้อุยั้นมีความ
รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง นับเป็นการสร้างให้อุยั้นมีความอดุสหาและมีความกตัญญูต่อ
ผู้มีพระคุณด้วย ดังจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้ (นิพพาน 2528 : 24)

...ในที่สุดเขาคิดถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นขึ้นมาอีกตามที่ไคฟ้มาเมื่อวาน

"อย่าเที่ยวไปในครู เขาต้องลำบากนะ ที่ว่าจะช่วยขอทั้งหมดนะ คนเราถ้าหากว่าพอจะช่วยตัวเองก่อนได้ก็ควรจะทำมันเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับลูกผู้ชาย"

"ปะ ไม่ตองกลัวหรอก ครูเขาใจดี"

"นั่นแหละที่ตองกลัว บึงเขาใจดีมากเท่าไร เราตองเกรงใจเขามากเท่านั้น"...

จากการที่ "ปุนจา" พ่อของฮุ่ยอันได้เลี้ยงดูถูกแบบให้ความรักความอบอุ่นใกล้ชิด โดยการที่เขาคอยอบรมสั่งสอนให้ฮุ่ยอันรู้จักหน้าที่ของตนเองต่อการทำงาน และต่อผู้อื่นพระคุณ โดยมีความรักในหน้าที่ของเขาที่มีต่อครู และสำนักในบุญคุณของครูอยู่เสมอ ดังนั้นเมื่อครูอนุญาตให้ฮุ่ยอันนำไอศกรีมมาขายในโรงเรียนได้ ฮุ่ยอันก็เกิดความซาบซึ้งในบุญคุณของครูที่ไคช่วยเหลือเขา แต่ฮุ่ยอันไม่รู้ว่าจะตอบแทนพระคุณครูอย่างไรจึงจะเหมาะสม เขาจึงคิดตามประสาเด็กว่าเขาควรนำไอศกรีมมาขอไปให้ครู เป็นการตอบแทน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลของคำสั่งสอนของพ่อที่คอยอบรมดูแลลูกอย่างใกล้ชิด จึงทำให้ฮุ่ยอันเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวที รู้จักตอบแทนคุณต่อผู้อื่นพระคุณ ดังพฤติกรรมของเขาต่อไปนี้ (นิพนพานา 2528 : 28)

...หลังเที่ยงเล็กน้อย ฮุ่ยอันเก็บกระตังยี่แดงใบโตทั้งสองใบของเขาได้แล้ว ไอศกรีมแท่งหมดไปอย่างรวดเร็ว เงินเหรียญทั้งอันเล็กอันโตคั่งกรุงกรังอยู่ในกระเป๋ากางเกง มันหนักมากและเขาก็ใช้หนึ่งสัปดาห์กวักไว้อีกทีหนึ่ง เขานึกถึงวันถัดไป ซอโหม้นเป็นเหมือนกัวันนั้นอีกเกิดเขายากกลาวอะไรบางอย่างแก่ครูที่ไคช่วยเหลือให้ทุกสิ่งเป็นไปได้ด้วยดี แต่คำพูดประโยคใดก็ดูจะไม่เหมาะสมเสียทั้งนั้น

"ครูครับ"...ในที่สุดเขาคิดสินใจพูดไม้อาจจะเก็บความปรารถนาจะตอบแทนนั้นไว้ในใจต่อไปได้ "ครูจะว่าไหมครับถ้าพรุ่งนี้ผมจะเอาไอศกรีมไปให้ครูเปล่า ๆ ไม่คิดดั่งค์..."

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ฮุ่ยอันจะมีฐานะครอบครัวที่ยากจนแต่จากการที่ฮุ่ยอันได้รับการเลี้ยงดูแบบให้ความรักความอบอุ่น และการอบรมสั่งสอนอย่างใกล้ชิดจากในโรงเรียน การปฏิบัติตนทางคามารยาท และความรักในหน้าที่การทำงานของตนเอง และหน้าที่ของเด็กในฐานะเป็นลูกของพ่อแม่ ฐานะของพี่น้องที่มีต่อครู จึงทำให้ "ฮุ่ยอัน"

เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันได้แก่ ความอุทิศตนเพียรในการทำงาน มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ จึงกล่าวได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้ผู้นั้นมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

เรื่องเด็กนอยแห่งทองทุ่ง

"จุก" เป็นเด็กชายที่อยู่แถวชนบท เขายังอยู่ในวัยซน บางครั้งก็ทำอะไรเพื่อความสนุกโดยขาดการยั้งคิด แต่เมื่อเขาได้รับคำสั่งสอนอบรมซึ่งสิ่งที่ถูกต้องควรยึดถือและปฏิบัติ "จุก" ก็มีความเข้าใจและได้ประพฤติตามคำสอนนั้น ๆ เช่น เมื่อคราวที่จุกไปเยี่ยมยาระหว่างทางเขาได้พบลูกนกน้อย เขาจึงจับมันเพื่อต้องการนำไปเลี้ยงดูโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่าเป็นการกักขังสัตว์ทำมันได้รับความทรมาน ขาดอิสระ และพรางสัตว์จากครอบครัว แต่เมื่อเขาได้สั่งสอนอบรมเรื่องความรักของพ่อแม่ที่มดลูกไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ก็ตาม อีกทั้งยังสอนจุกให้มีความเมตตา กรุณา ไม่กักขังหรือทำร้ายสัตว์ ดังจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้ (นภาพ แกวลิน 2524 : 52 - 54)

...ก็ใช้ขี้ะ มันก็ต้องรักลูกของมันเป็นธรรมดาสัตว์ทุกตัวแหละต่างก็รักลูกของตน
ทั้งนั้น ไม่อยากให้ใครจับลูกของตนไปไหนหรือนำส่งสารจริง ๆ" ยาวาขณะขยับตัว
ไปดูลูกนกใกล้ ๆ

"แต่เราจะเอาไปเลี้ยงดูให้ดีนะยา จะไม่ให้ออกเลย" เปี้ยกมอก
"แต่ถึงอย่างนั้นก้เถอะ โอ้หลานชายเอ๋ย สัตว์ทุกตัวอยากอยู่อิสระทั้งนั้นไม่มีใครอยาก
ถูกจับไปใส่กรงคอก"

และ

"ใหม่จะพูดยังไม่ทันจบ มาแล้วท่าจะเป็นพ่อแม่ของมันละสิน" ย่าพูคพลาง
ชี้มือให้หลานชายดู
เด็กชายทั้งสองมองหน้ากันอย่างแปลกใจ

"จริง ๆ อวยยา" จูกร้องอย่างสิ้นทน "พอนกเฒ่นกนั้นเอง แต่เอ...ทำไมมันถึงตามถึงนี้ไฉนกัน"

"จริงซี่ หนทางก็ออกไกล มันยังตามมาถึงบ้านยาไฉน" เปียกแปลกใจ

"นั่นละเขาเรียกว่า ความรักความผูกพัน มันก็รักลูกของมัน เป็นของธรรมดาถึงพวกเองจะเอาลูกของมันไปไว้ที่ไหน มันก็จะตามไปเอาตัวลูกของมันกลับจนได้แหละ" ทอให้ทองบินมาไกลแสนไกลจนปีกแทบหักมันก็ค่อยตามมา พอแม่ทอรักลูกของคนเป็นธรรมดา"

"น่าสงสารมันนะยานะ" เปียกก็ใจอ่อน "มันคงห่วงลูกของมันมาก"

"ใช่ซี่ยะ" ยาพยักหน้า "ไหนเอาลูกนกมานี้เถอะ ย่าจะปล่อยไปเอาบุญเอากุศลอย่าเอามันไปกักขังเลยนะลูกนะเป็นมาปเป็นกรรม สักวันมันก็อยากอยู่ตามประสาสัตว์"

จากการที่จุก ได้รับคำสั่งสอนอบรมจากผู้เป็นย่าในเรื่องความเมตตาการุณาต่อสัตว์ ไม่ไปพราดลูกจากพ่อแม่ของมัน ไม่นำสัตว์มากักขังถึงแม้จะตั้งใจนำมาเลี้ยงดูก็ตาม แต่ทำให้มันขาดอิสรภาพและเป็นการทรมานสัตว์ ทำให้มันได้รับความทุกข์ "จุก" จึงเกิดความคิดไม่อยากจะร้ายสัตว์ควยวิธีการใด ๆ ก็ตาม เขารู้สึกสงสารสัตว์ที่มันประสบความทุกข์จากการถูกกักขังของคนอย่างไม่มีทางต่อสู้ และถ้ามีโอกาสเขาก็จะช่วยให้สัตว์นั้นจากความเดือดร้อน ดังเช่น เมื่อ "จุก" เห็น "บาวไซตุค" และเพื่อนกำลังรุมจับสุนัขเพื่อนำไปกินเป็นอาหารนั้น เขาก็ช่วยสุนัขนั้นโดยการปล่อยมันหนีไป ดังขอความทอไปนี้ (มาฆพ แก้วสนิท 2524 : 70 - 72)

...เจ้าหมาวายนำมาถึงขอบหนอง มันตะกายขึ้นมายังที่จุกยืนอยู่ ห่างกันไม่ถึง 3 วา ดวงตาที่มองมายังเด็กชายดูระโหยโรยแรง และเหมือนดังจะร้องขอชีวิตน้อย ๆ ของมันเอาไว้

จุกหันหลังกลับทันทีเป็นว่าจะหาไม้ที่เหมาะ ๆ มีดสักคันวินาทีนั้น เจ้าหมาหุ่มตัวอ้วนตัวนั้นก็ตะกายขึ้น วิ่งหางจุกตุคเขาสู่ป่าละเมาะริมทางรถไฟไป

"มันหนีไปแล้วพวาว" จูกร้องบอก

นอกจากนี้เมื่อ "จุก" ทราบข่าวว่า บาวไซตุค ไปจับนกเขามาเลี้ยงไว้ในกรงเพียง เพื่อต้องการฟังเสียงของมันเท่านั้น โดยไม่คิดว่าจะเป็นการกักขังสัตว์ให้ได้รับความทรมาน อีกทั้งทำให้เพื่อน ๆ มีความคิดต้องการที่จะมี "นกคอก" เพื่อไปต้อนนกเขามาเลี้ยงไว้ในกรง เช่นเดียวกับบาวไซตุค เขาก็ไม่เห็นด้วยในวิธีการเช่นนี้ที่จะนำนกมาเลี้ยงเพื่อความสุขของคน ชาวครูช่วยยาม แต่สัตว์ของทุกขทรมานอยู่ในกรงขัง ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (มาณพ แก้วสนิท

2524 : 34)

... เพื่อน ๆ ของจุกอยากจะมีนกคอกและทรงตออย่างบาวไซตุคกันบ้าง อย่างน้อย ถ้าต้อนนกใดแสดงว่าโคเงินโชแน ๆ แต่จุกออกจะไม่เห็นด้วยกับวิธีการนั้นเลย สัตว์มันอยู่ดี ๆ ของมันแล้วในป่า มันมีความสุขตามประสาของมัน เรื่องอะไรต้องไปหลอกจับมันขายให้เอาไปขังกรง เลี้ยงอย่างคับคั่ง อดบางถึงจะเลี้ยงอย่างดี แต่ขังกรงอยู่อย่างนั้น ก็ไม่ใช่มันจะมีความสุข

มาปกรรณแต่ ๆ จุกคิด จริงแหละที่ว่า คนเราจะเกิดความสบายใจ เมื่อได้ยิน เสียงอันไพเราะของมัน แต่ทำไมหนอคนเราจึงมักชอบหาความสุขอยู่บนความทุกข์ ของสัตว์อันเสมอ เทกชายถามตัวเอง...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเดิมจุกเคยคิดจะนำสัตว์ไปเลี้ยง ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่าเป็นการทรมานสัตว์ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ แต่เมื่อเขาได้รับ คำสั่งสอน ชี้แจงให้เห็นถึงสิ่งที่ถูกต้องควรยึดถือปฏิบัติจากผู้เป็นยา ไคอบรมสั่งสอนอย่างใกล้ชิด ให้เห็นถึงการมีชีวิตของตนเอง ไม่วาจะเป็นคนหรือสัตว์ก็ตาม ซึ่งผลของการอบรมของผู้เป็นยา ไคทำให้จุกเกิดความรู้สึกลังสารถิช่วยผู้อื่น พมทุกข์ และปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข นั้นหมายถึง ความเมตตาภรณ์นั่นเอง

เรื่องหมู่บ้านอาจันทร์

"นุโพ" เป็นเด็กชายชาวเขาจะเหวียงอยู่กับพ่อและแม่ เขายังไม่ได้เรียนหนังสือ เพราะถิ่นที่เขาอยู่ไม่มีโรงเรียน แต่เขาก็ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดจากพ่อแม่ ในเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้ที่ตกนํ้าช่วยการไถน พ่อกับแม่นนพของนุโพยังสอนให้นุโพไม่หวังผลตอบแทนจากการทำอะไรให้ผู้อื่น ดังนั้นเมื่อ "นุโพ" พบเห็นผู้อื่นได้รับความทุกข์หรือความเดือดร้อน เขาก็จะช่วยเหลือโดยไม่หวังผลตอบแทนเลย ดังเช่น เมื่อ นุโพ เล่าให้ "หมองพอง" เพื่อนของเขาฟังว่า เขาจะไปทรมานจับลิงกับพ่อของเขา และให้นุโพให้สัญญา ถ้าจับได้เขาจะแบ่งให้ "หมองพอง" ควยเมื่อเห็น "หมองพอง" เกิดความเศร้าเมื่อนึกว่าตนไม่มีทั้งพ่อและอาชุนในการล่าสัตว์เลย ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมต่อไปนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 24)

... "ข้าจะไปทรมานจับลิง" นุโพพูดขึ้น
 "แกยังคิดนะ มีพ่อ มีป้า... แต่ข้าสิไม่มีอะไรเลย พ่อก็ไม่มี"
 "ถ้าพ่อไถมา ข้าจะแบ่งให้แก"
 "แกคิดขอเสมออะนุโพ"
 "ไม่เป็นไร เราเพื่อนกัน" ... นุโพยิ้มให้เพื่อน "พ่อสอนไว้ว่าอย่าเกะกะ
 คุยกันต้องช่วยกัน ถ้าเราไม่ช่วยกันแล้วใครจะมาช่วยเรา"...

นอกจากนี้เมื่อ "นุโพ" พบไขเจ็ดฟองเขาได้เอาไว้สำหรับครอบครัวของเขาเพียงสามฟอง และที่เหลือเขาให้หมองพองหมด ทั้งนี้เพราะนุโพเคยรับคำสั่งสอนจากพ่อของเขาในเรื่อง ความเสียสละโดยรู้จักแบ่งปันให้แก่คนที่ควรให้โดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งนุโพ ก็เชื่อฟังและปฏิบัติตามเสมอมา ดังจะเห็นได้จากคำพูดของ "นุโพ" ต่อไปนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 75 - 76)

... "ไขเจ็ดฟอง ข้าเอาสามกับพ่อ บ้านข้ามีสามคน"
 "ที่เหลือล่ะ ?"

"ซาไหนแก"

"ซาไม่ไคพมัน มันไมไคของซา" เงพอคักคาน

"เอาเออะ ซาไหนแก"

นุโพเก็บไขลงขามซึ่งมีคัตตัวเสมอ ใคร ๆ ก็ขามคัตตัวเสมอ เพราะเดื่อป่าเกอะฉุอไม่มีกระเป่า หมอเงพอไม่พู่คะโรอีกหากแต่ทำตามเพื่อนเงียบ ๆ

"แกก็แคชอเสนอนุโพ"

"แกก็แคชอ"

"วันหนึ่งซาคงไคตอบแทนแก"

"ซาไม่รู้หรอก พอสอนวาจาไหอะไรแกไครอูให้เพื่อหวังสิ่งตอบแทน"...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผลจากการอบรมเลี้ยงดู อย่างใกล้ชิดของพ่อและแม่ของนุโพ ในเรื่องการให้ปันสิ่งของแก่ผู้ที่ควรให้ และการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความทุกข์ให้เกิดขึ้นนั้น ทำให้นุโพระลึกถึงและปฏิบัติตามคำสอนของพ่อแม่เสมอ นอกเหนือจากเขาจะประพฤติปฏิบัติตามคำสอนแล้วเขายังเล่าให้เพื่อนฟัง เสมอว่าพ่อและแม่เขาสอนในเรื่องต่าง ๆ อย่างไร สรุปได้ว่าผลจากการอบรมเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดของพ่อและแม่นุโพจึงทำให้นุโพเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม ความเสียสละและความเมตตากรุณา

เรื่องทุ่งหญ้าสีน้ำเงิน

"มาวิ" เป็นเด็กชายชาวไทยที่อาศัยอยู่ในภูเขาสอง พ่อของเขามีอาชีพเป็นพรานป่าถึงแม่ "มาวิ" จะกำพร้าแม่ แต่พ่อของมาวิก้เลี้ยงดูมาวิด้วยความรักความอบอุ่น คอยอบรมสั่งสอนมาวิในเมืองต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องความอุตสาหะพยายามในการเรียน ซึ่งครั้งแรกมาวิรู้สึกไม่พอใจที่พ่อพาเขาเข้าโรงเรียนทำให้เขาต้องจากพ่อจากบ้าน จากท้องทุ่ง และป่าอันเป็นที่รัก ที่ให้ความอิสระของเขา ดังนั้นเมื่อมาวิถูกลงโทษเมื่อมาวิ ทะเลาะกับเพื่อนนักเรียนด้วยกันสาเหตุเพราะพวกนั้นดูหมิ่นดูถูกรู้ เพื่อนของ "มาวิ" ว่าเป็นชาวกะเหรี่ยงที่สกปรก มาวิ คับข้องใจมากว่าทำไมจึงต้องมาเรียนหนังสืออยู่กับกะเหรี่ยงที่ แต่พ่อของมาวิ

ก็ให้เห็นถึงการที่จะต้องมีความอดทนต่อคำหมิ่นของผู้อื่น และการเอาชนะอุปสรรคด้วยความมานะพยายาม ถึงขอความต่อไป (พิบูลย์ศักดิ์ ละครพล 2521 : 44 - 45)

..."ลองดูซิ...มันจะซักแค่ไหนกัน...เจอาอย่าทำให้เขาถูกเลย...ถูกเจา...
ถูกพอ...ว่าอะไรกันโรงเรียนแค่นี้...เจายังไม่มีปัญญาเรียนให้จบได้...มันจะ
ยากเย็นแค่ไหนกัน...ลูกของพอเป็นคนเก่งนี่นา...พอรู้...แต่คนอื่นเขาจะรู้ไหมละ,
ปากกว้างกว่าดวง...เจาที่เคยออกมาแล้ว เจาต้องเที่ยวเสียทีละปาร์ตี้ไปรง เสียเงา
และเหยี่ยวทุกตัวหาวคักแล้วเจา และตนไม่ไปรอกหักตายเมื่อเจาเดินผ่านไป...
แล้วมันจะแค่นี้กับโรงเรียน...ครูหาหกกน และเด็กพวกนั้น อย่าให้เขาถูกหมิ่นได้..."
พอของม่าวิจูให้ทิ้งเชอไว้แค่นั้น แล้วขวามาจับคนคงไป

จากคำพูดของพอม่าวิจูสอนให้ลูกไม่ยอมท้อต่ออุปสรรค ให้มีความมานะพยายาม ทำสิ่ง
ต่าง ๆ ให้สำเร็จด้วยดีนั้น ทำให้ม่าวิจูเกิดความรู้สึกมีความมานะพยายามในการเรียนเป็นอย่างดี
เขาตั้งใจเรียนอย่างมุ่งมั่นเพื่อที่จะให้ผลการเรียนของพอเป็นผลสำเร็จ ดังนั้นผลการเรียนของ
เขาจึงอยู่ในระดับดี ได้รับคำชมเชยจากครูผู้สอนเสมอ และเมื่อจบระดับชั้นประถม เขาได้รับ
คัดเลือกให้เรียนต่อชั้นมัธยม ซึ่งจะเห็นได้จากขอความต่อไป (พิบูลย์ศักดิ์ ละครพล
2521 : 57)

...ม่าวิจูไปทางครูเห็นเหม่อออกไปทางหน้าต่าง ก็จึงเขียนให้ดู ดูมันเขียนโย
ไปเเยมา ไม่เป็นตัวมันสะกดยังไม่ถูกเลย ผิดกับม่าวิจู เขาได้รับคำชมจากครูเสมอ ๆ
ว่าเขียนสวยและถูกกว่าใคร เขาเป็นเด็กที่อายุมากกว่าเพื่อนร่วมชั้น เขาจึงเรียนรู้ได้เร็ว
แต่ที่สำคัญที่ทำให้เขาเด็กน้อย จากคงเป็นเขนนี ก็คงเป็นเพราะคำพูดของพอเขานั่นเอง และ
รวมทั้งความตั้งใจในใจของเขาด้วย...

นอกจากนี้ ถึงแม่พของ "ม่าวิจู" จะเป็นพรานป่ามีอาชีพล่าสัตว์เพื่อยังชีพ แต่เขาก็
ได้ยอมรับสอนให้ม่าวิจูรู้จักเลือกสัตว์ โดยไม่ฆ่าสัตว์ที่ยังอ่อนแอและมีความหวังในอายุขัย

ให้เหมาะสมกับชนิดของสัตว์ที่จะมา ซึ่งหมายถึง พ่อของมาวี่ได้อสอนให้มาวี่มีความเมตตา กรุณา
ต่อสัตว์ทั้งเขาวัวและรู้ถึงการยั้งคิดในการกระทำใด ๆ ที่ตามไม่เอาเปรียบกัน ซึ่งมาวี่ก็จดจำ
และได้นำมาบอกเล่าแก่ครูของเขา ดังนี้ (พินธุยศักดิ์ ละครพล 2521 : 68)

... "เป็นเชอมีไม่ใช่หรอ"

"ครับเป็นแกปนะ มันยุ่งยากเวลาเจอเจ้าตัวใหญ่ ๆ"

"คงมีสัตว์ใหญ่มากนะ"

"มีมาก เพราะเราลำนันเป็นหนา พ่อไม่ให้ยิงหรือกระบี่แกวอน ๆ... ผมเคย
งานหนักกว่าเป็นกวาง พ่อคุมผมแยเลย พ่อบอกถ้าเรายิงหมดไมเวนตัวไหนออนตัวไหน
แก อีกหนอยมันักหมปลา ผมเห็นพวกมันไป เขามีนิด ๆ บางครั้งเอาลูกของยังนก
มันตลกก็ และเขายิงทั้งนั้นแหละไม่มีอะไรยิงแมกระทั่งกา... พ่อว่ายังงี้ไม่ตีหรือ
พรานจริง ๆ เขาไม่ทำแบบนี้ การลำนันต้องหักเค็มกัน และไม่เอาเปรียบกันมาก..."

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการที่พ่อของมาวี่ได้อบรมสั่งสอนมาวี่
ในเรื่องความมานะพยายามในการเรียน ซึ่งเป็นผลให้มาวี่เป็นผู้มีความอดุสาหะและมีความ
รับผิดชอบต่อหน้าที่ของการเรียนให้ดีที่สุดและถึงแม่พอมาวี่จะเป็นนายพรานก็ตาม แต่เขา
ก็ได้ชี้แนวทางที่ถูกต้องควรปฏิบัติในการล่าสัตว์ให้แกมาวี่ ว่าไม่ควรล่าสัตว์ที่เขาวัว และการใช้
อาวุธในการล่าสัตว์ ซึ่งเป็นการปลูกฝังความดีให้มาวี่เป็นผู้มีเหตุผล รู้จักใช้ปัญญาในการปฏิบัติ
และรู้จักไตร่ตรองถึงสิ่งที่ถูกที่ควร สรุปได้ว่าองค์ประกอบทางดานการอบรมเลี้ยงดูส่งผลให้มาวี่
เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความมีเหตุผล ความอดุสาหะ ความเมตตา กรุณา และความ
รับผิดชอบ

เรื่องกระทอนนอยกลางทุ่ง

"แคน" อยู่กับพ่อและแม่ที่กระทอนนอยกลางทุ่งนา พ่อและแม่ของแคนคอยอบรมแคน
ในเรื่องความเมตตา กรุณาต่อสัตว์ โดยสั่งสอนไม่ให้ "แคน" ทำร้ายสัตว์หรือฆ่าสัตว์ อีกทั้ง
ยังสอนให้แคนมีความเอื้อเฟื้อต่อสัตว์ที่จะมาอาศัยพักพิงควยการให้อาหารให้ที่อยู่อาศัยและให้

ความรักแก่สัตว์ต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้ (ท่าน อัมประเสริฐ 2524 : 41 - 42)

..."ใคร ๆ ก็อยากจะทำบุญกระหม่อมยกางทุ่งของเรานะแม่ไม่ว่าเราเก
เราตุ่น เรานกกระยาง เราหนู กบ เขียด ปลาในสระ เรานกเอี้ยง และก
เรานกกาขางเขนนี่"

"ที่กระหม่อมของเรา ไม่มีใครคอยทำรายมันนี้ดู พวกสัตว์ต่าง ๆ มันก็อยาก
จะมาอาศัยอยู่ด้วย สองเป็นเพื่อนสิ ถ้ามีคนคอยทำรายมันก็ไม่อยากจะไปอยู่ด้วย"

"ใช่แล้วละ สัตว์ก็เหมือนกับคน ถ้าเราคิดว่าเขา เขาก็คิดต่อเรามันมีความรัก
ความกลัว ความเกลียด ไม่ต่างไปจากคนนักหรอก ผิดแต่ว่ามันพูดภาษาคนไม่ได้
เท่านั้นแหละ" พ่อบอกแทน

"ถ้าเรารักมัน มันก็รักเราหรืออะ พ่อ"

"ใช่ลูก อยากรู้ใจละ เรารักมันให้เขามั่นใจมันก็อยู่กับเรา ก็ต่อเรา
เผางานให้เรา"...

และ

..."อีกอย่างหนึ่งนะ ถ้าเรารักใคร ๆ นั้น มันเป็นที่รัก ความรักดีกว่าความชัง
แต่เมื่อรักแล้ว จะเที่ยวไปบังคับใครที่เรารักเขามาอยู่กับเรานั้นไม่ถูกต้อง ความรัก
จะต้องมีความจริงใจ ไม่ใช่รักเพื่อหวังสิ่งตอบแทน ลืมนั่นเสียเถิดนะลูก เรา
กระยางนั้นนะ มันจะอยู่หรือไปก็เป็นเรื่องของมัน เราไม่มีสิทธิ์ในชีวิตของใคร ๆ
หรอกลูก..."

นอกจากนี้พ่อของแค้นยังได้ยกนิทานหรือเรื่องเล่าประกอบการอบรมสั่งสอนให้ลูกเป็น
คนดี คือเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ พุทธเจ้าไผ่เถา และมีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์ ทั้งนี้เพราะ
พ่อต้องการปลูกฝังให้ลูกมีความยึดมั่นต่อการทำความดีตลอดไป ซึ่งจะเห็นได้จากนี้ (ท่าน อัมประเสริฐ
2524 : 57 - 58)

..."เจ้าหญิงชอบเด็กดี คือเด็กที่มีความเคารพ เชื่อฟังพ่อแม่ ชยันต์เข้มแข็ง พุคจา
ไฟเราะอ่อนหวาน และมีความเมตตากรุณาต่อสัตว์ เจ้าหญิงทั้งเจ็ดจะชมเชยมาลอย
ไปตามบ้านต่าง ๆ เพื่อดูว่าเด็กคนไหนเป็นเด็กดี หรือเป็นเด็กไม่ดี ถ้าเป็นเด็กดี..."

"ทำไมอะพ่อ ถ้าเป็นเด็กดีเจ้าหญิงจะทำไม"

"ถ้าเป็นเด็กดี เจ้าหญิงก็ไปอุ้มเด็กคนนั้นขึ้นมาบนรถม้าวิเศษ แล้วพาเหาะขึ้นไป
บนดวงจันทร์ ไปที่ปราสาททองคำ ไปดูสระน้ำใสที่มีดอกไม้สีทองบานอยู่เต็มสระ
ไปดูปลาทองคำ ไปดูนกทองคำ ไปดูผีเสื้อทองคำ ที่มีอยู่รอบ ๆ ปราสาททองคำ..."

จากการที่พ่อและแม่ของแดนคอยอบรมสั่งสอนอย่างใกล้ชิด ซึ่งสิ่งที่ควรปฏิบัติอันได้แก่
การเชื่อฟังพ่อแม่ ความอดุสาหะ ความเมตตากรุณาต่อสัตว์ ให้แก่แดนอยู่เสมอ นั่นทำให้แดน
เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสงสารเมื่อเห็นสัตว์ต่าง ๆ ได้รับความทุกข์ และคิดช่วยเหลือสัตว์เหล่านั้น
ให้มีความสุข ทุกครั้งที่เขาได้พบเห็นเหตุการณ์ เช่น เมื่อนกนางเขมมาทำรังอยู่ที่กอไผ่ข้างบ้าน
แดนถูกงูทำร้าย แดนเห็นเหตุการณ์โดยออกพอให้ช่วยเหลือนกนางเขมมา แคว้นนกนางเขมมาถูก
งูกัดกินเสียก่อนที่จะช่วยไคทัน ทำให้แดนรู้สึกเสียใจในเหตุการณ์ครั้งนี้มาก ดังจะเห็นได้จาก
พฤติกรรมของเขาดังนี้ (ท่านุ อมประเสริฐ 2524 : 49 - 50)

..."พ่อ ๆ ช่วยนกคายนะ หนูใหญ่มั่นกันแมนๆ มันกินลูกนก" แดนชี้มือไปที่กระบอกไม้ไผ่
เตนเรา ๆ น้ำตาไหลพราก ๆ อามแกม จากเสียงอันเอะอะของแดน ทำให้ผู้ใหญ่
ตัวนั้นคอย ๆ ถอยหลังออกมาจากกระบอกไม้ไผ่ มันคอย ๆ ชูคอออกมา...

โอย พ่อ...ช่วยมันคายนะ..." แดนหัวครองโหยหวน

และ

พอหายจากตกตะลึงจึงเงยมิตขึ้นสู่คานขวางมีคยาแว เลมนั้นใส่รางงูใหญ่อย่าง
รวดเร็ว มีคเลมนั้นกระเด็นหรือไปสุกแรง แล้วพันคกลางลำตัวของงูใหญ่อย่าง
ถนัดถนี่ มันขาดเป็นสองทอนเลื้อยคี่ค่างพุ่งกระโดด พอนกนางเขมมาบินถลาตามจิก
ส่วนหัวของงูที่กระเด็นไปคางกึ่งไผ่อย่างโกรธแค้น...

แดนยืนร้องไห้ด้วยความเสียใจสงสารนกคายนะ ๆ เหล่านั้น...

นอกจากนี้เมื่อครั้งที่แดนพบปลาที่ติดอยู่ในน้ำแห่งกำลังจะตายเพราะถูกแคคเฒาและพวกนกกินปลาตามาบินวนเวียนเพื่อจะกินปลาเหล่านี้ แดนพบเข้าจึงนำเอาปลาไปปล่อยที่สระน้ำข้างกระทอมของเขา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลการอบรมของพ่อและแม่ในเรื่องความเมตตาการุณาต่อสัตว์ แดนจึงมีพฤติกรรมดังกล่าวนี้ (ทำนุ อนุประเสริฐ 2528 : 92 - 93)

...ที่ตรงนั้นเป็นเองคัน ๆ มีน้ำซึ่งอยู่เล็กน้อย ซึ่งคงไม่นานนักน้ำที่ซึ่งอยู่นั้นคงจะแห้งเหือดไปหมด เพราะแสงแดดร้อนที่แผดเผาในตอนกลางวัน แดนเขาไปคูไกล ๆ ในโคลนนั้นนั้นมีปลาหลายตัวทั้งเล็กและใหญ่ตะเกียกตะกายอยู่ บางตัวก็พยายามมุดลงดิน บางตัวก็เข้าไปซุกอยู่ข้างกอหญ้า มีหลายตัวที่ตายไปแล้วเพราะขาดน้ำและถูกแคคเฒา

"อ...นกพวกนี้มากินปลานี่เอง"

แดนพูดกับเจาตุ่น แล้วเอามือจับปลาหมอนม ๆ ตัวหนึ่งโยนลงไปในโคลน หลังจากที่มีนตะกายขึ้นมาติดแหอยู่ แดนคิดว่าอีกไม่กี่วันปลาเหล่านี้จะต้องตายหมดอย่างแน่นอนขาดน้ำ หรือไม่ถูกนกจับกินเป็นอาหาร

เด็กชายรู้สึกสงสารปลาเหล่านี้ อยากช่วยมันรอดพ้นจากความทุกข์ทรมานที่กำลังได้รับอยู่

"ฉันจะช่วยพวกแก..." แดนเดินไปรอบ ๆ แอ่งนั้น "เดี๋ยวฉันจะกลับไปบ้าน เอากระป๋องมาใส่พวกแกไป แกจะได้อยู่ใหม่ในสระเล็ก ๆ ข้างกระทมนอกกลางทุ่งของฉัน"

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการที่แดนได้รับการอบรมสั่งสอนจากพ่อให้เป็นผู้มี ความเมตตาการุณาต่อสัตว์ มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีความรักให้แก่ผู้อื่นทั่วไปนั้น ทำให้แดนเป็นผู้นิยมความเมตตาการุณา ความอดุสาหะ พยายามในการทำงาน ทั้ง ๆ ที่สภาพแวดล้อมของและฐานะความเป็นอยู่ของแดนไม่ดีนัก แต่เมื่อพ่อและแม่อบรมเลี้ยงดูด้วยความรักความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด จึงปลูกฝังให้แดนมีพฤติกรรมที่ดี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้

เรื่องไขนุ้ยไปโรงเรียน

"ไขนุ้ย" เป็นเด็กชายที่อยู่ในวัยกำลังซนชอบเล่นหรือทำอะไรที่ขาดการยั้งคิด โดยนึกถึงแต่ความสนุกเพียงอย่างเดียว ผู้เป็นแม่จึงต้องคอยอบรมตักเตือนอยู่เสมอ เช่น เมื่อ "นกลีเก" เพื่อสนิทของไขนุ้ยโกรธ "หนูริน" เพื่อนนักเรียนอีกคนหนึ่งจึงคิดเอาเศษแกลไปโรยตามทางเดินที่หนูรินมักจะเดินผ่านเสมอ ๆ แล้ววันนั้นแม่ของไขนุ้ยไปเก็บเห็ดและเดินผ่านทางนั้นจึงเหยียบเอาเศษแกลที่ไขนุ้ยและนกลีเกโรยเอาไว้ และเมื่อก้าวเป็นการกระทำของไขนุ้ย แม่จึงอบรมตักเตือนไขนุ้ยว่า การกลั่นแกล้งคนอื่นนั้นไม่ดี เพราะผลของการกระทำนั้นอาจจะเกิดขึ้นกับบุตรหลานก็ได้ ซึ่งนับว่าเป็นคำสอนที่มุ่งใหญ่ทั้งเกิดความคิดและนำเอาแนวทางที่ถูกต้องไปปฏิบัติ ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้ (มานพ แกวสนธิ 2528 : 38)

...เด็กน้อยรู้สึกเสียใจและสะเทือนใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้สงสารแม่เป็นที่สุด
ในที่สุดไขนุ้ยจึงตัดสินใจเล่าเรื่องราวทั้งหมดให้แม่ฟัง

"นี่แหละ...ที่พระท่านว่าไว้ "ให้ร้ายแทนร้ายนั้นถึงตัว" ไขนุ้ยดูคงเห็นกับตาแล้วสิ การให้ทุกข์คนอื่นนั้นไม่ดีไม่งามทุกคนก็จะกลับมาหาเราเอง ไม่วันใดก็วันหนึ่ง ถึงจะไม่เกิดขึ้นกับลูกและนกลีเกเพื่อนของลูก ก็เกิดกับแม่ ซึ่งฉันเหมือนเกิดกับลูกนั่นแหละ" แม่พูดขี้ยาว แล้วพลงตาม "หรือดูกว่าไม่จริง"...

จากการที่ "ไขนุ้ย" ได้รับการอบรมสั่งสอนจากแม่ในเรื่องผลของการกระทำที่ไม่ดีจากแม่ของเขา ดังนั้น เมื่อเขาเห็นเพื่อน ๆ นำค้อน มาถอนหนวดแล้วไขนุ้ยก็รู้สึกสงสารและเศร้าสลดใจในการกระทำเช่นนั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าไขนุ้ยมีความสงสาร เมื่อพบเห็นผู้อื่นทุกข์ ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้ (มานพ แกวสนธิ 2527 : 49 - 50)

..."ไม่เห็นสนุกเลย" ไขนุ้ยเปรยกับนกลีเก "นอกจากจะทำให้มันเจ็บปวดแล้วก็ไหม้กันทั้ง"

"สนุกทำไมจะไม่สนุก" นกลีเกเถียง "ก็ซาได้เขี้ยวเขาเองตั้ง 3 ที" แล้วเด็กน้อยก็หัวเราะ

"แค้นนี่...แล้วที่เราถอนหนวดมัน เอ็งว่ามันเจ็บไหม" ไขนุ้ยไม่ยอมแพ้ และไม่หัวเราะควย...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นว่า การที่แม่ของไชนุยอบรมสั่งสอนให้ไชนุย
รู้จักพิจารณาถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติแล้ว ไชนุยจึงเป็นผู้ที่มีความคิด มีเหตุผล และ
เกิดความเมตตากรุณาต่อสัตว์ที่ถูกนำมาเล่นโดยไม่ได้นึกถึงความทุกข์และความเจ็บปวดของ
สัตว์เหล่านั้น และพฤติกรรมของไชนุยแสดงให้เห็นว่า ตัวเขาไม่อยากจะทำในสิ่งที่เป็นการทำรุนแรง
ต่อสัตว์ และไม่สนับสนุนให้เพื่อนทำอีกด้วย สรุปได้ว่า องค์ประกอบทางด้านการอบรมเลี้ยงดูอย่าง
ใกล้ชิดส่งผลให้ไชนุยเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องความมีเหตุผลและความเมตตากรุณา

เรื่องหัวใจดวงน้อย

"นึ่ง" เป็นเด็กหญิงเล็ก ๆ กำลังเรียนหนังสือในระดับชั้นอนุบาล "นึ่ง" อยู่กับแม่และยาย พ่อของนึ่งไ้หายไ้ตั้งแต่นึ่งยังไม่เกิด แม่และยายของนึ่งคอยอบรมสั่งสอนนึ่งอยู่เสมอในเรื่องกิริยามารยาท สิ่งที่ถูกตองควรประพฤติปฏิบัติ สอนให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และยังอบรมให้มีความคิดที่ถูกตอง เมื่อแม่และยายเห็นว่า "นึ่ง" มีความคิดและการกระทำไม่ถูกตอง เช่น เมื่อนึ่งกลับจากโรงเรียน และไ้เล่าเรื่อง "จอน" เพื่อนนักเรียนร่วมชั้นที่ไ้เป็นเด็กเกเรชอบกลั่นแกล้งผู้อื่น วาจอนถูกตีไม่ไ้เพราะเมื่อก่อนไ้แ้วจะชก ขณะเดา็นึ่งก็แสดงความรู้สึกเกลียดและไม่ส่งสารจอน แม่และยายจึงอบรม "นึ่ง" ให้รู้จักส่งสารและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น อีกทั้งตักเตือนเรื่องท่จะแสดงกิริยาที่ไม่สมควรออกมา ดังขอความทอไ้

... "จอนเขาเป็นยั้งนั้นะ ครูตีก็ไม่ได้ ใครตีก็ไม่ได้ คุณครูบอกว่าเขาโกรธมาก ๆ
ก็ไม่ได้ เขาต้องกินต้องทำตาเหลือง ๆ แล้วยังงั้นะ เขาก็วิ่งแกล่เพื่อน ๆ ใต้สนามนะซี
แล้วเขาก็ไม่ทำอะไรที่คุณครูสั่ง ไม่ทำการบ้านก็ได้ เพราะคุณครูไม่กล้าตีเขา
ก็เลยไปเลย"

"สบายที่ไหน นี่บอกแม่ด้วยตัวเองว่า เขาไม่สบาย เพราะตัวเขาไม่สบาย
คุณครูถึงต้องยกเวนให้เป็นพิเศษไงละ"

"คุณครูบอกให้ส่งสารจน ینگไม่เห็นส่งสาร"

"อาวทำไมละ แม่เองฟังนึ่งเล่ายังส่งสารจนเลย" แม่ว่า
 "นึ่งไม่ส่งสารหรอก ก็นึ่งไม่ชอบจนนึ่งถึงเขาไม่สบายนึ่งก็ไม่ส่งสาร เขา
 ไม่สบายตอนถูกตีแค้นเองอยู่เฉย ๆ ไม่เห็นเป็นไร เทียวรังแกคนโง่คนนี้เรื่อย
 เฮอ..."

นึ่งทำเสียงในคอนหาย ยายซึ่งอยากให้นึ่งเรียนรอมมาก ๆ ว่า
 "อะไรเฮอ เด็กผู้หญิง เขาไม่ทำเสียงอย่างนั้นหรอกนึ่ง"...

จากการที่แม่และยายของนึ่งอบรมสั่งสอน "นึ่ง" ให้ความคิดและรู้จักเห็นอกเห็นใจ
 สงสารเพื่อน และคนอื่น ๆ โดยชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมที่น่าสงสารของจน ดั่งนั้นต่อมาเมื่อ
 "หมี" เด็กเพื่อนบ้านของนึ่ง มาเล่าให้แม่และยายนึ่งฟังเรื่องที่ตนเก็บเงินไว้เพื่อชอรถยนต์
 ของเลน แต่ถูกพ่อและแม่ นำเงินไปใช้ "หมี" โกรธและเสียค่ายเงินมาก "นึ่ง" รู้เขาจึงเกิด
 ความสงสาร และเห็นอกเห็นใจเพื่อน ก็จะช่วยเพื่อนให้ความสมหวังในสิ่งที่ปรารถนา ดังนั้น
 นึ่งจึงไปชอรถยนต์ของเลนจากอวนเพื่อนที่โรงเรียนนำมาให้หมี ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรม
 ดังต่อไปนี้ (สีฟ้า 2524 : 94 - 95)

..."หมีเขาชอรถยนต์นึ่งอะไรละ"

"เขาไม่ได้อะ แต่เขาอยากซื้อ" นึ่งเล่าอย่าง ๆ ไม่ฉะฉานเหมือนหนึ่ง
 "ทีนี้เขาเก็บสตางค์เอาไว้มละ แล้วพอเขาก็เอาไปกินเหล้าหมด แม่เขาก็
 เอาไปควย หมีเขาเลยร้องไห้ใหญ่ แล้วอวนเขาก็บอกว่า เขามีรถหลายคัน
 แล้ว...แล้ว" นึ่งพูดไ้แค้นเอง พ่อของอวนเขากว่า
 "หนูเป็นเด็กก็รู้จักสงสารคนอื่น รถคันนี้เอาไปให้หมีนะครี๊ บอกว่าหนูให้
 อวนให้ควย"...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การที่แม่และยายอบรมสั่งสอนนึ่ง
 ให้มีรู้สึกสงสารและมีความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนที่ได้รับความทุกข์นั้น ทำให้มีมีความสงสาร
 และคิดจะช่วยให้เพื่อนพ้นจากความทุกข์ด้วยการมีความเอื้อเฟื้อและช่วยเหลือผู้อื่นเท่าตน

สามารถทำได้ สรุปได้ว่า องค์ประกอบทางด้านการอบรมเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด ส่งผลให้ "นิง"
ตัวละครที่มีบทบาทเด่นจากเรื่องหัวใจดวงน้อย เป็นผู้มีความเมตตา กรุณา และมีความเสียสละ

เรื่องลูกป่า

"เมืองคำ" เป็นเด็กชายชาวป่า เขาอยู่กับพ่อ เพียงสองคน เขามีอายุเขาดูวัยรุ่น
จึงมักจะใจร้อนวู่วาม คับแค้นพ่อของเมืองคำจึงคอยสั่งสอนเมืองคำให้รู้จักใช้ความคิด มีเหตุผล
และไม่รังแกคนที่ไม่มีทางสู้ ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (มาดา คำจันทร์ 2527 : 124 - 125)

... "เกะกะระรานไม่ดี" นักเลงเขาไม่ทำใครก่อนหรอก พ่อสอนแก่เป็นนักเลง
ไม่ได้สอนให้เป็นอันธพาลเข้าใจไหม?"

เมืองคำรับคำพอกำขับอีกครั้ง

"นักเลงไม่ใช่ใช้เหลาเมยาทาตอยหาตีนักเลงคือคนจริง แต่อันธพาลคือคน
ก่อกวนหาเรื่อง เข้าใจไหม ?

และ

"พ่อยากให้แกเอาอย่างยาขี้มัน" พ่อหลวงแกวดูคนหุบคู้ ๆ "อย่าใช้แต่แรง
ให้ใช้หัวด้วย ความขี้มันมีแรงมากกว่าคนเสียอีก แดงหายมันก็ถูกคนสนตะพายไช
งานเพราะมีแต่แรง ไม่มีหัว แกอย่าเป็นควายนะเมืองคำ"

"เรื่องใช้หัว" เมืองคำหนาขี้นลง "ผม ผมหัวไม่ดีหรอกพ่อ ผมเรียนหนังสือ
ไม่เก่ง"

"ไม่จำเป็นหรอกเมืองคำ คนหัวดีแต่เรียนไม่เก่ง คนเรียนเก่งแต่หัวไม่ดี
ผมไป พ่อหมายถึงไหวพริบ การรู้จักควรไม่ควรรวมไปถึงการตัดสินใจทางหาก
พ่อส่งแก่เรียนหนังสือก็หวังให้แกรู้จักสิ่งเหล่านี้ ไม่ใช่หวังให้แกเป็นเจ้าเป็นนาย
หรอก"

"แต่มบ่อ" เมืองคำยืมชาเป็นนังซัดสมาธิ "มันบ่อไปพบค เรีนกโมรูเรื่อง
อูทโนนโมเป็นสุขเลยพอ ฅมอยากหนักด้นบานใหม่รูแล้วรูดไป"

"ไอเมืองคำ" พอหลวงแกดูมหัวลูกชายพูดเสียงยาน ๆ "ชีวิตคนจะเอาแต่
สุขสบายตลอดไปโมไคหระก คนเขาคณแกบานเราสอนว่าสุขวันน้อาทุกขวันหนา
ทุกขวันน้อาจะสุขวันหนา คนเราตองรูจักทุกขเสียก่อน มันถึงจะรูว่าสุขเป็นอย่างไร
เรื่องเรีนเรองเล็ก เลือหมผป่าแกยังโมหน เรองอะไรจะมาหนนังส้อไหเสียขอ
เมืองคำพอรักแก หวังคตอแก พอสอนไหแกดู แกเป็นลูกพตองดู พอโมไคสอน
ไหแกหน"...

"เมืองคำ" เมื่อไครับคำสั่งสอนจากพ่อในเรื่องความมีเมตตากรุณาต่อเพื่อน ไหรูจัก
ใช้ความคิดไคหระกอบ โมรังแกคนทอออนแอกว และเมื่อเมืองคำเห็น "ยาตี" เพื่อนสนิทของเขา
มีความลำบากใจในการถูกกลาดหาวาเป็นนุชโมยนาพิกาของ "ซุทอ" เมืองคำไคก็ถามซุทอ
ถึงสาเหตุของสกะกตกรรมไค ไคจะเห็นไคว เมืองคำไคทำตามคำสั่งสอนของพ่อไคคังนี้
(มาลา คำจันทร์ 2527 : 146 - 147)

"ซาอยากรูว่าแกมียาตีโมถูกกันเรองอะไร ?"

"ซาโมไคโมถูก ซาเฉย ๆ หน"

"แกอยาปคซุทอ" เมืองคำจองตาฝ่ายตรงซามกราว ๆ "ซารู้ค"

"รู้คอะไร ?" ซุทอเถียง "แกรู้คแล้วถามซาทำไม ?"

"อยามาเลนด้นกับซานะ" เมืองคำฉวยขอมือคูดสนทนากำไวมน "ซุทอบอกซามาตี ๆ
ซาโมอยากใช้กำลังกับแก"

"แกจะคอยซาหรือ"

"อียาพานะซุทอ"

ซุทอลนลานเพราะรู้คถึงความนุชบมบาระหำของอีกฝ่าย เขาหลบตาพุดคอย ๆ

"เมืองคำพูดค ๆ กับซาไกไค ถาแกคอยซา ๆ จะบอกวิชัย"

"ไม่ต้องเอาใจหมาตัวนั้นมาขู่หรอก ข้าไม่กลัวมันสักซี้ได้ เอาจะขู่ทอ ข้าจะพูด
คี่ ๆ กับแก"

เมืองคำปลอมนี่เอง เขาเองยังอึกขำไม่ไคว่ตัวเองใจเย็นลงแต่เมื่อไร
ถ้าเป็นแตกอนเหตุหมิ่นหวังเลือดกบปากไปแล้ว"...

นอกจากนี้ พ่อของเมืองคำยังอบรมสั่งสอนเมืองคำในเรื่องการเรียนให้มีความอุตสาหะ
อวยยอต่อถึงแม่เมืองคำจะเรียนไม่เก่ง แต่ตามีความพยายามอดทนต่ออุปสรรคทั้งหลาย เมืองคำ
จึงมีความมานะ พยายามต่อการเรียนโดยใช้เวลาว่างคืนขณะที่เพื่อน ๆ ต่างเข้านอนแล้ว
มาทบทวนวิชา จนกระทั่งผลการเรียนของเขาดีขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาคงนี้
(มาลา คำจันทร์ 2527 : 132 - 133)

..."เปิดเทอมหน้านี้แกดูแปลกไป"

"แปลกยังไง ?"

"มีการอ่านหนังสือทบทวนเสียด้วย ครูยังแฉะชมเลยว่าแกตั้งใจขึ้น"

"ข้ารับคำพอไว้" เมืองคำมีสีหน้าหนักใจ "ข้าไม่รับรองหรอกว่าจะสำเร็จสัก
แค่ไหน มัน ๆ ...ข้าว่าหนังสือทบทวนกับข้าไม่ถูกกันหรอกยาสี"

"แต่แกก็สอบผ่านหมดไม่ต้องขอมสัทธิวิชานี้না"

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบทางด้านการอบรมเลี้ยงดู
แบบการให้การอบรมเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด ส่งผลให้ "เมืองคำ" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ในด้านความมีเมตตากรุณา ความมีเหตุผล ความอุตสาหะ และความรับผิดชอบ

เรื่องบองหลา

"บองหลา" เป็นเด็กชายกำพร้าพ่อแม่ เขาอยู่กับย่าเพียง 2 คน ในชนบท เขาอยู่ใน
ความดูแลของย่าตั้งแต่เด็กจนกระทั่งเรียนจบระดับชั้นประถม ตลอดเวลาที่เขายู่กับย่านั้น ย่ามักจะ
สอนเขาถึงเรื่องสิ่งที่ควรยึดถือ ประเพณีและปฏิบัติ รวมทั้งข้อห้ามที่ไม่ควรกระทำ ดังเช่น ในเรื่อง

การเล่นการพนัน ย่าจะห้ามบงหลาเล่นการพนัน ถ้าหากยารูย่าจะโกรธมาก และบงหลาก็เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสอนนั้นเป็นอย่างดี ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (พจนานันทพจน 2525 :

60 - 61)

...เอียบคนจะจากที่นี้ไปโก้งโก้งรอบวง หันหน้าทางบงหลา หันดูรอบกายนอก
โดยไมยอมแหง ที่จริงก็อยากแหงเหมือนกันแหละ ยิงวันนี้เข้าได้เงินจากอาที่เบ็น
เจานายป่าไม่นับมาตั้งสิบบาทควยแล้ว กรูสี่กรอน ๆ มีอยู่ไม่น้อย แต่คำเตือน
เฉียบขาดของย่าห้ามเล่นการพนัน ก็ยังมีอิทธิพลที่จะมากความอยากนั้นไว้ได้
เขาเองก็ไม่เข้าใจในเหตุผลในคำห้ามของย่าเหมือนกัน รู้อย่างเดียวว่า ยารู
ย่าจะต้องตำหนิเขาอย่างรุนแรง และเขาไม่ต้องการให้เกิดเหตุการณ์เช่นนั้นขึ้น
ย่าเพียงบอกว่า การดื่มการเล่นการพนันทุกอย่างนั้นเป็นสิ่งไม่ดีและจะเพาะ
สร้างนิสัยไม่ดีเช่นนั้นไปจนถึงตอนเป็นผู้ใหญ่ จะทำให้ชีวิตไม่มีอนาคต และตกเขาสู
บวงของความบาปหนา และจะต้องตกนรกเมื่อตอนตายแล้ว
เขารู้สึกกลัวนรกอย่างที่ย่าเคยเล่าให้ฟังอยู่ไม่น้อย ดังนั้นเขาจึงจะไม่ฝ่าฝืน
ขอหมายของย่าเสมอมา

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นว่า ผลจากการอบรมเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด
ของย่า โดยที่ย่าจะคอยชี้ให้เห็นสิ่งที่ถูกต้องควรปฏิบัติ ย่ายังตั้งข้อห้ามปฏิบัติอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อ
ต้องการให้บงหลาอยู่ในศีลธรรม ซึ่งบงหลาก็สามารถปฏิบัติตามคำสอนได้ กล่าวได้ว่า
องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบการให้ความรักและการอบรมอย่างใกล้ชิดส่งผลให้
"บงหลา" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความซื่อสัตย์ และการรักษาระเบียบวินัย

เรื่องเที่ยวไปในวันหยุด

"พิบูล" อยู่กับพ่อแม่ และน้องสาวอีกหนึ่งคน เมื่อปิดภาคเรียน พ่อจะพาเขาไปเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ต้องมีการพักแรมหลายวัน แม่ได้อบรมสั่งสอนเขาเรื่องมารยาทการอยู่ และการปฏิบัติตน เมื่อพักแรมในป่า นอกจากนั้นยังสอนให้เขารู้จักเผื่อแผ่ผู้อื่นด้วย ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (ประพนธ์ ออกเวหา 2527 : 4)

..."บุล" กูเลยเสียดายให้คุณพ่อด้วยนะ ทั้งชุดใส่นอนและชุดใส่ตอนกลางวัน ชุดที่ใส่แล้วฉีกให้แหว่ง แล้วเก็บใส่ถุงพลาสติกแยกไว้ อย่าปนกับเสื้อผ้าสะอาด และรีบซักเมื่อมีโอกาสของลูกเองก็เช่นกัน กางเกงในควรซักทุกวัน เวลาตากเอาไม่หนีบ ๆ ไว้ด้วย กันปลิวตกพื้น ซึ่งอาจจะสกปรกและมีเชื้อโรค ควรตากที่มีลมโกรก ตอนกลางคืนถ้าอากาศหนาวอย่าลืมใส่เสื้อกันหนาวก่อนนอน ถ้าเป็นจัดควรสวมถุงเท้าหนา ๆ ไซส์มากกว่าหัวไว้ด้วย เพื่อป้องกันการเป็นหวัด คือนำคุณไม่ควรฝืนนำเย็น โดยเฉพาะตอนเดินป่าอย่าลืมเตรียมน้ำใส่กระติกติดตัวไปด้วย อย่าดื่มตามลำธารหรือแอ่งน้ำในป่าเป็นอันขาด สวมหมวกกันแดดและห่ากิ้งไม้แข็งแรงยาว ๆ ค่ะมือไปด้วย"

"ครับแม่ ผมจะปฏิบัติตามที่แม่สั่งทุกอย่าง โปรดวางใจเถิดครับ ทุกสิ่งที่แม่เคยจัดเตรียมให้พ่อ ผมจะจัดทำให้ดีที่สุด ผมจำได้ครับ พ่อชอบคือนำคุณก่อนเขานอน คุณเขาคงชอบกาแฟร้อน ๆ ผมจะจัดเตรียมให้ครับ"

"ดีมาก ลูกควรเตรียมเพื่อทุกคนที่ไปด้วยกันด้วย เราต้องเข้าใจต่อกัน มีก็กินด้วยกัน ไม่มีก็อดด้วยกัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นสิ่งผู้มีศรัทธาให้ยืนยาวตลอดไป ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความมีใจงามของเราเองด้วย"

จากการที่พิบูลได้รับคำสั่งสอนอบรมจากแม่ในเรื่อง การประพฤติปฏิบัติตนเองขณะที่เที่ยวป่าแล้ว แม่ยังอบรมแนะนำให้พิบูลรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อบุคคลรวมคณะอีกด้วย ซึ่งนับว่าเป็นการปลูกฝังความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง และรู้จักการเสียสละกำลังกายเพื่อผู้อื่น ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาต่อไปนี้ (ประพนธ์ ออกเวหา 2527 : 13)

... พี่เรื่องนี้จะอวด คือการที่พี่ไปมาอยู่กับตายและมานิตยทำให้พี่เป็นคนเด่นขึ้น เพราะตายนั้นทำอะไรไม่เป็นสักอย่าง ลุงเทพทองคอยดูแลารักกับเด็กเล็ก ๆ เวลาไปกับพี่ ลุงเทพทองฝากฝังให้พี่คอยดูแล ส่วนมานิตยทำอะไรทุกอย่าง แต่ไม่เรียบร้อย สำหรับพี่นั้น ทำกับข้าวก็ได้อ ซักผ้าก็ได้อ เก็บกวาดทำความสะอาดก็สะอาดเรียบร้อย แถมยังคอยปรนนิบัติพ่อ ลุงเทพ ชมพี่เปาะที่เดียว

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่าจากการที่พี่พลได้รับการอบรมสั่งสอน ตักเตือน เรื่องการปฏิบัติตนในป่า และเรื่องหน้าที่ของเด็กที่ควรปฏิบัติผู้ใหญ่ทำให้พี่พลเป็นผู้ที่มีความสามารถในการงาน มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ตนเองที่แม่ได้มอบหมายมา ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความมีน้ำใจของพี่พลที่มีต่อผู้อื่นด้วย สรุปได้ว่า องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดส่งผลให้ตัวละครที่มีบทบาทเด่นเรื่อง เพียวไปในวันหยุดมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการรักษาระเบียบวินัยในตนเองและความรับผิดชอบต่อหน้าที่

เรื่องโลกของหนูแหวน

"หนูแหวน" เป็นเด็กหญิงเล็ก ๆ อยู่กับพ่อแม่ในชนบท หนูแหวนมักจะมีความคิดสงสัยเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และมักจะสนทนากับผู้อื่นด้วยเรื่องที่ตนสงสัยอยู่เสมอ แต่อย่างไรก็ดี พ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ของหนูแหวนจะเป็นผู้ที่คอยชี้แจง คอยแก้ความสงสัยของหนูแหวนอยู่เสมอ เช่น เมื่อ "หนูแหวน" ได้รับคำสั่งสอนจากป้าเรื่องการปล่อยสัตว์นั้นก็คือให้เกิดกุศลดีกว่าการจับมันไปเลี้ยงดูหรือขังไว้ ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (ศราราก 2527 : 78 - 79)

... "ป้าจ๋า วันนี้ปลาไม่กินเบ็ด แต่หนูไม่เสียใจหรอกจ๊ะ" หนูแหวนพูดขึ้น

"โอ้ใจหนูใจกุศลแท้ ๆ " ป้าพลอยบนพื้พำ

"เป็ดจ๋าหรอกจ๊ะ" หนูแหวนพูดขึ้น "หนูเพียงแต่ไม่อยากเกี่ยวข้องกับปลาโดยต้องกินมันเท่านั้นเองที่หนูเออจะจับมันใส่ขวดโหล หนูไม่อยากไปฆ่าสัตว์สักใด"

"จับเขาไปขังเพื่อกูสวย ๆ สมบายใจเรา จะไปถูกหรือ มันจะป้าป้า" ป้าพลอยพูดเปรย ๆ ขึ้น

จากการที่หนูแหวนได้รับการสั่งสอน อบรม จากพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ใกล้กันทำให้หนูแหวน มีความคิดเมตตา กรุณาต่อสัตว์ ดังนั้นเมื่อหนูแหวนเห็นเจ้าแพะจับนกไปปล่อย หนูแหวนก็ไ้เตือน เจ้าแพะ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหนูแหวนเป็นผู้มีความคิดดีใหญ่ และมีความเมตตา กรุณา ซึ่งจะเห็น ได้ดังนี้ (สรวาก 2527 : 17)

..."ฉันกำลังกักนก" เจ้าแพะตอบพลางหยิบข้าวเปลือกโรยไว้ในกรงเพื่อล่อนก

"ฉันเห็นเธอขังนกตอนเช้าไ้ต้งหลายตัว ต้องมากักนกทำไมละ" หนูแหวนถาม อย่างสงสัย

"ฉันรู้สึกว้าใจไม่ตี เมื่อตอนเช้าที่หกล้ม ต้องกักนกมาปล่อยเพื่อจะโรยคืบข้าง"

เจ้าแพะตอบ

หนูแหวนหัวเราะกาก "ก็เธอปล่อยให้มันบินไปบินมาได้ เธอก็ไ้ทำบุญแล้วไม่ใช่ หรือ ต้องมากักมาปล่อยทำไมเล่า"

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เมื่อ "หนูแหวน" ได้รับการอบรม สั่งสอนจากพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ในเรื่อง การไม่กักขังสัตว์ซึ่งการกระทำเช่นนั้นเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องเพราะจะทำให้สัตว์ไ้รับความทรมาน หนูแหวนก็จดจำไว้ปฏิบัติ นอกจากนี้เขายังนำเอา คำสอนนี้ไปแนะนำผู้อื่นให้ปล่อยสัตว์ที่ตนไ้จับเป็นอิสระ ซึ่งนับไ้ว่า การช่วยเหลือให้สัตว์นั้นพ้นจากความทุกข์สู่ไปไ้ว่า องค์ประกอบทางด้านการอบรมเลี้ยงดูอย่างไ้เกิดวิคตส่งผลให้หนูแหวนเป็นผู้มีความคิด ดีใหญ่ และมีความเมตตา กรุณา

เรื่องโลกลีน่าเงิน

"ยูเลา" เป็นเด็กชายอยู่กับพ่อแม่ที่มีอาชีพเป็นชาวประมง แล่ขายฝั่งทะเล ผู้เลามี โอกาสพบเห็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับทองทะเลมากมาย เช่น เรื่องชีวิตสัตว์ทะเลต่าง ๆ เรื่องราวของเรือสินค้า เป็นต้น เขาไ้เห็นความจำเป็นในการดำรงชีวิตของชาวประมงที่ ต้องไล่ล่าสัตว์ทะเลมาเป็นอาหาร และขายเพื่อยังชีพ ถึงแม้สิ่งที่เขาพบเห็นนั้นจำเป็นต้อง

เกี่ยวกับการทำลายชีวิตสัตว์ก็ตาม ผู้เลาได้รับการอบรมสั่งสอนจากพ่อและแม่ในเรื่อง
ผลของการกระทำ ถ้าทำดีจะได้ผลดีตอบแทน และถ้าหากทำชั่วก็จะได้ผลกรรมชั่ว ดังจะเห็น
ได้จากตัวอย่างต่อไปนี้ (อัศศิริ ธรรมโชติ 2528 : 90)

..."เรื่องของบาปกรรมนั้นถูก มันเที่ยวฆ่าคนอ่อนมามากจึงได้รับผลชั่วนี้ กรรม
ตามสนอง ตามมันทันแล้ว" แม่บอกกับผม แม่เชื่อเรื่องบาปบุญ ย้ำสอนผมอยู่เสมอ
เรื่องราวบนแผ่นดินเป็นเช่นไรนั้น โทษะเลไม่ต่างกัน สัตว์ พืช หรือคนบนบก
และในโลกสีน้ำเงินที่คงวางอยู่เบื้องหน้า ล้วนแต่ไหลดลไปตามคลื่นแห่งกรรมทั้งสิ้น
น้ำทั้งสี่ ถ้ากระทำบาปก็จะได้กรรมชั่ว แต่ทำดีก็จะได้กรรมดี สรุปใจความ
ในคำสอนของแม่

จากการที่ "ผู้เลา" ได้รับคำสั่งสอนอบรมจากแม่ใหญ่ถึงผลของการทำดีทำชั่ว ไม่ว่า
จะทำอย่างไรยอมใดผลเช่นนั้น ซึ่งเป็นการแนะนำใหญ่ถึงสิ่งที่ควรยึดถือปฏิบัติและละเว้น
การกระทำที่ไม่ดี จึงทำให้ "ผู้เลา" เกิดความรู้สึกสงสารและเห็นอกเห็นใจเมื่อพบเห็นสัตว์
ได้รับความทุกข์ทรมาน จากการกระทำของผู้อื่น เช่น เมื่อเขาพบว่า กระรูกคนคักซาไป
รับประทาน และมันกำลังทุกข์ทรมานจากบาดแผล เขาก็มีความสงสาร ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรม
ของเขา ดังนี้ (อัศศิริ ธรรมโชติ 2528 : 54)

...เมื่อกำลังคักคันทันที มีคนยอมพาไปซื้อของของเคฉันหาหน้าของเจ้ากระหายไป
ข้างหนึ่ง พวกเรารู้สึกเจ็บปวดแสบร้อนอย่างบอกไม่ถูก...เจ้ากระเอย แกคงทรมาน
เหลือเกินแล้ว

และ

รอบ ๆ บอญในเขาวนนี้พวกเราพากันเผ่าถาวนาไฟมันรอดพ้นจากความตายและ
ความเจ็บปวดทรมานเหลืออยู่ น้าในบอญมีน้ำตาของพวกเราบนอยู่ควาย...

นอกจาก "ผู้เลา" จะมีความรู้สึกสงสารคิดช่วยใหญ่ที่กำลังประสบทุกข์ทุกขแล้ว เขายังจดจำคำสอนของแม่เกี่ยวกับผลแห่งกรรมดีกรรมชั่วอยู่เสมอ และการที่เขาต้องสืบทอดอาชีพชาวประมงจากครอบครัวของเขานั้น เขารู้สึกไม่ชอบและไม่อยากกระทำเพราะมันเป็นการทำร้ายชีวิตสัตว์ และเขาคิดว่าการกระทำอาชัสนี้เป็นผลกรรมสืบเนื่องต่อ ๆ กันมานั่นเอง ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้ (อัศศิริ ธรรมโชติ 2528 : 93)

...คนทั้งคู่มิได้อยู่แล้ว สมายไปตามเวลาและคลื่นแห่งกรรมพาไป เหลือแต่ผมเท่านั้น
ที่ ณ บัดนี้ เฝ้ามองและกำลังออกทะเลไปไล่ล่าปลาอย่างพ้อ

แม่ครับ, ครอบครัวของเราเป็นชาวประมงมาหลายชั่วอายุแล้ว...จะทอง
รับบาปกรรมอันหนักหนานี้ไปนานสักเท่าไรกันเล่าถึงจะจบสิ้นเสียที

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่า การอบรมสั่งสอนของแม่ในเรื่องผลกรรม
ทำให้ผู้เลา จดจำไว้เสมอและปรารถนาที่จะกระทำกรรมที่มากกว่าที่จะยึดอาชีพการประมง
เรื่อย ๆ ไป สรุปว่าองค์ประกอบทางด้านการอบรมเลี้ยงดูส่งผลให้ผู้เลามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ด้านความมีเหตุผล รู้จักไตร่ตรองและความเมตตากรุณา

จากการศึกษาหนังสือสำหรับเด็กที่ขณะการประกวดทั้ง 28 เรื่อง นั้นพบว่าการ์ตูนตัวละคร
ที่มีบทบาทเด่น ได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ด้วยความรักความเอาใจใส่ใกล้ชิดและเป็นกันเอง
กับเด็ก คอยแนะนำสิ่งที่ถูกต้องควรยึดถือปฏิบัติอยู่เสมอ อีกทั้งคอยชี้แจงแก้ไข เมื่อพบว่าเด็กนั้น
มีพฤติกรรมที่ไม่สมควร ไม่ถูกต้อง ให้หันมาประพฤติในสิ่งที่ดีที่เหมาะสม จะทำให้เด็กรู้ว่าสิ่งใดควร
ปฏิบัติและสิ่งใดไม่ควรปฏิบัติ เขาก็จะยึดเอาคำสอนนั้นเป็นข้อเตือนใจและยึดไว้เป็นหลัก
ประจำใจ และสามารถก้าวไปในอนาคตตามแนวทางที่ถูกต้อง ถึงแม้ฐานะของครอบครัวของ
ตัวละครที่มีบทบาทเด่นเหล่านี้จะมีฐานะอยู่ในระดับต่ำ และระดับปานกลางก็ตาม แต่จากการศึกษา
พบว่าฐานะทางเศรษฐกิจไม่สำคัญเท่าการอบรมเลี้ยงดูปลูกฝังสิ่งที่ดีให้กับเด็ก เพราะเด็กนั้น
ยังอยู่ในช่วงเยาว์วัยเป็นผู้ที่มีความคิดความอ่านที่ยังเยาว์อยู่มากได้รับคำสอนที่ถูกต้องแล้วเขาก็
จะยึดเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตต่อไป ดังนั้นสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นองค์ประกอบสำคัญ
ที่ส่งผลให้ตัวละครมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. สภาพแวดล้อมที่โรงเรียน

สภาพแวดล้อมของโรงเรียน หมายถึง สถานที่ตั้งของโรงเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูบาอาจารย์ เพื่อนฝูง ตลอดจนการยอมรับสั่งสอนของครู และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนที่จะช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ตัวละครที่พบพบาท เคน

จากการศึกษาหนังสือสำหรับเด็กที่ขณะการประกวดทั้ง 28 เรื่องนั้น พบว่าเรื่องที่มีสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนส่งผลให้ตัวละครที่พบพบาทเคนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือ เรื่องผีเสื้อและดอกไม้ ไข่มุกไปโรงเรียน และลูกปลา

เรื่องผีเสื้อและดอกไม้

"ฮูยั่น" เป็นนักเรียนที่มีอายุมากกว่าเพื่อน ๆ ในห้องเดียวกัน เพราะเขาเข้าเรียนช้ากว่าเด็กอื่น ๆ ที่โรงเรียนครูไคสอนสิ่งต่าง ๆ ให้นักเรียน เช่น การศึกษาระเบียบวินัย การช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ฮูยั่นได้นำมาประพฤติปฏิบัติอยู่เสมอ ดังเช่น เมื่อบิดาของฮูยั่นเริ่มหากินผิดเคือง ฮูยั่นจึงช่วยหาเงินอีกทางหนึ่งโดยนำไอศกรีมไปขายที่โรงเรียน ซึ่งครูอนุญาตให้ขายได้ ฮูยั่นก็กระดิกถึงบุญคุณครูเป็นอย่างมาก เขาอยากตอบแทนบุญคุณครูแต่ไม่ทราบจะไหว้วิธีใด เขาจึงนำไอศกรีมไปให้ครู ซึ่งครูก็ไคสอนเขาว่า บางครั้งคนเราทำอะไรลงไปโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ซึ่งฮูยั่นก็จดจำคำสอนนี้ไว้เสมอ ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (นิพนพาน 2527 :

28 - 29)

...หลังเที่ยงเล็กน้อย ฮูยั่นก็เก็บกระตักสีแดงไปไคทั้งสองใบของเขาไคแล้ว ไอศกรีมแทบหมดไปอย่างรวดเร็ว เงินเหรียญอันเล็กน้อยไคดังกรูกริ้งอยู่ในกระเป๋าทองแดง มันทันทีมาก และเขาก็ไคหนึ่งสลักกรัดไว้อีกทีหนึ่ง เขานึกถึงวันถัดไป ขอให้มันเป็นเหมือนกับวันนี้อีกเถิด เขาอยากจะทำอะไรบางอย่างแก่ครู ที่ไคช่วยเหลือให้ทุกสิ่งเป็นไปด้วยดี แต่คำพูดประโยคไคก็ไคจะไม่เหมาะสมเสียทั้งนั้น

"ครูครับ..." ในที่สุดเขาก็ตัดสินใจพูดไคอาจจะไคความปรารถนาจะตอบแทนนั้นไว้ไคใจไคไปไค "ครูจะว่าไคครับถ้าพรุ่งนี้ผมจะเอาไอศกรีมไคครูไคเปล่า ๆ ไคไคทั้งค..."

"ครูไม่ว่าหรอก อู๋ยัน แทว่าเธอจะต้องเข้าใจอย่างหนึ่งนะ บางทีคนเราอาจจะทำอะไรลงไปโดยไม่คิดหวังสิ่งตอบแทน เธอต้องจงใจสิ่งนี้ และให้นั้นอยู่ในใจของเธอตลอดไป นั่นคือสิ่งที่ครูต้องการ และจะเป็นว่าเธอได้ให้สิ่งที่มีค่ามากที่สุดสำหรับครู"

"ผมจะจำรับครู จำมันตลอดไป..." อู๋ยันพูดออกมาได้อย่างรักถ้อยรักคำ เขาพอจะเข้าใจที่ครูพูดถึง

เมื่อน้องของอู๋ยันรู้ว่าอู๋ยันขายไอศกรีม ก็ถามว่าทำไมไม่เหลืมาไว้รับประทานบ้าง ดังนั้นในวันต่อไปอู๋ยันก็เหลือไอศกรีมมาในท้องของเขา ถึงแม้จะมีคนถามซื้ออีกแต่เขาก็ไม่ขาย แต่เมื่อเขานับเงินที่ได้จากการขายก็พบว่าขาดไปห้าสิบสตางค์ เขาแปลกใจว่าเงินหายไปได้อย่างไร แต่เมื่ออู๋ยันนึกได้ว่าเป็นเพราะเขานำไอศกรีมมาในท้องนั่นเองและเขาก็ไม่คิดที่จะบอกน้องให้เสียใจ ซึ่งแสดงว่าเขาทำตามที่ครูสอนได้ ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (นิพนธ์ 2527 : 34)

"หายไปเท่าไร" คุณอาถาม

"ห้าสิบ..." อู๋ยันทำท่าคิด แหงนหน้าขึ้นมองคุณลุงตา ตั้งว่าจะได้คำตอบจากแผนสี่งะสิญ ๆ ทั่วทางแห่งภมรยรว แสงสว่างส่องเป็นลำเล็ก ๆ ทอกละมาเป็นจุดบนพรมาน ซึ่งเป็นถิ่นอันแน่นจนแข็ง

"รูแล้ว..." เขาโผล่ออกมา

"รูอะไรหรือ ?" อาเคาะถาม

"ไม่มีอะไรหรอก" อู๋ยันรีบกลบเกลื่อนถึงอย่างไรเขาก็อาจได้มากพอแล้ว แม้จะไม่เท่ากับเมื่อวานนี้ และวันต่อไปอาจจะอยู่ในจำนวนเพียงเท่านั้นตลอดก็ตาม แรกทีเดียวเขาอยากบอกน้องทั้งสองคนว่า ที่มันขาดหายไปก็เพราะเขานำไอศกรีมสองแท่งกลับมาขาย แต่การกล่าวเช่นนั้นอาจจะทำให้คนใดคนหนึ่งรู้สึกเสียใจ หรือไม่อย่างนั้นก็คงเกิดปัญหาคู่ขึ้นมาอีกกับเขา อู๋ยันคิดถึงคำพูดของครูที่เพิ่งครุ่นเองที่เขาแสดงให้เห็นว่าสามารถทำตามที่คุณครูขอได้

นอกจากนี้เมื่อผู้เรียนได้รับคำสั่งสอนจากครูเกี่ยวกับความดีความชั่วโดยชี้ให้เห็นว่า การทำร้ายผู้อื่นไม่ว่าคนหรือสัตว์ถือว่าบาปเพราะทำให้ผู้อื่นได้รับความทุกข์ ซึ่งคำสั่งสอนเหล่านี้ มีอิทธิพลต่อการทำความดีของผู้เรียนควบ ดังจะเห็นได้จากเขาหามนอ่งไม่ให้ฆ่าสัตว์ตามที่ครูเคย สอนมา ดังนั้น (นิพนพาน 2521 : 50 - 51)

..."เสียอีกแล้ว...เราจะพยายามทำหนังสืออีกเล่ม ที่นี้แหละจะโดนเขาแกลงบ้าง"

คุณครูคุย

"ไม่เห็นเคยได้สักที เสียเวลาเปล่า ๆ "

"ทำไมจะไม่ได้ วันก่อนเราย่างกินกันหลังวัดหรือเปล่า อร่อยควย ตัวไม่เคยกิน
นกย่างไม่รู้หรือ รอกรกว่าไก่ทอดที่สถานีเสียอีก"

"จริงหรือ ?"

"จริง ๆ ซี้ ที่นี้เราจะยิงเขาแกลงให้โคหลายตัว"

"อย่าไปยิงมันเลย เป็นบาปรู้ไหม ?" ผู้เรียนห้ามเขาคิดถึงคำพูดของครูเกี่ยวกับ
เรื่องนี้ ช่างเป็นการแปลกดีเหลือเกินเมื่อตอนที่อยู่ในโรงเรียนนั้นไม่ได้นึกถึงอะไร
ที่ครูเคยพูดเคยบอก เคยห้ามสักเท่าไร แต่เมื่อรู้ตัวว่าออกจากโรงเรียนแล้ว
สิ่งเหล่านั้นก็หวนกลับมาในความทรงจำอีก เขาเริ่มวางท่าเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมาอย่าง
เต็มที่แต่ทางออกนั้น ถ้าหากมีใครมาเห็นเขาก็คงอดขำไม่ได้...

จากการที่ผู้เรียนระลึกถึงและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูอยู่เสมอ แสดงว่าสภาพแวดล้อม
ที่โรงเรียนเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีเหตุผล มีความเมตตาากรุณา และความเสียสละ

เรื่องไขนุ้ยไปโรงเรียน

"ไขนุ้ย" เป็นเด็กชายที่กำลังเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ไขนุ้ยมีเพื่อนมาก ซึ่งอยู่ใน
วัยกำลังซนทั้งสิ้น ดังนั้นไขนุ้ยกับเพื่อน ๆ จึงเล่นหรือทำอะไรบางอย่างที่ขาดการยั้งคิด ทำให้
ครูอาทร ซึ่งเป็นครูประจำชั้นต้องคอยชี้แจงอบรมสั่งสอนอยู่เสมอ และทุกครั้งทีครูอบรมนั้น ไขนุ้ย
ก็นำมาคิดและประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนนั้น ๆ เช่น เมื่อไขนุ้ยและเพื่อน ๆ ไปพบรังนกกระจา

กิดจะนำลูกนกมาเลี้ยงไว้โดยที่ไม่ได้คิดว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เมื่อครูอาทรรู้เขาก็ได้สอนถึงเรื่องการพาลูกจากพ่อแม่ ทำให้ไขนุ้ยได้เกิดความคิดและปฏิบัติตามคำสอนของครู ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (มานพ แกวสนิธ 2527 : 113)

"แต่ผมก็ต้องการจะเอาไปเลี้ยงนะครับครู" ไขนุ้ยพูดขึ้นมาภายหลังรวบรวมสติ
อยู่ตงนาน

"เออะ...ถึงเธอจะเอาไปเลี้ยงก็เออะ แต่เธอคิดหรือว่าแม่นั้นอยู่กับเธอ
มันจะมีความสุขเท่ากับมันได้อยู่กับพ่อแม่ของมัน" ครูอาทรพูด

"แต่...ผมตั้งใจจะเอาไปเลี้ยงให้ดีที่สุด" ไขนุ้ยยังไม่ยอมจำนนต่อเหตุผลของ
ครูอาทร

"ครูก็เชื่อว่าเธอตั้งใจเอาไปเลี้ยงให้ดีที่สุด แต่อย่าลืมว่าเธอไม่ใช่แม่ของมัน
เธอจะเข้าใจมันได้เท่ากับแม่ของมันหรือนึกง่าย ๆ ก็แล้วกันถ้าเธอถูกพาลูกจากพ่อแม่
ของเธอไปอยู่กับใครก็ไม่รู้ เธอจะมีความสุขหรือ เธอไม่คิดถึงพ่อแม่ของเธอหรือ
แน่นอน เธอจะต้องคิดถึงพ่อแม่ผู้บังเกิดเกล้าของเธอ เธอจะต้องเศร้าใจ เธอจะ
ต้องว้าวเหว และขาดความอบอุ่น" ครูอาทรอธิบายยืดเยื้อ

จากการที่ "ไขนุ้ย" ใ้รับคำสอนจากครูในเรื่องการพาลูกนกจากพ่อแม่แน่นอนจะทำให้
มันขาดอิสรภาพ และต้องพลัดพรากจากพ่อแม่ของมัน ทำให้มันได้รับความทุกข์ทรมาน ถึงแม้
จะนำมาเลี้ยงอย่างก็ตาม แต่ชีวิตเป็นอิสระย่อมดีกว่าการถูกกักขัง "ไขนุ้ย" จึงเกิด
ความคิดไม่ยอมทำร้ายสัตว์ นอกจากนี้เขายังมีความคิดสงสารนกที่พ่อแม่ของเขาและดุงก้าน
นำมาเลี้ยงว่ามันคงขาดความสุขเช่นกัน ดังนั้นเขาจึงคิดจะไปบอกพ่อแม่ดุงก้านให้ปล่อยนก
ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาดังนี้ (มานพ แกวสนิธ 2528 : 115 - 116)

..."จริงซี ถ้าฉันพวกเราช่วยกันไปบอกดุงก้านให้ปล่อยนกของแกเสียเถอะ"

บาวเอี้ยควา

"มันจะสำเร็จหรือ ดุงก้านนั้นจะเชื่อพวกเราหรือเปล่า" นกเล็กสงสัย

"พวกเราไปช่วยกันพูดสิ ลุงกำนันแก่เป็นคนมีเหตุผลนะ แก่ต้องเชื่อพวกเรา
แน่ ๆ เลย" บาวเอี้ยคมอกเพื่อน ๆ

"ซาเห็นควย" ไชนุยหันไปพยักหน้ากับอีกสองสหาย "ชาวทองสำเร็จ แต่ตอนนี้
ซาขอไปบอกพ่อซาให้ลองนึกเขาซาเสียก่อน สงสารมัน ไป...พวกเรารีบไปกัน
เถอะ"...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการที่ไชนุยได้รับการอบรมสั่งสอนจากครู
จึงทำให้เขาเป็นผู้มีความคิด มีเหตุผล เกิดความสงสัยและมีเมตตาต่อสัตว์ สรุปลักษณะประกอบ
ทางคานสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนส่งผลให้ตัวละครมีความเมตตา กรุณา

เรื่องลูกป่า

"ยาซึ" เป็นเด็กชายชาวกะเหรี่ยง เมื่อเขาเรียนจบระดับประถมศึกษาแล้ว เขามีความ
ปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไปเพื่อจะได้เรียนจบมาเป็นครู แต่ฐานะทาง
ครอบครัวของเขายากจน เขาจึงต้องขอขยี้เงินเพื่อมีโอกาสได้เขาเรียนต่อไป ขณะที่เขาเตรียม
ตัวสอบนั้นครูประจำชั้นของเขาได้มาพบทวนวิสาให้ และยังได้สอนเขาในเรื่องเกี่ยวกับชีวิตว่าจะ
ต้องมีการต่อสู้ดิ้นรน โดยชี้ให้เห็นตัวอย่างจากผีเสื้อปีกแห้งว่าแต่ละชีวิตต้องมีการต่อสู้เพื่อ
ความอยู่รอดและไม่ต้องการให้ชีวิตของตนแตกดับไป ดังนั้นทุกคนจึงควรมีความเมตตา กรุณาต่อกัน
โดยไม่ทำลายชีวิตซึ่งกันและกัน ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมต่อไปนี้ (มาลา คำจันทร์

2527 : 56 - 57)

..."ไม่ดีกว่ายาซึ" ครูหันมายิ้มให้ "เป็นครูมีไว้ป้องกันตัว ไม่ใช่มีไว้ยิงนกหรือ
นกมันก็เป็นสัตว์เหมือนเรานั่นแหละ เราไม่ควรทำชีวิตคนอื่นให้ดับคนเพื่อความเพลิดเพลิน
อย่างเดียว ถ้ายิงนกเพื่อเอามาเป็นอาหารก็เป็นอีกเรื่อง แต่เรายังไม่มีความจำเป็น
อย่างนั้น"

"เขาป่าถ้าไม่ล่าสัตว์แล้วจะมีอะไรใหญ่ ?"

"เยอะเยอะไป ยาชิมองไปให้ตัวลี มองให้ละเอียด ปาอะไรมากมายใหญ่ ให้ศึกษา ปาไม่ได้เป็นแหล่งอาหารเพียงอย่างเดียว ปาเต็มไปด้วยชีวิต ถ้ายาชิ อยากเข้าใจชีวิตก็ควรศึกษาจากปา"

ครูชใหญ่ได้เลือกแพ่งตัวหนึ่ง ลำตัวบอบช้ำของมันเหลือเพียงครึ่งเดียวเท่านั้น แต่มันยังพยายามกระพือปีกแล้วครั้งเล่าเพื่อจะบินขึ้น สุกคายกคกแผะบุกที เพราะลำตัวเสียศูนย์ไปแล้ว

"มันคงถูกกังกางบีบนะครับ"

"คงเป็นอย่างนั้น ยาชิเห็นไหม แม่ลำตัวจะเหลือครึ่งหนึ่งแต่มันก็ยังบินร่อนอยู่นั่นแล้ว ชีวิตคือการแตกดับกับทุกรูปนาม เราเองก็เป็นชีวิตหนึ่ง ทุกชีวิตปรารถนา ความอยู่รอดทั้งนั้น ดังนั้นถ้าเราไม่จำเป็นเราไม่ควรทำชีวิตอื่นให้แตกดับ"...

จากการที่ "ยาชิ" ได้รับคำสั่งสอนจากครูของเขาถึงชีวิตของการต่อสู้ดิ้นรน เพื่อความอยู่รอด ทำให้ "ยาชิ" เป็นผู้มีความคิดรู้จักใช้เหตุผลในการตัดสินใจพิจารณาการกระทำต่าง ๆ นอกจากนี้เขายังมีความเข้าใจมากขึ้นว่าชีวิตจำต้องมีการต่อสู้เพื่อการอยู่รอด ดังนั้นเมื่อพ่อของยาชิตกเขาทำให้พิการหลังเกาะดุกไม้ได้ ยาชิจึงต้องออกจากโรงเรียนมาทำงานแทนพ่อของเขาควยเขาเข้าใจชีวิตของพ่อปลื้มรัก มีการต่อสู้ และอาจจะมีการพาดจากสิ่งที่ไม่หวังใด แต่เมื่อพาลดลงแล้วควรจะต้องต่อไป ไม่ย่อท้อ ถึงแม้จะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาคงนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 181)

..."ยาชิไม่เรียนหนังสือแล้วหรือ ?"

"ไม่เรียนแล้วครับ"

"ครูเสียใจควยนะ"

"แต่มันไม่เสียใจหรอกครับครู"

ครูชใหญ่ที่สอนพิเศษให้เมื่อปีก่อนมาเยี่ยมพ่อ ครูพุดยใคร่เรื่องราวของยาชิตควย ครูชมวคคิ้วกลางแครงในอาการของลูกศิษย์

"ผมไม่เสียใจจริง ๆ ครับครู"

ครูรูปให้เขาไปลอยโบน

"บางครั้งชีวิตก็ไม่ได้เป็นอย่างที่เราหวังนะยาสี"

"ชีวิตคือความซับซ้อนครับครู"...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เมื่อยาสีได้รับการส่งมอบบรมจากครู ทำให้เขาเป็นผู้มีความคิดและรู้จักชีวิตดีขึ้น แสดงว่าเขามีเหตุผลขึ้น และรู้จักใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิตของเขา สรุปได้ว่า องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนส่งเสริมให้ยาสีเป็นผู้มีเหตุผลและมีความอดุสาหะ

จากการศึกษาหนังสือสำหรับเด็กที่เน้นการประกันนั้น พบว่าองค์ประกอบทางด้านสภาพแวดล้อมที่โรงเรียน โดยเฉพาะในด้านการอบรมสั่งสอนของครูนั้นจะส่งผลให้ตัวละครที่มีบทบาท เคนเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

4. อิทธิพลของตัวแบบ

อิทธิพลของตัวแบบ หมายถึง ตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อการทำความดีของตัวละคร ไกลแก่เพื่อน พ่อ แม่ ครู และบุคคลที่ใกล้ชิดในสังคม ฯลฯ

การเลียนแบบลักษณะ และการกระทำของบุคคลอื่นเป็นบ่อเกิดของการยอมรับลักษณะทั้งที่ดีและไม่ดีจากบุคคลอื่นได้อย่างง่ายดาย และเกิดได้อย่างกว้างขวางในสถานการณ์ทั่วไป ตั้งแต่เด็กเลียนแบบบิดามารดาของตนไปจนถึงการที่วัยรุ่นเลียนแบบการอาพยนตร์ เป็นต้น การเลียนแบบนี้มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากบทบาทของสื่อมวลชนในการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในโลกปัจจุบัน

การเลียนแบบนี้เกิดจากการที่บุคคลสังเกตการกระทำของบุคคลอื่นแล้ว ต่อมามีผู้สังเกตนั้นได้กระทำพฤติกรรมนั้นบ้าง การกระทำพฤติกรรมตามผู้อื่นนั้นอาจเกิดจากเหตุผลหลายประการ นักจิตวิทยาอธิบายว่า เด็กจะเลียนแบบผู้เลี้ยงดูที่ตนรักใคร่ เพราะการเลียนแบบหรือทำตามคนคล้ายผู้เลี้ยงดู จะทำให้เด็กเกิดความพอใจเหมือนกับว่าตนได้อยู่ใกล้ชิดผู้เลี้ยงดูในขณะนั้น

ส่วนการเลียนแบบเพื่อนก็เนื่องมาจากคนในวัยเดียวกันมีลักษณะต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกันมาก ยิ่งแต่อายุ ความคิดอ่าน ความอยาก ความต้องการ เป็นต้น ความคล้ายคลึงในลักษณะเหล่านี้จะเป็นเครื่องชักจูงให้บุคคลทำตามเพื่อนในเรื่องอื่น ๆ เพื่อขจัดความรู้สึกขัดแย้งในใจซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อคนมีลักษณะที่แตกต่างไปจากคนประเภทเดียวกันกับตน ความรู้สึกขัดแย้งในจิตใจเป็นอาการที่ไม่พึงปรารถนา บุคคลจึงป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งในจิตใจด้วยการเลียนแบบคนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตนเสีย ฤษฏียังกล่าวไว้ว่า บุคคลสองคนซึ่งมีลักษณะต่าง ๆ หลายลักษณะที่คล้ายคลึงกันมากเท่าใดก็ย่อมมีแรงกระตุ้นให้เลียนแบบมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

ส่วนการเลียนแบบคนแปลกหน้าซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับตนน้อยมากนั้น ก็สามารถเกิดขึ้นได้เช่นกัน ทั้งนี้เพราะบุคคลผู้หนึ่งสังเกตเห็นว่าเมื่อตัวแบบมีการกระทำชนิดหนึ่ง แล้วตัวแบบได้รับประโยชน์หรือได้รับความพอใจต่าง ๆ ผู้สังเกตเห็นก็ย่อมอยากได้รับความพอใจในนัยคล้ายกัน จึงยอมเลียนแบบตัวแบบนั้น (ควงเคียน พันธุนาวัน 2520 : 11 - 12)

ส่วนตัวละครที่มีบทบาทเด่นในหนังสือสำหรับเด็กที่ชนะการประกวดได้รับอิทธิพลของตัวแบบ ส่งผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์คนพบในเรื่อง มีเสือและคอกไม้ ชน้าน้อยกลางทุ่งนา วันเวลาที่แสนงาม วันทุ่งทอสาย และลูกป่า

เรื่องมีเสือและคอกไม้

"ฮูยัน" ลาออกจากโรงเรียน เพื่อหาเงินช่วยครอบครัว ต่อมาด้วยความจำเป็น ประกอบกับเขายังอายุน้อยเกินกว่าที่จะไปทำงานอะไร เขาจึงได้ลาออกจากโรงเรียนกับเพื่อน ฮูยันประกอบอาชีพมานานจนกระทั่งได้เห็นการตายของนาผา ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมงานคนหนึ่ง ก่อนตายนาผาได้พูดถึงความผิดในการลักลอบขนชาวสารเถื่อนไปขาย ฮูยันจึงคิดได้ว่าหากเขายังทำงานผิดกฎหมายเช่นนี้ต่อไปอนาคตเขาคงจบลงอย่างนาผา เขาจึงตัดสินใจเลิกลาออกจากโรงเรียน จะเห็นได้ว่าฮูยันยึดเพื่อนเป็นตัวแบบ คือการที่เพื่อนของเขาทำความผิดและจบชีวิตอย่างอนาถ ทำให้ฮูยันนึกถึงตัวเอง เขาไม่ต้องการจบชีวิตแบบนี้ ซึ่งจะได้เห็นได้ดังต่อไปนี้ (นิพนพาน

... "นามาเขาพูดถึงก่อนที่จะตรึงคิดเดียว... เขาวางมันเป็นการไม่คิดเราทำอะไรผิด ๆ แบบนี้ เขาว่าประเทศชาติไม่เจริญก็เพราะคนเราทำผิดกฎหมาย"

"แต่คนอื่นเขาทำยิ่งกว่าเรา" นิมปีคาน

"ผมก็พูดถึงเหมือนกัน แต่เขาพูดนะดูมากกว่า... ถ้าทุกคนคิดทำในสิ่งที่เหมือนกันจะเป็นการดีเหมือนที่ชาวบานเขาพูดหากทุกคนทำตามคำสอนของศาสนา มันก็จะไม่มีเรื่องยุ่ง... เธอจำได้ไหม คนเราพอตายไปแล้วก็เอาอะไรไปไม่ได้"

"แล้วเธอจะกลับไปทำอะไร ?"

"ยังไม่รู้เหมือนกัน แต่ผมเริ่มเบื่อขึ้นมาแล้วกับงานนี้เหมือนที่นามาเบื่อ... นานเสียคายนะที่เขาตายไปแล้วก่อน เขามีความคิดที่ผิดมาก เราไม่เคยรู้คุณค่าความดีงามที่เขาทำจนกระทั่งเขาตายไป"

"เขากลับตัวเป็นคนดีเมื่ออะไรมันก็สายไปทางหาก เขาทำตัวไม่ดีในตอนก่อนเพราะเพื่อน... เพราะเขาเที่ยวไปคบกับคนไม่ดี เคยมีคนบอกฉันว่านามาคิดยาว"

"หรือเพราะอย่างนั้นที่เขาฆ่าตัวตาย ?"

"ฉันก็ไม่รู้เหมือนกัน..."

"ถึงยังงี้เขาก็สอนอะไรผมมากในเวลาเพียงนึกเดียว ทำให้ผมมีความคิด"

จากการที่สุยันเห็นทำให้เขาเลิกค้าขายสารพัดหันมาปลูกดอกไม้ขาย ซึ่งเป็นอาชีพที่สุจริต ตามคำแนะนำของนิมปี คังนี (นิพพาน 2527 : 218)

... ความคิดของนิมปีเขาที่ดีเหมือนกัน สุยันคิด "แต่เราต้องหัดคิดกว้างนะถึงจะปลูกต้นไม้ได้"

"ฉันว่าไม่แปลกหรอกเธอไม่เคยเห็นหรือ คนจีนเขาไม่มีที่ดินเป็นของตัวเอง แต่เขาก็ไปเช่าที่มาปลูกผัก ปลูกดอกไม้ขายจนได้ข้อดีเป็นของตัวเอง... ฉันว่าก็ควายนะไม่ต้องเที่ยวหลบหนีใครต่อใคร ไม่ต้องไปขึ้นโปงนหลังคาหรือหลบเข้าใต้ท้องรถไฟ ไม่ต้องกลัวว่าจะมีอันตรายนะ..."

"ที่จริงก็ดีเหมือนกัน..." สุยันนึกเห็นด้วยขึ้นมาทันที ฟัง ๆ แล้วข้างเป็นการแนะนำที่เห็นเหตุผล

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพบว่า การที่ผู้เขียนเลือกชาวสารเถื่อนเป็นเพราะเห็น
 ตัวแบบจากเพื่อนที่ต้องจบชีวิตอย่างอนาถ จึงกล่าวได้ว่าอิทธิพลของตัวแบบเป็นองค์ประกอบหนึ่ง
 ที่ส่งผลให้ผู้เขียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความซื่อสัตย์ และการรักษาระเบียบวินัย

เรื่องชำน้อยกลางทุ่งนา

"เคน" เป็นเด็กชายอายุเริ่มย่างเข้าสู่วัยรุ่น เขาเรียนจบระดับชั้นประถมศึกษา แม่
 ต้องการให้เขาเรียนหนังสือต่อไปเรื่อย ๆ แต่เขาไม่ชอบเรียน เขาอยากมีชีวิตที่อิสระใน
 ทุ่งนา มากกว่า ต่อมาลุงของป้าแหมซึ่งกำลังจะมีอาชีพเป็นทนายได้กลับมาบวช และ
 หลังจากลาสิกขาบทแล้วลุงก็มาคลุกคลีกับเด็กทั้งสาม โดยการตั้งชำน้อยขึ้นกลางทุ่งนา
 เพื่อใช้เป็นที่สำหรับตากปลาในฤดูน้ำหลาก และในบางครั้งนั้นมักจะมีคนหาปลาจากต่างท้องถิ่น
 เขามาขอพักอาศัยเพื่อหลบฝน เคนมักจะแสดงความไม่พอใจและไม่เห็นด้วยที่จะให้แขกคนหาปลา
 เหล่านั้นพักพิง ยิงยวบจึงสอนให้เคนรู้จักความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการให้ปันแก่คนอื่น ซึ่งจะได้
 ดังนี้ (จำลอง ผังชีวิตจร 2527 : 163 - 164)

..."เราเป็นชาวชนบทด้วยกัน ลำบากพอกัน เขามาขอพักหลบฝน..."

"บางคนเป็นโจร มันพบบ่อย"

"รู้ได้อย่างไรละ บางทีเขาต้องป้องกันตัว" ยวบอธิบายช้า ๆ "เหอ... เขาคัก
 กักเพื่อนเรา หาปลาเหมือนกันการพบบ่อยไม่ว่าเขาจะปล้นใคร..."

"ผมไม่เคยชอบเลย" เคนหน้างำ

"เคนเชอเมย เราไม่เคยยุ่งคนเดียว การเอื้อเฟื้อควยนำใจเป็นความดีอย่างหนึ่ง..."

"ชำน้อยนี่..."

"นั่นแหละ คนอื่นเขาอาจคิดเหมือนเคน..." ยวบมองหน้าเด็กชาย เขาไม่คิดว่า
 จะสังเกตสีหน้าของชมน้อยกับบาวซึ่งไม่พูดอะไรเลย "เขาจึงมาที่เรา..."

จากการที่เคนได้รับคำสั่งสอนชี้แจงให้เห็นสิ่งที่ถูกต้อง และสิ่งที่ควรปฏิบัติแล้ว เคนก็มีความคิดคล้อยตามขงพุทธในเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่การให้ปันแก่คนที่ควรให้ และเคนก็นำมาประพฤติปฏิบัติ ทั้งยังพุทธโคธแนะนำให้เคนเห็นคุณค่าของการมีความรู้วามนอกจากจะช่วยตนเองได้แล้วยังสามารถนำความรู้นั้นมาเป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น ช่วยผู้อื่นที่กำลังมีความเดือดร้อนใดควย โดยขงพุทธยกตัวอย่างจากการที่ เชาเรียนทางค่านกฎหมายและเป็นทนาย ดังนั้นเขาจึงมีโอกาสนำเอาความรู้ที่เรียนมาช่วยนาเซยพ้อของบาวจากการ ถูกกล่าวหาว่าเป็นขโมย ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (จำลอง นิ่งชลจิตร 2527 : 176 - 178)

... เณรเฝ้าแม่พิชิตพระพุทธรูปน้อย แต่ได้ทำให้เณรกล้าใจกล้าเสียแล้ว... คนหนึ่ง
เณรเฝ้าแม่พิชิตพระพุทธรูปน้อย แต่ได้ทำให้เณรกล้าใจกล้าเสียแล้ว... คนหนึ่ง

"สมัยนี้คนมาก ทองแย่งกันทำมาหากิน เมื่อก่อนคนน้อยปลามาก เดินไปในทุ่งนา รากับจะเหยียบไปบนสันหลังปลา การเอาเปรียบนั้นช่วยคนได้..."

"ช่วยไคอย่างไรละ" เคนถาม

"เป็นหมอกษัตริย์ไม่ใช่... ให้เมย์ประเทศที่เจริญ... คนของเขามีความรู้ความ
สามารถ คนเรียนสูง ๆ ทำนาได้ นาของเราต้องปรับปรุง เพิ่มผลผลิต..."
แม่เคนจะไม่คอยเข้าใจนักแต่พอที่ความหมายรวม ๆ ได้... การเอาเรียนสามารถ
ช่วยเหลือตัวเองหรือนักได้...

663E

"แต่บาว... เพื่อนของเคนลำบาก ทำงานหนัก หนังสือไม่ใคร่จำเรียน เชอพี่...
วันหนึ่งเราโตขึ้น ต้องพบกับปัญหาที่ใหญ่พบ พ่อของเคนเห็นนะ... แกร็กนาเซย
แก๊งช่วยเหลือทุกอย่าง..." บุชยกตัวอย่างไกลตัว
เคนพูดอะไรไม่ออก เขาโคแตงนึ่ง
"แต่พี่ช่วยไ้"
"ช่วยไ้ทุกอย่างล่ะ"
"พี่เป็นนายไ้เขา... หากพี่ไม่จำเรียนมา แม่อยากช่วยก็ช่วยไ้ไม่ได้..."
พี่ทุททุคทุคคหนึ่ง... "เพราะไ้ไม่มีความรู้ไ้ล่ะ"...

จากการที่เคนได้รับคำสั่งสอนแนะนำของยงยุทธในเรื่องความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ การมี
 นำใจพร้อมทั้งใจผูกถึงประโยชน์ของการเรียนที่สามารรถนำเอาความรู้มาใช้ประโยชน์ในเรื่อง
 ของส่วนตนแล้วยังสามารถช่วยเหลือผู้อื่น และเคนได้เห็นจากตัวอย่างที่ยงยุทธสามารถนำ
 ความรู้ที่เรียนมาช่วยใหพอของบารพนักคิด เคนจึงมีความคิดและความต้องการที่จะเรียนต่อ
 เพื่อความก้าวหน้าของตนเอง หลังจากที่เคนได้เห็นและฟังการเรียนมา 1 ปี ทั้งนี้เพราะเขารู้ถึง
 ประโยชน์ของการเรียนอีกทั้งรู้ว่าการดำเนินชีวิตที่ถูกตองในวัยเด็กนั้นควรได้รับการศึกษาจากที่
 โรงเรียนเสียก่อน ตามคำแนะนำของยงยุทธซึ่งจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้ (จำลอง ผังลจิจิตร
 2527 : 184)

..."ทีนี้ บวมนไปอยู่เมืองแล้ว..." แมกลาวกับเคน เด็กชายเงิบนิ่งนั่งถึงภาพ
 ตัวเองซึ่งกำลังโคชินและเฝ้าโยงอยู่กับบาน ต่อไปคงมีสภาพไม่ต่างจากนาเซย
 นานาน หรือคนอื่น ๆ อีกหลายคนซึ่งอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ไม่รู้เลขเหลี่ยมหันคน
 ส่วนชอบโคชินและไปอยู่ทอน...

"แมครับ" เคนกระซิบกับแม่เบา ๆ

"ทำไม" นวลกมหนามองดูชาย

"ผมเรียนต่อไคย" เสียงนั้นอ่อนระหอยแต่สตัยข้อ...

จากตัวอย่างที่กลาวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการที่เคนเห็นแบบอย่างจากยงยุทธ
 และได้รับคำสั่งสอนจากยงยุทธ ทำให้เคนมีความคิดมีเหตุผลจึงกลาวไควว่า องค์ประกอบทางคาน
 อธิพิพลตัวแบบส่งผลให้เคนเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์คานความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ

เรื่องวันเวลาที่แสนงาม-วันที่รุ่งทอสาย

"ทิม" กำพร้าพอ แม่ของเขาได้มีสามีใหม่ทำให้เขาเหนื่อยใจมาก เขาจึงไปอยู่กับป้า
 ที่ต่างจังหวัด ซึ่งป้าก็ไม่ได้รักเขาเพราะยังมีลูกที่จะต้องเลี้ยงดูอยู่แล้ว ที่นั่น "ทิม" ใญ่รักกับ
 ตาอยู่ ชายชราที่มีหน้าตาเก็บขะ ทิมรักตาอยู่มาก เพราะตาอยู่คอยเลาเรื่องต่าง ๆ ที่เคยพบ

เห็นมาให้มันฟัง พร้อมทั้งยอมรับสิ่งที่สอนให้มัน เป็นเด็กที่มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนและขอร้องให้มันอย่าหนีโรงเรียน ตั้งใจเรียนเพื่อความรู้ทางการงานของชีวิต ทั้งนี้เพราะมันชอบหนีโรงเรียนมากอยู่กับตาอยู่ เพราะเขาคิดว่าที่บ้านและที่โรงเรียนไม่มีความสุข ไม่มีใครรักและเข้าใจเขาเท่ากับตาอยู่เลย แต่ตาอยู่ก็คอยปลอบโยนมันและตักเตือนมันว่าไม่ควรหนีโรงเรียน พร้อมชี้ให้เห็นโทษของการไม่รู้นั้นเสียว่าเป็นเพราะตาอยู่ไม่รู้นั้นเสียจึงไม่สามารถทำงานหาเงินเลี้ยงครอบครัวให้ดีไ้ใครรับของเขาละทิ้งไปและมันก็เสียชีวิตด้วย ดังข้อความต่อไปนี้ (พิบูลย์ศักดิ์ ละครพล 2528 : 98 - 100)

..."ตาอยากให้อหลานเป็นเด็กดี ไม่หนีโรงเรียน จะได้ไม่เป็นเพื่อนตาใจ... เพราะตาไม่ยอมไปโรงเรียนก็เลยใจ ต้องมาทำงานอย่างนี้ มีเมียเขาก็ไม่ยอมอยู่ด้วย เขาต้องการความสุขสบาย ซึ่งตาไม่มีให้... ทั้งลูกไว้ ตาก็เลี้ยงเขาได้ ไม่ตลอดรอดฝั่ง เพราะตาจนมันไปตำมาหากินตั้งเขาไว้เสียมากไม่มีให้ใส่เขาก็เลยเจ็บใจ จะพาไปโรงหมอกก็ไม่มีเงิน รักษาไปตามมีตามเกิด ผลที่สุดเขาก็ตายแล้วตาก็มานั่งเสียใจจนทุกวันนี้..."

เสียงของแกแหม่เครือ

"ตาครับตามีพอไหม"

"มีสิ..." ตาอยู่จ้องหน้าผมแสร้งว่าทำไมผมถึงถามแก แกเป็นคนเดียวที่ผมเล่าทุกอย่างให้ฟัง

"เรื่องมันผ่านไปแล้ว หลานจะเรียกกรองพอกกลับมาไม่ได้อีก เหมือนความฝัน ตาก็เหมือนกันตาเสียเมียเสียลูกไปเรื่องมันผ่านไปแล้ว ทำไมเราต้องมาเสียใจอีกวันข้างหน้าทางหากที่เราควรคิด นั่นแหละที่เป็นความหวัง... ถ้าพ่อแตกจะผิดหวังและกพ่ายแพ้ในที่สุด..."

"วันหนึ่งหลานเรียนจบ มีงานทำหลานก็สบายงานตัวเอง ชั้ไ้... เชอตาเออะไปโรงเรียน ขยัน ตั้งอกตั้งใจ แล้วจะไม่ต้องเป็นอย่างตา ถ้าให้ตากลับไปเป็นเด็กนะ

โอ้ย...ตาจะขยันเรียนเชียวละ กวาทาจะรู้อะไร เป็นอะไรชีวิตก็ผ่านไปครึ่ง
 คอนแล้ว...หลานดูแต่ผลไม้กวาทาจะสุกหวานมันก็ต้องผ่านรสขมมาก่อน คนจะสุขได้
 ก็ต้องลำบากทุกคนหลานท่องออกหน"

จากการที่ตาอยู่ใต้อุทิศสอนให้ขอคิด พร้อมทั้งยกตัวอย่างชีวิตของตนเองที่ขาด
 การศึกษาต้องลำบากต้องทำงานหนักขยันสตรัพพเงินทอง มีครอบครัวก็มีความสุข ลูก ๆ
 ต้องพลอยเดือดร้อนไปด้วย จึงทำให้ผมเกิดความคิดและกลับไปตั้งใจเรียน ซึ่งจะได้เห็นได้ดังนี้
 (พิบูลย์ศักดิ์ ละครพล 2528 : 101)

...ผม เป็นเด็กก็เหลือเกินในสองสามวันนั้น เด็กเรียนก็กลับมาขยันทำงาน
 และตอนเย็นผมก็ไม่ไปโยนรูปที่หน้าโรงหนัง ไม่ไปเล่นลูกแกง หอยกองที่ลานวัด
 เพื่อนชวนไปไหนผมก็ไม่ไป ผมรักษาสัญญาที่ให้ไว้กับตาอยู่อย่างดี จนใคร ๆ
 แปลกใจไปตาม ๆ กัน

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นว่า "ทิม" ได้รับคำสั่งสอนของตาอยู่และได้เห็น
 ตัวอย่างจากชีวิตของตาอยู่ ทำให้เขาสำนึกถึงหน้าที่และเกิดความอุตสาหะพยายามและมีความ
 รับผิดชอบในการเรียน แสดงว่าองค์ประกอบทางค่านิยมที่ปลูกฝังให้เขามีคุณลักษณะ
 พึงประสงค์

จากตัวอย่างแต่ละเรื่องทีกล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครที่มีบทบาทเด่น
 แต่ละตัว หากอยู่ใกล้ชิดกับผู้อื่นก็จะได้รับอิทธิพลของการกระทำความคิด และยึดมั่นนั้นเป็นแบบอย่าง
 อิทธิพลของตัวแบบจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของตัวละคร

องค์ประกอบทางบุคลิกภาพ

องค์ประกอบทางบุคลิกภาพ หมายถึง ความกระตือรือร้น และมุ่งมั่นอนาคต เจตคติต่อ
 กฎหมาย ความเป็นระเบียบและศีลธรรม ซึ่งจะแยกกล่าวดังนี้

1. ความกระตือรือร้นและมุ่งมั่น

ความกระตือรือร้นและมุ่งมั่น หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปโดยดี ถึงแม้จะเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ ก็ไม่ท้อถอย มีความอดทนที่จะฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหมด โดยมุ่งที่จะให้เกิดผลสำเร็จทั้งตามความปรารถนาในอนาคตเป็นหลัก ยอมรับความลำบากในปัจจุบันเพื่ออนาคตที่ดี

ลักษณะมุ่งมั่นนี้ นักจิตวิทยาทั้งหลายพบหลักฐานว่าเป็นค่านิยมหนึ่งของพลเมืองของบุคคล ซึ่งจะเป็นทางให้บุคคลมุ่งมั่นสูงสามารถระงับหรือชะลอการบำกความต้องการต่าง ๆ ของตนได้ ฉะนั้นผู้มุ่งมั่นสูงคือผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะและไม่ใช่เป็นผู้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมาย จึงเห็นได้ว่า ผู้มุ่งมั่นสูง จัดว่าเป็นผู้มีจริยธรรมสูง นั่นหมายถึงเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ควย (ตรงเคื่อน พันธุนานวัน

2520 : 35)

สำหรับหนังสือสำหรับเด็กที่ชนะการประกวดที่ตัวละครบนภาพเด่นมีความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นนั้น ได้แก่ เรื่องลูกปลา และหลุยส์กอลและเพื่อน

เรื่องลูกปลา

"ยาซึ" เป็นเด็กชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงมีความใฝ่ฝันว่าจะเรียนหนังสือเพื่อจะได้ออกมาเป็นครูประจำหมู่บ้าน เขาจึงมีความขยันหมั่นเพียร ในเรื่องการเรียนอย่างไม่ย่อท้อ ซึ่งจะเห็นได้จากผลการเรียนของเขาได้ลำดับที่ 1 ตลอดมา และเขาพยายามสอบเข้าชิงทุนให้ได้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 49)

... "บ้านเขาอยู่ห้วยซิ่นแต่โรงเรียนอยู่ปางแอน" ยาซึบอก

"เขาเป็นคนแรกของห้วยซิ่นที่จบ ป.หก และเข้าได้ทุนหนึ่งของโรงเรียนควยนะ แกละได้ทุนอะไร ?"

เมื่อคำถามออกมาแต่ไม่ตรงความจริง

"อา ขาจำไม่ได้แล้วละ แกจะเรียนต่อหรือ ?"

โล่งคนแล้ว ไฟโพลานคว้างเวง มันถูกกับทีละจุดสองจุด บ้างรวบรวมสมุดหนังสือดูขึ้น
เมื่อไปถึงห้องนอนปรากฏว่าเพื่อนของเขาหลับไปแล้ว...

ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเขามีความกระตือรือร้น และมุ่งมั่นมาก จึงทำให้เขามีความขยัน
หมั่นเพียรในการเรียนและการทำงาน เพื่อจะได้ประสบความสำเร็จตามที่เขามุ่งหวังไว้
จึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบทางด้านความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นส่งผลให้เขาเป็นผู้มี
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการมีความรับผิดชอบและมีความอดทน

เรื่องหุ่ยส อกอและเพื่อน

หุ่ยส เป็นเด็กชายอายุย่างเข้าสู่วัยรุ่น เขาเป็นเด็กถูกกรังไทขออเมริกัน และได้อยู่ใน
ความดูแลของมูลนิธิ เฟ็ด เอด บัค "หุ่ยส" เป็นผู้ที่มีความใฝ่ฝันต้องการจะเรียนเป็นแพทย์ เขา
จึงมีความพยายามในการเรียนเป็นอย่างดี ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (เจตนากร 2526 : 4 - 5)

...เด็กหนุ่มอายุ 14 ปี ซึ่งมีรูปร่างสูงใหญ่กว่าวัย เขามีช่วยมาและสมุดรายงาน
ของโรงเรียนที่เสียบอยู่ในกระเป๋าหลังนิตหนึ่ง เพื่อให้แน่ใจว่ายังอยู่

เขาวินิจฉัยว่าเขาจะต้องเอาไปส่งให้คุณนา ที่มูลนิธิฯ เขาว่าคุณนาทุกคนที่ทำงาน
อยู่ที่นั่นคงจะพลอยดีใจด้วย เพราะเขาสามารถสอบได้ทีหนึ่งเช่นเคย ถ้าจะว่าไปตาม
ความจริงแล้ว หุ่ยสสอบได้ทีหนึ่งมาตลอดไม่ว่าจะเป็นสอบชมหรือสอบได้ ตั้งแต่
เริ่มเข้ามาเป็นเด็กในความอุปการะของมูลนิธิฯ เมื่อ 7 ปีมาแล้ว

หุ่ยสนึกในใจว่า ปีหน้าจะได้ขึ้นชั้นมัธยมปีที่ 3 แล้ว ปีต่อไปก็ต้องย้ายโรงเรียน
เพราะที่เรียนอยู่ปัจจุบันนี้มีแคชช น.3

คุณนาที่มูลนิธิฯ เคยถามอยู่เสมอ ๆ ว่าต่อไปจะเรียนอะไร หุ่ยสเองก็ไม่กล้าตอบ
ครั้นจะบอกว่าอยากเรียนหมอกลัวถูกหัวเราะเยาะ และอีกประการหนึ่งก็ไม่แน่ใจว่า
ทางมูลนิธิฯ จะช่วยส่งเสียให้เรียนได้หรือไม่...

จากความกระตือรือร้นและมุงอนาคตของหลุยส์นั่นเองจึงทำให้เขามีความขยันหมั่นเพียรทั้งในการเรียนและการทำงาน ซึ่งจะได้เห็นได้จากการทำงานที่เขาต้องถนัดสามต่อทั้งตัวเขา เพื่อนำเอาเงินมาเลี้ยงครอบครัวของเขาซึ่งจะได้เห็นได้ดังนี้ (เจตนาพร 2526 : 7)

...หลุยส์ไม่เคยปรักปรายเวลาว่างแม้แต่หนึ่งวินาที เขาคงใจว่าหากเขาหยุดเรียนก็ได้รับแล้วจะต้องไปส่งให้ใคร เขาไม่กล้าเล่นตัว เพราะเคยอ่านเจอในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นว่าในเขตเทศบาลเมืองอูร์ชานี มีสามล้อทั้งหมดถึง 10,000 กว่าคัน ถ้าขึ้นเล่นตัวคนนี้อาจมาตัดหน้าเสียก่อน

เงินที่เขาได้มานั้น หลุยส์มอบให้แม่ทั้งหมดเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การที่หลุยส์มีความขยันหมั่นเพียร ในการเรียนและการทำงาน เป็นเพราะเขามีความหวังในอนาคตที่จะเป็นนายแพทย์ ซึ่งหมายถึงองค์ประกอบด้านความกระตือรือร้นและมุงอนาคต ส่งผลให้หลุยส์ เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความอดุสาหะ และความรับผิดชอบ

สรุปได้ว่าองค์ประกอบทางด้านความกระตือรือร้นและมุงอนาคต ส่งผลให้ตัวละครที่มีบทบาทเด่นจากเรื่อง ลูกป่า หลุยส์ ออกและเพื่อนเป็นผู้นับถือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความอดุสาหะ และความรับผิดชอบ

2. เจตคติต่อกฎหมายความเป็นระเบียบและศีลธรรม

เจตคติต่อกฎหมาย ความเป็นระเบียบและศีลธรรม หมายถึง ความนึกเห็น ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อกฎหมาย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองและศีลธรรม

หนังสือสำหรับเด็กชั้นการประกวด ที่แสดงให้เห็นว่าเจตคติต่อกฎหมาย ความเป็นระเบียบและศีลธรรม ส่งผลให้ตัวละครที่มีบทบาทเด่นมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือ เรื่อง ชีวิตบ้านป่า บึงหมาป่าใหญ่ เด็กน้อยแห่งท้องทุ่ง หมู่บ้านอาบจันทร์ กระหม่อมลอยกลางทุ่ง บองหลา เขียวชวาควน ผจญภัยในดินแดนมหัศจรรย์ โลกสีน้ำเงิน ลูกป่า ปลาวาฬของน้อย

เรื่องชีวิตบ้านป่า

"กลาย" อยู่กับพ่อแม่ที่ชนาน้อยกลางป่า พ่อของกลายมีฐานะยากจน จึงต้องมีอาชีพเป็นพรานล่าสัตว์ขาย และนำมาเป็นอาหาร กลายเองก็จำเป็นต้องช่วยพ่อล่าสัตว์ หง ๆ ที่เขาไม่ชอบล่าสัตว์เลย แสดงให้เห็นว่ากลายมีเจตนาที่คิดหนี ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (ประสิทธิ์ มุกสิกเกษม 2522 : 78)

...ความยากจน เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้พ่อต้องฆ่าสัตว์ป่าลงตัวแล้วตัวเล่าเพื่อเป็นอาหารและเพื่อขายได้เงินมาแลกเปลี่ยนเป็นสินค้าอย่างอื่นที่จำเป็น ซึ่งพ่อก็เคยกล่าวถึงความคิดหวังกับกลายเสมอ ๆ ว่า รอไว้สักวันหนึ่งให้พอมีส่วนบางพาราเป็นของตัวเอง หรือไม่ก็หากมีปัญญาหาเงินมาพอเลี้ยงครอบครัวได้แล้ว พ่อจะวางมือจากการเป็นพรานป่าล่าสัตว์โดยเด็ดขาด

กลายยังจดจำคำของพ่อและครุ่นคิดเตือนใจอยู่เสมอ

"สักวันหนึ่งสัตว์จะหมดป่า หากมนุษย์ยังไม่หยุดยั้งการเข่นฆ่าสัตว์ป่าอยู่เช่นนี้"

กลายเองก็อยากจะได้เลิกการตามจับสัตว์ป่าเสียที แต่ความจำเป็นในการดำรงชีพอยู่บ้านป่ายังคงบีบบังคับให้กลายทำบาปทำกรรมอยู่ครั้งแล้วครั้งเล่า

จากการที่กลายมีเจตนาที่คิดหนีนั้น ทำให้เขาเป็นผู้มีความเมตตา กรุณา โดยเขาจะรู้สึกเศร้าสลดใจ และส่งสารสัตว์ที่ถูกฆ่าทุกครั้ง ในที่สุดเมื่อเขามีโอกาสได้ไปเรียนต่อ เขาก็ตัดสินใจเลิกอาชีพพรานป่า ทั้งยังขอร้องพ่อให้เลิกอาชีพพรานป่าด้วย ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (ประสิทธิ์ มุกสิกเกษม 2522 : 145 - 146)

...ภาพที่ปรากฏอยู่เบื้องหน้า เปลี่ยนอารมณ์รู้สึกกลายเป็นความรังเกียจ หูใจบอกไม่ถูก

ได้เห็นตัวหนึ่งถูกบ่วงรัดคอแน่น มันอาปากและล้มตายอย่างทรมานสุดขีด

อนิจจาสัตว์ซึ่งใคร่เลี้ยงสาและรู้เท่าไม่ถึงการณ์ต้องจบชีวิตลงอย่างน่าเวทนา

อีกตัวหนึ่ง

กลายเป็นที่ถูกรังเกียจของคนในครอบครัว เขาไม่เหมาะที่จะเป็นพรานป่าล่าสัตว์หรือ
กลายเป็นถึงตัวเองเพราะเขาเป็นคนมีเมตตาและสงสารสัตว์แล้วจะให้เขาตามล่า
ตามชาวอยู่อีกได้อย่างไรกัน

กลายเป็นคนขมขื่นและปลื้มใจเห็นออกจากบ่วง ตัวมันแข็งและเย็นแสดงว่า
ขาดใจตายมาหลายชั่วโมงแล้ว

เทพีพบและเข้ามาในบ้านป่า ได้เห็นความทุกข์และโศกเศร้าที่คนกระทำต่อ
สัตว์ป่า วันแล้ววันเล่า และสิ่งที่พบเขานับรู้สึกขัดแย้งกับลักษณะนิสัยของกลายที่รัก
และเมตตาสัตว์อย่างฝังใจ กลายจึงคิดอยากจะทำลายมันให้ไกลจากความทุกข์โศกนั้น
เสียที

ในวันนั้นกลายคิดตัดสินใจอย่างเด็ดเดี่ยวที่จะเลิกอาชีพพรานป่าล่าสัตว์นี้
โดยเด็ดขาด...

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงว่า เจตคติต่อสัตว์ เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ทำให้
"กลาย" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความเมตตาการุณา

เรื่องยิงหมาป่าใหญ่

"ปู่เล่าเรื่องยังเป็นเด็ก แต่เขาก็มีเจตคติที่ดีต่อกฎหมาย ความเป็นระเบียบและศีลห้า
โดยเขาจะไม่ยอมรับมือในการกระทำความผิดไม่ว่าสิ่งใดก็ตาม อีกทั้งยังประพฤติปฏิบัติตนเอง
อยู่ในข้อกำหนดคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ซึ่งจะเห็นได้จาก เมื่อปู่เล่าเรื่องได้รับเลือกจาก "ปู่ยายเรือ"
ให้เป็นผู้นำไปซื้อเรือยังต่างถิ่น เมื่อเขากลับมาขายเรือกลับมาที่นั่น "โตน" และเพื่อน ๆ ได้ไป
คอยต้อนรับและช่วยขายเรือกลับมา เมื่อใกล้สงกรานต์และเพื่อน ๆ ชวนกันไปหาอาหารในป่าโดย
ช่วยกันซุกหัวเผือกหัวมัน แต่เขาใช้คำว่า "ปล้น" ซึ่งทำให้ปู่เล่าเข้าใจผิดคิดว่าเขาจะไปกระทำ
ผิดกันจริง ๆ เขาเผ่าแต่คิดว่าขอยาให้เป็นเช่นนั้นเลย ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้ (เทพศิริ สุขโสภา

...เกือบทุกคนลงจากเรือนมัสยิดไหนไม่รู้วามีใครบ้าง ลึกซึ้ง ๆ ผมยังคงนั่งนิ่ง
เขาจะนึกฤดูไฟอยู่ใต้ ผมถึงเดรสักแล้ว แต่ผมก็อยากจะเป็นคนกล้า พวกเขาจะ
พากันไปไหนละ พวกชอบหนีโรงเรียน ไม่รักหนังสือ แต่พวกเขามีอะไรดี ๆ ที่ผม
เกลียดไม่ลง ผมตัดสินใจว่าตามพวกเขาไปขึ้นนั่ง ๆ ตรงทรายน้ำตื้น ลมสดชื่น
พัดมาตามคูก้น

"เรากำลังจะไปไหนกันนะโธ" เสียงใครคนหนึ่งถามเบา ๆ

"ไปปอน"

ไปปอน ผมบนหัวของผมลุกตั้ง รู้สึกหนาวขึ้นมาทันที เรือปล่อยหางไปแล้ว พาลึก
ดูแสงก็ไปควย ในใจผมรำรอนว่าอย่าให้เขาพูดต้องเป็นความจริง...

จากการที่ผู้เล่านี้อธิบายความเป็นระเบียบและศรัทธา ดังนั้นเขาจึงรักษาระเบียบวินัย
และกฎของโรงเรียนเป็นอย่างดี โดยเขาจะไม่กระทำการสิ่งใดที่ผิดจากกฎและคำสั่งสอนของครู
เพราะคิดว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนี้เขายังไม่สนับสนุนให้เพื่อนทำผิดกฎและ
ระเบียบของโรงเรียนอีกด้วย ดังเช่น เมื่อผู้เล่าเดินทางมาโรงเรียนพร้อมกับเพื่อน ๆ หลายคน
ในเช้าวันหนึ่ง พวกเขาได้เกิดทะเลาะวิวาทกันที่หน้าโรงเรียน และต่างฝ่ายต่างก็โกรธเคืองกัน
ซึ่ง "ผู้เล่า" ก็เป็นคนหนึ่ง แต่ผู้เล่าไม่ยอมรับว่าผิดที่จะให้พวกนั้นหนีโรงเรียนโดยเขาไม่ยอมรับ
ฝ่ายหนึ่งเสีย ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาครั้งนี้ (เทพศิริ สุขโสภา 2524 : 39 - 41)

...เราเดินจากบ้านมาป่าใหญ่มาควยกัน แต่พอจะทะลุถึงลานวัด เห็นศาลาโรงเรียน
อยู่ไม่ไกลนัก เราก็นึก "ทำธุระให้เรียบร้อย" ตามที่ครูสั่งไว้ ก็รีบวิ่งเข้าห้องน้ำ

แล้วพูดว่า

"นี่ ฉันฝากหนังสือไปเรียนด้วยได้ไหม ไฉนะ"

แต่ผมไม่ยอมรับ ครูสั่งแล้วว่าห้ามหนีโรงเรียน และห้ามคบพวกนี้ ซึ่งผมรู้ว่า
มีใครบ้าง ผมจึงยืนนิ่ง

และ

"เออ แกเห็นใครไม่มี ก.โกเรียนบ้างไหม บอกฉันนะฉันจะให้เรียน"
แต่มันไม่รอฟังรับเดินหนี อยากไปให้ถึงโรงเรียนเร็ว ๆ

จึงกล่าวไต่ถามองค์ประกอบบ้านเจตคติที่ต่อความเป็นระเบียบ เป็นองค์ประกอบหนึ่ง
ให้ "ยูเลา มีความรับผิดชอบ รักษาระเบียบวินัย และมีความซื่อสัตย์"

เรื่องเด็กน้อยแห่งทองทุ่ง

"จุก" เป็นเด็กชายอยู่กับแม่ในชนบท ดังนั้นเขาจึงได้พบเห็นการใช้ชีวิตของชาวชนบท
ซึ่งบางครั้งจุกไม่เห็นด้วย และคิดว่าไม่ใช่การกระทำที่ถูกต่อนัก เช่น เมื่อเขาได้เห็น บ่าวไซตุค
เพื่อนรุ่นพี่ได้เอาปืนที่เพิ่งซื้อมาใหม่ยิงนกกา ทั้งยังกินลูกกาซึ่งยังตัวเล็ก ๆ อยู่ จะเห็นได้ว่า
(มาณพ แกวสนธิ 2524 : 66 - 67)

...เช้าวันรุ่งขึ้น จุกรีบไปตูลูกกาที่พ่อแม่เหมือนเคย นำส่งสารจุกเป็นที่สุด เด็กน้อย
พบว่าลูกกามีเหลืออยู่เพียง 2 ตัวเท่านั้น อีก 2 ตัวไม่รู้หายไปไหน

เด็กชายรีบเดินเข้าไปหลังกระท่อมที่พักของบ่าวไซตุค แล้วพบว่าชนลูกกาถูกถอน
ทิ้งเพนพานอยู่เห็นหมายความว่า บ่าวไซตุค จัดการทอดลูกกา 2 ตัวนั้นไปเรียบร้อยแล้ว
แล้ว จุกบอกตนเองแล้วเดินกลับบ้านของตนอย่างหมดหวังหัวใจที่สุด

วันต่อมาอีกเหมือนอย่างทั้งจุกและจอมได้คาดคะเนกันไว้แล้ว พอคำคนที่มึนเสียง
เอะอะของคนเมาดังมาจากบ้านของบ่าวไซตุคมาถึงก็หมายความว่า ลูกกาได้ถูก
ปลิดชีวิตไปอีกแล้ว

จนกระทั่งพ่อแม่หากระท่อมเหลือแต่ความว่างเปล่า และบ่าวไซตุคกับเพื่อน
ก็เริ่มทนลากันใหม่ต่อไป

"สัตว์อะไรหนอจะเคราะห์ร้ายเป็นตัวต่อไป" จุกถามจอมในเย็นวันนั้น และ
จอมเองก็ตอบไม่ได้

"ถ้าจะมีเป็นก็ ๆ เพื่อรังแกสัตว์ที่น่าสงสารอย่างนั้นชาวอโยชัยเสียดีกว่า"...

จากการที่ "จุก" เป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ ทำให้เขารู้สึกเศร้าสลดใจเมื่อเห็นสัตว์ถูกฆ่าอย่างทารุณ ดังนั้นเขาจึงจะช่วยชีวิตที่เขาสามารถทำได้ ซึ่งจะได้เห็นได้จากเมื่อ "จุก" พบว่า บาวโซตุคกับเพื่อนกำลังไล่ต้อนสุนัขเพื่อข่มมันไปกินเป็นอาหาร เขารู้สึกสงสารสุนัขตัวนั้นและต้องการช่วยมันพ้นจากความทุกข์นั้นซึ่งจะได้เห็นได้จากพฤติกรรมของเขา ดังนั้น (มานพ แกวสันติ 2524 : 70 - 72)

...เจ้าหมาวายนำมาถึงขอบหนอง มันตะกายขึ้นมายังที่จุกยืนอยู่ทางกันไม่ถึง 3 วา ดวงตา ที่มองมายังเด็กชายดูระโหยโรยแรงและเหมือนดังจะขอร้องชีวิตน้อย ๆ ของมันเอาไว้

จุกหันหลังกลับ ทำที่เป็นว่าจะหาไม้ที่เหมาะ ๆ มือสั่น ๆ วินาทีนั้นเจ้าหมาหุ่มนตัวอ้วนตัวนั้นก็ตะกายขึ้นวิ่งหาจุกจุกเขาดูปลาดะเมาะริมทางรถไฟไป

"มันหนีไปแล้วพวาร์" จุกรองบอก

บาวโซตุควิ่งจากอีกฟากหนึ่งมายืนหอบแฮก ๆ อยู่ใกล้ ๆ จุก

และ

"หาทางบาวโซตุคกับเพื่อนจะโกรธเอง" จอมเปรยขึ้น

"ข้าไม่สนใจหรอก โกรธก็โกรธไปซิ ข้าก็ใจเสียอีก อย่างน้อยข้าก็ได้ช่วยชีวิตหมาตัวหนึ่งไว้"...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การที่จุกมีเจตคติที่ดีต่อสัตว์และยึดมั่นในศีลหาจึงทำให้ "จุก" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความเมตตาากรุณา

เรื่องหมู่บ้านอามจันทร์

"นุโพ" เป็นเด็กชายชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง เขาอยู่กับพ่อแม่ของเขาอย่างมีความสุขตามสภาพที่หมู่บ้าน หลาเกวคี เขามีเพื่อนรุ่นพี่ชื่อหมองพอ ที่มีฐานะยากจนกว่าเขาอีกทั้งหมองพอยังกำพร้าพ่ออยู่กับแม่และน้อง ๆ อีกหลายคน และจากการที่นุโพเห็นหมองพอมี

ความลำบากขัดสนเรื่องอาหารการกิน เขาจึงแบ่งปันอาหารหรือสิ่งอื่น ๆ ให้หมอเงงพอเสมอ
ซึ่งจะเห็นได้จากนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 16 - 17)

..."เมื่อวานเขาไปบ้านหมอเงงพอ" นุโผพูดไม่มองหน้าแม่

"ทำไม"

"มันไม่ช้าวากิน เขาเห็นแม่มันหุงข้าวโพดปลูกเคื่อย"

"แกจะแบ่งข้าวไปให้หมอเงงพออีกละซี"

"น้องมันเยอะ"

นุโผพูดอ่อย ๆ เพราะคิดว่าแม่จะคิดว่าเขาลักขโมยข้าวสารไปให้เพื่อนบ่อย ๆ
แต่แม่กลับกอบข้าวสารใส่กระเบาะเล็ก ๆ จนเต็ม นุโผรีบแล้ววิ่งต่อไปหาเพื่อน...

นอกจาก "นุโผ" จะแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนทุกครั้งที่เขาคิดว่าสมควรแบ่งปันให้ เขายังมีความรู้สึกสงสารและสลดใจเมื่อเห็นเพื่อนมีความทุกข์ ทั้งยังคิดจะช่วยให้เขามีความสุขขึ้น
ซึ่งแสดงว่า นุโผเป็นมนุษย์เจตคติต่อกฎระเบียบและศีลธรรม ดังนี้ (มาลา คำจันทร์ 2521)

...นุโผนั่งกอดเขามองถาดนาคในตาเค็ม แม่กระตุงไม่ตุง ๆ ไฟร้อนลุกไหม้ ๆ
เลี้ยวฉวนตองหันข้างให้ หนาวอย่างนี้เด็ก ๆ มักจะหนาวแตก แขนขาดำตัวตกขยุบ
เหมือนเกล็ดงูเพราะผิงไฟมากเกินไป ถ้าไม่ผิงไฟก็ไม่รู้จะไปเอาเครื่องกันหนาวที่
ไหนมาเพียงพอ นุโผยังคิดเพราะนอกจากจะมีหะ (ผาหมทองเอง) หลายผืนแล้วยังมี
ผาหมคนเมืองทงหนทางอื่นอีกสามผืน แต่หมอเงงพอมีกับน้อง ๆ กองซ้อนหะรวมกัน

หลาย ๆ คน...

การที่นุโผ มีเจตคติที่ดีต่อศีลธรรมนั้นเองจึงทำให้เขามีความรู้สึกสงสาร เมื่อเห็นคนอื่นมีความ
ความทุกข์ และอยากช่วยผู้อื่นให้มีความสุขทั้งยังสลดใจเมื่อเห็นสัตว์ถูกทำร้ายชำอึกค้าย ซึ่งจะ
เห็นได้จากนี้ (มาลา คำจันทร์ 2524 : 53)

..."ไอ้ตัวนี้แกเกินไป เหม็นเขียว"

คือเงจจับเจ้านักรบสูงอายูขวางหัว คำนันโตเกินไป แกเกินไม่กินไม่อรอย
ปีกบอบบางและโปร่งใสของมันเป็นึกซาค นูโหมองตามแต่ไม่พูดอะไร ในใจดัดบึกว่า
เมื่อไม่กินแล้วจะจมน้ำทำไม ปีกที่ติดทั้งแล้วไม่มีหางจะโบกบินได้อีก มันกลายเป็น
แมลงพิการไปแล้ว ลักครุเถอะมคเค่งจะรุมทั้งรุมแทะมันทั้งที่มันยังไม่ตาย มันคง
เจ็บปวดทรมานไปอีกนานทีเดียว

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การที่หนูโหมีเจตคติที่ดุด่าคือหา จึงทำให้หนูโหมีคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ด้านความเสียสละ ความเมตตากรุณา

เรื่องกระทบนอยกลางทุ่ง

"แดน" เป็นเด็กนอยที่อยู่กับพ่อและแม่ที่กระทบนอยกลางทุ่ง เขาได้พบเห็นเรื่องราว
ต่าง ๆ ภายในป่า โดยเฉพาะสัตว์ต่าง ๆ ดังนั้นแดนจึงมีความรักสัตว์ และจะเกิดความสงสาร
สัตว์เมื่อเห็นมันได้รับความเดือดร้อนหรือได้รับอันตราย และแดนจะช่วยสัตว์เหล่านั้นเท่าที่จะทำได้
ดังเช่น เมื่อแดนไปพบปลาติดอยู่ในแอ่งน้ำแห้งและมันกำลังจะตาย เขาจึงนำมันไปปล่อยใน
สระน้ำ ดังนี้ (ทำนุ อนุประเสริฐ 2524 : 93)

..."ฉันจะช่วยพวกแก..." แดนเดินไปรอบ ๆ แอ่งน้ำ "เดี๋ยวฉันจะกลับไปบ้าน
เอากระแ่งมาใส่พวกแกไป แกจะโตที่อยู่ใหม่ในสระลึก ๆ ข้างกระทบนอยกลางทุ่ง
ของฉัน"

แล้วเด็กนอยก็กระโดดไปมา โบกมือโบกมือตะโกนเสียงดัง "...ไป...ไป
ไกล ๆ นะพวกนก ฉันจะเอาปลาพวกนี้ไปปล่อย"

และ

"จะเอากระแ่งไปไหนหรือ" แม่ถามมาจากบนกระทบ

"เอาไปใส่ปลาซะแม่ เอามาปล่อยในสระของเรา"

"ปลาที่ไหนลูก"

"ที่กลางทุ่งอะ น้ำแห้งปลาจะตายอยู่แล้ว" บอกแม่วัยน้ำเสียงที่เหนื่อยหอบ

"ถ้างูก่อนนำใส่กระเป๋าสักหน่อยซี เวลาจับปลาใส่มันจะไค้ไม่ตาย"

นอกจากนี้การที่แค้นใจที่คิดต่อคิดหา คังนุนเขาจึงมีความเมตตาสงสารให้กับสัตว์ทั่วไปแม้กระทั่งสัตว์นั้นเป็นสัตว์ร้ายก็ตาม ซึ่งจะเห็นได้จากนี้ (ท่าน อัมประเสริฐ

2524 : 29)

"โอ๊ย แอ - แอเหซาคหมกแล้ว" พอบนเสียงดังขณะที่เจ้างูใหญ่ตัวนั้นลากแหที่พันตัวมันเข้าไปทิศที่ทางป่า

"พออะ มันพาแหไปทิศตะปูแล้วอะ"

แค้นตะโกนขึ้นเตน "พอพยายามเอาไม่เขี่ยแหออกจากตัวงู แต่ทำไม่ได้มันไค้เพราะเจ้างูโง่ตัวนั้นมันถึกและกินตลอดเวลา"

"อะ โอ๊ย จะช่วยเอาแหออกไม่ออกหรือไงนะ" พอพูดด้วยความโมโห "เคยวกคิไ้ตายเสียสิ"

"อย่า-อย่าตีมันนะอะพอ - สงสารมัน"...

นอกจากนี้แค้นยังมีความรับผิดชอบจากผลการกระทำของเขา หากการกระทำนั้นผิดพลาดเขาก็จะยอมรับความผิดของเขา เช่น เมื่อเขานำอาหารไปให้ลูกนกกินแต่มันตกใจจนตกมาจากรังตาย ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขา ดังนี้ (ท่าน อัมประเสริฐ 2524 : 99)

...แค้นถือลูกนกตัวนั้นเดินหน้าเต๋วไปหาแม่หลังกระหม่อม โดยมีนกกระจอกดูนั้นบินตามมาคิค ๆ เขาเล่าเรื่องให้แม่ฟังอย่างเสียใจ

"ผมไม่ได้ตั้งใจทำร้ายมันเลย"

"ไม่เป็นไรหรอกลูก อย่าไปคิดอะไรมาก เรื่องมันผ่านไปแล้ว เราไม่ได้ตั้งใจทำร้ายมัน" แม่ปลอบแค้น แค้นจึงเอาลูกนกตัวนั้นไปฝังดิน

"ขอโทษนะ...ลูกนกกระจอก ฉันไม่มีเจตนาเลย แกล้งโกรธมันเล่นนะ..."

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น แสดงว่า องค์ประกอบทางทฤษฎีจิตวิทยา ส่งผลให้คนเป็นผู้นำคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความเมตตา กรุณา ความรับผิดชอบ

เรื่องปลาหมึกของน้อย

"เล็ก" เป็นเด็กชายชาวบ้านแหลม พ่อและแม่มีอาชีพทางการประมง เล็กมีเพื่อนสนิทชื่อ "ปลาหมึก" ทั้งสองรักใคร่กันมาก เล็กมักจะช่วยปลาหมึกทำงานเสมอ เช่น การจับปลา แยกปลาจากตลาด เป็นต้น ซึ่งถึงเมื่องานนั้นจะหนักและก่อให้เกิดความเหน็ดเหนื่อยเพียงไรก็ตาม เล็กก็จะช่วยทำงานนั้นจนสำเร็จ โดยเห็นประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเล็กละทิ้งผลประโยชน์ของตนเองเพื่อผู้อื่น ดังเช่นเมื่อเล็กไปเที่ยวบ้านปลาหมึก และปลาหมึกไฉวนให้เล็กไปช่วยจับปลา เล็กก็ตกลงรับคำชวนนั้น ซึ่งจะได้เห็นได้จากพฤติกรรมของเขา ดังนี้ (วิริยะ สิริสิงห์ 2522 : 14 - 15)

...เราพยายามทำเล็คิดว่าคงจะมีปลาหมึก ปลาหมึกจึงบอกให้ผมชะลอฝีพาย
ตัวเขาเองจัดแจงปักหลักชิงตาข่ายขวางลำน้ำนั้นไว้ เนื่องจากตาข่ายผืนยาวมาก
เราต้องชิงตามแนวเฉียงไปตามคลองในนา และนำในนาทิ้ง ตอนกลางของตาข่าย
จึงไม่จำเป็นต้องเอาอะไรถ่วงอีก ตอนบนซึ่งผูกพันไว้กับลอยให้ลอยปริ่มน้ำ
"แล้วเมื่อไรถึงจะยกเล่า" ผมถามปลาหมึกเมื่อปักตะครีขวางคลองแคบ ๆ

ในนาเสร็จแล้ว

"เราไปชิงตรงโน้นอีกผืน ซึ่งเสร็จคอยยก"

นอกจากนี้เมื่อ "ปลาหมึก" ชวนเล็กไปช่วยแยกของตลาดซึ่งมีน้ำหนักมากถึงแม้จะช่วยกัน
หามถึงสองคนก็ตาม เล็กจึงออกความคิดให้นำไม้มาสอดทำเป็นคานหาม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า
นอกเหนือจากเล็กจะเสียสละแรงกายช่วยเหลืองานผู้อื่นที่ไม่ใช่แล้ว เล็กยังรู้จักออกความคิดเห็น
ในการทำงานให้สะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งจะได้เห็นได้จากพฤติกรรมของเขา ดังนี้ (วิริยะ สิริสิงห์

..."ปลาหมึกนับเงินส่งให้ครบแล้ว เด็กชายทั้งสองคนจึงช่วยกันยกหูกะทราคนละคน

เดินเข้าไปเฝ้า เพราะหมึกมาก

"หาไม่มาสอตกเป็นคานคึกกา" เจกแนะเพราะการหิวทำให้เดินไม่สะดวก ปลาหมึกก็เห็นคึกวีย เด็กทั้งสองจึงช่วยกันมองหาได้ไม่ไกลทางขวาของมือ หอนยาว หอนหนึ่ง เอามาสอตกหูกะทราแล้วทั้งสองช่วยกันหามคนละปาดายคาน...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เด็กเป็นผู้สนใจเสียสละทั้งแรงงาน และความคิดเพื่อช่วยงานของผู้อื่นจนสำเร็จ โดยไม่ขอให้อะไรตอบแทนจะเป็นงานที่หนักเพียงไร ซึ่งเด็กก็ยินดีและตั้งใจทำงานบรรลุผลสำเร็จ แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทางจิต จิตใจที่กล้าส่งผลให้เด็กเป็นผู้มีความเสียสละ

เรื่องบองหลา

"บองหลา" เป็นเด็กกำพร้าอยู่กับย่าเพียงสองคน ย่าของบองหลามักจะอบรมสั่งสอนเขา เกี่ยวกับเรื่อง การปฏิบัติตนให้อยู่ในขอบเขตการปฏิบัติที่ดี เช่น เรื่องการห้ามเล่นการพนัน เป็นต้น แต่เมื่อพิจารณา "บองหลา" แล้วพบว่าจริงแล้วบองหลาเป็นผู้ที่มีความอดทน ขยันหมั่นเพียรในการทำงานและกำรเรียน โดยเขาจะทำงานในหน้าที่ของเขาเสร็จเรียบร้อย เป็นอย่างดี และผลการเรียนของเขาอยู่ในระดับดีมาก นอกจากนี้ "บองหลา" ยังเป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น โดยเสียสละทั้งคานกำลังกาย และสิ่งของให้อีกโดยไม่หวังผลตอบแทน เช่น เมื่อบองหลาตามลุงแดงไปไถนาที่บ้านนาค้าพาเพื่อนมาอีกคนหนึ่ง บองหลารู้ว่าขณะ ที่ลุงแดงไถนานั้น ปลาที่อยู่ตามทุ่งนาจะต้องขึ้นมาตามรอยไถ บองหลาจึงเดินตามรอยไถของ ลุงแดงเพื่อจับปลาทั้ง ๆ ที่ตัวเขาเองเป็นผู้ไม่กินอาหารที่ทำจากปลาสด แต่เขาเก็บปลานั้น เพื่อให้อีกเพื่อนของเขารับประทาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบองหลาไถสละแรงงานและของ ที่ควรจะเป็นของตนเองให้กับผู้อื่น ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาดังนี้ (พนม นันทพฤษ

...แกงหยวกกล้วยป่า กำลังหมกกรุ่น เจ้าเอี้ยตทำเป็นเจ๊กเจ๊กการไปจับที่วาง หมอขาวหมอแกง มองหลาด้วยความหวังจะกินคืนไก่ในแกงที่เจ้าตัวขอมมาแต่ไหนแต่ไร บองหลานยังลงไปเดินตามร่องไถเช่นนี้ อย่างน้อยก็จะต้องไถจับปลาหมอหรือปลาคู่นอย ที่จะไม่ขึ้นตามร่องไถบาง

และก็เป็นอย่างนั้น เพียงชั่วไม่นานเขาก็สามารถจับปลาหมอได้เกือบสิบตัว เขา เอามันร่อยเขาเป็นท่งใคร ๆ ก็รู้ว่าแกงควั่นปลาหมอให้น่านอย ๆ เขาไว้นน รออยู่ถึงใจแทบของหลาไม่กินปลา ดังนั้นเขาจึงคิดว่าเขาปลาพวงนี้ให้เจ้าเอี้ยต เพื่อให้นาคศิษย์เป็นแม่ไปแกงกิน...

นอกจากนี้การที่บองหลาเจตคติต่อศิลา เขาจึงไม่เล่นการพนัน ซึ่งทั้งนี้เพราะเขาได้รับ คำสั่งสอนจากยาเป็นสิ่งที่ไม้อะไรทำให้ไม่มีอนาคต บองหลาเก็บปากกับยาเป็นอย่างดีว่า เขาจะไม่เล่น เขาก็รักษาคำพูดนั้นเป็นอย่างดี ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาดังนี้ (พนม นันทพฤษ 2525 : 60 - 61)

...เขาเองก็ไม่เข้าใจในเหตุผลในคำห้ามของยาเหมือนกัน รู้แต่เพียงว่าถ้ายาจะ ต้องคำทမ်းเขาอย่างรุนแรงและเขาไม่ต้องการให้เกิดเหตุการณ์เช่นนั้นขึ้น ยาเพียงบอกว่าการฝึกเล่นการพนันทุกอย่างนั้นเป็นสิ่งไม่ดี และจะเพาะสร้างนิสัยไม่ดีเช่นนั้นไปจนถึงตอนเป็นผู้ใหญ่จะทำให้ชีวิตไม่มีอนาคต และตกเขาตวบวงของความ เป็นบาปหนาและจะต้องตกนรกเมื่อตอนตายแล้ว เขารู้สึกกลัวนรกอย่างที่ยาเคยเล่าให้ฟังอยู่ไม่นาน ดังนั้นเขาจึงจะไม่ฝ่าฝืน ขอรหัสของยาเสมอมา...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การที่บองหลาเชื่อฟังและปฏิบัติตาม คำสั่งสอนของยานั้น แสดงให้เห็นว่าเขาเป็นผู้อยู่ใต้การควบคุมของยาอีกทั้งเขายังมี ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและยาโดยไม่เป็นขอรหัสนั้นเลย สรุปได้ว่าองค์ประกอบทางจิตคติต่อ กฎระเบียบและศีลทำให้ "บองหลา" เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการรักษาระเบียบวินัย ความเสียสละและความซื่อสัตย์

เรื่องลูกป่า

"ยาชิ" เด็กชายชาวกะเหรี่ยง เขาอาศัยอยู่แถบภูเขาสูง ดังนั้นจึงต้องยังชีพด้วยการ
เขาป่าดัดตัวควยความจำเป็นเพื่อนำมาเป็นอาหาร แต่ "ยาชิ" ก็มีความคิดที่จะเลือกสัตว์
โดยเขาจะไม่ดัดตัวทุกตัวที่เขาพบเห็น แต่เขาจะพิจารณาถึงความเหมาะสม เช่น เมื่อ ยาชิ
และเมืองคำออกไปล่าโกป่าด้วยกัน ยาชิเห็นโกป่าตัวนั้นเป็นโกเมลูกอ่อน เขาก็ไม่เอาสัตว์นั้น
ซึ่งจะเห็นได้ว่าเขามีความเมตตาการุณาต่อสัตว์ ดังพฤติกรรมของเขาต่อไปนี้ (มาลา คำจันทร์
2527 : 51 - 52)

...ยาชิขยับปาก เสียงกุก ๆ ในลำคอคงมาจากโกป่าแท้จริงมันหาใช่โกสาวไม่ แต่
กลับมีลูกเจี๊ยบปีกฟูหนึ่งตามติดตัวกลม ๆ อ้วนกะปุกหลากรองจิบ ๆ แวบ ๆ แม้โกทำ
เสียงเตือนลูกไม่ให้เดินตาม ตัวเองยืนนกกจิกเมล็ดข้าวกลอน เมื่อเห็นว่าไม่มีอันตราย
ใด ๆ จึงให้สัญญาณแกลูกเด็กชายทั้งสองสบตาให้กันและยิ้มให้ มันคือความรู้ดี
อันยิ่งใหญ่ของพวกเขา ยิ่งใหญ่กว่าการยิงโกเจาป่ามันสืบ ๆ ตัวเสียอีก...

นอกจากยาชิจะมีความเมตตาปรานีให้กับสัตว์ โดยรู้จักเลือกที่จะฆ่าสัตว์แล้ว เขายังมี
ความเมตตาการุณาต่อผู้อื่น โดยไม่ถือโทษโกรธเคืองผู้ที่ทำความผิดครอนให้ ทั้งยังพร้อมที่จะ
ช่วยเหลือและอภัยให้ ดังเช่นเมื่อยาชิพบเมืองคำคราวแรกทำให้โกป่าที่เมืองคำกำลังจะจับหนีไป
เมืองคำโกรธเซาหุบศึยาศิเตยาศิณโคโกรธตอบ ทั้งยังยิงงูเพื่อช่วยชีวิตเมืองคำอีกด้วย ซึ่ง
จะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาดังนี้ (มาลา คำจันทร์ 2527 : 26)

...ยาชิไม่ตอบ เขาขยับปากไม่ทันไหวเมืองคำ พอเด็กชายเงยหน้ามองเลือด
หยดหนึ่งก็แหมะถูกแถมยาชิพูดสำเนียงไม่ชัดนัก

"แกมัวแต่ยิงโก แกไม่รู้อะไรกูกำลังจะฉกแก" เมืองคำเงยหน้าอีกครั้ง งูเขียว
หางไหม้ตัวหนึ่งตัวหายไปเหลือแต่ลำตัวรัดพันกิ่งไม้มันคลายขนตกแผ่และลง เมืองคำ
มองงูมองหน้าไปอย่างสลับกัน

"แกช่วยชีวิตข้าไว้"...

นอกจากนี้ยายังมีความเมตตากรุณาช่วยเหลือผู้อื่นขณะที่กำลังประสบความทุกข์ โดยไม่คำนึงว่าผู้นั้นเป็นใคร แม้กระทั่งผู้ที่คอยรังแกกลั่นแกล้งเขาตลอดเวลา เขาก็มีใจโอบอุ้ม ห่วงใยช่วยเหลือเมื่อเขามีโอกาส ดังเช่น เมื่อเขาเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมนั้น "ซุทอ" เป็นเด็กชายชาวเขาเผ่าเดียวกับเขา คอยกลั่นแกล้งเขาโดยหวังที่จะให้เขาถูกไล่ออกจากโรงเรียนแต่เมื่อ "ซุทอ" ลมป่วย "ยาชิ" ก็ได้ละความแค้นของเขาไว้เมื่อเห็นว่าซุทอกำลังหนาวสั่นจับไข้ ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้ (มาดา คำจันทร์ 2527 : 160)

..."ครับอาจารย์" ซุทอของหน่ออาจารย์พัฒนาตาม "ผมแกล้งเอาไปซุกใต้พรมนั้น ผมเก็บเอาของของคนอื่นไปซุกพรมนั้นหลายอย่าง ผมอยากให้นั้นถูกจับได้และถูกไล่ออก หอ ผมร่ายกับมันมาตลอด แต่ยาชิไม่เคยตอบโต้ผม ผมทำมันข้างเคียวผมในสบายใจ ข้าเมื่อคนผมจับได้นั้นยังเอาบาทมาตีผม ผม...ผม แท้ใจนั้น...

นอกจาก "ยาชิ" จะมีความเมตตากรุณาแล้ว เขายังมีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ถึงแม้การกระทำนั้นจะไม่มีผู้ใคร่ติดตาม เขาก็มีความละเอียดใจในการประพฤติดังที่ไม่ถูกต้อง เช่น เมื่อพ่อของยาชิยังไม่ได้อำนาจต่อหน้าที่ทางโรงเรียน ดังนั้นยาชิจึงต้องขโมยบัตรขาวซึ่งแสดงว่ายังไม่ชำระเงินไปรับอาหาร เขามีความอับอายเพื่อนร่วมโรงเรียนมาก เมื่อเมืองคำมอจะให้ยาชิขโมยบัตรเหลืองซึ่งแสดงว่าชำระเงินแล้วไปรับอาหารแทน เขาก็ไม่ยอมรับ ทั้งนี้เพราะเขามีความละเอียดใจต่อตนเอง ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาดังนี้ (มาดา คำจันทร์ 2527 : 135 - 136)

..."แกกินเองเถอะ ข้าไม่ไหว"

"ไม่จริงหรือยาชิ" เมืองคำมอขโมยบัตรขาวของเพื่อน "แกแอบบัตรขาวไม่ได้ ชำระเงินต่างหาก แอบบัตรเหลืองข้าไปได้"

"แล้วแกละ ?"

"ข้าขโมยบัตรขาวของแกก็ได้"

เมืองคำมอขโมยบัตรขาวตัวเองให้เพื่อนแล้วจึงบัตรขาวยาชิอ้างดังเด แล้วคนบัตรเหลืองให้เพื่อน เมืองคำมอองง ๆ

"ทำไมอีกละ ?"

"ชาติกลืนใจละเมืองคำ ข้าไ้บ้ตรเหลืองแกอจหลอกแมครวไ้แดหลอกตัวเอง
ไม่ได้ เอบ้ตรเหลืองแกค้ไปเถอะ ข้าไม้อยากหลอกตัวเอง"...

นอกจาก "ยาริ" จะมีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนแล้ว เขายังมีความกตัญญูที่
โดยรู้จักทดแทนบุญคุณต่อผู้คนที่ และดำเนินในบุญคุณนั้นเสมอ ดังเช่นเมื่อพ่อของเขาทักท้วงทำให้
พิการเขาก็ตกแทนพระคุณพ่อแม่โดยการออกจากโรงเรียนมาทำงานและเลี้ยงดูครอบครัวแทนพ่อ
ของเขา ซึ่งจะเห็นได้ดังต่อไปนี้ (มาดา คำจันทร์ 2527 : 173 - 174)

..."ยาริ"

"อะไรพ่อ ?"

"แกเสียใจไหม ?"

"ไม่หรอกพ่อ" ลูกชายสายหนา "ข้าไ้แล้วพ่อเลี้ยงขางนไ้ ข้าจะเลี้ยงพอบาง"

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่ายาริเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
หลายประการได้แก่ ความเมตตากรุณา ความกตัญญูที่ เพราะไ้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบ
ด้านเจตคติต่อกฎระเบียบและศีลธรรม

เรื่องเหี่ยวชากวน

"ไอหนู" ลูกชายของจาแควพบเหี่ยวชากวนที่ถูกยิงจนขาด เขาก็มีความรู้สึกสงสาร
เหี่ยวชากวนจะต้องไ้รับความทรมานจากบาดแผล และเห็นวาดาลอยเหี่ยวไปมันอาจจะตายเพราะ
การบาดเจ็บและถูกสัตว์อื่นตำรายไ้ "ไอหนู" จึงขอใ้พ่อเอาเหี่ยวชากวนไปเลี้ยงไว้ ซึ่งจะเห็นได้
จากข้อความต่อไปนี้ (ส. พงสุวรรณ 2527 : 6 - 7)

..."เอามันไปเลี้ยงนะพอนะ สงสารมัน" ไอหนูเกาะส้ข้างพ่อ ใจอยากไ้เอามัน
ไปอุปถัมภ์มันทวยความสงสาร แต่ไม่กล้า

"เอ...มันจะรอดร้อ ?" จานคิดว่าฟังไม่แน่ใจ "นอกจากขาหักแล้วโคนปีก
ของมันยังมีรอยหมากก็อีกด้วย"
"ปล่อยไปมันคงตายแน่ พอ เลี้ยงมันไว้เถอะดีกว่าปล่อย..." เก็กน้อยกระตุก
แขนพอ สีหน้ากังวล...

เมื่อ "ไอหนู" ได้เหยี่ยวชาควนมาเลี้ยงมันเขาก็ได้ให้ความรัก ความเอาใจใส่ดูแลมัน
เป็นอย่างดี วิตกกังวลเมื่อมันหายไป อีกทั้งเมื่อมันทำผิดและถูกจาแควลงโทษ โดยการเอาไม้
ตีจอยปากของมัน "ไอหนู" รู้สึกสงสารเวทนาอยากช่วยมันพ้นจากการลงโทษนั้น ซึ่งแสดงให้เห็น
ถึงความเมตตากรุณาของ "ไอหนู" ที่มีต่อสัตว์ โดยนอกจากเขาจะให้ความรักความอาทร
แก่มันแล้ว เขายังรู้สึกสงสารอยากช่วยมันพ้นทุกข์อีกด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้
(ส. พุณสุวรรณ 2527 : 67)

...หลายต่อหลายครั้งที่จาแควลงโทษเอาเด็กอยู่กับเหยี่ยวชาควน โภคที่แก่หารู้ไม่ว่า
ไอหนูลูกชายคนเล็กของแก แอมมองการกระทำของแกมาตั้งแต่ต้น ถ้าจาแควช่วย
หันมาเห็นเขา แกคงใจหายไปแล้ว
ไอหนูนำตาไหนดองแอมเพราะสงสารเหยี่ยวตัวโปรด...

จากการที่ "ไอหนู" เห็นจาแควลงโทษเหยี่ยวชาควนสัตว์เลี้ยงที่เขารัก เขามีความรู้สึก
สงสาร และต้องการที่จะช่วยมันพ้นจากความเจ็บปวดในการลงโทษนั้น "ไอหนู" จึงไปหา
"เขาคง" ผู้ที่เขารู้สึกว่าจะช่วยเหลือเหยี่ยวของเขาได้ โดยให้ไปพูดขอร้องขอให้เลิกทำโทษ
เหยี่ยวของเขา ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่านอกจาก "ไอหนู" จะมีความเมตตากรุณาที่
ต้องการจะช่วยให้สัตว์เลี้ยงของเขาพ้นจากความทุกข์แล้ว เขายังมีความอุตสาหะพยายามที่จะหา
วิธีในการช่วยเหลือมันพ้นจากความทุกข์ ดังจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้ (ส. พุณสุวรรณ
2527 : 67)

...เหยี่ยวตัวนั้น เค้าคงยังไม่คิดว่ามันอยู่ที่กรงนก เขาต้องเปลี่ยนใจที่ไอหนูเคียด
หนาเพราะเขามาหา

"ตา..." เด็กน้อยพูดไ้แกนนกน้ำคารวพร
 "หือ มันเรื่องอะไรกัน ไอหนู หือลูก" เผาคงเลิกสนใจนกเขาหันมาทางไอหนู
 ทันที เด็กน้อยทำไ้เผาคงทิ้งนกไ้เหมือนกัน
 ไอหนูเล่าไ้เผาคงฟังเรื่องเหี่ยวชาควนถูกลงโทษก่อนจบกตบท้ายขึ้นอีกว่า
 "ไม่รู้พอแกไปเอาวิธมาจากไหน เคะปากมันอย่างนั้นผมว่ามันคงเจ็บมากที่สุด
 เลยตา ตาไปช่วยมันไ้เถอะครับ"...

นอกจากความ เมตตากรุณาต่อสัตว์เลี้ยงแล้ว ไอหนูยังมีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น คอมีความ
 ประพฤติอย่างตรงไปตรงมาตามที่พูดหรือขอตกลงนั้น ดังจะเห็นไ้จาก เมื่อครั้งแรกที่ไอหนู
 พบเหี่ยวชาควนในขณะนั้นนั้นไ้ได้รับความทรมานจากปากแผลที่ถูกยิงและถูกสุนัขกัด เขาก็
 ความตั้งใจที่จะนำมันไปเลี้ยงไว้ แต่เนื่องจากปากแผลของเหี่ยวสาหัสมาก ผู้ที่จะรักษาไ้คือ
 "เผาคง" ผู้ที่มีความรู้เรื่องนก และเลี้ยงนกต่าง ๆ ไว้มากมาย แต่เผาคงไม่ยุ่งเกี่ยวกับ
 ใคร ๆ เลย "ไอหนู" จำต้องไปขอร้องไ้เผาคงมารักษา และเมื่อเผาคงขอให้ไอหนูมาเลี้ยง
 ไว้เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน ไอหนูก็ตกลงและเขาก็รักษาคำพูดนั้นโดยไปเลี้ยงไว้ไ้เผาคงตาม
 สัญญา ซึ่งจะเห็นไ้จากข้อความต่อไปนี้ (ส. พงสุวรรณ 2527 : 23)

..."พอ ผมต้องไปเลี้ยงไว้ไ้ตากงเคื่อนิ่ง" เด็กน้อยบอกขณะกอดเอาพอบน
 มือเตอร์ไรค์

"ก็ไปสิ แกช่ายผั่งน่านนั้นนะ มีหมาออนนมไป" จ้าแคววว่า
 "พรงนั้นเสาร์ ผมจะไปหาแกครับพอ" ไอหนูพูดเป็นเชิงขออนุญาตพอ จ้าแควว
 พยักหน้า...

และ (ส. พงสุวรรณ 2527 : 24)

"รู้จักครับตา" ไอหนูตอบ แลวบอกตาวว่า "เอาตาครับผมมาเลี้ยงไว้ไ้"
 "เออสิ ชารอเอ็งอยู่เหมือนกัน" แกพูดทวนเช่นเคย ผมที่ชาวโพลนยังเป็น
 กระเชิง ไ้บหนายนเป็นิจ ผิวดำเกรียมทาทางราวกับคนดูรายชวไน้ตกใจกลัว

แทบสิ้นโอษฐ์คลายความกลัวในตัวเสียแล้ว จะมีก็แต่ความนิยมชมชอบที่คอย ๆ
เพิ่มมากขึ้นโดยไม่รู้ตัว

"ไป ข้าจะช่วยเองตอนหัวไปควย" แกว

"อ้าว ก็ไหนตาว่าจะให้ผมเลี้ยงมันเองละครับ"...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การที่โอษฐ์มีความเมตตา กรุณา
ความอดุสสาหะ และความซื่อสัตย์ ทั้งนี้เพราะมีเจตคติต่อสัตว์เป็นองค์ประกอบ

เรื่องผจญภัยในดินแดนมหัศจรรย์

"แกน" เป็นเด็กชายกำพร้าพ่อ เขาอยู่กับแม่เพียง 2 คน ที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย
แกนต้องช่วยแม่ของเขาทำงานเป็นลูกหาบ ขนสัมภาระของนักท่องเที่ยวขึ้นภูกระดึง และเมื่อเขา
รับจ้าง "แดง" และคณะ หามของขึ้น แกนและแดงก็ถูกอัยยาศ์ซึ่งกันและกัน ได้คบกันเป็นเพื่อน
เมื่อ "แดง" มาขอร้อง "แกน" ให้เป็นผู้นำเที่ยวชมทิวทัศน์บนภูกระดึงในวันรุ่งขึ้น แกนรับคำ
และแจ้งใจพ่อของเลนตกใจ แกนเก็บใจ แต่เขาก็ไม่คิดที่จะเก็บใจเป็นของตน เขาคิดว่าคืนให้กับ
แดงในวันรุ่งขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แกนมีความซื่อสัตย์ ไม่คิดที่จะเอาของของผู้อื่นมาเป็นของตน
ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาคั้งนี้ (เจตนาพร 2528 : 73)

..."เอะ...อะไรนี่แม่"

แกนรีบดูขึ้นอย่างฉับพลันแล้วหยิบตลับสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ เทาผ่านมือที่เขานอนหลับ
ขึ้นมาดู

จากแสงไฟสลัว ๆ ที่สาดมาจากจานอาหาร แกนก็เห็นว่ามันเป็นตลับพลาสติก
สี่เหลี่ยม มีปุ่มสี่เหลี่ยมจำนวนสี่ปุ่มอยู่ข้าง ๆ ตรงกลางมีจอสี่เหลี่ยมผืนผ้าและมีรูปการ์ตูน
สี่ตัวเล็ก ๆ เดินไปเดินมาเป็นจังหวะ

"อะไรแกน" แม่ถาม

"อะไรก็ไม่รู้แม่ สงสัยจะเป็นของแดง...ทำตกไว้...เคียวพวงนี้ขอยจะเอาไป
คืนเขา..."

นอกจาก "แกน" จะมีความซื่อสัตย์ไม่คดโกงใดๆของผู้คนเป็นของตนแล้ว เขายังรู้จักควบคุมความประพฤติของตนให้เหมาะสมอยู่ในระเบียบกฎข้อบังคับโดยเขาจะปฏิบัติตามกฎที่วางไว้ และยังชี้แจงให้ผู้คนปฏิบัติตามด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมีเจตคติต่อกฎระเบียบของแกน ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมของเขาดังนี้ (เจตนาพร 2528 : 108)

...ทุกคน แดงเอื้อมมือไปทำท่าจะเค็ก

"อย่า" แกนรอกห้ามเสียงดัง

"ทำไมเหอ ฉันอยากจะเอาไปให้แม่กุ"

"ไม่ได้เหอ กู เขาห้ามเค็กคอกไม...กูใหม่"

"เอ...ก็ไม่มีใครเห็น"

"ถึงจะไม่มีใครเห็น ขอยกกว่าไม่ดี..."

แกนรู้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ในอุทยานแห่งชาตินี้สวยงามไปหมด สวยแม้กระทั่งก้อนหินเล็ก ๆ ก้อนหนึ่ง สิ่งทั้งหมดเหล่านั้นระกอบกันเขาทำให้เป็นอาณาเขตที่งดงามตามธรรมชาติ หากจะขาดไปเสียอย่างหนึ่งมันก็จะไม่เหมือนเดิม เขารอกห้ามแดงก็เพราะรู้สึกคล้ายกับว่ามันเป็นสิ่งที่ไมถูกครองที่จะเค็กคอกไมหรือแม่เค็กเค็สอนยายก้อนหินสักก้อนหนึ่ง แต่เค็กยานนอกก็อธิบายไม่ถูก...

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า "แกน" เป็นผู้ระเบียบวินัย และยังสามารถชี้แจงให้ผู้คนปฏิบัติตาม นอกจากนั้นเขายังมีความคิดในการอนุรักษ์สิ่งของบนภูกระตังนั้นไว้ให้คงเดิม ไม่ต้องการขายที่เปลี่ยนแปลง หรือทำลายธรรมชาติเหล่านั้น แม้ว่าการกระทำนั้นจะไม่มีใครเห็นก็ตาม เขาคิดว่าไม่ควรที่จะประพฤติดีกฎของสถานที่ และในขณะที่ "แกน" พา "แดง" เติมน้ำมันที่ภูกระตังอยู่นั้นเขาพบว่า เขมตทนาผาสลบอยู่ข้างล่าง เขาก็ช่วยชีวิตเขมตทนาผาโดยการเอาผาขวามาผูกพันไม้และไต่ลงไป ซึ่งการกระทำของเขาครั้งนี้นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความอุตสาหะพยายามของเขาแล้วยังแสดงให้เห็นถึงความเมตตากรุณาของแกนที่มีต่อผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม เมื่อแกนเห็นผานอนตกอยู่ในความลำบากเขาก็ยอมเสี่ยงชีวิตเขาช่วยเหลือโดยเฉพาะ "เขมต" นั้น เป็นผู้ที่คอยกลั่นแกล้งและดูถูกเขาคู่ตาม ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมดังนี้ (เจตนาพร 2528 : 121 - 125)

... "ผูกปลายขานี้ไว้กับโคนต้นไม้ต้นนี้แล้วกัน"
 แกนออกคำสั่งอีกและมือแดงทำตามเสร็จแล้วแกนพูดต่อ
 "เอาละ พี่เขยช่วยดึงผาขวายผาขวามาตามนั้นไว้อย่างจะไต่ลงไปข้างล่าง"
 "ลงไปแล้วแกนจะทำอะไร"
 "ขอจะเอาชายอีกข้างหนึ่งผูกกับเข็มขัดของเขาไว้... วิถีนี้เขาจะไม่ตกลงไป
 ข้างล่าง... จนกว่าผมใหญ่มาช่วย"

และ

แต่แล้วพอแกนจะสาบคายจากบริเวณหน้าอกแล้วจึงอุทานว่า...
 เด็กชายพิการขาขี้เท้า... เพราะวราภรณ์น้องสาวของเขม... เด็กอ้วนซึ่งเป็น
 คนคอยจ้องล่างของผาขวายเขามาโดยตลอด...

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของแดงในคำที่มีความซื่อสัตย์
 การรักษากฎระเบียบวินัย ความเมตตากรุณา และความเสียสละ เพราะมีองค์ประกอบด้านเจตคติ
 ทอกฎ ระเบียบ และศีลทาง ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแกนนั่นเอง

เรื่องโลกสีน้ำเงิน

"ยูเลา" เป็นเด็กชายชาวทะเล พ่อแม่ของเขามีอาชีพทางการประมง "ยูเลา" ได้
 พบเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามแถบชายฝั่งทะเล เช่น การจับสัตว์ทะเล ชีวิตความเป็นอยู่ของ
 สัตว์ทะเลชนิดต่าง ๆ ทำให้ยูเลาไม่อยากจะยึดอาชีพการประมง เพราะเขามีความรู้สึกสงสาร
 เศร้าสลดใจ เมื่อเห็นชีวิตสัตว์ต่าง ๆ ถูกทำร้าย โดยสัตว์เหล่านั้นไม่มีทางต่อสู้ รวมทั้งเมื่อเขา
 ได้พบเห็นสัตว์ที่ออกมาได้รับความทุกข์ทรมานและสิ้นชีวิตไปในที่สุด เขาก็มีความรู้สึกสลดใจมาก
 ดังเช่น เมื่อยูเลาเห็นฝูงปลาโลมาว่ายถึงที่ยูเลาอยู่ และมีตัวหนึ่งหลงฝูงมาเกยตื้นตายที่ชายฝั่ง
 ยูเลาก็มีความรู้สึกสงสารปลาโลมาตัวนั้น และคิดตั้งใจว่าเขาจะไม่กินเนื้อปลาโลมาต่อไป ดังจะ
 เห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้ (อัศศิริ ธรรมโชติ 2528 : 30 - 31)

...ต่อมาไม่กี่วันหลังจากฝูงปลาโลมาผานหนาไปแล้วบานริมทะเลของเราอีกก็แตก
อีกครั้งควยโลมาตัวหนึ่งมาเกยตื้นอยู่กับฝั่งหายใจระรวย เนื้อตัวอ่อนปวกเปียก
ปล่อยให้ระลอกคลื่นพัดมาเหมือนกับจอก เหมือนแหวน เพลงกล่อมเด็กของแม่

.....
โอโลมาที่มาก่อกวนตัวนี้เป็นชนิดผมไม่ได้จินตนาการมันคงจะหลงฝูง พลัดเพื่อน
จนใคร่บั้นทรายเขาหรือไม้คงเจ็บป่วยใกล้ตายถึงไทม์ชายฝั่งรอวาระสุดท้าย
นี่เจ้าคิดถึงเพื่อนไหม มีลูกอยู่หรือเปล่า เออ คุณร้องไห้หน้าตาไหลเป็นทาง...
เจ้าโลมากระซิกเออ...

ผมกับเพื่อนเด็ก ๆ เราตกลงกันวันนี้จะไม่ฆมนินอปลาโลมาอีกต่อไป...

นอกจาก "ยูเลา" จมึ้นความรู้สึกสงสารและเศร้าสลดเมื่อเห็นสัตว์ทะเลต้องมาจบ
ชีวิตอย่างทุกข์ทรมานแล้วและยังสับสนเป็นสัตว์เลี้ยงของเขาคือเขาเคยดูแลมันท้องได้รับ
ความทุกข์จากการกระทำของผู้ใดทราย และรังแกสัตว์โดยไม่ได้นึกถึงความเจ็บปวดทุกข์ทรมาน
ควยแล้ว เขายังมีความเสียใจและสงสารมันมาก คังเซน เมื่อยูเลาเห็น "กระ" ตัวที่เขาเลี้ยง
มีคนมาลอบตัดขาของมันไป เขารู้สึกสงสารอยากไถมันพ้นจากความทุกข์ความเจ็บปวดนั้น
คงจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้ (อัศศิริ ธรรมโชติ 2528 : 53 - 54)

...เจ้ากระที่พวกเราเด็ก ๆ รักและเคยเฝ้าเฝ้ามันเล่นนิน เชนตะแคงตัวก็
ลอยฟ่องไรเรียวแรงอ่อนระโหยอยู่เหมือนใกล้จะตายแล้ว มีน้ำพุคเป็นฟองออกมาจาก
กระคองใหญ่ คอยาวสายอย่างอ่อนล้า และขาสามข้างที่เหลืออยู่ แขนเรียวเหมือน
ใบพายนั้นวนวนไปมาอย่างเชื่องช้าสะเปะสะปะ

เมื่อกำลังคิดค้นที่แล้ว มีคนยอมมาทาบไซของคณเดือนซาหนของเจ้ากระหายไป
ข้างหนึ่ง พวกเรารู้สึกเจ็บปวดแทนมันอย่างบอกไม่ถูก...เจ้ากระเออ แกคงจะทรมาน
เหลือเกินแล้ว

.....
รอบ ๆ บอนูเนซาวันนี้ พวกเราพากันเฝ้ากาวนาไถมันรอดพ้นจากความตายและ
ความเจ็บปวดทรมานที่ต้องพบเผชิญอยู่ นำในบอนูเนซาวันนี้ของพวกเราบ่นอยู่ควย

จากพฤติกรรมของยูเลาหยกตัวอย่างมานี้ แสดงให้เห็นถึงความมีเมตตากรุณาต่อสัตว์ โดย "ยูเลา" จะมีความสลดใจเศร้าใจเมื่อเห็นสัตว์นั้นได้รับความทุกข์ทรมานและเขายังมีความปรารถนาที่จะช่วยให้สัตว์นั้นพ้นจากความทุกข์ทรมานกำลังประสบอยู่ สรุปได้ว่า "ยูเลา" เป็นผู้มีเจตคติต่อสัตว์หาจึงทำให้เป็นผู้มีความเมตตากรุณา

จากการศึกษาหนังสือสำหรับเด็กที่คณะกรรมการประกวดวาดตัวละครที่มีบทบาทเด่นเรื่อง ชีวตำนานป่า บึงหญ้าป่าใหญ่ เด็กน้อยแห่งท้องทุ่ง พญานาถอาบจันทร์ กระต่อน้อยกลางทุ่ง บองหลา เขียวชาควน ผจญภัยในดินแดนมหัศจรรย์ ลูกป่า ปลาวาฬของน้อย และโลกสีน้ำเงิน มีเจตคติที่ดีต่อกฎหมาย ความเป็นระเบียบและศีลหาจึงเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนั้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบด้านเจตคติต่อกฎหมาย ความเป็นระเบียบและศีลหา ส่งผลให้ตัวละครที่มีบทบาทเด่น มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่น ในหนังสือสำหรับเด็กที่คณะกรรมการประกวดทั้ง 28 เรื่อง สรุปได้ว่า การที่ตัวละครที่มีบทบาทเด่น จะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังต่อไปนี้ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านกายภาพ ได้แก่ การศึกษาและอายุ

การศึกษาและอายุเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่นเพียง 2 เรื่อง คือ เรื่อง เด็กชายชาวเด และลูกป่า

2. องค์ประกอบทางด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ ฐานะทางครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมที่โรงเรียน และอิทธิพลของตัวแบบ

องค์ประกอบทางด้านฐานะทางครอบครัว ไม่ปรากฏในหนังสือสำหรับเด็กที่คณะกรรมการประกวดทั้ง 28 เรื่อง

องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่น มีปรากฏในเรื่อง ผีเสื้อและดอกไม้ เด็กน้อยแห่งท้องทุ่ง พญานาถอาบจันทร์ ไขนุ้ยไปโรงเรียน หัวใจดวงน้อย ลูกป่า บองหลา เทียวไปในวันหยุด โลกของหนูแหวน โลกสีน้ำเงิน พงษ์ภูสีน้ำเงิน และกระต่อน้อยกลางทุ่ง

องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละคร
ที่มีบทบาทเด่น มีปรากฏในเรื่อง ผีเสื้อและดอกไม้ ไขนุ้ยไปโรงเรียน และลูกป่า

องค์ประกอบทางด้านอิทธิพลของตัวแม่ที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละคร
ที่มีบทบาทเด่นมีปรากฏในเรื่องผีเสื้อและดอกไม้ ชน่านอยกลางทุ่งนา วันเวลาที่แสนงาม-วันที่
รุ่งทอสาย และลูกป่า

3. องค์ประกอบทางด้านบุคลิกภาพ ไคเก้ ความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นอนาคต เจตคติ
ต่อกฎหมาย ความเป็นระเบียบและสัจหา

องค์ประกอบด้านความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นอนาคตที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
ตัวละครที่มีบทบาทเด่น มีปรากฏในเรื่อง ลูกป่า หลุยส์ ออกอและเฟอน

องค์ประกอบด้านเจตคติต่อกฎหมาย ความเป็นระเบียบและสัจหา ที่ส่งผลต่อคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่นมีปรากฏในเรื่อง ชีวิตบนป่า บึงหมาป่าใหญ่ เด็กน้อย
แห่งทองทุ่ง ภูพานอาบจันทร์ กระหมอนอยกลางทุ่ง ปลาวาฬของน้อย บองหลา ลูกป่า
เหยี่ยวชาควน ผจญภัยในดินแดนมหัศจรรย์ และโลกสีน้ำเงิน

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าวิจัย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากหนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน (อายุ 11 - 14 ปี) ประเภทบันเทิงคดีที่ขึ้นทะเบียนการประกวด ปี พ.ศ. 2521 - 2528 สรุปผลได้ดังนี้ คือ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในแผนพัฒนาเด็กแห่งชาติจากตัวละคร เด็กที่มีบทบาท เด่นที่ปรากฏในหนังสือสำหรับเด็กที่ขึ้นทะเบียนการประกวด และศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาท เด่น

ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในแผนพัฒนาเด็กแห่งชาติจากหนังสือสำหรับเด็กที่ขึ้นทะเบียนการประกวด
2. ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบที่ส่งผลให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาท เด่น
3. เป็นแนวทางแก่ครู นักวิชาการ และผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู และสร้างเสริมพัฒนาการเด็กให้มีความเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์
4. ผลของการศึกษาค้นคว้า อาจเป็นส่วนช่วยให้ผู้มีส่วนรวมในการผลิตหนังสือสำหรับเด็กหันมาสนใจผลิตหนังสือสำหรับเด็กที่มีคุณภาพต่อไป

วิธีดำเนินการศึกษาคนควา

ในการศึกษาคนควาครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาหนังสือสำหรับเด็กที่ชนชั้นการประกวดทั้งหมด 28 เรื่อง อย่างละเอียด และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและแผนพัฒนาการเด็กแห่งชาติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสังคม และสรุปเป็นเกณฑ์ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์

วิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กที่ปรากฏในหนังสือสำหรับเด็กที่ชนชั้นการประกวดทั้งหมด 28 เรื่อง ดังนี้คือ การรักษาระเบียบวินัย ความสามัคคี ความเสียสละ ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ การประหยัด ความอดุสาหะ ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที ความรับผิดชอบ และเสนอความดีของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ปรากฏในด้านต่าง ๆ จากหนังสือสำหรับเด็กที่ชนชั้นการประกวดแต่ละเล่ม

วิเคราะห์ และจำแนกประเภทองค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตัวละครเด็กที่มีบทบาทเด่น ได้แก่ องค์ประกอบทางกายภาพ องค์ประกอบทางสภาพแวดล้อม และองค์ประกอบทางบุคลิกภาพ และเสนอผลงานแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการศึกษาคนควา

การวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในหนังสือสำหรับเด็กที่ชนชั้นการประกวดปรากฏผลดังนี้

เรื่องขวัญบ้านป่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ปรากฏมากที่สุด คือความเมตตากรุณา ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ปรากฏเรียงตามลำดับมาน้อย ดังนี้ ความอดุสาหะ และความกตัญญูกตเวที

เรื่องทุ่งหญ้าสีน้ำเงิน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ปรากฏมากที่สุด คือความเมตตากรุณา และความมีเหตุผล ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์รองลงมา คือความซื่อสัตย์

เรื่องผีเสื้อและดอกไม้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ปรากฏมากที่สุด คือความเมตตากรุณา ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ปรากฏเรียงตามลำดับมาน้อยดังนี้ การรักษาระเบียบวินัย ความเสียสละ ความอดุสาหะ ความกตัญญูกตเวที ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ การประหยัด และความรับผิดชอบ

เรื่องบึงใหญ่ป่าใหญ่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมากที่สุด คือความเมตตากรุณา
 ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านอื่นปรากฏเรียงตามลำดับมาน้อยดังนี้ การรักษาระเบียบวินัย
 ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความกตัญญูกตเวที

เรื่องเคียนอบแห้งทองทุ่ง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมากที่สุด คือความเมตตากรุณา
 รองลงมา คือความมีเหตุผล

เรื่องปลาดาวพ้องน้อย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมากที่สุด คือความซื่อสัตย์ และ
 ความเสียสละ

เรื่องหมู่บ้านอาบจันทร์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมากที่สุด คือความเมตตากรุณา
 รองลงมา คือความเสียสละ

เรื่องไข่นุ้ยไปโรงเรียนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมากที่สุด คือความเมตตากรุณา
 ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านอื่นปรากฏเรียงตามลำดับมาน้อย คือความซื่อสัตย์ และ
 ความรับผิดชอบ

เรื่องชนาน้อยกลางทุ่งนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมากที่สุด คือความเสียสละ
 รองลงมา คือความซื่อสัตย์

เรื่องกระท้อนน้อยกลางทุ่ง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมากที่สุด คือความเมตตากรุณา
 ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านอื่นปรากฏเรียงตามลำดับมาน้อย คือความรับผิดชอบ ความ
 กตัญญูกตเวที และความซื่อสัตย์

เรื่องเคียนขาวขาวเล คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมากที่สุด คือความซื่อสัตย์
 ความเสียสละ ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านอื่นปรากฏเรียงตามลำดับมาน้อย คือความมีเหตุผล
 ความซื่อสัตย์ และการประหยัด

เรื่องหัวใจควงน้อย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมากที่สุด คือความเมตตากรุณา
 ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านอื่นปรากฏเรียงตามลำดับมาน้อย คือความเสียสละ และ
 ความซื่อสัตย์

เรื่องลูกป่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมากที่สุด คือความเสียสละ และความเมตตา กรุณา ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์รองปรากฏเรียงตามลำดับมาน้อย คือความมีเหตุผล ความอดสาหัส ความกตัญญู กตเวที การรักษาระเบียบวินัย และความซื่อสัตย์

เรื่องบองหล้า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมากที่สุด คือความเสียสละ ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์รองปรากฏเรียงตามลำดับมาน้อย คือ การรักษาระเบียบวินัย ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ ความเมตตา กรุณา และความกตัญญู กตเวที

เรื่องลูกห่าน โทณ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมีเพียงด้านเดียว คือความเมตตา กรุณา

เรื่องหลุยส์ กอและ เพอน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมากที่สุด คือความเสียสละ

ความอดสาหัส รองลงมา คือความสามัคคี ความเมตตา กรุณา

เรื่องเหยี่ยวขาว คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมากที่สุด คือ ความเมตตา กรุณา

รองลงมา คือความซื่อสัตย์

เรื่องเหี่ยว ไบโนวัน หยุค คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมากที่สุด คือความมีเหตุผล

และความรับผิดชอบ

เรื่องโลกของหนูแหวน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมากที่สุด คือความเมตตา กรุณา

ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์รองปรากฏเรียงตามลำดับมาน้อย คือความมีเหตุผล และการรักษาระเบียบวินัย

เรื่องวันเวลาดูหนัง-วันทุ่งทอดสาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมากที่สุดคือ

ความอดสาหัส ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์รองปรากฏเรียงตามลำดับมาน้อย คือความซื่อสัตย์

การประหยัด และความเมตตา กรุณา

เรื่องมานพิณ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏเพียงด้านเดียว คือความรับผิดชอบ

เรื่องผจญภัยในดินแดนมหัศจรรย์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมากที่สุด คือความซื่อสัตย์

และความอดสาหัส ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์รองปรากฏน้อยตามลำดับดังนี้ การรักษาระเบียบวินัย ความเสียสละ และความเมตตา กรุณา

เรื่องโลกสีน้ำเงิน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏเพียงด้านเดียว คือความเมตตา กรุณา

เรื่องที่ปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับเด็ก คือ เรื่องสรวอยแสงแดง
จดหมายถึงลูก เพื่อนแท้ จดหมายถึงคุณยายภาค 3 และไมคอมแคระ

การศึกษาหนังสือสำหรับเด็กชั้นการประกวดทั้ง 28 เรื่อง นั้นสรุปได้ว่า เรื่องที่
ปรากฏคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กต่าง ๆ มากที่สุด คือ ลูกป่า รองลงมาตามลำดับ
มากน้อย คือ ผีเสื้อและดอกไม้ บึงหมาป่าใหญ่ กระต่อน้อยกลางทุ่ง เด็กชายชาวเด
ชีวิตบนป่า บองหลา ภูเขาบนอาบจันทร์ ทุ่งหญ้าสีน้ำเงิน เด็กน้อยแห่งท้องทุ่ง วันเวลาที่
แสนงามฯ ผจญภัยในดินแดนมหัศจรรย์ ปลาวาฬของน้อย หุ่ยสอกอและเพื่อน โลกของหนูแหวน
ขนานน้อยกลางทุ่งนา หัวใจวงน้อย เขียวชาควน ไขนุ้ยไปโรงเรียน เทียวไปในวันหยุด
โลกสีน้ำเงิน ลูกห่านโตน บ้านพิลึก

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 10 ด้านนั้น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมากที่สุด
ได้แก่ ความเมตตา กรุณา รองลงมาตามลำดับมากน้อย คือ ความเสียสละ ความอดุสาหะ
ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล การรักษาระเบียบวินัย ความกตัญญู กตเวทิต์ ความรับผิดชอบ
ความสามัคคี และการประหยัด

ผลการศึกษาค้นคว้าประกอบที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาท เคน
สรุปได้ดังนี้คือ

1. องค์ประกอบทางกายภาพ ได้แก่ การศึกษาและอายุ ส่งผลให้ตัวละครที่มี
บทบาทเคนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่อง เด็กชายชาวเด และลูกป่า
2. องค์ประกอบทางสภาพแวดล้อม ได้แก่ ฐานะทางครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู
สภาพแวดล้อมที่โรงเรียน และอิทธิพลของตัวแบบ

องค์ประกอบทางฐานะทางครอบครัว ไม่ปรากฏในหนังสือสำหรับเด็กชั้น
การประกวดทั้ง 28 เรื่อง

องค์ประกอบทางด้านการอบรมเลี้ยงดูส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละคร
ที่มีบทบาทเคน เรื่อง ผีเสื้อและดอกไม้ เด็กน้อยแห่งท้องทุ่ง ภูเขาบนอาบจันทร์ ไขนุ้ยไปโรงเรียน
หัวใจวงน้อย ลูกป่า บองหลา เทียวไปในวันหยุด โลกของหนูแหวน โลกสีน้ำเงิน ทุ่งหญ้า
สีน้ำเงิน และกระต่อน้อยกลางทุ่ง

องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่น เรื่อง ผีเสื้อและดอกไม้ ไขนุ้ยไปโรงเรียน และลูกปลา

องค์ประกอบทางด้านอิทธิพลของตัวแบบส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่นปรากฏในเรื่อง ผีเสื้อและดอกไม้ หน่านอบกลางทุ่งนา วันเวลาแสนงาม-วันศุกร์ทอสาย และลูกปลา

3. องค์ประกอบทางด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นอนาคต เจตคติต่อกฎหมายความเป็นระเบียบและศีลธรรม

องค์ประกอบด้านความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นอนาคตที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่น เรื่อง ลูกปลา หลุยส์ลีโอและเพื่อน

องค์ประกอบด้านเจตคติต่อกฎหมายความเป็นระเบียบและศีลธรรมที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่นเรื่อง ชีวิตบ้านปลา บึงหมาป่าใหญ่ เด็กน้อยแห่งท้องทุ่ง หนูนานอานจันทร์ กระทอนนอยกลางทุ่ง ปลาวาฬของน้อย บองหลา ลูกปลา เขี้ยวชวาควน ผจญภัยในคืนแค้นมหัศจรรย์ และโลกสีน้ำเงิน

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในแผนพัฒนาเด็กแห่งชาติ จากหนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น (อายุ 11 - 14 ปี) ประเภทบันเทิงคดีที่คณะกรรมการประกวดทั้ง 28 เรื่อง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กที่ปรากฏมากที่สุดคือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความเมตตาการุณา รองลงมาคือ ความเสียสละ และความอดสาหัส ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันนี้สังคมของเราสภาพเศรษฐกิจที่รัดตัวทำให้การทำมาหากินลำบาก ดังนั้นมนุษย์เราจึงมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น ต่างพยายามดิ้นรนแย่งชิงดีเพื่อความปลอดภัย ละเลยความดีงามไป โดยเฉพาะทางจริยธรรมด้านความเมตตาการุณา ดังจะเห็นได้จากข่าวในหนังสือพิมพ์ประจำวันจะปรากฏข่าวอาชญากรรมมากที่สุด ทำให้เด็กเห็นเห็นว่าหากปล่อยให้เป็นอย่างนี้จะทำให้สภาพสังคมในอนาคตเสื่อมลงจึงต่างหันมาเขียนเรื่องเพื่อบูชาหวังที่จะปลูกฝังให้คนหันมาให้ความสำคัญ ความเสียสละ และความอดสาหัสพยายาม โดยเน้นเป้าหมายที่กลุ่มเยาวชน ทั้งนี้เพราะเมื่อเยาวชน

ได้อ่านหนังสือเหล่านี้จะเกิดความคิดยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้อยู่ในจริยธรรม หรือประพฤติตนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ คือรู้จักความเมตตา กรุณา ความเสียสละ ความอดุสหาะ ความรับผิดชอบ ฯลฯ ซึ่งหมายถึงเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตนเอง ดังนั้นหนังสือสำหรับเด็กที่เน้นการประกวดประเภทบันเทิงคดี ซึ่งเปรียบเหมือนกระจกของสังคม จึงสะท้อนภาพความเป็นจริงต่าง ๆ ของสังคมในปัจจุบันในด้านความจำเป็นในการดำเนินชีวิต การทำมาหากิน ความเห็นแก่ตัวออกมา หรืออาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการตัดสินหนังสือสำหรับเด็กที่เน้นการประกวดมีความเห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความเมตตา กรุณานั้น เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันสำคัญยิ่งที่ควรปลูกฝังให้แก่เยาวชน และอาจเป็นรากฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านอื่น ๆ จึงคัดเลือกหนังสือเหล่านี้เพื่อให้เยาวชนวัยอายุ 11 - 14 ปี ได้อ่าน และยึดเป็นแนวประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมต่อไป

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏน้อยที่สุด คือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการประหยัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสภาพสังคมในปัจจุบันนี้มันจะเลวร้ายดังปรากฏในหนังสือพิมพ์ มักจะมีข่าวอาชญากรรม โดยเฉพาะข่าวฆาตกรรมกันระหว่างพ่อ แม่ ลูก ผู้เขียนจึงเห็นว่าเป็นเรื่องที่รีบด่วน จำเป็นจะต้องแก้ไขในด้านความเมตตา กรุณา ความกตัญญู กตเวที และความอดุสหาะเสียก่อน และเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการประหยัดนั้น ยังไม่มีผลกระทบตอสังคมมากนัก จึงมองข้ามไป และยังไม่เห็นเหตุควร แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความคิดว่า การประหยัด ก็เป็นตัวแปรอย่างหนึ่งที่จะทำให้สังคมดีขึ้น เพราะถ้าบุคคลในสังคมต่างมีการประหยัด ก็จะทำให้เศรษฐกิจของครอบครัว และเศรษฐกิจสังคมดีขึ้น เมื่อเศรษฐกิจดีขึ้นแล้วอาจส่งผลให้คนในสังคมลดความเห็นแก่ตัว และการแก่งแย่งชิงดีลง ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการประหยัด ก็ควรจะปลูกฝังและมีปรากฏในหนังสือสำหรับเด็กให้มากขึ้นด้วย อนึ่งผลการปรากฏของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหนังสือสำหรับเด็กที่เน้นการประกวดแต่ละเรื่องมีมากน้อยแตกต่างกันนั้น อาจขึ้นอยู่กับความคาดหวังที่นักเขียนและคณะกรรมการตัดสินหนังสือสำหรับเด็กที่เน้นการประกวดมีความคาดหวังต่อการให้คนในสังคมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านใดเป็นพิเศษก็จะสอดแทรกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนั้น ๆ ไว้ในหนังสือ จึงทำให้แต่ละเรื่องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรากฏมากน้อยแตกต่างกัน

เป็นที่น่าสังเกตว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละคร ที่มีบทบาทเด่นที่ปรากฏชัดคือ "การอบรมเลี้ยงดู" ซึ่งองค์ประกอบทางด้านการอบรมเลี้ยงดูนี้ส่งผลให้ตัวละครที่มีบทบาทเด่นมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ ความเมตตา กรุณา ความเสียสละ ความอดุสหาะ ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล ความกตัญญู กตเวทิตา การรักษาระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ แต่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เด่นชัดคือความเมตตา กรุณา ถึงแม้ตัวละครที่มีบทบาทเด่นที่นำมาวิเคราะห์นั้นส่วนใหญ่จะมีชีวิตอยู่ท่ามกลางป่าเขา มีอาชีพในการ เขาป่าล่าสัตว์และการประมงก็ตาม แต่ตัวละครเหล่านี้มีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์ ตลอดจนเอง ต่อญาติพี่น้อง ต่อเพื่อนฝูง และต่อผู้อื่น ไม่ปรารถนาที่จะเห็นชีวิตของผู้อื่นต้องได้รับความเดือดร้อนทุกข์ทรมานจากการกระทำของตน และพร้อมที่จะช่วยเหลือ อนุเคราะห์ผู้ที่ได้รับความทุกข์ทรมานเท่าที่ตนเองจะมีโอกาสและสามารถจะทำได้ ดังนั้นนักเขียนจึงต้องการเน้นให้เห็นว่าฐานะความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมของเด็กนั้น ถึงแม้จะอยู่ในสภาพที่ไม่ดีนัก แต่หากเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ด้วยความรัก ความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและเป็นกันเองกับเด็ก ทั้งคอยแนะนำสิ่งที่ถูกต้องควรยึดถือปฏิบัติและคอยชี้แจงแก้ไขเมื่อเด็กมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ให้หันมาประพฤติในสิ่งที่ควรทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ว่าสิ่งใดควรปฏิบัติและสิ่งใดควรละเว้น เขาก็จะยึดเอาคำสอนนั้นเป็นข้อเตือนใจ และสามารถก้าวไปในทางที่ถูกที่ควร เมื่อนานวันครั้นครว้จะอยู่ในระดับใดก็ตาม หากพ่อแม่ และผู้ปกครอง คอยอบรมปลูกฝังสิ่งที่ดีให้กับเด็ก เด็กก็จะยึดเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตต่อไป

นอกจากนี้การที่บุคคลในสังคมจะเป็นคนที่มีคุณภาพ มีลักษณะของการ เป็นพลเมืองที่ดี หรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมต้องการนั้นก็ต้องมีการเรียนรู้ ปฏิบัติบทบาททางสังคมให้เหมาะสมอีกด้วยที่มีพฤติกรรมที่สังคมระบุว่าเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะคอยชี้ตัวเด่นของสังคมเป็นผู้ให้การเลี้ยงดู ปลูกฝังและอบรม ซึ่งนอกจากจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวแล้ว สภาพแวดล้อมที่โรงเรียนและการอบรมสั่งสอนของครู ก็เป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้เด็กเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อีกทั้งการที่เด็กได้เห็นพฤติกรรมของตัวแบบในสังคม ได้แก่ เพื่อนนักเรียน ครู และเพื่อนบ้าน วุฒา เขาก็จะยึดเอาแบบพฤติกรรมนั้นมาปฏิบัติ หากเป็นพฤติกรรมที่ดีเด็กก็จะมีพฤติกรรมที่ดีตามไปด้วย แต่การที่บุคคลจะมีพฤติกรรมที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้น บุคคลนั้นย่อมจะต้องมี

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก และองค์ประกอบที่ส่งผลให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากหนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น (อายุ 11 - 14 ปี) ประเภทบันเทิงคดี ทัศนะการประจักษ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการศึกษาคนควาวิจัย ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และหนังสือสำหรับเด็กทัศนะการประจักษ์ดังนี้

1. ควรจะวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กและศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากหนังสือสำหรับเด็กทัศนะการประจักษ์ ประเภทหนังสือสำหรับเด็กประถมศึกษา (อายุ 6 - 11 ปี) เพื่อจะได้ทราบว่ามียุคคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านใด และมีองค์ประกอบด้านใดส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จะได้เป็นแนวทางแก่ครู และผู้ปกครอง ในการอบรมสั่งสอน และสร้างเสริมพัฒนาการเด็กช่วงอายุ 6 - 11 ปี

2. ควรศึกษาวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น (อายุ 11 - 14 ปี) ประเภทบันเทิงคดี ในแนวอนิเมะ เช่น ศึกษาท่วงท่าของการเขียนและการใช้ภาษา การนำเสนอ และเนื้อเรื่องเพื่อจะได้หากลวิธีที่เหมาะสมกับความรู้และวัยสำหรับเด็กวัยรุ่นในช่วงอายุระดับนี้ เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนและผู้ผลิตหนังสือนำไปใช้ผลิตหนังสือใหม่คุณภาพและมีคุณค่ายิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมล ทองธรรมชาติ "คุณธรรมและจริยธรรมของพลเมืองไทย" วารสารไทย 2 : 5

มกราคม - มีนาคม 2525

กรรณิกา ศรีเจริญ การวิเคราะห์คุณธรรมในหนังสือการ์ตูนเล่มละบาท ปริณิพานิช

กศ.ม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 145 หน้า อัดสำเนา

กฤษณา ผลชีวิน การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือสำหรับเด็กอายุ 6 - 12 ปี ที่พิมพ์ในประเทศไทย

ปี 2515 - 2519 วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524, 268 หน้า อัดสำเนา

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน นโยบายและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน 2522

มรดกการพิมพ์ 2522, หน้า 1-1 - 14-8

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน คู่มือปลูกฝังค่านิยม กระทรวงศึกษาธิการ

2526, 116 หน้า

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, สำนักงาน แผนพัฒนาเด็กและ

เยาวชน 5 ปี พ.ศ. 2525 - 2529 โรงพิมพ์การศาสนา 2525, 162 หน้า

คณะกรรมการส่งเสริมศีลธรรมและวัฒนธรรมแห่งชาติ เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง

การปลูกฝังและส่งเสริมวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติ มพิชการพิมพ์ 2527, 40 หน้า

คณะกรรมการอนุรักษวัฒนธรรมแห่งชาติ เฉลิมรัฐฉัตรแก้วเกาแผ่นดิน กรุงเทพฯ 2525,

170 หน้า

คณะกรรมการจัดทำเอกสารคู่มือในการฝึกอบรมในสาขาวัฒนธรรมระดับมัธยมศึกษา คู่มืออบรม

วัฒนธรรมไทย พิมพ์ครั้งที่ 2 กราฟฟิคอาร์ต 2526, 115 หน้า

จำลอง ฝั่งชลจิตร ขนน้อยกลางทุ่งนา พิมพ์ครั้งที่ 3 สำนักพิมพ์คนแหวก 2527, 185 หน้า

จินตนา ไบกาญยี่ "ชมรมเพื่อสร้างผลิตและวิจัยหนังสือสำหรับเด็ก" สืบค้าหนังสือแห่งชาติ

ครั้งที่ 14 กระทรวงศึกษาธิการ 2528, 120 หน้า

"พัฒนาเนื้อหาของหนังสือสำหรับเด็ก (12 - 15 ขวบ) ที่คณะกรรมการประกวดหนังสือ

ประจำปี 2521 - 2526" วารสารสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง 7 : 3

พฤศจิกายน - ธันวาคม 2527 - มกราคม 2528

เจตนาพร (นามแฝง) ผจญภัยในดินแดนมหัศจรรย์ สำนักพิมพ์วิศ 2528, 136 หน้า

_____ หุ่ยส่อกอและเพอ สำนักพิมพ์วิศ 2526, 95 หน้า

ดวงเดือน พันธุมนาวิน จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา ไทยวัฒนาพานิช 2524,
130 หน้า

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จันท์ จริยธรรมของเยาวชนไทย สถาบัน
วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 339 หน้า

คารัตน์ ศิริวิริยะกุล คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้น ป.6 ในทัศนะของครูประจำชั้นและ
ผู้ปกครองในกรุงเทพฯ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525, 108 หน้า
อศสำเนา

ทำนุ อนุประเสริฐ กระตอมนอยกลางทุ่ง สำนักพิมพ์ชมรมเด็ก 2524, 120 หน้า

_____ เพอ โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2523, 118 หน้า

เทพศิริ สุขโสภา บึงหญ้าป่าใหญ่ สำนักพิมพ์ดวงตา 2524, 416 หน้า

นิพพาน (นามแฝง) ผีเสื้อและดอกไม้ พิมพ์ครั้งที่ 6 สำนักพิมพ์กระวี 2528, 224 หน้า

นิเวศน์ กันไทยราษฎร์ จดหมายถึงลูก สำนักพิมพ์เรือนอักษร 2525, 127 หน้า

นิตา ชูโต กล่อมจิต พลายเวช และกานต์มณี ศักดิ์เจริญ การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือ
สำหรับเด็ก คณะอนุกรรมการอำนวยการของชาติ 2524

_____ "การวิเคราะห์หนังสืออ่านสำหรับเด็กเยาวชน" วารสารทองสมุท 29 : 2

เมษายน - มิถุนายน 2526

นิตา ชูโต และกล่อมจิต พลายเวช สภาพและแนวโน้มหนังสือเด็ก คณะอนุกรรมการ
อำนวยการของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ 2527, 96 หน้า

ประคินันท์ อุประมัย "พฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของเด็ก" เอกสารประกอบ
การสอน ชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก หน่วยที่ 1 - 5 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2524, 323 หน้า

ประพิณ ออกเวหา เที่ยวไปในวันหยุด สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช 2527, 39 หน้า

ประสาธต์ หลักศิลา เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมวิทยา ม.ป.ป., 32 หน้า

ประสิทธิ์ มุสิกเกษม ชีวิตานป่า พิมพ์ครั้งที่ 3 สุริยาสาสน 2525, 148 หน้า

ปราณี เชียงทอง วรรณกรรมสำหรับเด็ก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
บางแสน 2525, 270 หน้า

พนม นันทพุกษ์ เด็กชายชาวเด พิมพ์ครั้งที่ 3 สำนักพิมพ์คนหมาก 2527, 162 หน้า

_____ บองหลา สำนักพิมพ์ดอกหญ้า 2525, 164 หน้า

พัญญศักดิ์ ละครพล ทุ่งหญ้าสีน้ำเงิน สารศึกษาการพิมพ์ 2521, 134 หน้า

_____ "วันเวลาแสนงาม-วันทุ่งทองสาย" ชุดวัยฝันวัยเยาว์ 1 - 2 สำนักพิมพ์ผู้ฝัน
2525, 362 หน้า

มัลลิกา จุลละเกศ การสำรวจความคิดเห็นครู นิสิต นักศึกษาเกี่ยวกับเด็กไทยในอุดมคติ
วิทยานิพนธ์ ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2508, 154 หน้า
อัสดำนะ

มานพ แก้วสนิท ไขนุ้ยไปโรงเรียน พิมพ์ครั้งที่ 2 สำนักพิมพ์พระเอก 2528, 150 หน้า

_____ เด็กน้อยแห่งท้องทุ่ง สำนักพิมพ์บรรณกิจ 2524, 94 หน้า

มาลา คำจันทร์ ลูกป่า สำนักพิมพ์คนวรรณกรรม 2527, 183 หน้า

_____ หมู่บ้านอาบจันทร์ พิมพ์ครั้งที่ 4 สำนักพิมพ์คนหมาก 2527, 131 หน้า

เมษมาศ ชวลิต "หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน" จันทร์เกษม 60 : 4 - 17

มีนาคม - เมษายน 2509

รัชนี สุริยา การสำรวจทัศนคติของผู้ปกครองเกี่ยวกับเด็กไทยในอุดมคติ ในจังหวัดพระนคร
และธนบุรี วิทยานิพนธ์ ปริญญาหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2508,
211 หน้า

เลิศพร ภาระสกุล "การอบรมระเบียบสังคมของเยาวชนไทยในประเทศไทย" เยาวชนไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันวิจัยทางสังคมศาสตร์ 2516, 140 หน้า

ว. วินิจฉัยกุล (นามแฝง) บ้านพิลึก ศิลปาบรรณาการ 2528, 135 หน้า

วรรณิ ศิริสุนทร "การวิเคราะห์หนังสือไทยสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษา พ.ศ. 2520 - 2523"

วิทยานิพนธ์ อ.ศ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527, 202 หน้า อัดสำเนา

วิจิตร สุกกร วิเคราะห์หนังสืออ่านสำหรับเด็กในด้านคุณธรรมเฉพาะที่พิมพ์เป็นภาษาไทย

ระหว่างปี พ.ศ. 2520 - 2522 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร 2523, 141 หน้า อัดสำเนา

วิชาการ, กรม การศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของระดับพัฒนาการทางจริยธรรมและองค์ประกอบที่มี

อิทธิพลต่อการพัฒนาการทางจริยธรรม โรงพิมพ์การศาสนา 2524, 101 หน้า

_____ โครงการทดลองหารูปแบบที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนจริยธรรม ชนประดิษฐ์

การพิมพ์ 2527, 171 หน้า

_____ แนวทางพัฒนาจริยธรรมไทย โรงพิมพ์การศาสนา 2523, 159 หน้า

วิริยะ สิริสิงห์ ปลาวาฬของน้อย ชมรมเด็ก 2522, 95 หน้า

ศรารก (นามแฝง) โลกของหนูแหว่น เล่ม 2 สำนักพิมพ์ดอกหญ้า 2527, 124 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง คู่มือการศึกษาจริยธรรมระดับอุดมศึกษา ตอนที่ 1 กรมการศาสนา

2524, 119 หน้า

_____ สืบค้นหาหนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ 14 กระทรวงศึกษาธิการ 2528, 120 หน้า

_____ สืบค้นหาหนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ 15 กระทรวงศึกษาธิการ มปพ. 2529, 122 หน้า

_____ หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 อัมรินทร์การพิมพ์ 2523, 365 หน้า

ส. พงสุวรรณ ไฉไลคนแคระ สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2527, 81 หน้า

_____ ลูกหนานโหน สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2526, 87 หน้า

_____ เหยี่ยวขาวควน สำนักพิมพ์บรรณกิจ 2527, 77 หน้า

_____ สำนักนายกรัฐมนตรี, กระทรวง รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน โรงพิมพ์

การศาสนา 2527, 2521 หน้า

_____ สีฟ้า (นามแฝง) หัวใจของน้อย สำนักพิมพ์ดวงตา 2524, 188 หน้า

_____ สุนทร มีพร้อม วิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษา วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 209 หน้า อัดสำเนา

สุพัทธา ชุมเกตุ วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น พิมพ์ครั้งที่ 2 ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่
 ภาคพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 2522, 130 หน้า
 สุวรรณี สุคนธา สร้อยแสงแสง สำนักพิมพ์ดวงตา มปพ., 354 หน้า
 โสภาค สุวรรณ จดหมายถึงคุณยาย ภาค 3 สำนักพิมพ์บำรุงสาสน์ 2526, 142 หน้า
 อัคริธี ธรรมโชติ โลกสีน้ำเงิน สำนักพิมพ์สุณั 2527, 93 หน้า

การวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในแผนพัฒนาการแห่งชาติ
จากหนังสือสำหรับเด็กที่เน้นการประกวด

บทคัดย่อ

ของ

จิราพร จิรบุญคิด

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
พฤษภาคม 2531

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมที่พึงประสงค์ของเด็กใน
แผนพัฒนาเด็กแห่งชาติจากหนังสือสำหรับเด็กที่เน้นการประกวด และวิเคราะห์องค์ประกอบ
ที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่น โดยเลือกศึกษาเฉพาะหนังสืออ่าน
สำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น (อายุ 11 - 14 ปี) ประเภทบันเทิงคดี ที่ชนะการประกวดปี พ.ศ.
2521 - 2528 ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือ ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ จำนวน 28 เรื่อง
คือ ชีวิตบ้านป่า หุ่นยนต์น้ำเงิน ผีเสื้อและดอกไม้ บึงหญ้าป่าใหญ่ เด็กน้อยแห่งท้องทุ่ง
ปลาวาฬของน้อย หมู่บ้านอาบจันทร์ ไข่มุกไปโรงเรียน สร้อยแสงแดง ชนान้อยกลางทุ่งนา
กระหม่อมน้อยกลางทุ่ง เด็กชายชาวเล หัวใจดวงน้อย ลูกป่า จดหมายถึงลูก มอญหลา เพนเต
จดหมายถึงคุณยายภาค 3 ลูกหลานไทน์ หลุยส์ล่อและเพื่อน เขี้ยวชากวน เขี้ยวไปในวันหยุด
ไผ่คอมแคระ โลกของหนูแวน 2 วันเวลาที่แสนงาม-วันที่รุ่งทอสาย บ้านพิลึก ผจญภัยในดินแดน
มหัศจรรย์ และโลกสีน้ำเงิน

ผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยปรากฏว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 10 ด้าน คุณลักษณะที่
พึงประสงค์ปรากฏมากที่สุด คือความเมตตา กรุณา รองลงมาตามลำดับ คือความเสียสละ
ความอดทน ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล การรักษาระเบียบวินัย ความกตัญญู กตเวทิตะ
ความรับผิดชอบ ความสามัคคี และการประหยัด

องค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่น คือองค์ประกอบ
ทางกายภาพ ได้แก่ การศึกษาและอายุ องค์ประกอบทางสภาพแวดล้อม ได้แก่ ฐานะทางครอบครัว
ผู้เลี้ยงดู และวิธีการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมที่โรงเรียนและอิทธิพลของตัวแบบ องค์ประกอบ
ทางบุคลิกภาพ ได้แก่ ความกระตือรือร้น และมุ่งอนาคต และเจตคติที่ก่อภูมัยความเป็นระเบียบ
และซื่อสัตย์

AN ANALYSIS OF DESTRABLE CHARACTERISTICS OF CHILDREN
SPECIFIED IN THE NATIONAL CHILD DEVELOPMENT PLAN
FROM AWARD-WINNING BOOKS FOR CHILDREN

AN ABSTRACT

BY

JIRAPORN JIRABOONDILOK

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

February 1988

The purposes of this thesis were to identify the desirable characteristics of Children specified in National Development Plan and to study the Factor that shaped those desirable characteristics. The sample group was taken from twenty - eight award - winning books i.e. the Wild Life, the Blue Meadow, the Butterfly and the Flower, the Swamp and the Great Field, the Boy of the Field, Noi's Whale, Ab - Jum Village, Khainui Go to School, Soi - Sangdang, the Little Hut in the Field, the Little Cottage in the Meadow, the Little Seamen, the Small Heart, LookPa, Letters to the Son, Bonglao, the True Friend, Letters to Grand mother, the Single Gosling, Louise - Ego and Friends, the Amputated Hawle, Travelling during a Holiday, Phaikhomkhae, Nuu Wan's World, the Most Beautiful Day - the Day with the Rainbow, the Absurd House, the Adventure in the Wonderland, and the Blue World.

It was found that the most dominant desirable characteristic in the award - winning books was "kindness" the rest arranged according to the order of frequent occurrence were self sacrifice, industry, honesty sense of reasoning, discipline, gratitude, responsibility, unity and thrift.

The qualities affecting the main characters' desirable characteristics were the physical quality, i.e. education and age, the environmental quality, i.e. family status, foster parents, bringing - up, school environments, and influences of models; and the personality quality, i.e., enthusiasm, determination, a good attitude towards law, orderliness and the five precepts of Buddhism.